J.M. COETZEE

UTANÇ

Disgrace, J.M. Coetzee
© 1999, J.M. Coetzee
© 2001, Can Sanat Yayınları
Bu eserin Türkçe yayın hakları Peter Lampack Agency, Inc. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2001
6. basım: Aralık 2012
Bu kitabın 6. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Domen Colja

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-0038-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

J.M. COETZEE

UTANÇ

ROMAN

1999 MAN BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ
2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren
İlknur Özdemir

J.M. Coetzee'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Petersburg'lu Usta, 2003

Romancının Romanı, 2004

Barbarları Beklerken, 2006

Yavaş Adam, 2006

Michael K. Yaşamı ve Yaşadığı Dönem, 2006

Kötü Bir Yılın Güncesi, 2009

Taşra Hayatından Manzaralar, 2011

J.M. COETZEE, 1940'ta Güney Afrika'nın Cape Town kentinde doğdu. Avukat bir babayla öğretmen bir annenin oğlu olan Coetzee, Cape Town Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Texas Üniversitesi'nde edebiyat doktorasını tamamladı, 1972'de Güney Afrika'ya dönerek Cape Town Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. İki uzun öyküden oluşan ilk kitabı *Dusklands*, 1974'te yayımlandı. Coetzee, bu yapıtında, Vietnam'daki Amerikalılar ile Güney Afrika'da Hollandalı yerleşimciler arasındaki koşutlukları irdeliyordu. Yazarın *Barbarları Beklerken* adlı romanı, 1980'de Central News Agency Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü olan Booker Ödülü'nü ise 1983'te *Michael K: Yaşamı ve Yaşadığı Dönem* 1999'da da *Utanç* adlı romanlarıyla iki kez aldı. Aynı zamanda seçkin bir deneme yazarı olan Coetzee, 2003'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer bulundu.

ILKNUR ÖZDEMİR, İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *Amok Koşucusu* (Stefan Zweig), *Irlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utanç* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi), *New York Üçlemesi* (Paul Auster), *Boynuzlu Adam* (James Lasdun) sayılabilir.

1

O yaşta bir erkek için –elli iki yaşında, boşanmış– cinsellik sorununu oldukça iyi çözümlediğine inanıyor. Perşembe günleri öğleden sonra arabasıyla Green Point'e gidiyor. Tam saat ikide, Windsor Konağı'nın giriş kapısındaki zili çalıyor, adını söylüyor ve içeri giriyor. 113 numaranın kapısında onu, Soraya karşılıyor. İçeri girip doğruca yatak odasına gidiyor, bu hoş kokulu, loş odada soyunuyor. Soraya banyodan çıkıyor, bornozunu sıyırıyor, yatağa, onun yanına giriyor. "Beni özledin mi?" diye soruyor. "Seni hep özlerim ben," diye yanıtlıyor kadını. Onun güneş görmemiş, bal rengi bedenini okşuyor; kadını sırtüstü yatırıyor, göğüslerini öpüyor; sevişiyorlar.

Soraya zayıf, uzun boylu bir kadın, uzun saçları, ışıl ışıl kara gözleri var. Aslında, kadının babası olacak yaşta; ama düşünülecek olursa insan on iki yaşında bile baba olabilir. Bir yıldan uzun süredir buluşuyor kadınla; onu çok tatmin edici buluyor. Çöl gibi uzayan haftada, perşembe günü, bir *luxe et volupté*[1] vahası olmuş.

Soraya yatakta pek coşkulu değil. Aslında oldukça sakin yaradılışlı biri, sakin ve yumuşak başlı. Düşünceleri

1. (Fr.) Lüks ve zevk. (Y.N.)

şaşırtıcı derecede ahlaksal. Halka açık sahillerde göğüsleri çıplak dolaşan turistlere kızıyor ("inek memeli" diyor onlara); sokak serserilerinin toplatılmasını, sokakları temizlemekle görevlendirilmelerini söylüyor. Bu düşüncelerini, yaptığı işle nasıl bağdaştırdığını Soraya'ya hiç sormuyor.

Soraya'dan zevk aldığı için ve bu zevk azalmadığı için, içinde ona karşı bir sevgi duymaya başlamış. Bu sevginin, bir ölçüde karşılık gördüğüne inanıyor. Sevgi, aşk olmayabilir ama en azından aşkın yakınıdır. Bu işe ne kadar olumsuz koşullarda başlamış oldukları düşünülürse her ikisi de şanslı sayılır: adam kadını bulduğu için, kadın da adamı bulduğu için.

Kendi duygularının bencilce olduğunun farkında, hatta kadına aşırı düşkün. Yine de o duyguları beslemekten vazgeçmiyor.

Doksan dakikalık bir seans için Soraya'ya 400 rand ödüyor; bunun yarısı Discreet Escorts şirketine gidiyor. Bu şirketin bu kadar çok para alması yazık. Ama Windsor Konağı'ndaki 113 numaranın ve öteki dairelerin sahibi bu şirket, bir bakıma Soraya'nın da sahibi; onun bu yanının, bu işlevinin sahibi.

Soraya'ya boş zamanlarında kendisiyle buluşup buluşmayacağını sormayı aklından geçirmişti. Onunla birlikte bir akşam, hatta bütün bir geceyi geçirmek isterdi. Ama ertesi sabahı değil. Soraya'yı böyle bir "Ertesi Sabah"la karşı karşıya bırakmayacak kadar iyi tanıyor kendini; buz gibi olacağı, suratını asacağı, yalnız kalmak için can atacağı bir sabahla...

Huyu böyle. Huyu değişecek değil, bunun için yaşı çok ileri. Huyu değişmez, sabit. Önce kafatası, sonra huyu, onun bedeninin en sert bölümleri.

Huyun suyun neyse öyle davran. Bu bir felsefe değil, böyle nitelemek abartı olur. Bir kural bu, tıpkı Benedikten Tüzüğü'ndeki kurallar gibi.

Sağlığı yerinde, zihni berrak. Mesleği, bilimadamlığı ya da eskiden bilimadamıydı ve bu meslek hâlâ –arada kesintiye uğrasa da– onun ruhunu elinde tutuyor. Gelirine, yaradılışına, duygusal olanaklarına uygun yaşıyor. Mutlu mu? Pek çok ölçüye göre, evet; mutlu olduğuna inanıyor. Bununla birlikte Oidipus'un son korosunu unutmamış:

İnsan ancak ölünce mutlu sayılır.

Cinsellik alanında içgüdüleri yoğun olsa da hiçbir zaman tutkulu biri olmamıştı. Kendine bir simge seçecek olsa yılanı seçerdi. Soraya ile sevişmesinin, olsa olsa yılanların birleşmesine benzediğini düşünüyor; uzun uzun, kendilerini iyice vererek sevişiyorlar; ama en coşkulu ânında bile oldukça soyut ve yavan bir birleşme bu.

Acaba Soraya'nın simgesi de yılan mı? Başka erkeklerle birlikteyken bambaşka bir kadın olduğunda kuşku yok: *la donna è mobile*.[1] Ama coşku konusunda, Soraya'nın kendisiyle olan benzerliği kesinlikle tartışılmaz.

Mesleği açısından bakıldığında serbest bir kadın olsa da David, belli sınırlar içinde ona güveniyor. Buluşmaları sırasında onunla epeyce rahat konuşuyor, hatta zaman zaman içini döküyor. Soraya, onun yaşamının gerçeklerini biliyor. Onun iki evliliğinin öykülerini dinlemiş, kızını ve kızının yaşamındaki çalkantıları biliyor. Kendisinin düşüncelerinin de pek çoğunu biliyor.

Windsor Konağı'nın dışındaki yaşamı hakkında Soraya hiçbir şey söylemiyor. David, Soraya'nın, onun asıl adı olmadığından emin. Bir ya da birkaç çocuk doğurmuş olduğuna ilişkin izler var bedeninde. Belki de bir profesyonel bile değil. Belki de ajans adına haftada bir ya

1. (It.) Kadın hareketli. (Y.N.)

da iki gün öğle sonraları çalışıyordur, zamanının geri kalanında da kentin bir banliyösünde, Rylands'te ya da Athlone'da saygın bir yaşam sürüyordur. Bir Müslüman için alışıldık bir şey değil böylesi ancak günümüzde her şey mümkün.

Kendi mesleği hakkında Soraya'ya pek bir şey anlatmıyor, onu sıkmak istemiyor. David, Cape Teknik Üniversitesi'nde çalışarak geçimini sağlıyor, daha önce bu okulun adı Cape Town Yüksek Okulu idi. Eskiden modern diller profesörüydü ancak büyük çaplı kısıtlamalar yapılırken Klasik ve Modern Diller Bölümü kapatıldığından bu yana İletişim Bölümü'nde yardımcı profesör olarak çalışıyor. Kadrosu daraltılan bölümlerdeki bütün personel gibi, kaç kişi kaydolursa kaydolsun, yılda bir tane seçmeli ders verme hakkı var, bunun morallerine iyi geleceği söyleniyor. Bu yıl, romantik şairler konulu bir ders veriyor. Geri kalan zamanında İletişim Teknolojileri'ne Giriş ve İleri İletişim Teknolojileri dersine giriyor.

Yeni verdiği derse her gün saatler ayırmasına karşın, İletişim'e Giriş dersinin elkitabında yer alan ilk kuralı mantığa aykırı buluyor:

> İnsan toplumu düşüncelerimizi, duygulanmızı ve amaçlanmızı birbirimize iletebilmemiz için dili yaratmıştır.

Kendi görüşü ise ki, bunu açığa vurmuyor; dilin köklerinin şarkıda olduğu, şarkının köklerinin de, olağanüstü büyük ve oldukça boş olan insan ruhunu sesle doldurma ihtiyacında.

Yirmi beş yıllık bir geçmişi olan meslek yaşamında üç kitabı yayımlanmıştı ama hiçbiri en ufak bir ses getirmemişti: Birinci kitabı opera üzerineydi (Boito ve Faust Efsanesi: Mefistofele'nin Oluşumu), ikincisi Eros olarak hayal üzerine (*St. Victorlu Richard*'ın Hayali), üçüncüsü

de Wordsworth ve tarih üzerine (Wordsworth ve Geçmişin Yükü).

Son birkaç yıldır Byron üzerine bir çalışma yapmayı geçiriyordu aklından. İlk başta yine bir kitap, bir başka eleştiri yazacağını düşünmüştü. Ama bu kitabı yazma konusundaki bütün girişimleri başarısızlıkla, bıkkınlık içinde son bulmuştu. İşin aslı, eleştiriden bıkmıştı, metre metre ölçülen şiirden bıkmıştı. Müzik yazmak istiyordu. Byron İtalya'da: bir oda tiyatrosu biçiminde, karşı cinsler arasındaki aşk üzerine düşünceler.

İletişim dersi öğrencilerinin karşısında dururken aklından hızla cümleler geçiyor, notalar, henüz kaleme almamış olduğu çalışmasındaki şarkılardan parçalar geçiyor. Hiçbir zaman iyi bir öğretmen olmamıştı; bu biçim değiştirmiş ve –ona kalırsa– iğdiş edilmiş öğretim kurumunda, şimdi kendisini eskisinden de uyumsuz hissediyor. Ama eski çalışma arkadaşları da aynı durumda, yapmaları gereken görevlere hiç de uygun düşmeyen eğitimleri bir yük gibi sırtlarında; post-dinsel bir çağın memurları onlar.

Öğrettiği konuya hiç saygı duymadığından, öğrencileri üzerinde de etkisi olamıyor. O konuşurken çocuklar ona boş boş bakıyor, adını unutuyorlar. Onların bu kayıtsızlığı pek itiraf etmese de onu incitiyor. Yine de o çocuklara, anne babalarına ve devlete karşı olan görevlerini eksiksiz yerine getiriyor. Aylar boyu onlara ödev hazırlıyor, bu ödevleri topluyor, okuyor ve üzerlerine not düşüyor, noktalama işaretlerini, yazılışlarını ve kullanımları düzeltiyor, zayıf kanıtları sorguluyor, her sınav kâğıdına kısa, özlü bir eleştiri notu ekliyor.

Öğretmenliği sürdürüyor, çünkü geçimini bu yoldan sağlıyor; aynı zamanda ders vermek, ona alçakgönüllü olmayı öğretiyor, dünyadaki yerinin ne olduğunu anlatıyor. Bu konudaki ironi gözünden kaçmıyor: Bir şey öğretmeye

gelen kişi, en sert dersi alıyor, bir şey öğrenmeye gelenlerse hiçbir şey öğrenmiyorlar. Mesleğinin bu özelliğinden Soraya'ya hiç söz açmıyor. Soraya'nın mesleğinde kendisininkine denk düşen bir ironi bulunduğunu sanmıyor.

Green Point'teki dairenin mutfağında bir kettle var, plastik fincanlar, bir kavanoz kahve, içinde tozşeker poşetleri olan derin bir kâse. Buzdolabında birkaç şişe su duruyor. Banyoda bir sabun, bir öbek havlu, dolapta da temiz çarşaflar. Soraya makyaj malzemelerini, bir makyaj çantasında tutuyor. Bir buluşma yeri burası, daha fazlası değil; işlevsel, temiz, düzenli.

Soraya, onu ilk kez ağırladığında dudaklarında parlak kırmızı ruj, gözkapaklarında da koyu renkli bir far vardı. Yapış yapış makyajdan hoşlanmayınca kadından onu silmesini istemişti. Soraya söz dinlemiş ve o günden sonra bir daha makyaj yapmamıştı. Hevesli bir öğrenciydi, uysaldı, söz dinliyordu.

Soraya'ya hediyeler vermekten hoşlanıyor. Yılbaşında mineli bir bilezik verdi, *Eid* gününde[1] de bir hediyelik eşya mağazasında gözüne ilişen küçük bir malakit turna. Soraya'nın aldığı zevk hoşuna gidiyor, hiçbir sahtelik barındırmıyor.

Bir kadının yanında bir haftada doksan dakika geçirmenin kendisini mutlu etmeye yetmesi şaşırtıyor onu; oysa bir kadına, bir yuvaya, bir evliliğe ihtiyacı olduğunu sanırdı. İhtiyaçlarının oldukça basit olduğu ortaya çıkıyor sonunda, bir kelebeğin ihtiyaçları gibi basit ve gelip geçici. Duygulanma yok ya da yalnızca çok derinde, tahmin edilemeyecek bir biçimde var: Kentlileri ninni gibi

1. Ramazan Bayramı. (Y.N.)

uyutan trafik uğultusu ya da kent dışında oturanların hissettiği gecenin sessizliği gibi, fonda duyulan bas sesinin verdiği gibi bir hoşnutluk var ancak.

Emma Bovary'yi düşünüyor, eve tatmin olmuş, bütün bir öğleden sonrayı çılgınca sevişerek geçirdikten sonra buğulu gözlerle dönen Emma Bovary'yi. Aynada kendisine hayranlıkla bakarken, *İşte mutluluk bu*, diyor Emma. *Şiirlerde sözü edilen mutluluk işte bu!* Madame Bovary'den teyit edilecek! Eh, Emma' nın zavallı ruhunun yolu günün birinde Cape Town'a düşecek olursa bir perşembe günü öğle sonrası onu elinden tutup mutluluğun ne olabileceğini gösterecekti: ılımlı bir mutluluk, ılımlılaştırılmış bir mutluluk.

Bir cumartesi sabahı, her şey değişir. İş için kente inmiştir; St. George Sokağı'nda yürürken gözü kalabalığın arasında, önünde yürüyen zayıf birisine ilişiyor. Soraya bu, yanılmıyor, iki yanında da iki çocuk, iki oğlan çocuğu. Ellerinde paketler, alışverişten geliyorlar.

Duraklıyor, sonra uzaktan izliyor onları. Captain Dorego's Fish Inn'e girip gözden kayboluyorlar. Oğlanlar da Soraya gibi parlak saçlı, siyah gözlüler. Mutlaka onun çocukları.

Geçip gidiyor, sonra geri dönüyor, bir kez daha geçiyor Captain Dorego's'un önünden. Üçü pencere kenarında bir masada oturuyorlar. Bir an için, camın arkasından, Soraya'nın gözleri onunkilerle buluşuyor.

Her zaman bir kentli olmuştur David; Eros'un öne çıktığı, bakışların etrafı delip geçtiği kalabalıkların içinde hiç yabancılık çekmemiştir. Ama Soraya ile bakışır bakışmaz pişmanlık duyuyor.

Bir sonraki perşembe günü buluşunca ikisi de bu olaydan söz etmiyor. Yine de o anı, rahatsız edici bir bi-

çimde tepelerinde asılı duruyor. Belli ki Soraya tehlikeli bir çifte yaşam sürdürüyor; David'in de bunu altüst etmeye niyeti yok. Çifte yaşamlara, üçlü yaşamlara, bölmelerde geçirilen yaşamlara itirazı yok. Aslında Soraya'ya daha büyük bir sevgi duyuyor şimdi. *Sırrını açığa vurmam*, demek istiyor ona.

Ancak, bu karşılaşmayı ne o, ne de Soraya unutabiliyor. O iki küçük oğlan aralarına yerleşiyor, birer gölge gibi sessizce, anneleriyle yabancı bir adamın seviştiği odanın bir köşesinde oynuyorlar. Soraya'nın kollarındayken, geçici bir süre, onların babası oluyor. Babalıkları, üvey babaları, gölge babaları oluyor. Daha sonra yataktan kalkarken çocukların gözlerinin ürkekçe merakla üzerine dikildiğini hissediyor.

Elinde olmadan düşünceleri öteki babaya, gerçek olanına gidiyor. Karısının neler yaptığını seziyor mu, yoksa umursamayıp mutlu olmayı mı seçmiş?

Kendisinin oğlu yok. Çocukluğu, kadınlarla dolu bir ailede geçmişti. Annesi, teyzeleri, kız kardeşleri birer birer ölünce onların yerini metresler, eşler ve bir kız evlat almıştı. Kadınlarla yaşamak onu kadınsever biri yapmıştı; hatta neredeyse kadın düşkünü olmuştu. Boylu boslu, düzgün yapılı, buğday tenli, gür saçlıydı; yakışıklı sayılırdı. Bir kadına belli bir biçimde, belli bir amaçla bakınca kadın, onun bakışına karşılık verirdi; hiç şaşmazdı. Hep böyle yaşamıştı; yıllarca, onyıllarca, yaşamının temel direği buydu.

Sonra, günün birinde bütün bunlar sona ermişti. Hiçbir uyarıda bulunmadan, bütün gücü silinip gitmişti. Bir zamanlar bakışlarına karşılık veren bakışlar, üzerinde durmuyor, başka yana kayıyor, onu görmeden geçiyordu. Bir gecede hayalet olmuştu. Bir kadını isterse onun peşinden gitmeyi, hatta çoğu kez, şu ya da bu biçimde, onu satın almayı da öğrenmesi gerekiyordu.

Telaş ve kaygı içinde, gelişigüzel cinsel ilişkiler yaşamaya başladı. Meslektaşlarının eşleriyle düşüp kalktı; deniz kıyısındaki barlarda ya da Club Italia'da turistlere yanaştı; fahişelerle yattı.

Soraya'yla Discreet Escorts'un ön ofisinin arkasındaki loş, küçük bir bekleme odasında tanıştı; pencereleri jaluzili, köşelerde çiçek saksıları duran, sigara kokusu sinmiş bir odada. Katalogda "Egzotik" bölümünde yer alıyordu Soraya. Fotoğrafta saçında kırmızı bir çarkıfelek çiçeği takılıydı, gözlerinin kenarlarında ince kırışıklar vardı. Fotoğrafın altına, "Yalnız öğleden sonraları" notu düşülmüştü. Karar vermesine de bu not neden oldu: perdeleri kapalı odalar, serin çarşaflar, çalınmış saatler...

Başından beri tatmin edici bir ilişkiydi, tam istediği gibiydi. Aradığını bulmuştu. Bir yıl boyunca ajansa yeniden gitmesine gerek kalmamıştı.

Sonra St. George Sokağı'ndaki o olay olmuş, arkasından da bir tuhaflık başlamıştı. Gerçi Soraya randevuları aksatmıyordu; ama kendini herhangi bir kadına, onu da herhangi bir müşteriye dönüştürdükçe David, aralarında gitgide büyüyen bir soğukluk başladığını seziyordu.

Fahişelerin, birlikte oldukları erkekler, özellikle de yaşlı erkekler hakkında neler söylediklerini aşağı yukarı biliyor David. Fıkralar anlatırlar, gülerler; ama aynı zamanda, gece yarısı banyoda hamamböceği görmüşçesine ürperirler de. Çok geçmeden, ufak ufak, kötü kötü o da ürpertecek onları. Bu yazgıdan kaçamayacak.

O olaydan sonraki dördüncü perşembe, tam evden çıkarken, David'in nicedir kendini hazırladığı haberi veriyor Soraya: "Annem hasta. Ona bakmak için bir süre işe ara vereceğim. Gelecek hafta gelemeyeceğim."

"Bir sonraki hafta gelecek misin?"

"Bilemiyorum. Annemin durumuna bağlı. Gelmeden telefon etsen iyi olur."

"Telefonunu bilmiyorum."

"Ajansa telefon et. Onlar bilir."

Birkaç gün bekliyor, sonra ajansı arıyor. Soraya mı? Soraya bizden ayrıldı, diyor adam. Hayır, onunla görüşmenizi sağlayamayız, bu kurallarımıza aykırı. Bir başka eskortumuzla tanışmak ister miydiniz? Seçebileceğiniz bir sürü egzotik eskortumuz var; Malezyalı, Taylandlı, Çinli, hangisini isterseniz.

Bir başka Soraya ile –belli ki Soraya çok tutulan bir *nom de commerce*–[1] Long Street'teki bir otel odasında bir gece geçiriyor. Bu seferkinin yaşı on sekizden fazla değil, deneyimsiz, hatta bayağı. Soyunurken, "Ne iş yapıyorsun?" diye soruyor. "İthalat-ihracat," diye yanıtlıyor kızı. "Deme yahu!" diyor kız.

Çalıştığı bölümde yeni bir sekreter var. Onu alıp kampüsten epeyce uzaktaki bir lokantaya öğle yemeğine götürüyor ve karides salatası yerlerken oğlunun okulundan yakınmasını dinliyor. Oyun alanlarının çevresinde uyuşturucu satıcıları dolaşıyor, diyor kadın, polis de hiçbir şey yapmıyor. Kocasıyla kendisi, üç yıldan beri Yeni Zelanda Konsolosluğu'nda adlarını göçmenlik başvurusu listesine yazdırmışlar. "Sizin işiniz daha kolaydı," diyor. "Demek istiyorum ki, eğrisiyle doğrusuyla hiç olmazsa ne durumda olduğunuzu biliyordunuz."

"Bizim mi?" diyor David. "Biz kim?"

"Yani sizin kuşağınız. Şimdiyse insanlar hangi yasalara uyacaklarına kendileri karar verip seçiyorlar. Anarşi bu. Her yanı anarşi sarmışsa çocuklarını nasıl yetiştirebilirsin?"

Kadının adı Dawn. İkinci kez çıktıklarında, David'in evine uğrayıp sevişiyorlar. Başarısız oluyor. Sarsılarak,

1. (Fr.) Ticari marka. (Y.N.)

tırmalayarak, düzmece bir heyecan yaratmaya çalışıyor Dawn; ama sonunda David ondan tiksiniyor. Dawn'a tarağını ödünç veriyor, sonra da alıp kampüse geri götürüyor onu.

O günden sonra Dawn'dan kaçıyor, onun çalıştığı ofise uğramamaya çalışıyor. Dawn ise incinmiş gözlerle bakıyor ona, sonra da görmezden geliyor.

Vazgeçmeli, elini eteğini çekmeli bu işten. Acaba Origenes kaç yaşında kendini iğdiş etmişti, diye düşünüyor. Çok zarif bir çözüm değil ama yaşlanmak da zarif bir şey değil. Hiç olmazsa masanı topluyorsun ve artık aklını yaşlıların yaptığı işe veriyorsun: Ölmeye hazırlanıyorsun.

Acaba doktora başvurup bu konuda yardım istenebilir mi? Mutlaka çok basit bir operasyondur; hayvanlara her gün yapılıyor bu, onlar da pekâlâ yaşamlarını sürdürüyorlar, geriye kalan bir avuç hüznü saymazsanız. Koparılıyor, bağlanıyor; lokal anesteziyle, titremeyen bir elle ve bir parça da tükürükle insan kendi başına bile yapabilir bunu. Sandalyede oturmuş kendi kendini kesip biçen bir adam: çirkin bir görüntü; ama bir bakıma, bir kadının üzerinde debelenen bir adamın görüntüsünden daha çirkin değil.

Soraya var hâlâ. O defteri kapatması gerek. Bunu yapacağına, onun izini bulması için bir dedektif tutuyor. Birkaç gün içinde onun gerçek adını, adresini, telefon numarasını öğreniyor. Sabah dokuzda, çocukların ve kocasının evde olmayacakları bir saatte telefon ediyor, "Soraya?" diyor. "Ben David. Nasılsın? Seni ne zaman görebilirim?"

Soraya konuşmadan önce uzun bir sessizlik oluyor. "Kim olduğunuzu bilmiyorum," diyor kadın. "Beni kendi evimde taciz ediyorsunuz. Buraya bir daha asla telefon etmemenizi istiyorum sizden, asla!"

"*İstiyorum. Emrediyorum*," demek istiyor aslında. Soraya'nın tiz sesi onu şaşırtıyor; onun sesinin böyle çıkabileceğini daha önce hiç düşünmemişti oysa. Öte yandan, dişi tilkinin yuvasına, onun yavrularının bulunduğu yere zorla giren yırtıcı bir hayvan başka neyle karşılaşabilir ki?

Telefonu kapatıyor. Soraya'nın hiç görmediği kocasına duyduğu kıskançlığın gölgesi üzerinden geçiyor.

2

Perşembe buluşmaları olmayınca haftalar bir çöl kadar durgun. Öyle günler oluyor ki, ne yapacağını bilemiyor.

Üniversitenin kitaplığında daha çok zaman geçiriyor artık; Byron'la ilgili ne bulabilirse okuyor, şimdiden iki kalın dosya oluşturan notlara eklemeler yapıyor. Okuma salonundaki öğle sonrası sessizliğini seviyor, daha sonra eve yürüyerek dönmeyi de; sağlam kış havası, nemli, ışıklı sokaklar...

Bir cuma akşamı, üniversitenin eski bahçelerinin içinden geçen uzun yoldan eve dönerken, öğrencilerinden birinin önde yürüdüğünü görüyor. Romantizm Dönemi Şiir dersinin öğrencilerinden Melanie Isaacs. Çok iyi bir öğrenci değil ama sınıfın sonuncusu da değil; zeki ama ilgisiz.

Kız ağır ağır yürüyor, David çok geçmeden ona yetişiyor. "Selam," diyor kıza.

Başını hafifçe sallayarak gülümsüyor kız; gülümseyişi ürkekçe değil de kurnazca. Ufak tefek, ince bir kız, siyah saçları kısacık kesilmiş, elmacıkkemikleri geniş, Çinlilerinki gibi, iri, kara gözleri var. Hep göz alıcı şeyler giyer. Bugün üzerinde kestane rengi bir mini etek, hardal rengi bir kazak ve siyah çorap var; kemerindeki yaldızlı

süsler, kulaklarındaki altın küpelerle uyumlu.

David, kıza hafifçe tutulmuş. Öyle önemli bir şey değil; öğrencilerinden birine ya da ötekine tutulmadığı yarıyıl pek olmuyor zaten. Cape Town: güzellikle, güzelliklerle dolu bir kent.

David'in kendisinde gözü olduğunu biliyor mu kız? Biliyordur. Kadınlar sezer böyle bir şeyi, arzulu bakışların ağırlığını.

Yağmur yağmıştı; yolun iki yanından usul usul akan suyun sesi duyuluyor.

"En sevdiğim mevsim, günün en sevdiğim dakikaları," diyor David. "Buralarda mı oturuyorsun?"

"Yolun öbür tarafında. Bir arkadaşımla birlikte."

"Cape Town'lı mısın?"

"Yoo! George'dan geliyorum."

"Evim yakın. Bir içki içmeye gelir misin?"

Duraklıyor kız, tetikte. "Tamam. Ama yedi buçukta eve dönmüş olmam gerek."

Bahçeden geçip son on iki yıldır oturduğu sakin sokağa geliyorlar; önceleri Rosalind'le oturmuştu burada, boşandıktan sonraysa tek başına.

Güvenlik kapısının kilidini açıyor, sonra da sokak kapısınınkini, kızı içeri sokuyor. Işıkları yakıp Melanie'nin çantasını elinden alıyor. Kızın saçlarında yağmur damlaları var. David gözlerini ona dikip kendinden geçmiş gibi bakıyor. Kız gözlerini yere eğiyor, az önceki kaçamak, hatta cilveli denebilecek gülümseme yine dudaklarında.

David mutfakta bir şişe Meerlust açıyor, bisküvi ve peynir çıkarıyor. Odaya döndüğünde Melanie kitap raflarının yanında duruyor, başını yana eğmiş, kitapların adlarını okuyor. David müziği açıyor, Mozart'ın *Klarnet Beşlisi*.

Şarap ve müzik: Erkeklerle kadınların karşılıklı uyguladıkları bir ritüel bu. Ritüellerin itiraz edilecek bir

yanı yok, sıkıntılı geçiş anlarını kolaylaştırmak için konulmuşlardır. Ama eve getirdiği bu kız kendinden otuz yaş küçük olmakla kalmıyor, bir öğrenci o, onun öğrencisi, onun sorumluluğunda. Şimdi aralarında ne geçerse geçsin, yeniden öğrenci ve öğretmen olarak yüz yüze gelecekler. Buna hazırlıklı mı?

"Dersten zevk alıyor musun?" diye soruyor kıza.

"Blake'ten hoşlandım. Wonderhorn konusundan hoşlandım."

"Wunderhorn."

"Wordsworth'e bayılmıyorum."

"Bunu bana söylememelisin. Wordsworth benim ustalarımdan biriydi."

Gerçek bu. Kendini bildi bileli, *Prelüd*'ün müziği içinde yankılanmıştır hep.

"Dersin sonuna gelince belki de onun değerini daha iyi bilirim. Belki daha iyi anlarım onu."

"Belki de. Ama deneyimlerime göre şiir insanı ya ilk anda etkiler ya da hiç etkilemez. Bir anda zihinde ışık çakar ve bir anda karşılık verirsin. Şimşek çakışı gibi. Âşık olmak gibi."

Âşık olmak gibi. Gençler hâlâ âşık oluyorlar mı, yoksa bu usulün modası geçti mi, gereksiz, tuhaf bir şey mi, buharlı trenler gibi? David her şeye uzak, her şeyden kopuk. Belki de âşık olmak üç-beş kez moda olmaktan çıkmış, sonra yeniden moda olmuştur.

"Sen şiir yazıyor musun?" diye soruyor kıza.

"Lisedeyken yazardım. Pek başarılı değildim. Şimdi de zamanım yok."

"Ya merakların? Edebiyata ilgi duyuyor musun?"

Bu sözcüğü duyunca kaşlarını çatıyor kız. "İkinci sınıftayken Adrienne Rich ve Toni Morrison'u okumuştuk. Bir de Alice Walker'ı. Çok ilgilenmiştim. Ama buna tam olarak merak diyemem."

Evet, merakları olan biri değil. Dolaylı yollardan David'i uyarıyor mu?

"Kendime akşam yemeği hazırlayacağım," diyor kıza. "Benimle yer misin? Basit bir şeyler olacak."

Kararsız görünüyor kız.

"Haydi ama!" diyor David. "Kal işte!"

"Tamam. Ama önce telefon etmem gerek."

Telefon görüşmesi David'in düşündüğünden uzun sürüyor. Mutfakta dururken içeriden gelen mırıltıları, susuşları duyuyor.

"Meslek konusunda planların ne?" diye soruyor daha sonra.

"Sahneye koyma ve tasarım. Diplomamı tiyatro üzerine alacağım."

"Peki, Romantizm Dönemi Şiiri dersini niye alıyorsun?"

Düşünüyor kız, burnunu kırıştırıyor. "Bu dersi seçmekteki esas nedenim, atmosferi," diyor. "Yeniden Shakespeare almak istemiyordum. Geçen sene almıştım onu."

David'in akşam yemeği için hazırladığı gerçekten de basit bir şey: ançuezli erişte, üzerine de mantarlı sos. Kızın mantarları doğramasına izin veriyor. Bunun dışında, David yemeği hazırlarken kız bir iskemleye oturup onu seyrediyor. Yemeği yemek odasında yiyorlar, bir şişe şarap daha açıyorlar. Çekingenlik göstermeden yiyor kız, zayıflığına karşın iştahı yerinde.

"Kendine hep yemek pişirir misin?" diye soruyor kız.

"Yalnız yaşıyorum. Ben pişirmezsem kimse pişirmez."

"Yemek pişirmekten nefret ederim. Sanırım öğrenmem gerek."

"Neden? Gerçekten nefret ediyorsan yemek pişiren bir adamla evlenirsin."

İkisi bir olup ortaya çıkacak tabloyu düşünüyorlar: Genç kadın cüretkâr giysiler ve cicili bicili takılarıyla so-

kak kapısından içeri giriyor, sabırsızca havayı kokluyor; kocası, yavan Mr. Doğru da, önlüğünü takmış, buhar içindeki mutfakta, tenceredeki yemeği karıştırıyor. Durumları tersine çevirme: burjuva komedilerinin konusu.

Kâse boşalınca, "Hepsi bu," diyor David. "Tatlı yok ama istersen elma ya da yoğurt verebilirim. Kusura bakma, yemeğe konuğum olacağını bilemezdim."

"Çok güzeldi," diyor kız, bardağındaki içkiyi bitirip ayağa kalkarken. "Teşekkürler."

"Gitme." Kızı elinden tutup kanepeye götürüyor. "Sana bir şey göstermek istiyorum. Dans sever misin? Dans etmeyi değil, dansı." Videoya bir kaset takıyor. "Norman McLaren adında bir adamın çevirdiği bir film bu. Oldukça eski. Kitaplıkta buldum. Bak bakalım ne düşüneceksin."

Yan yana oturup izliyorlar. Boş bir sahnede iki dansçı yürür gibi hareket ediyorlar. Stroboskobik[1] bir kamerayla filme çekilmişler; hareketlerinin gölgeleri olan imgeleri, kanat çırpışları gibi arkalarında uçuşuyor. David bu filmi göreli yirmi beş yıl olmuş; ama hâlâ etkileniyor: içinde bulunulan an ve o ânın geçmişi, aynı mekânda yakalanmış uçucu geçmişi.

Kızın da etkilenmesini istiyor. Ama etkilenmediğini seziyor.

Film bitince kız ayağa kalkıp odada dolaşıyor. Piyanonun kapağını kaldırıp ortadaki do'ya basıyor. "Çalıyor musunuz?" diye soruyor David'e.

"Biraz."

"Klasik mi, caz mı?"

"Ne yazık ki caz değil."

1. Pleteau'nun fenakistiskopuna benzeyen ve sinemanın habercisi olan strokoskop üzerinde yarıklar açılmış bir diskten yararlanarak birbiri peşi sıra gelen görüntüleri tek tek göstermeye yarardı. (Y.N.)

"Benim için bir şey çalar mısınız?"

"Şimdi olmaz. Ne zamandır çalışmadım. Başka bir zaman, birbirimizi daha iyi tanıdığımızda."

Çalışma odasına göz atıyor kız. "İçeri bakabilir miyim?" diye soruyor.

"Işığı yak."

Yine müzik koyuyor David; Scarlatti soneleri, ağır müzik.

Çalışma odasından çıktığında, "Ne çok Byron kitabınız var," diyor kız. "En sevdiğiniz şair mi?"

"Byron üzerine çalışıyorum. İtalya'daki dönemi üzerine."

"Genç yaşta ölmedi mi o?"

"Otuz altı yaşında. Hepsi genç öldüler. Ya da tükendiler. Ya da delirdiler ve kilit altına alındılar. Ama Byron İtalya'da ölmedi. Yunanistan'da öldü. Bir skandaldan kaçmak için gitmişti İtalya'ya, orada kaldı. Oraya yerleşti. Yaşamının son büyük aşk serüvenini yaşadı. O günlerde İtalya, İngilizler için çok tutulan bir yerdi. İtalyanların hâlâ doğalarına uygun davrandıklarına inanıyorlardı. Gelenek ve göreneklerle daha az sınırladıklarını, daha tutkulu olduklarını düşünüyorlardı."

Odada bir tur daha atıyor kız. Sehpanın üzerindeki resim çerçevesinin önünde durarak, "Bu eşiniz mi?" diye soruyor.

"Annem. Bir gençlik fotoğrafı."

"Evli misiniz?"

"Evliydim. İki kez evlendim. Ama şimdi değilim." Artık önüme çıkanla idare ediyorum, demiyor. Şimdi fahişelerle idare ediyorum, demiyor. "Bir konyak alır mısın?"

Melanie konyak istemiyor ama kahvesine bir fiske viski koyduruyor. Kız içeceğini yudumlarken David eğilip onun yanağına dokunuyor. "Çok tatlısın," diyor. "Senden gözünü karartıp bir şey yapmanı isteyeceğim." Yeni-

den dokunuyor kızın yanağına. "Burada kal. Bu geceyi benimle geçir."

Melanie kahve fincanının üzerinden gözünü kırpmadan bakıyor adama. "Neden?"

"Çünkü kalmalısın."

"Neden kalmalıyım?"

"Neden mi? Çünkü bir kadının güzelliği yalnızca onun malı değildir. Onun dünyaya sunduğu cömertliğin bir parçasıdır. Bunu paylaşması gerekir."

Eli hâlâ kızın yanağında. Kız ne geri çekiliyor, ne de yaklaşıyor.

"Ya ben bunu zaten paylaşıyorsam?" Soluk soluğaymış gibi bir esinti var sesinde. İltifat almak heyecanlandırır her zaman. Heyecanlandırır, hoşa gider.

"O zaman daha çok paylaşmalısın."

Tatlı sözler. Baştan çıkarma kadar beylik. Ama o anda bu sözlere inanıyor David. Melanie, kendi kendinin sahibi olmamalı. Güzelliği yalnızca kendine ait olmamalı.

"En güzel yaratıkların çoğalmasını isteriz," diyor David, "öyle ki güzelliğin gülü asla solmasın."

İyi bir söz değil. Kızın dudaklarındaki gülümseme, canlılığını, kıpırtısını yitiriyor. Bir zamanlar ritmiyle, yılanın sözlerini onca güzel yumuşatan o dize şimdi kızın uzaklaşmasına neden oluyor. Yeniden öğretmen oluyor David, edebiyat adamı, kültür birikiminin bekçisi oluyor. Melanie fincanını elinden bırakıyor. "Gitmeliyim, beni bekliyorlar."

Bulutlar kaybolmuş, yıldızlar pırıl pırıl. "Hoş bir gece," diyor David, bahçe kapısının kilidini açarken. Kız başını kaldırıp bakmıyor. "Seni evine götüreyim mi?"

"Hayır."

"Peki öyleyse. İyi geceler." Uzanıp sarılıyor kıza. Bir an için onun küçük göğüslerini göğsünde hissediyor. Sonra kız, onun kollarından sıyrılıp gidiyor.

3

Bu noktada bu işe bir son vermeliydi David. Ama vermiyor. Pazar sabahı arabasına binip boş kampüse gidiyor, bölüm ofisine giriyor. Dosya dolabından Melanie Isaacs'ın kayıt dosyasını çıkartıyor, kişisel bilgilerini not ediyor: ev adresi, Cape Town'daki adresi, telefon numarası.

Numarayı çeviriyor. Bir kadın sesi yanıtlıyor.

"Melanie?"

"Çağırayım. Kim arıyor?"

"David Lurie arıyor der misiniz?"

Melanie – melodi: bayağı bir uyak. Kıza uygun bir ad değil. Aksan kayması. Meláni, esmer kız.

"Alo?"

O bir tek sözcük, kızın bütün tereddüdünü yansıtıyor. Çok genç. David'e nasıl davranacağını bilemez; kızın peşini bıraksa iyi olacak. Ama bir kıskacın içinde David. "Güzelliğin gülü"; bu dize içine, bir ok gibi saplanıyor. Kız kendi kendinin sahibi değil; belki David de kendi kendinin sahibi değil.

"Birlikte yemeğe çıkmamız hoşuna gider, diye düşündüm," diyor kıza. "Seni saat on ikide alırım."

Kızın yalan uyduracak, bu işten sıyrılacak zamanı var. Ama onun da kafası karışık, fırsatı kaçırıyor.

David geldiğinde kız, evinin önündeki kaldırımda bekliyor. Siyah tayt ve siyah bir kazak giymiş. Kalçaları on iki yaşında bir kızınki kadar dar.

Limandaki Hout Bay'e götürüyor kızı. Yol boyunca onu rahatlatmaya çalışıyor. Aldığı öteki dersleri soruyor ona. Bir oyunda rol aldığını anlatıyor kız. Diploma alması için gerekli olan şeylerden biriymiş. Provalar çok zamanını alıyormuş.

Lokantada iştahı yok, keyifsizce denizi seyrediyor.

"Bir sorun mu var? Anlatmak ister misin?"

Başını sallıyor kız.

"Bizim durumumuz mu kaygılandırıyor seni?"

"Belki," diyor.

"Kaygılanmana gerek yok. Ben dikkat ederim. Fazla ileri gitmesine izin vermem."

Fazla ileri. Böyle bir konuda ileri nedir, fazla ileri nedir? Kızın fazla ilerisi, kendisinin fazla ilerisiyle bir mi?

Yağmur yağmaya başlamış; körfezde sular halka halka titreşiyor. "Kalkalım mı?" diye soruyor kıza.

Kızı kendi evine götürüyor. Oturma odasının zemininde, pencerelere vuran yağmur sesinin eşliğinde, onunla sevişiyor. Kızın bedeni duru, yalın, kendi içinde kusursuz; kız sevişmeye katılmasa da David zevk alıyor, öylesine alıyor ki, sevişmenin doruğundayken kendinden geçiveriyor.

Kendine geldiğinde yağmur durmuş. Kız altında yatıyor, gözleri kapalı, elleri gevşekçe başının tepesinde duruyor, kaşları belli belirsiz çatılmış. Adamın elleri kızın kalın yün kazağının altında, göğüslerinin üzerinde. Kızın taytıyla külotu birbirine dolanmış, yerde duruyor; David'in pantolonu ayak bileklerine düşmüş. *Fırtınadan sonra*, diye düşünüyor; tam George Grosz'un tablolarından alınma.

Kız başını yana çevirip kendini kurtarıyor, giysilerini

topluyor, odadan çıkıyor. Birkaç dakika sonra giyinmiş olarak geri dönüyor. "Gitmeliyim," diye fısıldıyor. David, kızı alıkoymak için hiçbir şey yapmıyor.

Ertesi sabah uyandığında David kendini çok iyi hissediyor ve bu duygusu uzunca bir süre kalıyor. Melanie derse gelmiyor. David, ofisine gidip çiçekçiye telefon ediyor. Gül mü? Belki de gül olmamalı. Karanfil ısmarlıyor. "Kırmızı mı, beyaz mı?" diye soruyor kadın. Kırmızı? Beyaz? "On iki tane pembe yollayın," diyor. "On iki tane pembe yok," diyor kadın. "Karışık yollasam olur mu?" David, "Karışık yollayın," diyor.

Salı günü akşama kadar yağmur yağıyor, yüklü bulutlar yağmuru batıdan getirip kentin içine savuruyor. Akşama doğru İletişim Bölümü binasının lobisinden geçerken sağanağın ara vermesini bekleyen bir grup öğrencinin arasında, kapının yanında kız çarpıyor gözüne. Arkasından yaklaşıp elini omzuna koyuyor. "Beni burada bekle," diyor. "Seni eve bırakayım."

Bir şemsiye alıp geri dönüyor. Otoparka giden alanı geçerlerken yağmurdan korumak için kızı iyice kendine doğru çekiyor. Ani bir rüzgâr şemsiyeyi ters çevirince büyük adımlarla arabaya koşuyorlar.

Kızın üzerinde parlak sarı bir yağmurluk var; arabaya binince başlığını indiriyor. Yüzü al al; David kızın inip kalkan göğsünün farkında. Üst dudağına düşen yağmur damlasını yalıyor kız. *Bir çocuk*, diye düşünüyor David. *Bir çocuktan başka bir şey değil! Ne yapıyorum ben?* Yine de yüreği arzuyla titriyor.

Öğle sonrasının yoğun trafiği içinde ilerliyorlar. "Dün seni özledim," diyor David. "İyi misin?"

Yanıt vermiyor kız, gözlerini sileceklere dikmiş.

Kırmızı ışıkta, kızın soğuk elini kendi elinin içine alıyor. "Melanie!" diyor sesinin ürkütücü çıkmamasına çalışarak. Ancak nasıl gönül alınacağını unutmuş. Kulağı-

na gelen ses bir âşığın sesi değil, çocuğunu kandırmaya çalışan bir babanın sesi.

Kızın oturduğu apartmanın önüne gelince arabayı durduruyor. "Teşekkürler," diyor kız, arabanın kapısını açarken.

"Beni içeri davet etmeyecek misin?"

"Oda arkadaşım evdedir."

"Bu akşama ne dersin?"

"Bu akşam provam var."

"Seni bir daha ne zaman göreceğim?"

Kız yanıt vermiyor. "Teşekkürler," diyor yine ve arabadan dışarı süzülüyor.

Çarşamba günü Melanie derse geliyor, her zamanki yerine oturuyor. Sınıfta hâlâ Wordsworth'ü işliyorlar, *Prelüd*'ün 6. kitabını: Alpler'deki şair.

"Çıplak bir kayadan," diye okuyor David yüksek sesle:

Mont Blanc'nın doruğunu gördük önce, apaçık,
Ve kederlendik, gözümüzde ruhsuz bir imge var diye,
Bir daha asla gelemeyecek,
Canlı bir düşünceyi gasp eden.

"Evet. O ulu beyaz dağ, Mont Blanc sonunda bir hayal kırıklığı oluyor. Neden? İsterseniz önce şu alışılmadık fiille başlayalım, bir şeyi gasp etmek fiilinden. Sözlükte anlamına bakan oldu mu?"

Ses yok.

"Bakmış olsaydınız, bu fiilin zorla girmek ya da hileyle el koymak anlamına geldiğini bilirdiniz. Tam olarak bakılınca gasp etmek, gasptan gelir; gasp, "gasp etmek" fiilini tamamlar.

"Bulutlar gitti, diyor Wordsworth, dağın doruğu or-

taya çıktı ve biz onu görünce kederlendik. Alpler'e giden bir gezgin için tuhaf bir tepki. Neden keder? Çünkü, diyor, ruhsuz bir imge, salt retinanın üzerindeki bir imge, şimdiye kadar canlı bir düşünce olan bir şeye zorla el koymuş. Bu canlı düşünce neydi?"

Yine ses yok. İçine konuştuğu hava, bir tabaka kâğıt gibi durgun, asılı duruyor. Dağa bakan bir adam: Neden bu kadar karmaşık bu iş, diye yakınmak istiyor çocuklar. Onlara nasıl bir yanıt verebilir David? O ilk akşam Melanie'ye ne söylemişti? Bir anda zihinde ışık çakmazsa hiçbir şey olmaz, demişti. Bu odada böyle bir şey var mı?

Kıza çabucak bir göz atıyor. Başı önünde, dikkatini metne vermiş ya da öyle görünüyor.

"Gasp etmek sözcüğü birkaç dize sonra yineleniyor. Gasp etmek, Alpler bölümünün derinde kalan izleklerinden biridir. Zihnin en önemli arketipleri olan yalın fikirler, duyusal imgeler tarafından gasp edilmiş bulurlar kendilerini.

Bununla birlikte gündelik yaşamlarımızı duyusal deneyimlerden soyutlanmış düşünceler ülkesinde sürdüremeyiz. Sorun, hayal dünyamızı nasıl saf tutabiliriz, gerçeğin saldırılarından nasıl koruyabiliriz, olmamalı. Bu ikisinin birlikte yaşayabilecekleri bir yol bulunabilir mi, diye sormalıyız.

599. dizeye bakın. Wordsworth, duyusal algılamanın sınırları üzerine yazmış. Daha önce de değinmiştik bu konuya. Duyu organları güçlerinin sınırına ulaşınca ışıkları azalmaya başlar. Tam sönecekken, o ışık son anda alevlenen bir mum ışığı gibi bir kez parlar, görünmezi görünür kılar. Bu bölüm güç; hatta Mont Blanc ânına bile ters düşebilir. Yine de Wordsworth'ün el yordamıyla bir denge bulmaya doğru yöneldiği belli oluyor: onun seçtiği ne bulutlara gömülmüş yalın düşünceler, ne de retinaya yansıyan ve doğal berraklığıyla bizi etkileyip şaşırtan görsel

imge; olabildiğince hafif tutulan ve belleğin derinliklerinde gömülü duran düşünceyi kıpırdatmak ya da harekete geçirmek amacıyla kullanılan bir araç olan duyu imgesi."

David susuyor. Anlamayan, boş bakışlar. Çok hızlı, çok ileri gitmiş. Onlara nasıl ulaşabilir? Melanie'ye nasıl ulaşabilir?

"Âşık olmak gibi," diyor. "Gözleriniz görmeseydi kolay kolay âşık olamazdınız. Ama şimdi, görsel aletin soğuk aydınlığında sevgilinizi görmeyi gerçekten istiyor musunuz? Sevdiğinizi zihninizde ideal bir tanrıça gibi koruyabilmek için gözlerinizi bir peçeyle örtmek daha iyi olabilir."

Bunları Wordsworth söylememiş ama en azından sınıftakilerin ilgisini çekmeye yarıyor. *İdeal mi*, diyorlar kendi kendilerine. *Tanrıça mı? Ne diyor bu adam? Bu ihtiyar aşktan ne anlar ki?*

Bir anı düşüyor aklına. Yerde Melanie'nin kazağını zorla yukarıya sıyırdığı ve onun küçük, kusursuz göğüslerinin çıplak kaldığı an. İlk kez gözlerini kaldırıyor Melanie, gözleri onunkilerle buluşuyor ve bir anda her şeyi görüyor. Şaşırıyor, bakışlarını indiriyor.

"Wordsworth, Alpler hakkında yazıyor," diyor David. "Ülkemizde Alpler yok; ama Drakensberg var ya da daha küçük çaptaki Table Dağı, şairlerin peşine takılıp bu dağlara tırmanıyoruz, hepimizin bildiği o aydınlanma ânı gibi, Wordsworth'vari anlardan birini yaşamak umuduyla." Şimdi, lafı çevirmek için gelişigüzel konuşuyor. "Ama, gözlerimizi hayal dünyamızın arketiplerine döndürmezsek bu gibi anları yaşayamayız."

Yeter! Kendi sesini duymak artık tiksinti veriyor, bu tür üstü örtülü yakınlaşmaları dinlemek zorunda kaldığı için Melanie'nin adına da üzülüyor. Dersi bitiriyor, sonra kızla konuşabilmek umuduyla sınıfta oyalanıyor. Ama kız kalabalığa karışıp gidiyor.

Bir hafta önce Melanie, sınıftaki güzel kızlardan biriydi yalnızca. Şimdiyse David'in yaşamının bir parçası, canlı bir parçası.

Öğrenci derneğinin oditoryumu karanlık. Kimseye görünmeden en arka sıraya gidip oturuyor. Hademe üniforması giymiş kel kafalı bir adam sayılmazsa kendisinden başka izleyici yok.

Provası yapılan oyunun adı, "Globe Salonunda Günbatımı"; yeni Güney Afrika'yı konu alan bir komedi, Johannesburg'un Hillbrow semtinde bir berber salonunda geçiyor. Sahnede fıkır fıkır bir berber var, iki müşteriyle ilgileniyor, biri beyaz, biri siyah. Cıvıl cıvıl konuşuyorlar; şakalar, küfürler. Oyunun ilkesinin katharsis[1] olduğu anlaşılıyor, bütün o eski adi önyargılar gün yüzüne çıkarılıyor ve kahkahalar arasında eritiliyor.

Sahneye dördüncü bir kişi çıkıyor, yüksek tabanlı ayakkabılar giymiş, saçları lüle lüle fışkıran bir kız. "Otur tatlım," diyor berber, "biraz sonra seni alırım.""Ben iş için geldim," diyor kız; "ilandaki iş için." *Kaaps* aksanı açıkça belli oluyor; Melanie bu. "Ah! Eline süpürgeyi al, bir işe yara öyleyse," diyor berber.

Kız bir süpürge alıyor, süpürgeyi önünde tutarak yalpalaya yalpalaya ortalıkta dolaşıyor. Süpürge bir elektrik kablosuna dolanıyor. Tam o anda bir kıvılcım çıkması, arkasından bir çığlık duyulması ve koşuşturma olması gerek; ama eşzamanlı olamıyor bunlar, bir sorun var. Yönetmen sahneye çıkıyor, peşinden gelen siyah deri giysili

1. (Yun.) Arındırma. Aristoteles'in *Poetika* adlı yapıtında, gerçek trajedinin seyirci üzerindeki etkisini anlatmak için kullandığı terim. Aristoteles'e göre trajedinin amacı, korku ve acıma duyguları uyandırarak, seyirciyi bu duygudan arındırmaktı. (Y.N.)

genç adam duvardaki prizi kurcalamaya başlıyor. "Daha çabuk olmalı," diyor yönetmen. "Marx Kardeşler'in atmosferi sağlanmalı." Melanie'ye dönüyor. "Tamam mı?" Melanie başını sallıyor.

Önde oturan hademe kalkıyor, içini çekerek salondan çıkıyor. Kendisi de gitse iyi olur. Karanlıkta oturup bir kızı gözlemek yakışık almıyor (birden, "*dikizlemek*" sözcüğü geliyor aklına). Bununla birlikte, kendisinin de yakında aralarına katılacağı o yaşlı adamlar topluluğu, yani şu lekeli pardösüleriyle, kırık takma dişleriyle ve içi kıllı kulaklarıyla sokak serserileri ve aylaklar; bütün bu adamlar da bir zamanlar Tanrı'nın kullarıydı, bedenleri dimdik, gözleri sağlamdı. Duyuları o tatlı ziyafet sofrasından kalkmamak için direniyor, diye kim onları suçlayabilir ki?

Sahnede hareket yeniden başlıyor. Melanie süpürgesini kullanıyor. Bir patırtı, bir kıvılcım, korku dolu çığlıklar. "Benim suçum yok," diye ciyaklıyor Melanie. "Neden her zaman her şey benim suçum oluyor?" David sessizce ayağa kalkıyor, hademenin peşinden dışarıdaki karanlığa çıkıyor.

Ertesi gün öğleden sonra saat dörtte Melanie'nin evinde. Kız kapıyı açtığında üzerinde buruşuk bir tişört, kısa şort var, ayaklarında da çizgi romanlardan fırlamışa benzeyen sincap biçiminde terlikler; terlikleri anlamsız, zevksiz buluyor David.

Gelmeden önce Melanie'yi aramamıştı; evine zorla giren bu davetsiz konuğa karşı koyamayacak kadar şaşırıyor kız. David, onu kollarına aldığında kızın kolları, bacakları bir kuklanınkiler gibi kıvrılıp bükülüyor. Adamın sözleri kızın kulaklarının narin sarmalında tokmak gibi gümbürdüyor. "Hayır, şimdi olmaz!" diyor kız, kurtulmaya çalışarak. "Kuzenim az sonra döner!"

Ama hiçbir şey durdurmuyor David'i. Melanie'yi yatak odasına taşıyor, o saçma terlikleri çekip alıyor, kızın ayaklarını öpüyor; kızın kendisinde uyandırdığı duygudan şaşkın. Sahnede gördükleriyle ilgisi olmalı bunun: peruka, kıpır kıpır kalçalar, o kaba saba konuşma. Tuhaf aşk! Yine de Aphrodite'nin, köpüklü dalgaların tanrıçasının sadağından geliyor; bu kesin.

Melanie karşı koymuyor. Yalnızca kendini geri çekiyor, dudaklarını kaçırıyor ondan, gözlerini kaçırıyor. David'in kendisini yatağın üzerine yatırıp soymasına izin veriyor; hatta önce kollarını, sonra kalçalarını kaldırarak ona yardımcı oluyor. Soğuktan hafifçe ürperiyor; soyunur soyunmaz, kendine barınak kazan bir köstebek gibi yorganın altına süzülüyor ve adama sırtını dönüyor.

Tecavüz değil, tam olarak değil, ancak yine de arzulanmayan bir şey, hiç mi hiç arzulanmayan bir şey. Sanki kız her şey olup biterken kendini salıvermeye ve tilkinin ensesinden dişlediği bir tavşan gibi kıpırtısız kalmaya karar vermiş. Sanki böyle yaparsa başına gelecek her şey kendinden uzakta yapılacakmış gibi.

Her şey olup bittiğinde, "Pauline her an geri dönebilir," diyor Melanie. "Lütfen. Gitmelisin."

David söz dinliyor; ama sonra, arabasının yanına geldiğinde, içini öyle bir keder, öyle bir sıkıntı bürüyor ki, hiç kıpırdayamadan direksiyonun üzerine kapanıp kalıyor.

Bir hata, çok büyük bir hata. Hiç kuşkusu yok, şu anda Melanie kendini bu olaydan, David'den arındırmaya çalışıyordur. Kızın muslukları açıp banyoyu doldurduğunu, suya girdiğini, uyurgezer gibi gözlerini kapattığını hayal edebiliyor. Kendisi de böyle bir banyoya girmek isterdi.

Güdük bacaklı, ciddi giyimli bir kadın yanından geçip binaya giriyor. Bu kadın Melanie'nin oda arkadaşı

olan kuzeni Pauline mi; kızacak diye Melanie'nin onca çekindiği kadın mı? David toparlanıp yola çıkıyor.

Ertesi gün Melanie derse gelmiyor. Bu kötü, çünkü o gün ara sınav var. Dersten sonra sınıf defterini doldururken kızı geldi olarak işaretliyor ve not olarak yetmiş veriyor. Sayfanın altına, kendisi için kurşunkalemle bir not düşüyor: "Geçici". Yetmiş: Belirleyici bir not değil, ne iyi, ne de kötü.

Bir sonraki hafta da görünmüyor Melanie. David ara sıra ona telefon ediyor ama yanıt alamıyor. Sonra, pazar günü gece yarısı kapı çalınıyor. Gelen Melanie, baştan aşağı siyahlar giymiş, başında küçük, siyah bir yünlü bere var. Yüzü gergin; David kendini öfkeli sözlere, kavgaya hazırlıyor.

Ama olay çıkmıyor. Aslında çekingen davranan Melanie oluyor. "Bu gece burada kalabilir miyim?" diyor fısıltıyla, David'in gözlerine bakmadan.

"Elbette, elbette." David'in üzerinden büyük bir yük kalkıyor. Kıza uzanıp onu kucaklıyor, göğsüne bastırıyor, kız kaskatı ve buz gibi. "Gel, sana çay yapayım."

"Yo, çay istemem, hiçbir şey istemem, yorgunum, bir yere çökmek istiyorum."

Eskiden kızının kaldığı odada Melanie'ye yatak hazırlıyor, iyi geceler, diyerek öpüyor ve onu yalnız bırakıyor. Yarım saat sonra yanına gittiğinde Melanie ölü gibi uyuyor, giysilerini çıkarmamış. David, ayakkabılarını ayağından çıkartıp üstünü örtüyor.

Sabah saat yedide, ilk kuşlar cıvıldamaya başlarken gidip kızın kapısına vuruyor. Kız uyanmış. Örtüyü çenesinin altına kadar çekmiş yatıyor, bitkin görünüyor.

"Kendini nasıl hissediyorsun?" diye soruyor David.

Kız omuzlarını silkiyor.

"Bir şey mi oldu? Konuşmak ister misin?"

Hiç konuşmadan başını iki yana sallıyor kız.

David yatağın üzerine oturuyor, kızı tutup kendine çekiyor. Kollarının arasında kız perişan bir biçimde ağlamaya başlıyor. Her şeye rağmen içinde arzu uyandığını hissediyor David. "Haydi, haydi," diyor, kızı avutmaya çalışarak. "Ne olduğunu anlat bana." Neredeyse, "Haydi babacığına anlat," diyecek.

Melanie kendini toplayıp konuşmaya çalışıyor ama burnu tıkanmış. Kâğıt mendil bulup veriyor ona. "Bir süre burada kalabilir miyim?" diye soruyor kız.

"Burada kalmak mı?" diye yineliyor David, ihtiyatla. Kızın ağlaması kesilmiş, ama hâlâ uzun uzun içini çekiyor. "Sence bu iyi bir fikir mi?"

Bunun iyi bir fikir olup olmadığını söylemiyor Melanie. Bunun yerine David'e iyice yaslanıyor, sıcacık yüzünü adamın karnına dayıyor. Örtü yana kayıyor, kızın üzerinde bir fanilayla külottan başka bir şey yok.

Şu anda, nasıl bir işe girişmekte olduğunun farkında mı acaba?

Üniversitenin bahçesinde ilk adımı attığında, bu işin kısa bir kaçamak, gelip geçici bir şey olacağını düşünmüştü David. Şimdiyse kız onun evindeydi, bir sürü karmaşaya neden olacağı da belliydi. Nasıl bir oyun oynuyordu bu kız? Uyanık olmalıydı David, mutlaka uyanık olmalıydı. Aslında başından beri öyle olması gerekirdi.

Yatağa, kızın yanına uzanıyor. Melanie Isaacs'ın gelip evine yerleşmesi, hiç de işine gelecek bir şey değil. Ama o anda bu düşünce başını döndürüyor. Kız her gece evde olacak; her gece gelip kızın yatağına tıpkı şimdi olduğu gibi girebilir, kızın içine de. İnsanlar öğrenirler bunu, her zaman öğrenirler zaten; fısıltılar başlar, hatta bir skandal bile patlayabilir. Ama ne önemi var? Mantığın alevi son bir kez harlanıp sönüyor. David yatak örtüsünü kenara itiyor, eğilip kızın göğüslerini, kalçalarını okşuyor. "Elbette kalabilirsin," diye mırıldanıyor. "Elbette."

İki kapı ötedeki yatak odasında çalar saat çalıyor. Kız uzaklaşıyor, örtüyü tutup omuzlarına çekiyor.

"Şimdi gitmem gerek," diyor David. "Dersim var. Uyumaya çalış. Öğlen ben dönünce konuşuruz." Kızın saçlarını okşuyor, alnını öpüyor. Metresi mi? Kızı mı? Melanie aslında bunlardan hangisi olmak istiyor? Adama ne sunuyor?

Öğlen döndüğünde, kız kalkmış, mutfak masasına oturmuş, kızarmış ekmekle bal yiyor, çay içiyor. Kendi evindeymişçesine rahat.

"Evet," diyor David, "çok daha iyi görünüyorsun şimdi."

"Sen gittikten sonra uyudum."

"Bütün bunların ne demek olduğunu şimdi anlatacak mısın?"

Kız gözlerini kaçırıyor. "Şimdi olmaz," diyor. "Gitmem gerek, geç kaldım. Daha sonra anlatırım."

"Bu daha sonra ne zaman?"

"Bu gece, provadan sonra, tamam mı?"

"Tamam."

Kız ayağa kalkıyor, fincanıyla tabağını musluğa götürüyor (ama yıkamıyor), sonra David'e dönüyor. "Tamam olduğundan emin misin?" diye soruyor.

"Evet, evet, tamam."

"Bir sürü dersi kaçırdığımı biliyorum ama bu oyun bütün zamanımı alıyor."

"Anlıyorum. Tiyatro çalışmalarının önceliği olduğunu söylüyorsun. Bunu daha önce açıklasaydın işler kolaylaşırdı. Yarın derse gelecek misin?"

"Evet. Söz veriyorum."

Söz veriyor ama sözünü tutacakmış gibi görünmüyor. David'in canı sıkılıyor, sinirleniyor. Kötü davranıyor kız, yaptıkları yanına kâr kalıyor; David'i sömürmeyi öğreniyor, büyük olasılıkla bunu sürdürecek de. Ama kızın

yaptıkları yanına kâr kalmışsa David'in yaptıkları daha çok kâr kalmış; kız kötü davranıyorsa kendisi ondan da kötü davranmış. Birlikte oldukları sürece, eğer birlikte olacaklarsa, yöneten David olacak, yönetilen de kız. David bunu aklından hiç çıkarmamalı.

4

Kızının odasındaki yatağın üzerinde bir kez daha sevişiyor Melanie ile. Güzel oluyor, ilk sevişmeleri kadar güzel; kızın bedeninin nasıl hareket ettiğini öğrenmeye başlıyor. Melanie aceleci ve öğrenmeye hevesli. Onda eksiksiz bir cinsel iştah sezemiyorsa bunun nedeni kızın henüz genç olması. David'in aklından çıkmayan bir sahne var: Melanie, David'i içine daha iyi çekebilmek için bacaklarından birini onun kalçasına doladığı an, bacağının iç kısmındaki kas gerilip adama değiyor ve David neşeyle, arzuyla doluyor. Kimbilir, diye düşünüyor, her şeye karşın belki de bir gelecek vardır.

"Sık sık yapar mısın bunu?" diye soruyor kız, daha sonra.

"Neyi?"

"Öğrencilerinle yatar mısın? Amanda ile yattın mı?"

David susuyor. Amanda da sınıfındaki kızlardan biri, sıska bir sarışın. David, Amanda'ya ilgi duymuyor.

"Neden boşandın?" diye soruyor Melanie.

"İki kez boşandım ben. İki kez evlendim, iki kez boşandım."

"İlk karına ne oldu?"

"Uzun bir hikâye bu. Bir başka sefer anlatırım."

"Fotoğraf var mı?"

"Fotoğraf saklamam. Kadınları da içimde saklamam."

"Beni saklamıyor musun?"

"Hayır, elbette saklamıyorum."

Melanie ayağa kalkıyor, odanın içinde dolaşıp giysilerini topluyor, sanki tek başınaymış gibi hiç çekinmiyor. Giyinip soyunurken daha çekingen olan kadınlara alışkın David; ama alışık olduğu o kadınlar, Melanie kadar genç de değil, kusursuz da.

Aynı gün öğleden sonra, ofisinin kapısı vuruluyor, daha önce hiç görmediği genç bir adam giriyor içeri. Davet beklemeden oturuyor, çevreye göz gezdiriyor, kitaplığı görünce onaylarcasına başını sallıyor.

Uzun boylu, sırım gibi biri bu; ince bir keçi sakalı var, bir kulağında da küpe; siyah bir deri ceket ile deri pantolon giymiş. Öteki öğrencilerden yaşça büyük duruyor; sorun çıkaracağa benziyor.

"Demek profesör sensin," diyor. "Profesör David. Melanie, senden söz etti bana."

"Demek öyle. Peki ne dedi?"

"Onu becerdiğini."

Uzun bir sessizlik oluyor. Demek sorun bu, diye düşünüyor David. Takke düşüp kel göründü. Bunu tahmin etmeliydim: Onun gibi bir kızın biriyle ilişkisi olmaması olanaksız.

"Kimsin sen?" diye soruyor gence.

Ziyaretçi soruyu duymazlıktan geliyor. "Kendini akıllı sanıyorsun," diye sözünü sürdürüyor. "Kadınların gözbebeği. Neyin peşinde olduğunu karın duyunca da böyle akıllı görünebilecek misin bakalım?"

"Yeter ama. İstediğin nedir?"

"Sen bana yeter diyemezsin." Konuşması hızlanıyor, tehdit edercesine hızlı hızlı konuşuyor. "Hem insanların

hayatına istediğin gibi girip çıkabileceğini sanmamalısın." Gencin siyah gözbebeklerinde ışıklar oynaşıyor. Öne eğiliyor, eliyle masanın üstündekileri iki yana süpürüyor. Masanın üstündeki kâğıtlar uçuşuyorlar.

David ayağa kalkıyor. "Artık yeter! Gitme vaktin geldi!"

"*Gitme vaktin geldi!*" diye yineliyor oğlan, onu taklit ederek. "Tamam." Ayağa kalkıyor, sallana sallana kapıya doğru gidiyor. "Hoşçakal Profesör Chips! Gör bakalım neler olacak!" Çıkıp gidiyor.

Bir haydut, diye düşünüyor David. Melanie bir haydutla düşüp kalkıyor, şimdi ben de bu hayduta bulaştım işte! Midesi bulanıyor.

O gece geç saatlere kadar oturup Melanie'yi beklediyse de kız gelmiyor. Onun yerine, sokakta park etmiş olduğu otomobiline saldırıyorlar. Lastikler indiriliyor, kapı kilitlerinin içine zamk püskürtülüyor, ön cama gazeteler yapıştırılıyor, arabanın boyası kazınıyor. Kilitleri değiştirmesi gerekiyor, altı yüz randlık fatura ödüyor.

"Bunu kimin yaptığını biliyor musun?" diye soruyor anahtarcı.

"Hiçbir fikrim yok," diye yanıtlıyor adamı, ters ters.

Bu *coup de main*'den[1] sonra Melanie, David'den uzak duruyor. David buna şaşırmıyor; o rezil olduysa kız da rezil oldu. Ama pazartesi günü kız yeniden derse geliyor; yanında da, koltuğunda geriye yaslanmış olarak, elleri ceplerinde, kendini beğenmiş bir havayla, siyahlı genç oturuyor, Melanie'nin erkek arkadaşı.

Öğrenciler genellikle sınıfta mırıl mırıl konuşurlar.

1. (Fr.) Ani darbe. (Y.N.)

Bugünse kimse konuşmuyor. Neler olduğundan öğrencilerin haberi olmasına David ihtimal vermese de, sınıfa izinsiz giren bu kişi hakkında ne yapacağını bekledikleri belli.

Gerçekten de ne yapacak? Belli ki otomobiline yapılanlar yeterli olmayacak. Belli ki taksit taksit ödeyecek. Ne yapabilir? Dişlerini sıkıp faturayı ödeyecek, başka ne yapabilir ki?

"Byron ile devam ediyoruz," diyor, notlarını karıştırarak. "Geçen hafta gördüğümüz gibi, adının kötüye çıkması ve skandal, Byron'un yalnızca hayatını etkilemekle kalmadı, halkın, onun şiirlerine karşı bakışını da etkiledi. İnsan Byron, şiirlerinde yarattığı kahramanlarla özdeşleştirildiğini gördü: Harold'la, Manfred'le, hatta Don Juan'la."

Skandal. Bu konuyu işlemesi şanssızlık; ama doğaçlama yapacak durumda değil.

Melanie'ye gizlice bir göz atıyor. Genellikle iyi not tutar kız. Bugünse, zayıf ve bitkin görünüyor, kitabının üzerine kapanmış oturuyor. Elinde olmadan yüreği sızlıyor kız için. Zavallı minik kuş, diye düşünüyor, seni nasıl da göğsümde tutmuştum.

Öğrencilere "Lara"yı okumalarını söylemişti. Notları "Lara" konusundaydı. Bu şiirden kaçınmasının bir yolu yok. Yüksek sesle okumaya başlıyor:

Soluk alıp veren bu dünyada bir yabancı gibi durdu,
Başka bir dünyadan fırlatılmış günahkâr bir ruh,
Karanlık hayallerin bir nesnesi,
Onun rastlantıyla kaçtığı tehlikeleri
Bilerek biçimlendiren bir nesne.

"Kim bu dizeleri bana açıklayabilir? Bu 'günahkâr ruh' kimdir? Neden kendine 'bir nesne' diyor? Hangi dünyadan geliyor?"

Öğrencilerinin bilgisizliğine şaşırmaktan çoktan vazgeçmiş. Ne Hıristiyanlıktan anlıyor bunlar, ne tarihten, ne edebiyattan; daha dün yumurtadan çıkmış bile olabilirler. Bu yüzden öğrencilerin düşen meleklerden haberlerinin olmasını beklemiyor ya da Byron'un bunları nerede okuduğunu bilmelerini. Beklediği tek şey, birkaç iyimser tahmin, öyle ki, şansının da yardımıyla, onları doğru hedefe doğru yöneltebilsin. Ama bugün tam bir sessizlik var sınıfta, mutlak bir sessizlik, sınıfın ortasındaki yabancının çevresinde gözle görülür, elle tutulur derecede yoğunlaşan bir sessizlik. O yabancı orada oturup onları dinlediği, hüküm verdiği ve alay ettiği sürece konuşmayacak çocuklar, David'in oyununa katılmayacaklar.

"Lucifer," diyor David. "Cennet'ten kovulan melek. Meleklerin nasıl yaşadığı hakkında pek bilgimiz yok ama oksijene ihtiyaçları olmadığını varsayabiliriz. Lucifer, o kara melek, evdeyken soluk almaya gerek duymaz. Birdenbire kendini bizim bu tuhaf, 'soluk alıp veren' dünyamıza fırlatılmış bulur. 'Günahkâr': kendi yolunu seçen, tehlike içinde yaşayan, hatta kendisine tehlike yaratan bir varlık. Okumaya devam edelim."

Delikanlı bir kez bile metne göz atmıyor. Dudaklarında kısık bir gülümsemeyle, –bir parça şaşkınlık da içerebilir bu gülümseme– David'in sözlerini özümsüyor.

Kimi zaman
Başkalarının iyiliği için kendinden feragat edebilirdi,
Ama acıyarak değil, zorunlu olduğu için değil,
Tuhaf bir düşünce sapkınlığı içinde,
Ondan başka pek az kişinin yapacağı ya da hiç
kimsenin yapmayacağı
Bir şeyi yapmak üzere gizli bir gururla öne atılarak,
Aynı dürtü, kışkırtıldığında, onun ruhunu
Suç işlemeye de yöneltebilirdi.

"Evet, bu Lucifer nasıl bir yaratık?"

Öğrenciler artık David ile oğlan arasındaki elektriği hissetmiş olmalılar. Bu soru yalnızca o çocuğa sorulmuştur ve o da uykusundan uyandırılan biri gibi yanıt verir: "Canının istediğini yapan biri. İyi mi kötü mü olduğuna bakmaz. İstediğini yapar."

"Doğru. İyi de olsa kötü de olsa yapar. İlkeleriyle değil, dürtüleriyle hareket eder, dürtülerinin kaynağını da bilemez. Birkaç dize daha okuyun: 'Onun deliliği kafasında değil, yüreğindeydi.' Deli bir yürek. Deli bir yürek ne demektir?"

Çok fazla soru soruyor. Oğlan, kendi zekâsını zorlamak istiyor. David bunun farkında. Bilgisinin motosikletlerle ve çarpıcı giysilerle sınırlı olmadığını David'e göstermek istiyor. Belki de öyledir. Belki de deli bir yüreğe sahip olmanın ne olduğu konusunda söyleyeceği bir şey vardır. Ama burada, bu sınıfta, bu yabancıların önünde, doğru sözcükleri bulamıyor. Başını sallıyor.

"Boş ver. Bu deli yürekli, doğuştan bir yanı hatalı varlığı mahkûm etmemiz istenmiyor bizden. Tam tersine, onu anlamamız ve anlayış göstermemiz isteniyor. Ama anlayışın bir sınırı var. Çünkü o aramızda yaşamasına karşın, içimizden biri değil. Kendine ne ad takıyorsa odur o: Bir *şey*'dir, yani bir canavar. Sonunda, Byron, onu sevmenin olanaksız olduğunu öne sürecektir, derin ve insancıl anlamda sevmenin. Yalnızlığa mahkûm olacaktır."

Başlarını öne eğip David'in söylediklerini yazıyorlar. Byron, Lucifer,Kabil; bunların hepsi onların gözünde bir.

Şiiri bitiriyorlar. David, Don Juan'ın ilk şiirlerini ödev olarak verip dersi erkenden bitiriyor. Çocukların başlarının üstünden Melanie'ye sesleniyor: "Melanie, seninle konuşabilir miyim?"

Acı çeken bir yüzle, bitkin bir halde gelip önünde

duruyor Melanie. Yine yüreği akıyor ona. Yalnız olsalar kucaklayacak kızı, onu neşelendirmeye çalışacak. "*Küçük güvercinim*," diyecek ona.

"Ofisime gidelim mi?" diyor, bunun yerine.

Çocuk da peşlerinde; kızı alıp yukarı, ofisine çıkarıyor. "Burada bekle," diyor çocuğa, kapıyı suratına kapatıyor.

Melanie karşısına oturuyor, başı önünde. "Canım," diyor kıza, "zor günlerden geçiyorsun, biliyorum, bunu daha da güçleştirmek istemiyorum. Ama seninle öğretmenin olarak konuşmak zorundayım. Bütün öğrencilerime karşı sorumluluklarım var. Arkadaşının kampüs dışında yaptığı şey beni ilgilendirmez. Ama dersimi bozmasına izin veremem. Bunu ona, benim tarafımdan söyle.

"Sana gelince, derslerine daha çok zaman ayırman gerekecek. Sınıfa daha düzenli olarak gelmen gerekecek. Girmediğin sınavı alman gerekecek."

Kız, ona şaşkınlıkla, hatta dehşetle bakıyor. "*Sen herkesten kopardın beni*," demek istiyor gibi. "*Sırrını taşımaya zorladın beni. Ben artık yalnızca bir öğrenci değilim. Benimle nasıl böyle konuşabilirsin?*"

Kızın sesi öylesine kısık çıkıyor ki, David güçlükle duyabiliyor söylediklerini: "Sınava giremem, hiçbir şey okumadım."

David'in söylemek istediği şey söylenemez, söylerse kuralları çiğnemiş olur. Yapabileceği tek şey ipucu vermek ve kızın bunu anlamasını beklemek. "Sınava gir, Melanie, herkes gibi gir. Hazırlanıp hazırlanmamanın önemi yok, önemli olan sınava girmen. Bir tarih saptayalım. Gelecek pazartesi, öğle tatili sırasında olur mu? Böylece hafta sonunda çalışabilirsin."

Kız çenesini kaldırıp meydan okuyarak bakıyor David'e. Ya söyleneni anlamadı ya da önünde açılan fırsatı geri tepiyor.

"Pazartesi günü, burada, ofisimde," diye yineliyor David.

Melanie ayağa kalkıyor, çantasını omzuna atıyor.

"Melanie, sorumluluklarım var. Hiç olmazsa önerimi düşün. Durumu gerektiğinden daha fazla güçleştirme."

Sorumluluklar: Bu sözcüğü yanıtlamak zahmetine katlanmıyor kız.

O akşam bir konserden eve dönerken kırmızı ışıkta duruyor David. Yanından hızla bir motosiklet geçiyor, siyahlar giymiş iki kişinin bindiği gümüş rengi bir Ducati. İkisinin başında da kask var ama onları yine de tanıyor. Arkada oturan Melanie bacaklarını açmış, kasıklarını öne vermiş oturuyor. David'in içinden şehvet dolu bir ürperti geçiyor. *Ben orasındaydım*, diye düşünüyor. Sonra motosiklet öne fırlıyor, Melanie'yi alıp götürüyor.

5

Melanie, pazartesi günü sınava gelmiyor. Bunun yerine David, posta kutusunda bir kâğıt buluyor, Melanie'nin dersi bıraktığını bildiren resmî bir not: 7710101SAM no'lu öğrenci Miss M. Isaacs, İletişim 312 dersini bugünden geçerli olmak üzere bırakmıştır.

Bir saat kadar sonra ofisine bir telefon geliyor. "Profesör Lurie? Sizinle bir dakika konuşabilir miyim? Adım Isaacs, George'dan arıyorum. Kızım sizin öğrenciniz, biliyorsunuz, Melanie."

"Evet."

"Profesör, bize yardımcı olabilir misiniz? Melanie şimdiye kadar çok iyi bir öğrenciydi. Şimdi de kalkmış, okulu bırakacağını söylüyor. Bunu duyunca şok geçirdik."

"Pek anlayamadım."

"Melanie okulu bırakıp işe girmek istiyor. Bu çok büyük bir hata, üniversitede üç yıl okudu, dersleri çok iyiydi, şimdi de okulu tamamlamadan bırakıyor. Acaba Profesör, onunla konuşabilir misiniz, aklını başına getirmeye çalışabilir misiniz?"

"Siz Melanie ile konuştunuz mu peki? Bu kararı neden verdiğini biliyor musunuz?"

"Bütün hafta sonunu onunla telefonda konuşarak geçirdik, annesiyle ben yani, aklını başına getiremedik.

Rol aldığı bir oyuna kendini çok vermiş, bu yüzden belki de aşırı çalışmış, aşırı gerilim içinde olabilir. Hangi işi yapsa kendini ona adar, Profesör, huyu böyle, kendini kaptırır. Ama siz onunla konuşursanız belki bu işi bir kez daha düşünmesini sağlayabilirsiniz. Size büyük saygısı var. Bunca yılı ziyan etmesini istemiyoruz."

Demek Melanie-Meláni, Oriental Plaza'dan aldığı adi takılarıyla, Wordsworth konusundaki cahilliğiyle, kendini her şeye kaptırıyor ha! Bu hiç aklına gelmezdi David'in. Melanie hakkında aklına gelmeyen başka neler var?

"Mr. Isaacs, Melanie ile konuşacak en uygun kişinin ben olduğuma emin değilim."

"Sizsiniz Profesör, sizsiniz! Demin de dedim ya, Melanie'nin size büyük saygısı var."

Saygı mı? Olaylardan habersizsiniz Mr. Isaacs. Kızınız bana olan saygısını haftalar önce yitirdi, haklı da. David'in söylemesi gereken bu. Onun yerine, "Elimden geleni yaparım," diyor.

Daha sonra, bu iş yanıma kalmayacak, diye düşünüyor. Uzaklardaki George'daki Baba Isaacs da, yalanlarla, kıvırtmalarla dolu bu konuşmayı unutmayacak. *Elimden geleni yaparım.* Neden açıkça söylemedi ki? *Elmadaki kurt benim,* demesi gerekirdi. *Sizin üzüntünüzün kaynağı benim, size nasıl yardım edebilirim ki?*

Melanie'nin evine telefon ediyor, telefona kuzeni Pauline çıkıyor. Melanie telefona gelemez, diyor Pauline buz gibi bir sesle. "Gelemez de ne demek?" diyor David. "Yani sizinle konuşmak istemiyor." "Ona söyleyin," diyor David, "dersi bırakmasıyla ilgili olarak arıyorum. Söyleyin ona, acele karar veriyor."

Çarşamba günkü ders kötü geçiyor, cuma günkü daha da kötü. Gelmeyenler çok; gelenlerse uysal olanlar, sessiz, yumuşak başlı olanlar. Bunun bir tek açıklaması olabilir: Olanları herkes duymuştur.

Bölüm ofisinde dururken arkasından bir ses duyuyor: "Profesör Lurie'yi nerede bulabilirim?"

Hiç düşünmeden, "Benim," diyor.

Konuşan adam, ufak tefek, zayıf, kambur duruşlu biri. Sırtında kendine bol gelen mavi bir takım elbise var, üstü başı sigara kokuyor.

"Profesör Lurie? Telefonla görüşmüştük. Isaacs."

"Evet. Nasılsınız? Ofisime gidelim mi?"

"Gerek yok." Adam susuyor, kendini toparlıyor, derin bir soluk alıyor. "Profesör," diye söze başlıyor, sözcüklerin üstüne basa basa konuşarak, "siz eğitim görmüş filan olabilirsiniz ama yaptığınız şey doğru değil." Susuyor, başını sallıyor. "Doğru değil."

Odadaki iki sekreter meraklarını gizlemeye çalışmıyorlar. Ofiste öğrenciler de var; yabancı, sesini yükseltirken onlar konuşmalarını kesiyorlar.

"Size güvenebileceğimizi düşündüğümüz için çocuklarımızı sizlerin ellerine veriyoruz. Üniversiteye güvenemezsek kime güveneceğiz? Kızımızı, yılanın kovuğuna gönderdiğimiz, hiç aklımıza gelmemişti. Hayır Profesör Lurie, yüksek mevkide, güçlü biri olabilirsiniz, bir sürü diplomanız olabilir; ama sizin yerinizde ben olsaydım kendimden utanırdım, Tanrı bilir ya! Eğer söylediklerim doğru değilse şimdi bunu söyleme fırsatınız var ama yanıldığımı hiç sanmıyorum, yüzünüzden anlaşılıyor."

Gerçekten şu anda fırsatı var David'in; konuşabilir, konuşabilir. Ama dili tutulmuş gibi duruyor, kulakları uğulduyor. Zehirli bir yılan o. Bunu nasıl yadsıyabilir?

"Özür dilerim," diye fısıldıyor, "işim var." Kazık kesilmiş gibi, arkasını dönüp çıkıyor oradan.

Isaacs, onun peşinden kalabalık koridora çıkıyor. "Profesör! Profesör Lurie!" diye sesleniyor. "Böyle çekip gidemezsiniz! Söyleyeceklerim bitmedi, bilmiş olun!"

Her şey böyle başlıyor. Ertesi sabah, şaşırtıcı bir çabuklukla, Rektör Yardımcısı'nın (Öğrenci İşleri) ofisinden bir memorandum geliyor, kendisi hakkında, Üniversite Davranış Yönetmeliği'nin 3.1 maddesi gereğince şikâyet başvurusunda bulunulduğu bildiriliyor. En kısa zamanda Rektör Yardımcısı'nın ofisine gitmesi isteniyor.

Üzerinde "Gizli" notu bulunan bir zarf içinde gelen bildirimin yanında bir de Davranış Yönetmeliği var. 3. maddenin konusu, ırk, etnik grup, din, cinsiyet, cinsel tercih ya da bedensel özür nedeniyle baskı ya da taciz. 3.1 no'lu madde de öğrencilerin öğretmenler tarafından baskıya ya da tacize uğramasını ele alıyor.

İkinci bir belge, tüzüğü ve soruşturma komitelerinin yetkilerini tanımlıyor. David onu okuyor, kalbinde tatsız bir çarpıntı var. Yazının yarısına geldiğinde dikkati dağılıyor. Ayağa kalkıyor, ofisinin kapısını kilitliyor, elinde kâğıtla oturuyor, neler olduğunu tahmin etmeye çalışıyor.

Melanie, tek başına böyle bir girişimde bulunamaz, bundan emin David. Bunu yapamayacak kadar masum o, gücünün hiç ayrımında değil. Bu işin arkasındaki kişi, kendisine bol gelen elbisenin içindeki küçük adam olmalı; o ve kuzeni Pauline, o gösterişsiz kadın, o dadı. Melanie'nin aklını çelmiş, beynini yıkamış olmalılar, sonunda da kızı alıp yönetime götürmüşlerdir.

"Bir şikâyette bulunmak istiyoruz," demişlerdir.

"Şikâyet mi? Ne tür bir şikâyet?"

"Özel."

"Taciz," diye atılmıştır kuzen Pauline, Melanie utanarak bir kenarda dururken, "bir hoca hakkında."

"Falan numaralı odaya gidin."

Falan numaralı odada adam, yani Isaacs, cüretini artırmıştır: "Hocalarınızdan biri hakkında suç duyurusunda bulunmak istiyoruz."

"Bunu iyice düşündünüz mü, gerçekten yapmak is-

tiyor musunuz?" diye yanıt vermişlerdir, usul gereği.

"Evet, ne yapmak istediğimizi biliyoruz," demiştir adam, kızına bakarak, karşı çıkmasın, diye ona gözdağı vererek.

Doldurulacak bir form var. Form onların önüne konulur, bir de kalem. Bir el kalemi alır, David'in öptüğü bir el, yakından tanıdığı bir el. Önce davacının adı yazılır, büyük harflerle: MELANIE ISAACS. Yukarıdan aşağıya sıralanan kutuların üzerinde el titrer, hangi kutuyu işaretleyeceğini arar. *Şurası*, diye işaret eder, babasının nikotin lekeli parmağı. El yavaşlar, durur, x işareti koyar, doğruluk çarpısını: *J'accuse*[1]. Sonra suçlanan kişinin adının yazılması için bir boşluk. DAVID LURIE, diye yazar, PROFESÖR. Sonunda, sayfanın dibinde, tarih ve imza yeri: Kıvrık bir M, üstteki dolgun halkasıyla l, ucu aşağıya uzayan l, en sondaki dolgun s.

Görev tamamlanmıştır. Kâğıdın üzerinde iki ad vardır, adamınki ve kızınki; yan yana. Bir çatının altında iki kişi, artık iki sevgili değil, iki düşmandırlar.

David, Rektör Yardımcısı'nın ofisine telefon ediyor, çalışma saatlerinin dışında, saat beşte randevu veriliyor kendisine.

Saat beş olduğunda koridorda beklemektedir. Cana yakın, genç görünümlü Aram Hakim gelip onu içeri alıyor. Odada iki kişi var: David'in bölümünün başkanı Elaine Winter ile Sosyal Bilimler'den, aynı zamanda ayrımcılık konusunda üniversite komitesinin başkanlığını yapan Farodia Rassool.

"Geç oldu David, neden burada olduğumuzu hepi-

1. (Fr.) Émile Zola'nın Dreyfüs'ün suçsuzluğunu ilan etmek için Fransız genelkurmayını suçladığı açık mektubun giriş cümlesi. (Y.N.)

miz biliyoruz," diyor Hakim, "konuya gelelim hemen. Bu işi en iyi nasıl çözümleriz?"

"Şu şikâyet konusunda bana bilgi verin."

"Pekâlâ. Miss Melanie Isaacs'ın yapmış olduğu bir şikâyet söz konusu. Aynı zamanda –Elaine Winter'a bakıyor– önceden var olan, Miss Isaacs'la ilgili birtakım sorunlar. Elaine?"

Elaine Winter sözü alıyor. David'den hiçbir zaman hoşlanmamıştır; geçmiş dönemin bir artığı, diye bakmaktadır ona, ondan ne kadar çabuk kurtulurlarsa o kadar iyidir. "Miss Isaacs'ın derslere devamı konusunda bir kuşku var David. Dediğine göre –onunla telefonda konuştum– geçen ay yalnızca iki derse girmiş. Eğer söylediği doğruysa bu bize bildirilmeliydi. Yarıyıl sınavına da girmediğini söylüyor. Bununla birlikte –önündeki dosyaya göz atıyor– senin kayıtlarında kızın devamsızlığı olmadığı ve yarıyıl sınavında yetmiş aldığı görünüyor." Gözlerinde soru işaretiyle David'e bakıyor. "Eğer okulda iki tane Melanie Isaacs yoksa..."

"Bir tane var," diyor David. "Kendimi savunmayacağım."

Hakim usulca araya giriyor: "Arkadaşlar, derin konulara girmenin yeri de değil, zamanı da. Şimdi yapmamız gereken," –öteki iki kişiye bakıyor– "uygulanacak işlemi belirlemek. Bu konunun gizli olarak ele alınacağını söylememe gerek yok David, buna emin olabilirsin. Adın açıklanmayacak, Miss Melanie'nin adı da gizli tutulacak. Bir komite oluşturulacak. Komitenin görevi, disiplin cezasına gerek olup olmadığını saptamak. Senin ya da yasal temsilcinin bu komitenin oluşumuna itiraz etme hakkı var. Sorgulamalar banda alınacak. Bu arada, komite kararını Rektör'e bildirinceye ve Rektör karar verinceye kadar her şey eskisi gibi yürüyecek. Miss Isaacs, senin dersini resmen bıraktı, senin de onunla hiçbir biçimde

bağlantı kurmaman gerekiyor. Unuttuğum bir şey var mı; Farodia, Elaine?"

Dişlerini sıkan Dr. Rassool, başını iki yana sallıyor.

"Bu taciz konusu her zaman için karmaşıktır David, hem karmaşık, hem de talihsiz bir şeydir ama biz yöntemimizin iyi ve adil olduğuna inanıyoruz bu yüzden adım adım uygulayacağız onu, kitabına göre hareket edeceğiz. Benim önerim, yöntemimizi öğren ve hatta bir avukata danış."

David tam ağzını açacakken Hakim elini kaldırıp susturuyor onu. "Bu gece düşün bunu, David," diyor.

Bu kadarı fazla. "Ne yapacağımı söyleme bana, ben çocuk değilim."

Öfkeyle çıkıyor oradan. Ama binanın kapısı kilitlenmiş, kapıcı da gitmiş. Arka kapı da kilitli. Hakim gelip dışarı çıkartıyor onu.

Yağmur yağmaktadır. "Şemsiyemin altına gel," diyor Hakim; sonra da arabasının yanındayken, "Kendi adıma konuşursam David," diyor, "yüreğim seninle, bunu bil. Gerçekten. Bu işler insanı mahvedebilir."

Hakim'i yıllardır tanıyor David, tenis oynadığı günlerde, onunla tenis oynardı; ama şimdi erkek erkeğe sohbet edecek havada değil. Sinirli sinirli omuzlarını silkiyor, arabasına biniyor.

Bu konunun gizli tutulması gerekir ama elbette tutulmaz, elbette insanlar dedikoduya başlarlar. Öyle olmasa, öğretmenler odasına girdiğinde konuşmalar neden kesilsin, şimdiye kadar samimi olduğu genç bir meslektaşı, neden çay fincanını masaya bırakıp odadan çıksın, çıkarken de bakışları onu delip geçsin? Baudelaire dersinin ilk saatine neden yalnızca iki öğrenci katılsın?

Dedikodu değirmeni, diye düşünüyor, gece gündüz dönüp insanların adını öğütüyor. Dürüst insanlar toplumu; kıyıda köşede, telefonlarda, kapalı kapılar ardında

görüşüyorlar. Neşeyle fısıldaşıyorlar. *Schadenfreude*.[1] Önce hüküm, sonra mahkeme.

İletişim Bölümü binasının koridorlarında başını dik tutarak yürümeye dikkat ediyor.

Boşanma davasını üstlenen avukatla görüşüyor. "Önce şunu bilelim," diyor avukat, "bu iddialar ne kadar doğru?"

"Hepsi doğru. O kızla ilişkim vardı."

"Ciddi miydi?"

"Ciddi olması bir işe yarar mı? Bir yaştan sonra bütün ilişkiler ciddidir. Kalp krizleri gibi."

"O zaman sana tavsiyem, stratejik açıdan, bir kadın avukat tutman." İki ad veriyor. "Kendi aranızda çözümlemeye çalış bu işi. Taahhütlerde bulun, belki izne ayrılırsın, bu arada üniversite kızı ya da ailesini şikâyetlerini geri almaları için ikna eder. Bir umut senin için. Sarı kart al. Zararı en aza indir, bu skandalın yatışmasını bekle."

"Ne tür taahhütler?"

"Duyarlık eğitimi. Kamu hizmeti. Danışma. Ne koparabilirsen."

"Danışma mı? Danışmaya mı ihtiyacım var?"

"Beni yanlış anlama. Sana önerilecek seçeneklerden birinin danışmanlık olabileceğini söylemek istiyorum yalnızca."

"Beni sağaltmak için mi? Tedavi etmek için mi? Uygunsuz arzulardan beni kurtarmak için mi?"

Avukat omuzlarını silkiyor. "Hangisi olursa."

Kampüste, Tecavüze Karşı Uyarı Haftası var. Tecavüze Karşı Kadınlar (TKK), "yeni kurbanlar"la dayanışma amacıyla yirmi dört saat nöbet tutacağını duyuruyor. David'in kapısının altından bir broşür atılıyor:

1. (Alm.) Başkasının üzüntüsüne sevinme. (Y.N.)

KADINLAR KONUŞUYOR.

Kâğıdın alt tarafında kurşunkalemle karalanmış bir not var:

SONUN GELDİ KAZANOVA.

Boşandığı karısı Rosalind'le akşam yemeği yiyor David. Sekiz yıldır ayrılar; yavaş yavaş, ihtiyatlı bir biçimde, yeniden bir tür arkadaşlık gelişiyor aralarında. Savaş gazileri. Rosalind'in yakında oturması David'in içini rahatlatıyor; belki Rosalind de onun hakkında aynı şeyleri düşünüyordur. En kötü şey olduğunda insanın güvenebileceği birinin bulunması: banyoda düşünce, oturakta kan olunca.

Lucy'den söz ediyorlar, ilk evliliğinin tek konuşma konusu, şimdi Eastern Cape'te bir çiftlikte yaşıyor. "Yakında onu görmeye gidebilirim," diyor David, "bir yolculuğa çıkmayı düşünüyorum."

"Okul zamanı mı?"

"Yarıyıl neredeyse sona eriyor. İki hafta kaldı, o kadar."

"Bunun, yaşamakta olduğun sorunlarla bir ilgisi var mı? Sorunların olduğunu duydum."

"Nereden duydun?"

"İnsanlar konuşuyor David. Senin şu son serüvenini herkes biliyor, hem de en küçük ayrıntısına kadar. Kimse örtbas etmek istemiyor bunu, senden başka kimse. Bu işin ne kadar ahmakça olduğunu söylememe izin verir misin?"

"Hayır, vermem."

"Ben yine de söyleyeceğim. Hem ahmakça hem de çirkin. Cinsellik konusunda neler yaptığını bilmiyorum, bilmek de istemiyorum ama bu iş böyle yapılmaz. Kaç

yaşındasın sen, elli iki mi? Genç bir kızın bu yaştaki bir adamla yatmaktan zevk alacağını mı sanıyorsun? O kızın seni seyretmekten hoşlanacağını mı sanıyorsun, tam... Hiç düşündün mü bunu?"

David susuyor.

"Sana acımamı bekleme David, hiç kimseden de bekleme bunu. Ne acıma ne bağışlama bekleme, günümüzde böyle bir şey yok. Herkes sana karşı olacak, hem neden olmasın? Söylesene, *nasıl* yapabildin bunu?"

Sesinde yine o eski ton var, evliliklerinin son yıllarındaki ton; ateşli bir suçlama. Rosalind de farkında olmalı bunun. Ama belki söylediğinde haklı olduğu bir yan vardır. Belki de gözünü hırs bürümüş yetişkinlerin gözlerinden korunmak gençlerin hakkıdır. Fahişeler bunun içindir, ne de olsa; sevimsiz insanların çılgınlıklarına katlanmak için.

"Neyse," diyor Rosalind, "Lucy'yi göreceğim diyorsun."

"Evet, soruşturma bittikten sonra yanına gidip biraz kalayım diyorum."

"Soruşturma mı?"

"Gelecek hafta soruşturma komitesi toplanacak."

"Amma çabuk. Lucy'yi ziyaretettikten sonra ne olacak?"

"Bilmiyorum. Üniversiteye geri dönmeme izin vereceklerini sanmıyorum. Hem dönmek istediğimden de emin değilim."

Rosalind başını sallıyor. "Meslek yaşamın utanç verici bir biçimde sona eriyor; sence de öyle değil mi? Bu kızdan elde ettiğin şeyin buna değip değmediğini sormayacağım sana. Zamanını nasıl geçireceksin peki? Emekliliğin ne olacak?"

"Bir anlaşmaya varırız herhalde. Beş parasız salıvermezler beni."

"Öyle mi? O kadar emin olma. Kaç yaşında şu aşkın?"

"Yirmi. Ergen. Ne yapmak istediğini bilecek yaşta."

"Kızın uyku ilacı aldığı söyleniyor. Doğru mu?

"Uyku ilacından falan haberim yok. Bana uydurma gibi geliyor. Kim söz etti sana bu uyku ilacından?"

Rosalind soruyu duymamış gibi yapıyor. "Sana âşık mıydı? Onu ret mi ettin?"

"Hayır. Hiçbiri değil."

"O zaman bu şikâyet ne?"

"Kimbilir? Bana açılmadı kız. Birileriyle arasında bir anlaşmazlık vardı; ama bana bu konuda bir şey söylemedi. Kıskanç bir sevgilisi vardı kızın. Ailesi öfkeliydi. Sonunda kızın sinirleri bozulmuş olmalı. Benim için büyük sürpriz oldu."

"Bilmen gerekirdi David. Başkalarının çocuklarına bulaşmayacak kadar yaşlısın. Böyle kötü şeyler olabileceğini bilmeliydin. Her neyse bütün bunlar çok alçaltıcı, çok."

"Benim onu sevip sevmediğimi sormadın. Bunu da sorman gerekmez mi?"

"Pekâlâ. Senin adını çamurlara bulayan bu genç kadına âşık mısın David?"

"O sorumlu değil bundan. Onu suçlama."

"Onu suçlamaymış! Sen kimin tarafındasın? Elbette suçlarım onu! Seni de suçluyorum, onu da suçluyorum. Bu olay baştan sona utanç verici. Hem utanç verici, hem adi. Böyle söylediğim için de pişman değilim."

Eskiden olsa, tam bu anda hiddetten köpürürdü David. Ama bu gece böyle bir şey yapmıyor. Rosalind'le birbirlerine karşı artık umursamaz olmuşlar.

Ertesi gün Rosalind telefon ediyor. "David, bugün çıkan *Argus*'u gördün mü?" diye soruyor.

"Görmedim."

"Eh, sıkı dur öyleyse. Senin hakkında bir yazı var."

"Ne yazıyor?"

"Kendin oku."

Haber üçüncü sayfada:"Profesör seks davasında" diye başlık atılmış. İlk satırları atlıyor:

> ... bir disiplin kurulu önüne cinsel taciz suçlamasıyla çıkması kararlaştırıldı. Yönetim, bir dizi skandalın sonuncusu hakkında konuşmaktan kaçınıyor, bu skandallar arasında sahte burs ödemeleri ve öğrenci yatakhanelerini fuhuş için kullandığı öne sürülen seks şebekeleri de var. İngiliz doğa şairi William Wordsworth üzerine bir kitabı bulunan Lurie (53) ile bu konuda görüşülemedi.

William Wordsworth (1770-1850), doğa şairi. David Lurie (1945-?), William Wordsworth yorumcusu ve onun utanç verici durumdaki müridi. Piç bebek kutsansın. Toplumdışı değil. Bebek kutsansın.

6

Sorgulama, Hakim'in ofisinin yanındaki toplantı odasında yapılıyor. David içeri alınıyor, Din Dersi Profesörü Manas Mathabane tarafından masanın ucuna oturtuluyor; soruşturma komitesinin başkanlığını Mathabane yapacak. Onun solunda, Mathabane'nin sekreterliğini yapacak olan Hakim oturuyor, bir de genç bir kadın var, öğrenci olmalı; Mathabane'nin sağında komitenin öteki üç üyesi yer alıyor.

David kendini sinirli hissetmiyor. Tam tersine, kendinden oldukça emin. Kalp atışları düzenli, uykusunu almış. Kibir, diye düşünüyor, kumarbazın tehlikeli kibri; kibir ve kendini beğenmişlik. Yanlış ruh haliyle başlıyor bu işe. Ama umurunda değil.

Komitedeki üyeleri başıyla selamlıyor. İçlerinden ikisini tanıyor: Farodia Rassool ve Desmond Swarts, Mühendislik Bölümü Başkanı. Üçüncüsü, önündeki kâğıtlara bakılırsa İşletme Bölümü'nde öğretim görevlisi.

"Burada toplananların," diyor Mathabane, toplantıyı açarken, "bir yetkisi yok. Tek yapabilecekleri, önerilerde bulunmak. Ayrıca bu komitenin oluşumuna itiraz etme hakkınız var. Bu nedenle şunu soruyorum: Bu komitede, size karşı önyargılı davranabileceğini düşündüğünüz üye var mı?"

"Yasal bakımdan hiçbir itirazım yok," diyor David. "Birtakım felsefi çekincelerim var; ama sanırım bunlar dikkate alınmaz."

Odadakiler oturdukları yerde kıpırdanıyor, ayaklarını yere sürtüyorlar. "Sanırım, kendimizi olayın yasal yanıyla sınırlamamız iyi olacak," diyor Mathabane. "Komitenin üyelerine itirazınız yok. Peki, Ayrımcılığa Karşı Birleşme'den bir gözlemci öğrencinin bulunmasına itirazınız var mı?"

"Komiteden çekinmiyorum. Gözlemciden de çekinmiyorum."

"Çok iyi. Konumuza gelelim. İlk şikâyetçi, Miss Melanie Isaacs, kendisi tiyatro bölümü öğrencisi, verdiği ifadenin kopyaları hepinizde var. Bu ifadeyi özetlememe gerek var mı? Profesör Lurie?"

"Miss Isaacs'ın şahsen gelmeyeceğini mi söylemek istiyorsunuz?"

"Miss Isaacs, komitenin karşısına dün çıktı. Şunu hatırlatmama izin verin, bu bir sorgulama; bir duruşma değil. Bizim yöntemlerimiz bir mahkemenin yöntemleri değil. Sizce bir sorun mu bu?"

"Hayır."

"İkinci bir suçlama var, bu da Öğrenci İşleri Ofisi kanalıyla Kayıt İşleri Amiri'nden geliyor ve Miss Isaacs'ın kayıtlarının geçerliliğiyle ilgili. Bu suçlamaya göre Miss Isaacs, sizin not verdiğiniz bütün derslere katılmamış, yazılı ödevlerini vermemiş ya da bütün sınavlara girmemiş."

"Hepsi bu mu? Suçlamalar bunlar mı?"

"Bunlar."

David derin bir soluk alıyor. "Eminim ki, bu komitedeki üyeler, üzerinde tartışma olamayacak bir hikâye üzerinde tartışmaktansa zamanlarını daha iyi değerlendirmek isterler. Her iki suçlamada da suçumu kabul ediyorum. Hükmü verin de herkes işinin başına dönsün."

Hakim, Mathabane'ye doğru eğiliyor. Mırıldanarak konuşuyorlar.

"Profesör Lurie," diyor Hakim, "bizim bir soruşturma komitesi olduğumuzu hatırlatmalıyım size. Komitenin görevi, bu olayın iki tarafını da dinlemek ve bir öneride bulunmaktır. Karar alma yetkisi yoktur. Bir kez daha soruyorum, bizim uygulamalarımızı iyi bilen biri tarafından temsil edilmek istemez misiniz?"

"Temsil edilmeye ihtiyacım yok. Kendi kendimi gayet iyi temsil edebilirim. Az önceki talebime rağmen, bu soruşturmaya devam edilmesi gerektiğini mi söylemek istiyorsunuz?"

"Durumunuzu ifade edecek fırsatı tanımak istiyoruz size."

"Durumumu ifade ettim ben. Suçluyum."

"Suçunuz ne?"

"Neyle suçluyorsanız o."

"Lafı döndürüp dolaştırıyorsunuz, Profesör Lurie."

"Mr. Isaacs'ın suçlamalarının hepsini kabul ediyorum, sahte kayıt tutmuş olmamı da."

Farodia Rassool araya giriyor. "Mr. Isaacs'ın ifadesini kabul ettiğinizi söylüyorsunuz, Profesör Lurie; ama ifadeyi tam olarak okudunuz mu?"

"Mr. Isaacs'ın ifadesini okumak istemiyorum. Kabul ediyorum. Mr. Isaacs'ın yalan söylemesi için bir neden görmüyorum."

"Ama ifadeyi kabul etmeden önce okumanız sağgörülü olmaz mıydı?"

"Hayır. Hayatta sağgörülü olmaktan daha önemli şeyler vardır."

Farodia koltuğunda geriye yaslanıyor. "Bütün bunlar çok Donkişotvari, Profesör Lurie, ama doğru mu acaba? Galiba sizi kendi kendinizden koruma görevi bize düşüyor." Hakim'e buz gibi bir gülümsemeyle bakıyor.

"Hukuk danışmanına başvurmadığınızı söylediniz. Başkasına danıştınız mı peki, bir rahibe örneğin ya da başka bir danışmana? Danışmanla konuşmak ister miydiniz?"

Bunu soran, İşletme Fakültesi'ndeki genç kadın. David tüylerinin diken diken olduğunu hissediyor. "Hayır, bir danışmana başvurmadım, başvurmak da istemiyorum. Ben yetişkin bir adamım. Danışmak bana göre değil. Danışmanın bana yararı olmaz." Mathabane'ye dönüyor. "Talebimi yaptım. Bu tartışmanın sürmesi için bir neden kaldı mı?"

Mathabane ile Hakim fısıldayarak görüş alışverişinde bulunuyorlar.

"Komitenin," diyor Hakim, "Profesör Lurie'nin isteğini görüşmek üzere toplantıya ara vermesine karar verildi."

Herkes başını sallıyor.

"Profesör Lurie, biz bu konu üzerinde düşünürken Ms. van Wyk'le birlikte birkaç dakikalığına dışarı çıkmanızı rica edebilir miyim?"

David ile gözlemci öğrenci, Hakim'in odasına geçiyorlar. Hiç konuşmuyorlar; belli ki kız sıkılıyor bu durumdan. "SONUN GELDİ KAZANOVA." Şimdi Kazanova'yla yüz yüze olduğuna göre acaba kendisi hakkında ne düşünüyor kız?

İçeri çağrılıyorlar. Odadaki hava hiç iyi değil; tatsız bir hava esiyor.

"Evet," diyor Mathabane, "özetlersek: Profesör Lurie, size yöneltilen suçlamaların doğru olduğunu kabul ettiğinizi söylüyorsunuz."

"Mr. Isaacs ne iddia ediyorsa onu kabul ediyorum."

"Dr. Rassool, sizin söylemek istediğiniz bir şey var mı?"

"Evet. Profesör Lurie'nin verdiği bu yanıtlara çekin-

ce koymak istiyorum, bunların temelde kaçamak yanıtlar olduğunu düşünüyorum. Profesör Lurie, suçlamaları kabul ettiğini belirtiyor. Kabul ettiği şeyin ne olduğunu ona söyletmeye çalıştığımızda ise gizli gizli alay ediyor bizimle. Benim için bunun anlamı, suçlamaları yalnızca sözde kabul ettiği. Bunun gibi, her şeyin açıkça ortaya konulmadığı bir durumda kamuoyunun hakkı..."

Buna izin veremez. "Bu olayda açıkça ortaya konulmayan bir şey falan yok," diye atılıyor David.

"Kamuoyunun," diye devam ediyor kadın, sesini alışkın bir tavırla yükseltip David'in sesini bastırarak, "Profesör Lurie'nin, üstlendiği şeyin tam olarak ne olduğunu ve neyle suçlandığını bilmeye hakkı vardır."

Mathabane, "Eğer suçlanırsa," diyor.

"Eğer suçlanırsa. Her şeyi açık seçik bilemezsek ve Profesör Lurie'nin neyle suçlandığını, yapacağımız önerilerde açık seçik ortaya koyamazsak, görevimizi tam anlamıyla yerine getiremeyiz."

"Bizim kafalarımızın içinde bu konuda karanlık bir nokta olduğunu sanmıyorum, Dr. Rassool. Sorun, Profesör Lurie'nin kafasının içinde karanlık bir nokta olup olmadığı."

"Haklısınız. Benim söylemek istediğim şeyi dile getirdiniz."

David çenesini tutsa iyi olacak ama tutmuyor. "Kafamın içinde neler olduğu yalnız beni ilgilendirir, sizi değil Farodia," diyor. "Dürüst olmak gerekirse siz benden yanıt değil itiraf bekliyorsunuz. Hayır, itirafta bulunmayacağım. Hakkım olduğu üzere, savunmamı yapıyorum. Suçluyum. Savunmam bu. Bundan ötesini istemiyorum."

"Sayın Başkan, itiraz ediyorum. Konu teknik ayrıntıların ötesindedir. Profesör Lurie, suçlu olduğunu söylüyor; ama acaba suçunu kabul mu ediyor, yoksa bu davanın örtbas edilip unutulması umuduyla mı böyle isteksiz

davranıyor? Yaptığı yalnızca isteksiz davranmaksa en ağır cezayı vermemizi öneriyorum."

"Dr. Rassool, size bir kez daha hatırlatıyorum ki," diyor Mathabane, "ceza vermek bizim yetkimizde değil."

"Öyleyse en ağır cezanın verilmesini önermeliyiz. Profesör Lurie, hemen okuldan atılmalı ve elinden bütün olanakları ve özel hakları alınmalı."

"David?" Konuşan, o âna kadar ağzını açmamış olan Desmond Swarts. "David, bu konuyu en iyi biçimde değerlendirdiğinden emin misin?" Swarts başkana dönüyor. "Sayın Başkan, Profesör Lurie dışarıdayken de söylediğim gibi, bir üniversite toplumunun üyeleri olarak, bir meslektaşımıza karşı bu kadar soğuk ve resmî davranmamamız gerektiğine inanıyorum. David, düşünmek ve belki de birisine danışmak üzere bir erteleme istemediğine emin misin?"

"Neden? Düşünmeye ihtiyacım mı var?"

"Durumunun ciddiyeti üzerinde düşünürsün, bunu tam olarak değerlendirdiğinden emin değilim. Açıkçası işini kaybetmek üzeresin. Bu işin şakası yok."

"Öyleyse ne yapmamı önerirsin? Dr. Rassool'un dediği gibi sesimin tonundaki gizli alaycılığı mı sileyim? Pişmanlık gözyaşları mı dökeyim? Beni kurtarmaya ne kadarı yeterli olur?"

"İnanmakta güçlük çekebilirsin David ama bu masanın çevresindekiler senin düşmanın değil. Bizim de zayıflık gösterdiğimiz anlar var, biz de insanız. Senin olayın tek değil. Mesleğine devam edebilmen için bir yol bulmaya çalışıyoruz."

Hakim de katılıyor konuşmaya: "Sana yardım etmeye çalışıyoruz David, bu karabasandan çıkış yolu bulmaya çalışıyoruz."

Bu insanlar, onun dostları. Onu içinde bulunduğu bu iradesizlikten kurtarmaya, yaşadığı karabasandan çı-

karmaya çalışıyorlar. Onu sokaklarda dilenirken görmek istemiyorlar. Sınıfına geri dönmesini istiyorlar.

"Bu iyi niyetliler korosunda," diyor David, "kadın sesi duyamıyorum."

Ses yok.

"Pekâlâ," diyor David, "itiraf edeyim. Hikâye bir akşam başlıyor, tarihini unuttum ama çok eski değil. Okulun eski bahçesinde yürüyordum ve söz konusu bayan, yani Miss Isaacs da orada yürüyordu. Karşılaştık. Üç-beş laf ettik, tam o anda bir şey oldu; ama şair değilim ben, ne olduğunu tanımlamaya çalışmayacağım. Eros'un sahneye çıktığını söylemem yeterli. O andan sonra başka biri oldum."

"Neyle kıyaslayınca başka biriydin?" diye soruyor İşletme Bölümü'nden kadın öğretim görevlisi, temkinli bir sesle.

"Kendim değildim. Elli iki yaşındaki şaşkın, dul bir adam değildim. Eros'un kölesi olmuştum."

"Bu anlattığın bir savunma mı? Engellenemeyen dürtüler?"

"Savunma değil bu. Siz bir itiraf istiyorsunuz, ben de size itirafımı veriyorum. Dürtülere gelince engellenemez filan değildi. Ne yazık ki, geçmişte buna benzer dürtüleri görmezden geldiğim çok oldu."

"Akademik hayatın," diyor Swarts, "doğası gereği birtakım özveriler gerektirdiğine inanmıyor musun? Toplumun yararı için bazı zevklerden kendimizi yoksun bırakmamız gerektiğine?"

"Aralarında büyük yaş farkı olanların birbirine yakınlaşmasının engellenmesinden mi söz ediyorsun?"

"Yo, böyle olması gerekmez. Ama hoca olarak güçlü bir konumdayız. Belki güç ilişkileri ile cinsel ilişkilerin birbirine karıştırılması engellenebilir. Kanımca bu olayda da durum bu. Ya da aşırı temkinli olunmalı."

Farodia Rassool araya giriyor. "Olduğumuz yerde sayıyoruz yine Sayın Başkan. Evet, suçlu olduğunu söylüyor; ama kesin yanıt almaya çalıştığımızda, genç bir kadını kötü emellerine alet ettiğini değil, karşı koyamadığı bir dürtüye kapıldığını itiraf ediyor; yol açtığı acılardan söz yok, sömürmenin uzun tarihinden hiç söz yok, oysa bu olay da bu tarihin bir parçası. Bu yüzden Profesör Lurie ile tartışmayı sürdürmenin bir yararı olmadığını söylüyorum. Savunmasını sözcük anlamında alıp ona göre öneride bulunmalıyız."

Kötü emellerine alet etmek: Bu sözü bekliyordu. Dürüstlükle titreyen bir sesin bu sözü söylemesini. O kadın, David'e baktığında ne görüyor ki sesi bu kadar öfkeyle titriyor? Zavallı minicik balıkların arasında dolaşan bir köpekbalığı mı? Yoksa başka bir şey mi canlanıyor kadının gözlerinin önünde: İriyarı, iri kemikli bir adam, bir kız çocuğunun üzerine abanmış, kocaman eliyle onun çığlıklarını boğuyor. Ne saçma! Sonra hatırlıyor David: Bu insanlar dün de burada, bu salonda toplanmışlardı, Melanie de karşılarındaydı, boyu David'in omzuna güç yetişen Melanie. Eşit değillerdi; nasıl yadsıyabilirdi ki bunu?

"Dr. Rassool ile aynı görüşteyim," diyor İşletme Bölümü'nden kadın öğretim görevlisi. "Profesör Lurie'nin eklemek istediği bir şey yoksa bir karara varmamızın zamanı geldi, diye düşünüyorum."

"Buna geçmeden önce Sayın Başkan," diyor Swarts, "son bir kez Profesör Lurie'ye ricada bulunmak istiyorum. Altını imzalamak istediği herhangi bir ifade var mı?"

"Neden? İfade vermem neden bu kadar önemli?"

"Çünkü böylece, çok alevlenmiş bir durumu yatıştırmış oluruz. Aslında hepimiz, bu olayı medyanın gözünün önünde olmadan çözümlemek isterdik. Ancak bu mümkün olamadı. Çok dikkat çekti, bizim denetimimiz dışın-

da gizli anlamlar bindi üzerine. Herkes gözünü dikmiş bize bakıyor, bu işi nasıl ele alıyoruz, diye. Seni dinlerken David, sana adil davranılmadığına inandığın izlenimini ediniyorum. Böyle düşünmekte haksızsın. Bu komitedeki bizler, işinde kalmanı sağlayacak bir uzlaşma bulmaya çalıştığımıza inanıyoruz. İşte bu yüzden acaba kamuoyuna yapılabilecek bir açıklama yok mu, diye soruyorum, senin razı olacağın, bizim de en ağır cezayı, yani suçlu bulunarak okuldan çıkarılmanı değil de daha hafifini önermemize izin verecek bir kamuoyu açıklaması."

"Yani kendimi alçaltıp merhamet mi dileneyim?"

Swarts içini çekiyor: "David, bizim çabalarımıza dudak bükmenin bir yararı yok. Hiç değilse bir ertelemeyi kabul et de durumunu gözden geçirecek zamanın olsun."

"Bu açıklamada neyin olmasını istiyorsunuz?"

"Hatalı davrandığını kabul etmelisin."

"Bunu kabul ettim zaten. Gerçekten. Bana yöneltilen suçlamaları kabul ediyorum."

"Bizimle oyun oynama David. Bir suçu üstlenmekle, hatalı olduğunu kabul etmek ayrı şeylerdir, bunu sen de biliyorsun."

"Hatalı olduğumu kabul etmem sizi tatmin edecek mi?"

"Hayır," diyor Farodia Rassool. "Tersi olmalı. *Önce* Profesör Lurie açıklamasını yapmalı. *Sonra* biz hafifletici neden olduğunu kabul edip etmemeye karar veririz. Bu açıklamada ne olması gerektiğini biz tartışacak değiliz. Açıklamayı o yapmalı, kendi sözcükleriyle. Sonra biz, onun bu sözleri yürekten söyleyip söylemediğine bakarız."

"Ve siz, benim kullandığım sözcüklere bakarak, bu açıklamayı yürekten söyleyip söylemediğimi sezeceğinize güveniyorsunuz, öyle mi?"

"Tutumunuzu ne biçimde açıklayacağınızı göreceğiz. Pişmanlık gösterip göstermediğinize bakacağız."

"Pekâlâ. Miss Isaacs'a karşı konumumdan yararlandım. Hatalıydım ve bundan pişmanım. Bu sizin için yeterli mi?"

"Sorun, benim için yeterli olup olmaması değil, Profesör Lurie, sorun, *sizin* için yeterli olup olmaması. Bu sözler sizin samimi duygularınızı mı yansıtıyor?"

David başını iki yana sallıyor. "Bu sözleri sizin için söyledim, şimdi daha fazlasını istiyorsunuz, sözlerimin içtenliğini kanıtlamamı istiyorsunuz. Mantığa aykırı bu. Yasaların dışında bir şey. Yeter artık. Gelin kitabına göre oynayalım oyunu. Suçumu kabul ediyorum. Daha fazlasına yokum."

"Tamam," diyor Başkan Mathabane. "Profesör Lurie'ye sorulacak başka soru yoksa geldiği için kendisine teşekkür edip göndermek istiyorum."

Önce David'i tanımıyorlar. Merdivenin yarısına geldiğinde, *Bu o*, diye bir çığlık duyuyor, arkasından da koşar adım gelen ayak seslerini.

Merdivenin dibine geldiğinde David'e yetişiyorlar; hatta içlerinden biri onu yavaşlatmak için ceketine yapışıyor.

"Sizinle bir dakika konuşabilir miyiz Profesör Lurie?" diye soruyor biri.

Sesi duymazdan geliyor, kalabalık lobiye doğru yoluna devam ediyor, oradaki insanlar peşindekilerden uzaklaşmaya çalışan uzun boylu adama dönüp bakıyorlar.

Biri yolunu kesiyor. "Öylece kalın!" diyor kadın. David, başını yana çevirip elini öne uzatıyor. Bir flaş patlıyor.

Bir kız çevresinde dolanıyor. Amber rengi boncuklarla örülmüş saçları, yüzünün iki yanından aşağı düm-

düz iniyor. Gülümseyince bembeyaz, düzgün dişleri görünüyor. "Bir dakika konuşabilir miyiz?" diye soruyor.

"Ne hakkında?"

Burnuna doğru bir kayıt cihazı uzatılıyor. Eliyle itiyor onu.

"Nasıl olduğu hakkında," diyor kız.

"Neyin nasıl olduğu hakkında?"

Fotoğraf makinesinin flaşı yeniden patlıyor.

"Sorgulama işte."

"Bu konuda bir yorum yapamam."

"Tamam, ne üzerine yorum yapabilirsiniz?"

"Yorum yapmak istediğim hiçbir şey yok."

Başıboş dolaşanlar ile meraklılar, çevresine toplanmaya başlıyorlar. David gitmek istediği takdirde onların arasından kendine yol açmak zorunda.

"Pişman mısınız?" diye soruyor kız. Kayıt cihazı iyice yanaştırılıyor. "Yaptığınızdan pişman mısınız?"

"Hayır," diyor David. "Bu deneyim beni zenginleştirdi."

Kızın yüzündeki gülümseme silinmiyor. "Öyleyse bir kez daha yapar mısınız bunu?"

"Başka bir fırsatım olacağını sanmıyorum."

"Ya olsaydı?"

"Bu gerçek bir soru değil."

Daha fazlasını istiyor kız, elindeki küçük makineyi doyurmak için daha çok sözcük istiyor; ama o anda adamın ağzından laf almak için ne yapması gerektiğini bilemiyor.

"Deneyim onu ne yapmış?" diye soruyor biri *sotto voce*.[1]

"Zenginleştirmiş."

1. (It.) Alçaksesle. (Y.N.)

Kıkır kıkır gülüşüyorlar.

"Sorun bakalım, özür dilemiş mi?" diyor biri, kıza.

"Sordum zaten."

İtiraflar, özür dilemeler: İnsanı alçaltmak için duyulan bu açlık niye? Ortalığa sessizlik çöküyor. Vahşi bir hayvanı köşeye kıstırıp hesabını nasıl göreceklerini bilmeyenler gibi, David'in çevresinde dolanıyor insanlar.

Fotoğraf ertesi sabah, öğrenci gazetesinde, "Şimdi *Dunce*[1] kim?" başlığının üzerinde yer alıyor. Fotoğrafta David, gözlerini havaya dikmiş, elini kamerayı tutmak istercesine öne doğru uzatmış olarak görünüyor. Bu pozun kendisi yeterince gülünç; ama bu resmi asıl taçlandıran, genç bir adamın sırıtarak David'in başının üstünde tuttuğu ters çevrilmiş bir çöp kovası. Objektif kaydırılınca kova David'in başında tam bir *dunce* gibi durmuş. Böyle bir görünüm karşısında David'in ne gibi bir şansı olabilir?

"Komite, kararı dışarı sızdırmıyor," diye yazıyor başlıkta.

> İletişim dersi hocası David Lune'ye karşı taciz ve kötüye kullanma suçlamasını araştıran disiplin komitesi dünkü kararı konusunda açıklama yapmadı. Başkan Manas Mathabane, komitenin görüşlerinin, gerekli işlemin yapılması için Rektörlüğe iletildiğini söylemekle yetindi.
>
> Duruşmadan sonra TKK üyeleriyle ağız dalaşı yapan Lurie (53), kız öğrencilerle olan deneyimlerini 'zenginleştirici' bulduğunu söyledi.
>
> Olay, romantik şiir üzerine uzman olan Lune'nin sı-

1. Dunce: Eski devirlerde okulda tembel öğrencilerin ceza olarak başlarına giydikleri kâğıt külah. (Ç.N.)

nıfındaki öğrencilerin şikâyet başvurusu üzerine patlak verdi.

Eve gidince Mathabane arıyor. "David, komitemiz görüşlerini bildirdi ve Rektör bir kez daha seninle görüşmemi istedi. Hem bizim, hem senin bakış açından tatmin edici bir açıklamada bulunman koşuluyla, ağır bir ceza vermeyeceğini söylüyor."

"Manas, bunları konuştuk zaten. Ben..."

"Dur. Bırak bitireyim. Önümde bir açıklama taslağı var. Bizim istediğimiz koşullara uygun. Oldukça da kısa. Sana okuyabilir miyim?"

"Oku bakalım."

Mathabane okuyor:

Şikâyette bulunan kişinin insan haklarını ciddi olarak kötüye kullandığımı, ayrıca Üniversite'nin bana tevdi etmiş olduğu yetkiyi kötüye kullandığımı kayıtsız şartsız kabul ediyorum. Her iki taraftan da içtenlikle özür diliyorum, hangi ceza uygun görülürse görülsün kabul ediyorum.

"'Hangi ceza uygun görülürse' mi? Ne demek bu?"

"Benim görüşüm, senin okuldan uzaklaştırılmayacağın. Olsa olsa bir süre okuldan uzak kalman istenebilir. Daha sonra okula dönüp dönmeyeceğin sana bağlı, bir de Dekan'ın ve Bölüm Başkanı'nın kararına."

"Bu mu? Bulduğunuz çözüm bu mu?"

"Benim görüşüm bu. Açıklamanın altını –ki bu durumda hafifletici neden sayılacaktır– imzalayarak ona uyacağını belirtirsen Rektör de onu bu anlamda kabul etmeye hazır olacak."

"Hangi anlamda?"

"Pişmanlık anlamında."

"Manas, bu pişmanlık konusunu dün tartıştık. Dü-

şüncelerimi söyledim sana. Yapmam bunu. Resmî bir kurulun önüne çıktım ben, yasal bir kuruldu o. O laik kurul önünde suçlu olduğumu kabul ettim, laik bir kabuldü o. Bu kabul yetmeli. Pişmanlık burada da, ötede de yoktur. Pişmanlık bir başka dünyaya aittir, bir başka tartışma evrenine."

"Konuları karıştırıyorsun David. Sana pişman olman talimatı verilmiyor. Birer insan olarak görmesen de, senin deyiminle laik bir kurulun üyeleri olan biz ruhunda olup bitenleri bilemiyoruz. Senden bir açıklamada bulunmanı istiyoruz."

"Dürüst olmasam da pişmanlığımı belirtmemi istiyorsunuz."

"Ölçüt, senin dürüst olup olmaman değil. Dediğim gibi, bu senin kendi vicdanını ilgilendiren bir şey. Ölçüt, yapmış olduğun hatayı insanların karşısında kabul etmeye hazır olman ve bunu düzeltecek önlemleri alman."

"İşte şimdi kılı kırk yarıyoruz. Siz beni suçladınız, ben de bu suçlama karşısında suçlu olduğumu kabul ettim. Bu size yetmeli."

"Hayır. Daha fazlasını istiyoruz. Çok fazlasını değil ama fazlasını. Bize istediğimizi verirsen yolunun açılacağını göreceğini umuyorum."

"Özür dilerim, yapamam."

"David, seni kendinden korumayı sürdüremem. Bıktım artık, komitedeki arkadaşlar da bıktılar. Yeniden düşünmek için zaman ister misin?"

"Hayır."

"Pekâlâ. O zaman, Rektör'ün sana haber vereceğini söylemekten başka bir şey yapamam."

7

Gitmeye karar verdiğine göre onu alıkoyacak pek bir şey yok. Buzdolabını boşaltıyor, kapıları kilitliyor ve öğlen olduğunda kentlerarası yola çıkmış oluyor. Oudtshoorn'da bir mola veriyor, ertesi gün güneş doğarken yola koyuluyor; öğlen olmadan hedefine epeyce yaklaşıyor, Eastern Cape'te Grahamstown-Kenton Yolu üzerinde Salem kasabası.

Kızının küçük çiftliği, kasabanın birkaç kilometre dışında, kıvrıla büküle uzayan çamurlu bir yolun sonunda: beş hektarlık bir arazi, büyük bölümü işlenebilir durumda, rüzgârla çalışan bir su pompası, ahırlar ve ek binalar, bir de galvanizli sac damı ve kapalı verandasıyla alçak, yayvan, sarıya boyalı çiftlik binası. Dikenli bir tel ve öbek öbek Latin çiçekleriyle sardunyalar ön taraftaki sınırı çiziyorlar; geri kalanı toz toprak ve çakıltaşı.

Giriş yolunda eski bir VW steyşın araba park etmiş; David arabasını onun arkasına çekiyor. Verandanın loşluğundan Lucy güneşe çıkıyor. David bir an tanıyamıyor kızını. Görmeyeli bir yıl olmuş, bu arada Lucy epeyce kilo almış. Kalçaları ile göğüsleri (nasıl dese) genişlemiş. Çıplak ayaklı olmasına aldırmadan, David'e hoş geldin; demek için yaklaşıyor Lucy, kollarını açıp onu kucaklıyor, yanağından öpüyor.

Ne hoş bir kız, diye düşünüyor David, onu kucaklarken; bu upuzun yolculuğun sonunda ne hoş bir karşılama!

Geniş, loş ve öğle vakti bile serin olan ev, büyük ailelerin yaşadığı, araba dolusu konukların geldiği günlerden kalma. Altı yıl önce, Lucy buradaki bir komüne katılmak üzere gelmişti, Grahamstown'da deri eşya ve pişmiş topraktan kap kaçak satan gençlerden oluşan bir gruptu bu; tarlada, mısır ekili yerlerin arasında kenevir de yetiştiriyorlardı. Komün dağıldığında ve kalan üyeler New Bethesda'ya gittiklerinde, Lucy, arkadaşı Helen ile birlikte çiftlikte kalmıştı. Oraya âşık olduğunu söylüyordu; orada adam gibi çiftçilik yapmak istiyordu. David, onun çiftliği satın almasına yardımcı olmuştu. İşte şimdi karşısındaydı Lucy, çiçekli elbisesi, çıplak ayaklarıyla falan, fırında pişen şeylerin kokusuyla dolu bir evde; artık çiftçilik oynayan bir çocuk değil, sıkı bir çiftçiydi o, bir *boervrou*[1] idi.

"Sana Helen'in odasını vereceğim," diyor Lucy. "Sabah güneşini alıyor. Bu kış, sabahları ne kadar soğuk oldu, bilemezsin."

"Helen nasıl?" diye soruyor David. Helen, iriyarı, üzgün bakışlı bir kadın, boğuk bir sesi, bozuk bir cildi var, Lucy'den de büyük. Lucy'nin bu kadında ne bulduğunu hiçbir zaman anlayamadı David; keşke Lucy daha iyi birini bulsa ya da biri onu bulsa, diye düşünüyor.

"Helen, nisandan beri Johannesburg'da. Yardımcıları saymazsan ben yalnızım burada."

"Bana bunu söylememiştin. Yalnız kalmak huzursuz etmiyor mu seni?"

Lucy omuzlarını silkiyor. "Köpekler var. Köpekler hâlâ işe yarıyor. Ne kadar çok köpek olursa o kadar cay-

1. Yerel dilde sağlam kadın. (Y.N.)

dırıcı oluyor. Hem, hırsız falan girerse bir kişi olmuşum, iki kişi olmuşuz pek fark edeceğini sanmıyorum."

"Çok felsefi bir düşünce."

"Evet, başka çaren kalmazsa felsefe yap."

"Ama silahın var."

"Bir tüfeğim var. Sana gösteririm. Bir komşudan satın aldım. Hiç kullanmadım ama var."

"İyi. Silahlı bir filozof demek. Hoşuma gitti."

Köpekler ve bir silah; fırında ekmek, toprakta ürün. Kendisi de, Lucy'nin annesi de kentli, entelektüel insanlar olmalarına karşın, ortaya böyle eskiye bağlı, sağlam bünyeli genç bir çiftçi çıkarmaları şaşırtıcı. Ama belki de onu ortaya koyan kendileri değildi belki en büyük pay tarihindi.

Lucy, ona çay veriyor. David'in karnı aç; ev yapımı frenkinciri marmelatı sürülmüş iki koca dilim ekmeği mideye indiriyor. Yemek yerken Lucy'nin gözlerini üzerinden ayırmadığını hissediyor. Dikkatli olmalı: Anne ya da babasının bedeninin çalışmasından daha itici gelen bir şey yoktur çocuklara.

Lucy'nin tırnakları kir içinde. Toprak kiri: Onurlu bir şey, diye düşünüyor David.

Helen'in odasına gidip bavulunu açıyor. Çekmeceler boş; büyük, eski elbise dolabında yalnızca bir tek iş tulumu asılı. Helen gittiyse geçici olarak gitmemiş demek.

Lucy, David'e araziyi gezdiriyor. Suyu boşa harcamamasını, fosseptiği pisletmemesini hatırlatıyor. Bunları biliyor David; ama yine de ses çıkarmadan dinliyor. Sonra Lucy, onu alıp bakımını üstlendiği köpeklerin kaldığı kulübelere götürüyor. Geçen gelişinde orada bir tek kulübe vardı. Şimdi beş tane, sağlamca kurulmuş, zemini beton, galvanizli direkleri ve payandalarıyla, tel örgüleriyle, genç mavi-kauçuk ağaçlarının gölgesinde beş kulübe. Köpekler Lucy'yi görünce coşuyorlar: dobermanlar,

Alman çoban köpekleri, ridgebacklar, bulteriyerler, rottweilerler. "Hepsi de bekçi köpeği," diyor Lucy. "Kısa süre kalan, çalışan köpekler bunlar, iki haftalığına, bir haftalığına, bazen de yalnız hafta sonu için geliyorlar. Ev köpekleri daha çok yaz tatillerinde geliyor."

"Ya kediler? Kedi almıyor musun?"

"Gülme sakın. Kedileri de almayı düşünüyorum. Ama henüz onlar için hazırlığım yok."

"Pazardaki tezgâhını hâlâ kuruyor musun?"

"Evet, cumartesi sabahları. Seni de götürürüm."

İşte Lucy hayatını böyle kazanıyor: hayvanlara bakarak, çiçek ve bahçe ürünleri satarak. Bundan daha basit bir şey olamaz.

"Bu köpeklerin canı sıkılmıyor mu?" Tek kişilik bir kafeste duran, yanık ten rengi dişi bir buldogu gösteriyor eliyle David; köpek başını patilerinin üzerine yaslamış, ayağa kalkmaya gerek görmeden karamsar bakışlarla onları gözlüyor.

"Katy mi? Terk ettiler onu. Sahipleri çekip gittiler. Aylardır param ödenmiyor. Bu köpeği ne yapacağımı bilmiyorum. Sanırım ona bir yuva bulmaya çalışacağım. Surat asıyor ama bir şeyi yok. Her gün kafesinden çıkartıp idman yaptırıyoruz. Ya ben ya da Petrus çıkartıyor onu. Anlaşmaya uygun olarak."

"Petrus mu?"

"Onunla tanışacaksın. Petrus benim yeni yardımcım. Aslında, marttan bu yana ortağım. Sıkı biri."

Lucy'yle birlikte kıyısında bir ördek ailesinin huzurlu huzurlu yüzdüğü toprak duvarlı su bendinin ve arı kovanlarının yanından, bahçenin içinden geçiyorlar: Çiçek tarhları ve kış sebzeleri, karnabaharlar, patatesler, pancar, pazı, soğan var. Arazinin ucundaki pompaya ve su deposuna gidiyorlar. Son iki yıldır bol yağmur yağmış, su seviyesi yükselmiş.

Bu konularda rahatça konuşabiliyor Lucy. Genç kuşaktan bir öncü çiftçi o. Eskiden hayvan sürüleri ve mısırlar vardı. Şimdiyse köpekler ve nergisler. Her şey ne kadar çok değişirse o kadar aynı kalıyor. Tarih tekerrür ediyor, ancak daha ufak çaplı bir damarda. Belki de tarih ders almıştır.

Bir sulama kanalının yanından yürüyerek geri dönüyorlar. Lucy'nin çıplak ayaklarının parmakları kırmızı toprağı kavrıyor, geride belirgin izler bırakıyor. Yeni yaşamına gömülmüş, sağlam bir kadın. İyi! Arkasında bırakacağı buysa –bu evlat, bu kadın– o zaman David'in utanacağı bir şey yok demektir.

"Beni eğlendirmene gerek yok," diyor Lucy'ye, eve döndüklerinde. "Kitaplarım yanımda. Yalnızca bir masa ile bir sandalyeye ihtiyacım var."

"Özel bir şey üzerinde mi çalışıyorsun?" diye soruyor Lucy, ihtiyatla. David'in işinden pek söz etmezler.

"Planlarım var. Byron'un son yılları üzerine bir şey. Bir kitap değil ya da daha önce yazdığım kitaplar gibi değil. Daha çok, sahne için bir şey olacak. Metin ve müzik. Oyuncular konuşacak ve şarkı söyleyecekler."

"Hâlâ böyle şeyler yapmak istediğini hiç bilmiyordum."

"Bir şeylerle uğraşmak istedim. Ama amacım yalnız bu değil. İnsan arkasında bir şeyler bırakmak istiyor. Ya da en azından erkekler arkalarında bir şeyler bırakmak istiyor. Kadınların işi daha kolay."

"Neden kadınların işi daha kolay?"

"Kolay derken, canlı bir şey yaratmaları daha kolay demek istiyorum."

"Bir baba olmanın önemi yok mu?"

"Baba olmak... Anne olmakla karşılaştırınca baba olmanın çok soyut bir iş olduğunu hissetmeden duramıyorum. Ama bekleyip görelim bakalım. Eğer bir şeyler or-

taya çıkarabilirsem, ilk öğrenen sen olacaksın. İlk ve büyük olasılıkla son öğrenen."

"Müziğini de sen mi hazırlayacaksın?"

"Müziği başka bir yerden alacağım, büyük bölümünü. Başka yerden almak vicdanımı rahatsız etmez. Başlangıçta, oldukça bol orkestrasyon gerektiren bir iş olduğunu düşünmüştüm. Örneğin Strauss gibi. Bu da beni aşardı. Şimdi tam tersine yöneliyorum, eşlik eden orkestra çok hafif olacak, keman, çello, obua ve belki de fagot. Zaten her şey düşünce aşamasında henüz. Bir tek nota bile yazmadım; dikkatim dağılmıştı. Başıma neler geldiğini duymuş olmalısın."

"Roz telefonda bir şeyler söyledi."

"Eh, şimdi bu konuya girmeyelim. Başka zaman."

"Üniversiteden kesin olarak ayrıldın mı?"

"İstifa ettim. İstifa etmem istendi."

"Özleyecek misin?"

"Özleyecek miyim? Bilmiyorum. Parlak bir hoca değildim. Öğrencilerimle aramdaki uyumsuzluğun gitgide büyüdüğünü hissediyordum. Anlattıklarımı dinlemiyorlardı bile. Bu yüzden belki de özlemem okulu. Belki de ayrılışımın tadını çıkarırım."

Kapının eşiğinde bir adam duruyor, uzun boylu, üzerinde mavi tulum, lastik çizmeler ve yün bir başlık var. "Petrus, gelsene, babamla tanıştırayım seni," diyor Lucy.

Petrus, çizmelerini siliyor. El sıkışıyorlar. Kırış kırış, açık havada yıpranmış bir yüz; keskin gözler. Kırk mı? Kırk beş mi?

Petrus, Lucy'ye dönüyor. "İlaç," diyor, "ilacı almaya geldim."

"Arabada. Bekle, alıp geleyim."

Petrus ile David baş başa kalıyorlar. "Demek köpeklerle ilgileniyorsunuz," diyor David, sessizliği bozmak için.

"Köpeklerle ilgileniyorum, bahçeye de bakıyorum. Evet." Petrus sırıtıyor. "Hem bahçıvanım, hem de köpek-adamı." Durup düşünüyor. "Köpek-adamı," diyor, tadını çıkara çıkara.

"Cape Town'dan arabayla az önce geldim. Zaman zaman kızımın burada yalnız başına yaşaması beni kaygılandırıyor. Her şeyden uzakta burası."

"Evet," diyor Petrus, "tehlikeli." Bir an susuyor. "Bugünlerde her şey tehlikeli. Ama sanırım burada sorun yok." Yine gülümsüyor.

Lucy elinde küçük bir şişeyle dönüyor. "Ölçüyü biliyorsun: on litre suya bir çay kaşığı."

"Evet, biliyorum." Petrus alçak kapıdan geçmek için başını eğerek dışarı çıkıyor.

"Petrus iyi birine benziyor," diyor David.

"Aklı başında bir adam."

"Çiftlikte mi yaşıyor?"

"Karısıyla birlikte eski ahırda kalıyorlar. Elektrik bağlattım. Oldukça rahat. Adelaide'de bir karısı daha var, çocukları da, birkaçı yetişkin yaşta. Ara sıra gidip onların yanında kalır."

Lucy'yi işiyle baş başa bırakıp yürüyüşe çıkıyor David, Kenton Yolu'na kadar gidiyor. Serin bir kış günü; güneş seyrek, sararmış otların benek benek göründüğü kırmızı tepelerin üzerinde alçalmaya başlamış. Verimsiz bir arazi, verimsiz bir toprak, diye düşünüyor David. Tükenmiş. Yalnızca keçilerin işine yarar. Lucy, gerçekten de bütün hayatını burada geçirmeye kararlı mı? David geçici bir süre olmasını diliyor.

Okuldan eve dönen bir grup çocukla karşılaşıyor. Çocuklara selam veriyor; onlar da ona. Taşra usulü. Cape Town geçmişe gömülmeye başladı bile.

Birdenbire Melanie'nin anısı canlanıyor zihninde: uçları yukarı bakan küçük, zarif göğüsleri, pürüzsüz, düz

karnı. İçinden bir arzu dalgası kabarıyor. O yaşadığı her neyse henüz geçmemiş.

Eve dönüp bavulunu boşaltıyor. Bir kadınla birlikte yaşamayalı çok olmuş. Davranışlarına dikkat etmesi gerekecek; kibar olması gerekecek.

Geniş, Lucy için hoş bir söz. Çok geçmeden iyice kilo alacak. Aşkla ilgisini kesince insan böyle kendini bırakıyor. *Qu'est devenue ce front poli, ces cheveux blonds, sourcils voutés?*[1]

Akşam yemeği basit: çorba ve ekmek, arkasından da tatlı patates. Genelde tatlı patatesten hoşlanmaz David ancak Lucy, onu limon kabuğu, tereyağı ve baharatlarla çeşnilendirince lezzetli oluyor, hatta lezzetliden de öte.

"Bir süre kalacak mısın?" diye soruyor Lucy.

"Bir hafta? Bir hafta diyelim mi? Bu kadar zaman bana katlanabilir misin?"

"İstediğin kadar kalabilirsin. Ben senin sıkılmandan korkuyorum."

"Sıkılmam."

"Bir hafta sonra nereye gideceksin?"

"Henüz bilmiyorum. Belki de amaçsızca dolaşırım, uzun uzun dolaşırım."

"Eh, kalırsan sevinirim."

"Böyle söylediğin için sağ ol canım ama senin dostluğunu yitirmek istemem. Uzun ziyaretler dostluğu bozar."

"Peki buna ziyaret demesek olur mu? Sığınma desek? Belirsiz bir süre için sığınmayı kabul eder miydin?"

"Sığınayım mı? Durum o kadar kötü değil, Lucy. Kaçak değilim ki ben."

"Roz, bana kötü kokular geldiğini söyledi."

1. (Fr.) O düzgün alna, o sarı saçlara, yay kaşlara ne oldu? (Ç.N.)

"Bunu başıma kendim açtım. Bir uzlaşma önerildi bana ama kabul etmedim."

"Ne tür bir uzlaşma?"

"Yeniden eğitilme. Kişiliğimin düzeltilmesi. Kod sözcüğü *danışma* idi."

"Bir parçacık danışmaya gerek duymayacak kadar kusursuz biri misin sen?"

"Bana fazlasıyla Mao'nun Çini'ni hatırlatıyor. Sözünü geri alma, özeleştiri, halk önünde özür dileme... Ben geri kafalı biriyim, duvarın önüne dikilip kurşuna dizilmeyi yeğlerim. Zaten böyle oldu."

"Kurşuna dizilmek mi? Bir öğrenciyle ilişkiye girdin diye mi? Biraz aşırı değil mi bu, David? Her zaman olan şeyler bunlar. En azından ben öğrenciyken oluyordu. Her seferinde böyle ceza verilseydi, öğretmenlik mesleği yok olurdu."

David omuzlarını silkiyor. "İffetlilik egemen şimdi. Herkesin özel hayatı ortada. Temel içgüdüler saygınlık görüyor, temel içgüdüler ve duygular. Bir gösteri istediler: Göğsünü döv dediler, pişmanlık göster, mümkünse gözyaşı dök. Bir televizyon gösterisi, senin anlayacağın. Ben razı olmadım."

"Aslında beni hadım etmek istiyorlardı," diye ekleyecekti az kalsın; ama bu sözleri söyleyemezdi, kızına söyleyemezdi. İşin aslı şuydu ki, bir başkasının kulağından dinleyince bütün o tiradı, nedense melodramatik, abartılı görünmüştü.

"Demek sen kararında direndin, onlar da kendi kararlarında. Böyle mi oldu?"

"Aşağı yukarı."

"Bu kadar ayak dirememeliydin, David. Ayak diremek kahramanlık değildir. Bu işi bir kez daha düşünmek için zamanın var mı?"

"Hayır, hüküm verildi."

"Temyiz yok mu?"

"Temyiz yok. Şikâyetçi değilim. Ahlaksızlıkla suçlanıp suçlu olduğunu kabul ettikten sonra karşılığında herkesten anlayış bekleyemezsin ki. Bir yaştan sonra olmaz bu. Bir yaştan sonra insan temyize başvurmaz, işte bu kadar. Ciddiyetini takınırsın ve hayatının geri kalan kısmını tamamlarsın. Ömrünü tamamlarsın."

"Eh, çok yazık. Burada istediğin kadar kal. Hangi nedenle olursa olsun."

David erkenden yatıyor. Gece yarısı, havlama sesleriyle uyanıyor. Özellikle köpeklerden biri ısrarla havlıyor, kurulmuş gibi, durmaksızın havlıyor; ötekiler ona katılıyorlar, sonra yavaşlıyorlar, pes ediyoruz dememek için yeniden eşlik ediyorlar o köpeğin havlamasına.

"Bu her gece böyle mi?" diye soruyor ertesi sabah Lucy'ye.

"İnsan alışıyor. Kusura bakma."

David başını iki yana sallıyor.

8

Eastern Cape'in yukarı taraflarında kış sabahlarının ne kadar soğuk olabileceğini unutmuş David. Yanına uygun giysiler almamış; Lucy'den bir kazak istemesi gerekecek.

Elleri ceplerinde, çiçek tarhlarının arasında dolaşıyor. Kenton Yolu'ndan, görünmeyen bir yerden bir otomobil gürültüyle geçiyor, sesi durgun havada asılı kalıyor. Başının üstünden bir kaz sürüsü uçuyor. David burada nasıl zaman geçirecek?

"Yürüyüşe çıkmak ister miydin?" diye soruyor Lucy arkasından.

Köpeklerden üç tanesini yanlarına alıyorlar: Lucy'nin tasma taktığı iki doberman ile sahibinin terk ettiği dişi buldog.

Kulaklarını geriye yapıştırıp dışkısını yapmaya çalışıyor buldog. Ama bir şey çıkmıyor.

"Güçlük çekiyor," diyor Lucy. "İlaç vermem gerekecek."

Dişi köpek kendini zorlamayı sürdürüyor, dilini dışarı çıkarıyor, seyredilmekten utanıyormuş gibi yan yan çevresine bakınıyor.

Yoldan ayrılıyorlar, çalılıkların arasından yürüyorlar, sonra da seyrek ağaçlı bir çam ormanının içinden.

"Şu ilişkin olan kız," diyor Lucy, "ciddi bir şey miydi?"

"Rosalind sana hikâyeyi anlatmadı mı?"

"Ayrıntılara girmedi."

"Buralardan gelen biri. George'dan. Derslerimden birine giriyordu. Vasat bir öğrenciyd, ama çok çekiciydi. Ciddi miydi? Bilmiyorum. Ama ciddi sonuçlar doğurduğu kesin."

"Ama şimdi bitti, değil mi? Onun özlemini çekmiyorsun, değil mi?"

Bitti mi acaba? Özlüyor mu? "İlişkimiz bitti," diyor.

"Neden seni şikâyet etti?"

"Söylemedi; sorma fırsatım da olmadı. Güç bir durumdaydı. Genç bir adam vardı, sevgilisiydi ya da eski sevgilisi, kızı zorluyordu. Derste de sıkıntısı vardı. Sonra annesi ile babası olayı duyup Cape Town'a geldiler. Sanırım üzerindeki baskı çok fazla geldi."

"Bir de sen vardın."

"Evet, bir de ben vardım. Ben de pek kolay değildim herhalde."

Bir giriş kapısına geliyorlar, üzerinde "SAPPI Endüstrisi – İzinsiz Girmek Yasaktır" yazısı var. Geri dönüyorlar.

"Eh," diyor Lucy, "sen bu işin bedelini ödedin. Belki de, sonradan dönüp bakınca senin hakkında kötü düşünmeyecektir. Kadınlar, şaşırtıcı derecede bağışlayıcı olabiliyorlar."

Bir sessizlik oluyor. Lucy, kendi kızı, kadınlar hakkında ona bir şeyler anlatmaya mı kalkışıyor?

"Yeniden evlenmeyi düşündün mü?" diye soruyor Lucy.

"Kendi akranım olan biriyle mi demek istiyorsun? Ben evlenecek adam değilim Lucy. Bunu sen de kendi gözlerinle gördün."

"Evet. Ama..."

"Ama ne? Ama çocukların peşinden koşmak yakışık almıyor mu?"

"Öyle demek istemedim. Zaman geçtikçe senin için daha güçleşecek, kolaylaşmayacak."

Daha önce Lucy'yle özel hayatını hiç konuşmamıştı. Pek kolay olmuyor bu. Ama Lucy'yle konuşamazsa kiminle konuşabilir ki?

"Blake'in ne dediğini hatırlıyor musun?" diye soruyor David. "Kötülüğü besleyeceğine beşikteyken boğ gitsin."

"Neden söylüyorsun bunu bana?"

"Gerçekleşmeyen arzular, gençlerde olduğu gibi yaşlılarda da çirkin bir yola girebilir."

"Bu yüzden mi?"

"Yakın olduğum her kadın, bana kendimle ilgili bir şeyler öğretmiştir. Bu anlamda kadınlar, beni daha iyi bir insan yapmışlardır."

"Umarım bunun tersini de iddia etmiyorsundur. Yani kadınların seni tanıdıktan sonra daha iyi insanlar olduklarını."

Sertçe bakıyor kıza. Kız gülümsüyor. "Şaka yaptım," diyor.

Asfalt yoldan yürüyerek geri dönüyorlar. Küçük çiftliğe sapan yerde daha önce fark etmediği boyalı bir tabela var: "KESİLMİŞ ÇİÇEKLER. SİKASLAR." Bir de ok işareti: "1 km."

"Sikas mı?" diye soruyor David. "Ben onların yasak olduğunu sanıyordum."

"Ormandan kazıp çıkarmak yasak. Ben onları tohumdan üretiyorum. Sana göstereyim."

Yürümeye devam ediyorlar. Genç köpekler kurtulmak için kayışlarını çekiştiriyorlar, dişi köpekse soluk soluğa arkadan geliyor.

"Ya sen? Senin hayattan beklediğin bu mu?" Eliyle bahçeyi, damı güneşte parıldayan evi gösteriyor.

"Bu bana yetiyor," diyor Lucy, sakince.

Günlerden cumartesi; pazar kurulan gün. Lucy, David'i anlaştıkları gibi saat beşte kaldırıyor, kahve yapmış. Soğuktan korunmak için sarıp sarmalanarak bahçeye, Petrus'un yanına gidiyorlar; Petrus orada, bir halojen lambanın ışığında çiçekleri kesmeye başlamış bile.

David, Petrus'tan işi kendisine devretmesini istiyor; ama çok geçmeden parmakları donuyor, demetleri bağlayamıyor. Sicimi Petrus'a geri verip kendisi paketleme ve kutulama yapıyor.

Saat yedi olduğunda, şafak dağlara değdiğinde, köpekler huzursuzlanmaya başladığında işleri bitiyor. Arabaya kutu kutu çiçekler, patates, kuru soğan, kabak çuvalları yerleştirilmiş. Arabayı Lucy kullanıyor, Petrus çiftlikte kalıyor. Arabanın ısıtıcısı çalışmıyor; gözlerini kısarak buğulanmış ön camdan dışarıya bakan Lucy, Grahamstown yoluna sapıyor. David, Lucy'nin yanında oturup onun hazırladığı sandviçleri yiyor. Burnu akıyor, Lucy'nin bunun farkına varmamasını diliyor.

İşte: yeni bir serüven. Bir zamanlar arabayla okula, bale dersine,sirke ve buz pateni sahasına götürdüğü kızı, şimdi onu gezdiriyor, ona hayatı tanıtıyor; bu farklı, yabancı dünyayı gösteriyor.

Donkin Meydanı'nda pazarcılar, tezgâhlarını kurup mallarını dizmeye başlamışlar bile. Havada ızgara et kokusu var. Kasabanın üstüne soğuk bir pus inmiş; insanlar ellerini ovuşturup ayaklarını yere vuruyorlar, sövüyorlar. Bir hoş geldin (!) gösterisi var ama bereket Lucy oraya yanaşmıyor.

Ürün bölümü olduğu anlaşılan yerdeler. Sol tarafla-

rında üç tane Afrikalı kadın var, süt, *masa*[1], tereyağı satıyorlar; ayrıca üzerine ıslak bez örtülü bir kovada da çorbalık kemik. Sağ taraflarında yaşlı bir Afrikaner çift var; Lucy onları Tante Miems ve Oom Koos diye selamlıyor, bir de küçük yardımcıları var, başına yün örgüsü bir kasket takmış olan bu çocuk on yaşında var yok. Lucy gibi onlar da patates ve soğan satıyorlar; ama ayrıca kavanozda reçeller, turşular, kurutulmuş meyveler, paket paket *buchu* çayları, balotu çayları ve baharatlar da.

Lucy, yanına yelken bezinden iki sandalye almış. Bir termostan kahve içip ilk müşterileri bekliyorlar.

David, iki hafta önce, bir sınıfta, ülkenin canı sıkkın gençlerine "içmek" ile "içip bitirmek", "yanmış" ile "yanıp bitmiş" arasındaki farkı açıklıyordu. Yapılan bir işin sonuna kadar götürüldüğünü belirleyen tamamlayıcı biçimi. Şimdi ne kadar geride kalmıştı bunlar! Yaşıyorum, yaşadım, yaşamıştım.

Lucy'nin bir kileye boşaltılmış patatesleri temizlenmiş. Koos ile Miems'in patatesleri ise hâlâ topraklı. Sabah boyunca Lucy, neredeyse beş yüz rand kazanıyor. Çiçeklerinin müşterisi var; saat on bir olunca fiyatlarını düşürüyor ve elinde kalan malları da bitiriyor. Süt ve et tezgâhında da işler iyi; ama kazık gibi, gülümsemeden yan yana oturan yaşlı çiftin işleri pek o kadar iyi gitmiyor.

Lucy'nin müşterilerinin pek çoğu ona adıyla sesleniyor; çoğunlukla orta yaşlı kadınlar; sanki Lucy'nin başarısında payları varmış gibi tavırlarında bir sahiplenme var. Lucy her defasında David'i onlarla tanıştırıyor: "Babamla tanıştırayım sizi, David Lurie, Cape Town'dan beni ziyarete geldi." "Kızınızla gurur duyuyorsunuzdur

1. (Isp.) Tortilla hamuru. (Y.N.)

Mr. Lurie," diyorlar ona. "Evet, gurur duyuyorum," diye yanıtlıyor onları David.

Bu tanıştırmalardan birinin ardından, "Bev, hayvan barınağını çalıştırıyor," diyor Lucy. "Ara sıra ona yardım ederim. Senin için bir sakıncası yoksa eve dönerken ona uğrayacağız."

David, Bev Shaw'dan pek hoşlanmıyor; güdük, telaşlı bir kadın, siyah çilleri, kısacık kesilmiş, kıvırcık saçları var, boyunsuz. David, hoş görünmek için çaba harcamayan kadınlardan hiç hoşlanmaz. Lucy'nin arkadaşlarına karşı bu direnişi daha önce de göstermişti. Gururlanılacak şey değil bu; kafasına çöreklenmiş, yerleşmiş bir önyargı. Zihni, gidecek yeri olmayan boş, yavan düşüncelerin sığınağı olmuş. Onları dışarı atmalı, zihnini temizlemeli. Ama bunu yapmak gelmiyor içinden ya da yeterince gelmiyor.

Bir zamanlar Grahamstown'da etkin bir yardım derneği olan Hayvan Bakımı Derneği, çalışmalarını durdurmak zorunda kalmıştı. Bununla birlikte, başını Bev Shaw' un çektiği bir avuç gönüllü, eski binalarında hâlâ bir klinik çalıştırıyorlar.

Kendini bildi bileli, Lucy'nin aralarından ayrılmadığı hayvanseverlere karşı değil David. Onlar olmasaydı dünya kuşkusuz yaşanmaz bir yer olurdu. Bu yüzden Bev Shaw, sokak kapısını açtığında yüzünün ifadesini düzeltiyor, oysa burnuna gelen kedi çişi, köpek pisliği ve Jeyes dezenfektanının kokusu midesini bulandırıyor.

Ev tam tahmin ettiği gibi: kırık dökük mobilyalar, ıvır zıvır süsler (porselen çoban kızlar, inek çanları, devekuşu tüyünden bir sinek kovucu), inleyen bir radyo, kafeslerinde cıvıldayan kuşlar, ayak altında bir sürü kedi... O evde yalnızca Bev Shaw yok, Bill Shaw da var, o da

Bev gibi bodur; mutfaktaki masada çay içiyor, yüzü pancar gibi, saçları gümüş rengi, üzerinde dökük yakalı bir kazak var. "Otursana Dave," diyor Bill. "Bir fincan al kendine, yabancı gibi davranma."

Uzun bir sabahtı, David yorgun, en istemediği şey, bu insanlarla incir çekirdeğini doldurmayacak laflar etmek. Lucy'ye bakıyor. "Kalmayacağız Bill," diyor Lucy, "birkaç ilaç almak için uğradım."

David pencereden, Shaw'ların arka avlusuna göz atıyor: kurtların yediği meyvelerini yere döken bir elma ağacı, karmakarışık büyümüş yabanotları, galvanizli sac levhalarla çit çekilmiş bir alan, tahta istif rafları, eski araba lastikleri; ortalıkta tavuklar eşeleniyor; inanılmaz derecede bir Afrika antilopuna benzeyen bir şey bir köşede sızıp kalmış.

"Ne düşünüyorsun?" diyor Lucy, daha sonra otomobilde.

"Kaba olmak istemem. Kendi içinde bir alt kültür bu, buna eminim. Çocukları yok mu?"

"Hayır, yok. Bev'i küçümseme. Budala değil o. Büyük işler başarıyor. Yıllardır D Köyü'ne gidiyor, önceleri Hayvan Bakımı adına gitti, şimdi de kendi adına."

"Boşuna bir çaba herhalde."

"Evet, öyle. Artık yardım gelmiyor. Ülkenin öncelikleri listesinde hayvanların yeri yok."

"Umudu kırılıyordur. Senin de."

"Evet. Hayır. Önemi var mı? Onun yardım ettiği hayvanlar umutsuz değil. Büyük ölçüde kurtarılıyorlar."

"Harika o zaman. Kusuruma bakma yavrum, bu konuya ilgi duymak elimden gelmiyor işte. Yaptığın şey hayran olunacak bir şey, onun yaptığı da ama benim gözümde hayvanseverler bir tür Hıristiyan gibi. Herkes o kadar neşeli ve iyi niyetli ki, bir süre sonra gidip bir yerleri yağma etmek, talan etmek için kaşınıyorsun. Ya da

kedinin birini tekmelemek için."

Yaptığı çıkıştan şaşkın. Oysa huysuzluk yapmak istemiyor.

"Benim daha önemli işlerle meşgul olmam gerektiğini düşünüyorsun," diyor Lucy. Yoldalar; Lucy, ona hiç bakmadan sürüyor otomobili. "Senin kızın olduğum için hayatımı daha iyi kullanmam gerektiğini düşünüyorsun."

David başını sallamaya başlamış bile. "Hayır... Hayır... Hayır," diye mırıldanıyor.

"Natürmort tablolar yapmam ya da Rusça öğrenmem gerektiğini düşünüyorsun. Bev ve Bill Shaw gibi arkadaşlarım olmasını onaylamıyorsun, çünkü onlar, benim daha iyi bir hayata ulaşmamda yardımcı olamazlar."

"Bu doğru değil Lucy."

"Ama doğru. Onlar daha iyi bir hayata ulaşmamda yardımcı olamazlar bunun da nedeni, daha iyi bir hayat olmaması. Yalnızca bu hayat var. Hayvanlarla paylaştığımız. Bev gibi insanların koymaya çalıştıkları örnek bu. Benim uymaya çalıştığım örnek bu. İnsan olarak sahip olduğumuz ayrıcalıklarımızdan bazılarını hayvanlarla paylaşmak. Bir başka hayatta, dünyaya bir domuz ya da bir köpek olarak gelip şimdi domuzların ya da köpeklerin aramızda yaşadıkları gibi yaşamak zorunda kalmak istemiyorum."

"Lucy, canım, öfkelenme. Evet, haklısın, bundan başka hayat yok. Hayvanlara gelince, ne olursa olsun onlara iyi davranalım. Ama bakış açımızı yitirmeyelim. Biz hayvanlardan farklı yaratıklarız. Daha üstün değiliz, yalnızca değişiğiz. Öyleyse, onlara iyi davranacaksak iyiliksever olduğumuz için yapalım bunu, kendimizi suçlu hissettiğimiz için ya da günah işleme korkusundan değil."

Lucy içini çekiyor. David'in söylevine yanıt verecek gibi oluyor ama susuyor. Eve kadar konuşmuyorlar.

9

Ön odada oturmuş, televizyondaki futbol maçını izliyor. Maç golsüz berabere, iki takım da kazanmaya meraklı değil gibi.

Maçın yorumu, Sotho ile Zosa dilleri arasında gidip geliyor, David bu dillerden bir tek sözcük bile anlamıyor. Televizyonun sesini iyice kısıyor. Güney Afrika'da cumartesi günü öğle sonrası; erkeklere ve onların zevklerine tahsis edilmiş bir zaman. Başı önüne düşüyor.

Uyandığında, yanında, kanepede Petrus'u oturur buluyor, elinde bir şişe birayla. Televizyonun sesini açmış.

"Bushbuck'lar," diyor Petrus. "Benim takımım. Bushbuck'lar ile Sundown'lar."

Sundownlar korner atıyor. Kalede bir karışıklık var. Petrus inliyor ve başını ellerinin arasına alıyor. Toz duman yatıştığında, Bushbuck'ların kalecisi, yerde yatıyor, top da göğsünün altında. "Çok iyi! Çok iyi!" diyor Petrus. "Çok iyi bir kaleci o. Onu bırakmamalılar."

Maç golsüz bitiyor. Petrus, kanal değiştiriyor. Boks: İki minik adam, öyle minikler ki hakemin göğsüne ancak yetişiyor boyları dönüyorlar, sıçrıyorlar, birbirlerini yumrukluyorlar.

David kalkıyor, evin arka tarafına gidiyor. Lucy yatağının üzerine uzanmış, kitap okuyor. "Ne okuyorsun?"

diyor kıza. Lucy, ona anlamamış gözlerle bakıyor, sonra kulaklarındaki tıkaçları çıkartıyor. "Ne okuyorsun?" diye yineliyor David, sonra da, "Yürümüyor değil mi?" diyor, "Buradan gideyim mi?"

Lucy gülümsüyor, kitabı elinden bırakıyor. *Edwin Drood'un Gizemi*[1], David'in beklediği gibi bir kitap değildi bu. "Otursana," diyor Lucy.

David yatağın üzerine oturuyor, Lucy'nin çıplak ayağını okşuyor. Güzel bir ayak, biçimli. Annesi gibi kemikleri sağlam. Hayatının baharında bir kadın, kilolu olmasına, biçimsiz giysilerine karşın çekici.

"Bana kalırsa David, pekâlâ da yürüyor. Senin burada olmandan memnunum. Kent dışındaki yaşamın gidişine ayak uydurman zaman alıyor, hepsi bu. Yapacak iş bulduğunda canın bu kadar sıkılmayacak."

Dalgın dalgın başıyla onaylıyor David. Çekici, diye düşünüyor ama erkeklerden uzak. Bunun için kendini suçlamalı mı, yoksa ne olursa olsun böyle olur muydu? Kızının doğduğu günden beri, ona karşı en içten gelen, en sınırsız sevgiden başka bir şey beslememişti. Lucy'nin bunun farkında olmaması olanaksızdı. Bu sevginin dozu çok mu gelmişti? Bu sevgi Lucy'nin sırtına yük mü olmuştu? Ona baskı mı yapmıştı? Lucy bu sevgide karanlık anlamlar mı aramıştı?

Lucy'nin âşıklarıyla nasıl olduğunu merak ediyor, âşıklarının Lucy'yle nasıl olduklarını da. Düşüncelerinin dolambaçlı yollarına dalmaktan hiçbir zaman korkmamıştı David, şimdi de korkmuyor. Tutku dolu bir kadının mı babasıydı? Duyular dünyasından neler alabilirdi Lucy, neler alamazdı? Bu konuda da konuşabilirler miydi? Lucy korunmalı bir hayat geçirmemişti. Artık hiç

1. Charles Dickens'ın, ölümü nedeniyle tamamlayamadığı son romanı. (Y.N.)

kimse öyle yapmazken onlar neden sınır çizsinler birbirlerine, neden birbirlerine karşı açık olmasınlar?

"Yapacak iş bulmak istesem," diyor David, düşüncelerinden sıyrılırken. "Ne yapmamı önerirsin?"

"Köpekler için yardımcı olabilirsin. Yiyecekleri eti kesebilirsin. Bu iş bana her zaman güç gelmiştir. Sonra Petrus var. Petrus kendi çiftliğini kurmaya çalışıyor. Ona yardım edebilirsin."

"Petrus'a yardım etmek. Bu hoşuma gitti. Geçmişi gırgıra almak gibi. Çalışmam karşılığında bana ücret verir mi, ne dersin?"

"Kendisine sor. Vereceğine eminim. Bu yılın başlarında Toprak İşleri'nden para yardımı aldı, bir hektardan biraz fazlasını ona sattım. Sana söylemedim mi? Sınır barajın içinden geçiyor. Barajı ortak kullanıyoruz. Oradan çite kadar olan yer, ona ait. İlkbaharda yavrulayacak bir ineği var. İki karısı var ya da bir karısı ve bir kız arkadaşı. İşini iyi ayarladıysa bir yardım daha alıp evini yapabilir; o zaman ahırdan çıkabilir. Eastern Cape standartlarına göre varlıklı sayılır. Sana para ödemesini iste. Buna gücü yeter. Galiba ben artık ona para ödeyecek durumda değilim."

"Tamam, köpeklerin etiyle ilgileneceğim, Petrus için toprağı kazacağım. Başka?"

"Klinikte yardım edebilirsin. Gönüllü gelsin, diye bakıyorlar."

"Yani Bev Shaw'a mı yardım edeyim?"

"Evet."

"Onunla anlaşabileceğimizi sanmıyorum."

"Onunla anlaşmanız gerekmez. Sadece yardım et yeter. Ama para bekleme. Bunu yaparsan iyilik olsun, diye yapacaksın."

"Pek aklım yatmadı Lucy. Bu iş, kamu yararına çalışarak ceza çekmeye benziyor. Geçmişteki kötülüklerini telafi etmek isteyen biriymişim gibi."

"Klinikteki hayvanların, senin hangi amaçla çalıştığını merak etmeyeceklerine eminim. Ne sorarlar, ne de aldırırlar buna."

"Tamam, yapacağım. Ama iyi biri olmaya zorlanmadığım sürece. Islah olmaya hazır değilim. Kendim olmaya devam etmek istiyorum. Ancak bu koşulla çalışırım." Eli hâlâ Lucy'nin ayağının üzerinde; şimdi de bileğini sımsıkı kavrıyor. "Anladın mı?"

David'in ancak tatlı bir gülümseme diyebileceği bir şey beliriyor Lucy'nin yüzünde. "Demek kötü adam olmayı sürdürmeye kararlısın. Deli, kötü ve tehlikeli biri olmayı. Söz; hiç kimse, senden değişmeni istemeyecek."

Lucy, tıpkı annesinin kızdırdığı gibi kızdırıyor David'i. Ama Lucy daha zeki. David, zeki kadınları her zaman çekici bulmuştur. Zekâ ve güzellik. Ne kadar iyimser bakarsa baksın, Meláni'de zekâ görememişti. Güzellik derseniz bolca vardı.

İşte yine hafif bir şehvet ürpertisi yalıyor içini. Lucy'nin gözlerinin üzerinde olduğunun farkında. David, bu duygusunu gizlemeyi başaracağa benzemiyor. İlginç.

Ayağa kalkıyor, avluya çıkıyor. Genç köpekler onu görünce seviniyor, kafeslerinde ileri geri yürüyor, hevesle hırlıyorlar. Ama yaşlı dişi buldog kımıldamıyor bile.

Onun kafesine girip kapıyı arkasından kapatıyor. Buldog başını kaldırıp ona bakıyor, sonra yeniden öne eğiyor; pörsümüş memeleri sarkıyor.

David yere çömelip köpeğin kulaklarının arkasını kaşıyor. "Terk edildik, değil mi?" diye mırıldanıyor.

Betona, köpeğin yanına uzanıyor. Başının üstünde açık mavi gökyüzü var. Kendini yavaşça bırakıyor.

Lucy, onu bu durumda buluyor. Uyumuş olmalı; bir bakıyor ki, Lucy elinde su kovasıyla kafese girmiş, dişi köpek de kalkmış Lucy'nin ayaklarını kokluyor.

"Dost mu oluyorsunuz?" diye soruyor Lucy.

"Onunla dost olmak pek kolay değil."

"Zavallı Katy, yasta. Hiç kimse istemiyor onu, o da bunu biliyor. İşin tuhaf yanı, dört bir yanda yavruları vardır mutlaka, yuvalarını Katy ile paylaşmaktan mutlu olurlar. Ama Katy'yi davet etmek onların elinde değil. O yavrular evdeki mobilyaların, güvenlik sisteminin bir parçası. Köpekler bize kralmışız gibi davranıyor, bizse onlara eşya muamelesi yaparak karşılık veriyoruz."

Kafesten çıkıyorlar. Dişi köpek yere çöküyor, gözlerini kapatıyor.

"Din adamları, köpekler hakkında uzun uzun tartıştılar, sonunda onların ruhları olmadığına karar verdiler," diyor David. "Ruhları bedenlerine yapışık, kendileriyle birlikte ölüyor."

Lucy omuzlarını silkiyor. "Ruhum olduğuna emin değilim. Neye benzediğini bilmiyorum bile."

"Bu doğru değil. Senin ruhun var. Hepimizin var. Dünyaya gelmeden önce ruh veriliyor bize."

Lucy, tuhaf tuhaf bakıyor David'e.

"Onu ne yapacaksın?" diye soruyor David.

"Katy'yi mi? İş oraya varırsa alıkoyacağım."

"Hayvanları ölüme bıraktığın olmaz mı?"

"Hayır. Ama Bev yapar bunu. Hiç kimse yapmak istemiyor bu işi, bu yüzden Bev gönüllü oldu. Ama perişan oluyor. Onu küçümsüyorsun. Senin sandığından çok daha ilginç biri o. Senin koşullarında bile."

Onun koşulları. Nedir bunlar? Çirkin sesli, bodur kadınların görmezden gelinmesinin normal olması mı? Bir keder gölgesi çöküyor David'in üstüne; kafesinde tek başına olan Katy için, kendisi için, herkes için. Derin derin içini çekiyor, bunu gizlemeye de çalışmıyor. "Bağışla beni Lucy," diyor.

"Bağışlamak mı? Ne için?" Lucy keyifle, alayla gülümsüyor.

"Seni dünyaya getirmekle görevli iki ölümlüden biri olduğum ve daha iyi bir yol gösterici olamadığım için. Ama gidip Bev Shaw'a yardım edeceğim. Bir koşulla: Ona Bev demeyeceğim. Ne saçma bir ad. Aklıma sığırları getiriyor. Ne zaman başlayayım?"

"Bev'e telefon ederim."

10

Kliniğin kapısındaki tabelada "HAYVAN BAKIMI DERNEĞİ, W.O.1529" yazıyor. Altında da günlük çalışma saatlerini gösteren bir yazı var ama üstüne bir bant yapıştırılmış. Kapıda insanlar sıra olmuş bekleşiyorlar, kimilerinin yanında hayvanlar duruyor. David, arabadan iner inmez çevresini çocuklar sarıyor, para dileniyor ya da yalnızca gözlerini dikip bakıyorlar. Kalabalığın arasından, sahiplerinin zapt etmeye çalıştığı iki köpek hırlayıp birbirlerinin üzerine atlamaya çalışırken birden ortalık karışıyor, David kendine yol açıp geçiyor.

Küçük, eşyasız bekleme odası ağzına kadar dolu. Odaya girebilmek için bir adamın bacaklarının üstünden atlaması gerekiyor.

"Mrs. Shaw?" diye soruyor.

Yaşlı bir kadın, plastik perdeyle örtülü bir kapıyı başıyla işaret ediyor ona. Kadının elindeki kısa ipin ucuna bir keçi bağlanmış; keçi ürkek ürkek bakıyor, gözleri köpeklerin üzerinde, toynakları sert zeminde takırdıyor.

Keskin bir çiş kokusu olan iç odada, Bev Shaw çelik yüzeyli, alçak bir masanın başında çalışıyor. Elindeki ince el feneriyle, Ridgeback ile çakal kırmasına benzeyen genç bir köpeğin boğazına bakıyor. Belli ki köpeğin sahibi olan yalınayak bir oğlan çocuğu, masanın üzerinde diz çök-

müş, köpeğin kafasını kolunun altına sıkıştırmış, çenesini açmaya çalışıyor. Köpeğin gırtlağından kısık, gurul gurul bir ses çıkıyor; güçlü arka ayakları gerilmiş. David de çekinerek katılıyor bu curcunaya, köpeğin arka ayaklarını birbirine bastırıyor onu kıçının üstüne oturtmaya çalışıyor.

"Sağ ol," diyor Bev Shaw. Yüzü kızarmış. "Mikrop kapan bir diş, apse yapmış. Elimizde antibiyotik yok, – evet, sıkı tut, *boytjie*!– bu yüzden neşterle yaracağız ve bir aksilik olmaması için dua edeceğiz."

Elindeki neşterle köpeğin ağzının içini yokluyor. Köpek şiddetle sıçrıyor, David'in elinden kurtuluyor, neredeyse oğlanın elinden de kurtuluyor. Köpek tam masadan atlamaya çalışırken David, onu yakalıyor; bir an için köpeğin öfke ve korku dolu gözleri David'in gözlerine dikiliyor.

"Yana yatırın, tamam," diyor Bev Shaw. Alçak sesle mırıldanarak köpeği ustaca yakalıyor ve yan çeviriyor. "Kemer," diyor. David, köpeğin gövdesine bir kemer sarıyor, Bev de tokasını takıyor. "Tamam," diyor Bev Shaw. "Sakinleştirici şeyler düşün, iyi şeyler düşün. Senin düşüncelerini koklayabilirler."

David olanca ağırlığıyla köpeğin üzerine abanıyor. Oğlan, yavaşça, eski bir paçavra doladığı eliyle, köpeğin çenesini yeniden aralıyor. Köpeğin gözleri yuvalarında dehşetle dönüyor. Senin düşüncelerini koklayabilirler: Ne saçmalık! "Hadi, hadi!" diye mırıldanıyor David. Bev Shaw, neşteri yeniden değdiriyor. Köpek öğürüyor, kaskatı kesiliyor, sonra gevşiyor.

"Evet," diyor Bev, "artık bırakalım da doğa işlesin." Kemerin tokasını çözüyor, çocukla Zosa dili olduğunu düşündüren sözcüklerle duraklaya duraklaya konuşuyor. Ayaklanan köpek masanın altına çöküyor. Kanla karışık tükürük bulaşmış yere; Bev yeri siliyor; çocuk köpeği alıp dışarı çıkıyor.

"Teşekkürler Mr. Lurie. Çok yardımcı oldunuz. Galiba hayvanlardan hoşlanıyorsunuz?"

"Hayvanlardan hoşlanıyor muyum? Onları, yani bir kısmını yediğime göre hoşlanıyor olmam gerek."

Bev'in küçük bukleli saçları karmakarışık. Kendisi mi kıvırıyor saçlarını, maşayla? Olamaz; her gün saatlerce uğraşması gerek. Kendiliğinden kıvırcık olmalılar. David bu kadar yakından böyle bir *tessitura*[1] görmemişti hiç. Bev'in kulaklarındaki damarlar kırmızılı morlu telkâri gibiler. Burnundaki damarlar da. Sonra bir de, doğrudan göğsünden çıkan bir çene, kursağını şişirmiş güvercin gibi. Bütün bunlar bir araya gelince en ufak bir çekiciliği yok.

David'in sözlerini kafasında ölçüp biçiyor Bev, ne anlamda söylendiğini fark etmediği belli.

"Evet, bu ülkede çok hayvan yeriz," diyor. "Görünüşe göre pek yaramıyor bize. Kendimizi bu hayvanların karşısında nasıl temize çıkaracağız, bilmem." Sonra da, "Öbür hayvanı alalım mı?" diye soruyor.

Temize çıkarmak mı? Ne zaman? Mahşer Günü'nde mi? Daha fazlasını dinlemek isterdi David ama şimdi sırası değil.

İri bir hayvan olan keçi, güçlükle yürüyor. Husyelerinin bir tarafı sarı ve mor, balon gibi şişmiş; öteki tarafı ise bir öbek katılaşmış kan ve pislik. Yaşlı kadın, ona köpeklerin saldırdığını söylüyor. Ama keçi neşeli, canlı, hırçın görünüyor. Bev Shaw, onu muayene ederken o da yere bir avuç dışkı fışkırtıyor. Keçinin başında durup boynuzlarını tutan kadın, onu azarlar gibi yapıyor.

Bev Shaw, hayvanın husyelerine bir sünger parçasıyla dokunuyor. Keçi tekme atıyor. Bev, "Bacaklarını sıkıca tutabilir misin?" diye sorup nasıl yapılacağını gösteriyor.

1. (It.) Dokuma. (Y.N.)

David, hayvanın sağ arka bacağını, sağ ön bacağına bağlıyor. Keçi bir kez daha tekme atmaya çalışıyor, iki yana sallanıyor. Bev, yarayı yavaşça temizliyor. Keçi titriyor, meliyor: çirkin bir ses, alçak ve boğuk.

Yaranın üzerindeki kir temizlenince David yaranın içinde kör gözlü kafalarını havada sallayan kurtçuklar kaynadığını görüyor. Ürperiyor. "Leş sineği," diyor Bev. "En azından bir haftalık." Dudaklarını sıkıyor. "Çoktan getirmeliydin bana," diyor kadına. "Evet," diyor kadın. "Her gece köpekler geliyor. Çok, çok kötü. Bunun gibisini beş yüz randa alırsın."

Bev Shaw doğruluyor. "Ne yapabiliriz, bilemiyorum. Kesip alacak deneyimim yok. Dr. Oosthuizen perşembe günü gelecek, onu bekleyebilir; ama bu yaşlı dostumuz iğdiş edilecektir, kadın bunu ister mi acaba? Hem sonra antibiyotik sorunu da var. Antibiyotiklere para harcamaya hazır mı?"

Yeniden keçinin yanına çömeliyor, boynunun altını elliyor, kendi saçlarıyla keçinin boynunu aşağıdan yukarı doğru okşuyor. Keçi titriyor ama kıpırtısız. Bev, kadına boynuzları bırakması için işaret ediyor. Kadın bırakıyor. Keçi yerinden kıpırdamıyor.

Bev fısıldıyor. David onun, "Ne diyorsun dostum?" dediğini işitiyor. "Ne diyorsun? Yeter mi?"

Keçi, ipnotize edilmiş gibi kaskatı duruyor olduğu yerde. Bev Shaw, onu saçlarıyla okşamayı sürdürüyor. Sanki kendisi de ipnotize olmuş gibi.

Sonra toparlanıp ayağa kalkıyor. "Galiba geç kalınmış," diyor kadına. "Ona daha fazla yardım edemiyorum. Perşembe günü gelecek doktoru bekleyebilirsin ya da keçiyi bana bırakabilirsin. Onun işini sessizce bitiririm. Buna itiraz etmez. Yapayım mı? Burada kalsın mı?"

Kadın tereddüt ediyor, sonra başını iki yana sallıyor. Keçiyi kapıya doğru iteklemeye başlıyor.

"Sonra gelip alabilirsin onu," diyor Bev Shaw. "Ona yardımcı olacağım, hepsi bu." Sesini denetim altında tutmaya çalışsa da, yenilginin izlerini sezebiliyor David. Keçi de sezebiliyor; kayışlara vuruyor, sıçrayıp atılıyor, iğrenç şişlik arkasında sallanıyor. Kadın kayışı çözüyor, kenara fırlatıyor. Çıkıp gidiyorlar.

"Bunun anlamı ne?" diye soruyor David.

Bev Shaw yüzünü gizliyor, burnunu siliyor. "Bir şey yok. Kötü durumlar için yeterince öldürücüm var; ama hayvanların sahiplerini buna zorlayamayız. Hayvan onlara ait, istedikleri gibi gebertmek isterler onu. Çok yazık! Ne kadar iyi bir hayvan, ne kadar yürekli, dürüst ve güvenilir!"

Öldürücü: Bir ilacın adı mı? David, ilaç fabrikalarından ayrı düşünemiyor bunu. Lethe'nin[1] sularından gelen ani bir karanlık.

"Belki sizin sandığınızdan daha çok şey anlıyordur hayvan," diyor David. Kadını avutmak istemesine kendi de şaşırıyor. "Belki keçi bunları çoktan yaşamıştır. Deyim yerindeyse daha doğmadan biliyordur bunu. Ne de olsa burası Afrika. Burada ezelden beri keçi vardır. Çeliğin ya da ateşin ne işe yaradığını onlara söylemek gerekmez. Ölümün keçilere ne şekilde geldiğini bilirler. Buna hazırlıklı olarak doğarlar."

"Öyle mi düşünüyorsun?" diyor Bev Shaw. "Ben emin değilim. Ölmeye hazır olduğumuzu sanmıyorum. Hiçbirimiz değiliz, yanımızda biri olmadan."

Taşlar yerine oturmaya başladı. Bu çirkin kadının nasıl bir görev üstlenmiş olduğunu, yavaş yavaş sezmeye başladı David. Bu kasvetli bina bir tedavi yeri değil –

1. Yunan mitolojisinde, Hades ülkesindeki bir pınarın ya da ovanın adıdır. Mistik nitelikli Orpheus kültüne göre, Trophonios kâhininin bulunduğu yerde bir bellek pınarıyla (Mnemosyne) bir unutuş pınarı (Lethe) vardır. (Y.N.)

Bev'in uyguladığı tedavi çok amatörce– burası ölümden önceki son durak. Aklına bir öykü –kimin öyküsüydü St. Hubert'in mi?– geliyor; soluk soluğa ve çılgın gibi, peşindeki avcıların köpeklerinden kaçarak, küçük kilisesine sığınan bir geyiği barındıran birinin öyküsünü hatırlıyor. Bev Shaw, veteriner değil de bir rahibe, bir New Age büyücüsü, nedense Afrika'nın acı çeken hayvanlarının yükünü hafifletmeye çalışıyor. Lucy, David'in onu ilginç bulacağını düşünmüştü. Ama Lucy yanılıyor. İlginç, uygun sözcük değil.

David bütün bir öğleden sonrayı ameliyathanede geçiriyor, elinden geldiğince yardım ediyor. Gelen son hayvan da bakıldıktan sonra Bev Shaw, David'i alıp avluyu gezdiriyor. Kuş kafesinde bir tek kuş var, kanadı yarılmış bir yavru. Bunun dışında yalnızca köpekler var; Lucy'nin iyi çiftleşmeden doğan safkanları gibi değil de iki kulübeyi ağzına kadar dolduran bir öbek kırma, sıska köpek, kesik kesik havlıyor, inliyor, heyecanla zıplıyorlar.

David, Bev'in kuru yiyecekler koymasına ve su kaplarını doldurmasına yardım ediyor. İki tane on kiloluk çuvalı boşaltıyorlar.

"Bunların parasını nereden buluyorsun?" diye soruyor David.

"Toptan alıyoruz. Halk veriyor. Bağış alıyoruz. Bedava iğdiş ediyoruz hayvanları, karşılığında bağış alıyoruz."

"Kim iğdiş ediyor?"

"Dr. Oosthuizen, veterinerimiz. Ama haftada yalnızca bir gün, öğleden sonraları geliyor."

Köpeklerin yemek yemesini seyrediyor David. Ne kadar az kavga ettiklerini görmek şaşırtıyor onu. Küçükler, güçsüzler geride duruyor, paylarına düşeni kabulleniyorlar, sıralarını bekliyorlar.

"Sorun, bunların sayısının çok olması," diyor Bev Shaw. "Anlamıyorlar elbet bizim de onlara anlatmamız

olanaksız. Bizim ölçülerimize göre fazla, onlarınkine göre değil. Onlara kalsa çoğalır da çoğalırlar, dünyayı dolduruncaya kadar. Bir sürü yavrusu olmanın kötü bir şey olduğunu bilmiyorlar. Ne kadar çoksalar o kadar keyifli. Kediler de öyle."

"Ve fareler."

"Ve fareler. Şimdi hatırladım; eve döndüğünde üstünde pire var mı, diye bak."

Karnı doymuş, gözleri sağlıkla parlayan köpeklerden biri, tel örgünün arkasından David'in parmaklarını koklayıp yalıyor.

"Ne kadar da eşitlikçiler, değil mi," diyor David. "Sınıf yok. Bir başkasının arkasını koklamayacak kadar burnu büyük kimse yok aralarında." Çömeliyor, köpeğin kendi yüzünü, soluğunu koklamasına izin veriyor. David'in zeki bir bakış, diye nitelediği şey var bu köpekte, oysa herhalde böyle bir şey yoktur.

"Bunların hepsi ölecek mi?"

"Kimsenin istemedikleri ölecek. Onların işini bitiriyoruz."

"Bunu yapan da sensin."

"Evet."

"Zor gelmiyor mu?"

"Geliyor. Hem de çok. Benim işimi bitirecek kişinin, bunu umursamadan yapacak biri olmasını istemezdim doğrusu. Ya sen?"

David susuyor. Sonra, "Kızımın, beni sana neden yolladığını biliyor musun?" diyor.

"Başının dertte olduğunu söyledi."

"Yalnızca dertte değil. Bence utanç denilecek bir durumdayım."

Gözlerini kadından ayırmıyor. Bev rahatsız olmuşa benziyor; ama belki de David'e öyle geliyordur.

"Bunu bildiğine göre, hâlâ işine yarar mıyım sence?"

"Sen hazırsan..." Ellerini açıyor Bev, birbirine bastırıyor, yine açıyor. Ne söyleyeceğini bilemiyor, David de ona yardımcı olmuyor.

Daha önce kızının yanında kısa süreli kalmıştı. Şimdiyse onun evini, yaşamını paylaşıyor. Eski alışkanlıkların, bir babanın alışkanlıklarının yeniden ortaya çıkmamasına dikkat etmesi gerekiyor: tuvalet kâğıdını makarasına takmak, ışıkları söndürmek, kediyi kanepeden kovalamak. Yaşlılık için hazırlan, diye uyarıyor kendini. Uyum sağlamaya çalış. Bakımevine hazırlan.

Yorgun numarası yapıyor ve akşam yemeğinden sonra odasına çekiliyor; gündelik yaşamını sürdüren Lucy'nin çıkardığı sesler belli belirsiz ulaşıyor kulağına; açılıp kapatılan çekmeceler, radyo, telefon konuşmasının mırıltıları. Lucy, Johannesburg'a mı telefon ediyor, Helen'le mi konuşuyor? David'in burada olması, o iki kadını birbirinden uzak mı tutuyor? Kendisi evdeyken o ikisi aynı yatağı paylaşmaya cesaret ederler mi? Gece yatakları gıcırdarsa utanırlar mı? Yaptıkları işi bırakacak kadar utanırlar mı? Ama kadınların birlikteyken ne yaptıkları hakkında o ne biliyor ki? Belki kadınların yatakları gıcırdatması gerekmez. Ve bu ikisi hakkında ne biliyor, özellikle Lucy ile Helen hakkında? Belki de tıpkı çocuklar gibi birlikte yatıyorlardır, birbirine sokularak, dokunarak, kıkır kıkır gülerek, yeniden genç kızlıklarını yaşayarak; sevgiliden çok birer kız kardeş gibi. Bir yatağı paylaşarak, banyo küvetini paylaşarak, zencefilli çörekler pişirerek, birbirlerinin elbiselerini giyerek... Sevicilerin aşkı; kilo almak için bahane bu.

İşin aslı şu ki, kızının bir başka kadına karşı tutkuya kapılmasından hiç hoşlanmıyor, üstelik basit bir kadına. Yine de, kızının âşığı bir erkek olsaydı, David kendini

daha mı mutlu hissederdi? Lucy için gerçekten istediği ne? Sonsuza kadar çocuk kalmasını, masum kalmasını, kendinin kalmasını istemiyor elbette, istediği kesinlikle bu değil. Ama David bir baba, alnında yazılı olan bu ve bir baba, yaşlandıkça gitgide artan bir ölçüde –bunun aksi mümkün değildir– kızına yönelir. Kızı, onun ikinci kurtuluşu olur, yeniden doğan gençliğinin gelini. Peri masallarındaki kraliçelerin, kendi kızlarını öldürmeye çalışmalarına şaşmamak gerek!

İçini çekiyor. Zavallı Lucy! Zavallı kız evlatlar! Ne biçim bir alın yazısı, ne biçim bir yük var sırtlarında! Ve erkek evlatlar; onların da dertleri olmalı ama bu konudaki bilgisi daha az.

Uyuyabilsem, diyor. Ama üşüyor, hiç uykusu da yok.

Kalkıyor, sırtına bir ceket alıyor, yatağına dönüyor. Byron'un 1820'de yazdığı mektupları okuyor. Şişman, otuz iki yaşında bir orta yaşlı adam olarak Byron, Guiccioli'lerle birlikte Ravenna'da kalıyor; kendini beğenmiş, bodur metresi Teresa ve onun tatlı dilli, hain kocasıyla. Yaz sıcağı, ikindi çayı, taşra dedikoduları ve pek gizlenmeyen esnemeler. "Kadınlar halka olup oturuyorlar, erkekler de can sıkıcı Faro oynuyorlar," diye yazıyor Byron:

Zina'da evliliğin bütün bıktırıcılığını yeniden keşfediyor. Otuz yaşa, tutkulardan gerçekten, dolu dolu zevk almayı engelleyen bir şey olarak bakmışımdır.

Yine içini çekiyor David. Ne kadar kısa bir yaz, arkasından sonbahar, sonra da kış! Saat gece yarısını geçene dek kitap okuyor ama bu bile uykusunu getirmiyor.

11

Çarşamba günü. Erken kalkıyor ama Lucy daha önce kalkmış bile. Onu, barajdaki yabanördeklerini seyrederken buluyor.

"Ne kadar tatlılar," diyor Lucy. "Her yıl geri geliyorlar. Aynı üç ördek. Buraya geldikleri için kendimi şanslı hissediyorum. Beni seçtikleri için."

Üç. Bu bir çözüm olabilir. Kendisi, Lucy ve Melanie. Ya da kendisi, Melanie ve Soraya.

Önce birlikte kahvaltı ediyorlar, sonra iki dobermanı alıp yürüyüşe çıkıyorlar.

"Burada, dünyanın bu ucunda yaşayabilir misin?" diye soruyor Lucy damdan düşer gibi.

"Neden? Köpeklere bakacak yeni birine mi ihtiyacın var?"

"Yo, düşündüğüm o değil. Ama Rhodes Üniversitesi'nde bir iş bulabilirsin –orada bağlantıların olmalı– ya da Port Elizabeth'te."

"Hiç sanmıyorum Lucy. Artık piyasam yok. Skandal benim peşimi bırakmaz. Sırtıma yapışıp kalır. Yo, eğer bir işe girersem, bu iş gözden uzak bir şey olmalı, örneğin muhasebe memuru olabilirim, eğer hâlâ böyle insanlar varsa ya da köpek bakıcısı."

"Ama bu skandal durumuna bir son vermek istiyor-

san kendini savunman gerekmez mi? Kaçıp gidersen dedikodular artmaz mı?"

Lucy çocukken sessiz ve çekingendi, babasını gözlemler ama David'in hatırlayabildiği kadarıyla, yargılamazdı. Şimdi, yirmili yaşlarının ortasındayken David'den kopmaya başlamış. Köpekler, bahçe işleri, astroloji kitapları, aseksüel giysiler: Bunların her birinde bir bağımsızlık bildirgesi okunuyor, tasarlanmış, maksatlı. Erkeklere de sırt çeviriyor. Kendi geçimini sağlıyor. Babasının gölgesinden çıkıyor. İyi! David bunu onaylıyor!

"Böyle mi yaptığımı düşünüyorsun?" diye soruyor kızına. "Suç mahallinden kaçtığımı?"

"Eh, bence geri çekildin. Uygulamada bu ikisinin farkı var mı?"

"Asıl noktayı gözden kaçırıyorsun, canım. Benim girişmemi istediğin dava, artık girişilemeyecek bir davadır, *basta*![1] Artık olmaz. Böyle bir şeye kalkışsaydım, kimse beni dinlemezdi."

"Bu doğru değil. Sen, olduğunu iddia ettiğin şey olsan bile, yani ahlak açısından bir dinozor olsan bile, dinozorların konuşmasını da merak eder insanlar. Kendi adıma ben ederim. Neyi savunuyorsun? Söylesene."

Duraksıyor David. Özel konularını böyle ortaya sermesini gerçekten istiyor mu Lucy?

"Benim davam, arzunun hakları üzerine kurulu," diyor David. "Minicik kuşların bile titremesini sağlayan Tanrı üzerine."

Kendini Melanie'nin evinde görüyor David, onun yatak odasında; dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur yağarken köşedeki ısıtıcıdan parafin kokusu yayılırken kızın üstüne eğiliyor, giysilerini çıkartıyor, kızın kolları can-

1. (Afrikaner dili) Bu kadarı yeterli. (Y.N.)

sızmış gibi iki yana sarkıyor. *Eros'un kölesiydim*: Söylemek istediği bu; ama bu kadar pervasız olabilir mi? *Benim bedenimde harekete geçen bir tanrıydı o*. Ne kibir! Ama yine de yalan değil, tam olarak değil. Bu lanet olası olayda yine de ortaya çıkmaya çalışan bir güzellik vardı. Bu kadar az zamanı olacağını David keşke önceden bilebilseydi!

Bir daha deniyor açıklamayı, daha yavaş olarak. "Sen küçükken, henüz Kenilworth'te otururken yandaki komşuların bir köpeği vardı, altın rengi bir retriever. Hatırlar mısın, bilmem."

"Pek değil."

"Ne zaman yakında bir dişi olsa, heyecanlanır, zor zapt edilirdi, sahipleri de Pavlov yöntemini uygularcasına onu döverlerdi. Zavallı köpek, iyice şaşkına dönene kadar bu iş böyle sürüp gitti. Dişi kokusu alır almaz kulaklarını kafasına yapıştırır, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırır, bahçede inleyerek, saklanmaya çalışarak dolanırdı."

Susuyor. "Anlayamadım," diyor Lucy. Doğru, ne anlamı var?

"Bu olayda öyle alçakça bir şey vardı ki, umutsuzluğa düştüm. Terliği ısırması filan gibi bir suç yüzünden bir köpeği cezalandırabilirsin, böyle düşünüyorum ben. Bir köpek bu cezayı kabul edecektir; ısırdığı için dayak yiyecektir. Ama arzu, başka bir şeydir. İçgüdülerine uydu diye cezalandırılmanın adil olduğunu hiçbir köpek kabul etmez."

"Demek erkeklere hiçbir sınır tanımadan içgüdülerine uymaları için izin verilmeli, öyle mi? Alınacak ahlak dersi bu mu?"

"Hayır, bu değil. Kenilworth'teki olayda alçakça olan şey, zavallı köpeğin kendi doğasından nefret etmeye başlamasıydı. Artık dayak yemesine gerek kalmamıştı. Köpek kendi kendini cezalandırmaya hazırdı. O noktada, artık onu vurmak daha iyi olacaktı."

"Ya da kısırlaştırmak."

"Belki de. Ama yüreğinin derininde, öldürülmeyi yeğleyeceğini düşünüyorum. Kendisine sunulan seçenekler yerine bunu yeğlerdi sanıyorum. Bir yanda doğasına aykırı düşmek vardı, öte yanda hayatının geri kalan günlerini oturma odasında dolanarak, içini çekerek, kediyi koklayıp semirerek geçirmek."

"Sen hep böyle mi hissettin, David?"

"Yo, her zaman değil. Bazen tam tersini hissederdim. Arzu öyle bir yük ki olmasa daha iyi."

"Şunu söyleyeyim ki," diyor Lucy, "ben de bu görüşe yatkınım."

Lucy'nin devam etmesini bekliyor ama etmiyor. "Her neyse," diyor, "konumuza dönersek, kesin olarak atıldın okuldan. Günah keçisi, vahşi ormanlarda dolaşırken meslektaşların rahat bir soluk alabilirler artık."

Bir karar mıydı bu? Bir soru mu? David'in bir günah keçisinden başka bir şey olmadığına mı inanıyordu Lucy?

"Günah keçisi olmanın en uygun tarif olduğunu sanmıyorum," diyor David ihtiyatla. "Günah keçisi olmak, arkasında din gücünü bulundurduğu sürece geçerliydi. Kentin bütün günahlarını keçinin sırtına yükler, onu kent dışına çıkarırdınız, böylece kent temizlenmiş olurdu. Herkes ritüellerin nasıl yorumlanacağını bildiği için yürürdü bu iş, tanrılar bile bilirdi. Sonra tanrılar öldüler bir anda kenti, tanrıların yardımı olmadan temizlemek zorunda kaldınız. Simgeselcilik yerine gerçek eylem istendi. Böylece Roma devletindeki gibi sansürcü doğdu, nüfus ve ahlak konularına bakan görevli yani. Düstur, uyanıklık oldu; herkesin herkese karşı uyanık olması. Temizlemenin yerini tasfiye aldı."

Kendini kaptırıyor David; ders veriyor. "Hem," diye bağlıyor sözünü, "kente veda ettiğime göre, bu vahşi yerlerde ne yapıyorum şimdi? Köpeklere doktorculuk yapı-

yorum. Sterilizasyon ve ötenazi konularında uzmanlaşmış bir kadının, sağ kolu rolünü oynuyorum."

Lucy gülüyor. "Bev mi? Bev'in bu baskıcı düzeneğin bir parçası olduğunu mu sanıyorsun? O sana saygı duyuyor! Sen bir profesörsün. Daha önce böyle eski moda bir profesör görmemişti. Senin karşında dilbilgisi yanlışları yapmaktan ödü kopuyor."

Yoldan üç adam yaklaşıyor ya da iki adam ile bir .delikanlı. Köylüler gibi adımlarını iri iri atarak, hızlı yürüyorlar. Lucy'nin yanındaki köpek adımlarını ağırlaştırıyor, tüyleri havaya dikiliyor.

"Bir sorun olabilir mi?" diye soruyor David.

"Bilmiyorum."

Lucy, dobermanların kayışlarını çekiyor. Adamlar yanlarına varıyor. Başlarını eğip selam veriyorlar ve geçip gidiyorlar.

"Kim bunlar?" diye soruyor David.

"Daha önce hiç görmedim."

Çiftliğin sınırına ulaşınca geri dönüyorlar. Yabancılar görünürde yok.

Eve yaklaşırlarken kafeslerindeki köpeklerin uluduklarını duyuyorlar. Lucy adımlarını sıklaştırıyor.

Üç erkek orada, onları bekliyorlar. İki adam az ötede duruyor, delikanlıysa kafesteki köpeklere tıslıyor, ani, tehditkâr hareketler yapıyor. Öfkeli köpekler, havlayıp oğlanın üstüne atılıyorlar. Lucy'nin yanındaki köpek kayışını çekiştirip kurtulmak istiyor. Hatta, David'in görünüşte sahiplendiği dişi buldog bile usul usul hırlıyor.

"Petrus!" diye sesleniyor Lucy. Ama Petrus görünürde yok. "Köpeklerden uzak durun!" diye bağırıyor Lucy. "*Hamba!*"[1]

1. Zosa dilinde, kabaca, "uzaklaşın". (Y.N.)

Delikanlı ağır ağır geri çekiliyor ve arkadaşlarının yanına gidiyor. Yassı, ifadesiz bir yüzü, domuza benzer gözleri var; çiçekli bir gömlek, çuval gibi bir pantolon giymiş, küçük, sarı bir şapka takmış. Arkadaşlarının ikisi de tulum giymişler. Uzun boylu olanı yakışıklı, adamakıllı yakışıklı hem de, yüksek bir alnı, çıkık elmacıkkemikleri, geniş, yayvan burun delikleri var.

Lucy yaklaşınca köpekler sakinleşiyorlar. Lucy üçüncü kafesi açıp dobermanları içeri sokuyor. Yürekli bir hareket, diye düşünüyor David ama akıllıca mı?

Adamlara, "Ne istiyorsunuz?" diye soruyor Lucy.

Genç olanı yanıtlıyor onu: "Telefon etmemiz gerek."

"Neden gerekmiş?"

"Onun kız kardeşinin," deyip arkasını gösteriyor, "başından bir kaza geçti."

"Bir kaza mı?"

"Evet, çok kötü."

"Nasıl bir kaza?"

"Bir bebek."

"Kız kardeşi doğum mu yapıyor?"

"Evet."

"Nerelisiniz?"

"Erasmuskraal'lı."

Lucy ile David bakışıyorlar. Orman bölgesinde olan Erasmuskraal, elektriği, telefonu bulunmayan ufak bir köy. Adamların anlattığı akla yatkın görünüyor.

"Neden orman müdürlüğünden telefon etmediniz?"

"Orada kimse yoktu."

"Burada kal," diyor Lucy, David'e, sonra oğlana, "hanginiz telefon edecek?" diye soruyor.

Oğlan, uzun boylu, yakışıklı adamı işaret ediyor.

"İçeri gel," diyor Lucy. Arka kapının kilidini açıp içeri giriyor. Uzun boylu adam, onu izliyor. Biraz sonra öteki adam da David'i itip eve giriyor.

Bu işte bir tuhaflık var, diye düşünüyor David hemen. "Lucy, dışarı çık!" diye bağırıyor, bir an ötekilerin arkasından içeri mi girsin, yoksa dışarıda kalıp oğlana göz kulak mı olsun, bilemiyor.

Ev sessiz. "Lucy!" diye bağırıyor yine, tam içeri girecekken kapının sürgüsünün kapatıldığını duyuyor.

"Petrus!" diye haykırıyor var gücüyle.

Oğlan arkasını dönüp fırlıyor, ön kapıya doğru koşuyor. David, buldogun kayışını bırakıyor. "Yakala onu!" diye bağırıyor. Köpek oğlanın arkasından koşuyor.

David evin önüne varınca oğlan ile köpeğe yetişiyor. Oğlan eline geçirdiği bir fasulye sırığıyla, köpeği kendinden uzakta tutmaya çalışıyor. Elindeki sopayı savururken, "Hoşt... Hoşt... Hoşt!" diyor soluk soluğa. Alçak sesle hırıldayan köpek oğlanın çevresinde dolanıyor.

David, onları orada bırakıp geriye, mutfak kapısına doğru koşuyor. En alttaki sürgü kapatılmamış; birkaç tekme indirince kapı açılıveriyor. Dört ayağının üzerinde mutfağa süzülüyor.

Tam başının tepesine bir darbe yiyor. *Hâlâ bayılmamışsam bir şeyim yok demektir*, diye düşünecek zaman buluyor, sonra her tarafı çözülüyor, yere yığılıyor.

Mutfağın zemininde sürüklendiğini seziyor. Sonra kendinden geçiyor.

Soğuk taşların üzerinde yüzükoyun yatıyor. Ayağa kalkmaya çalışıyor ama nedense bacaklarını kıpırdatamıyor. Yeniden kapıyor gözlerini.

Banyoda şimdi, Lucy'nin evinin banyosunda. Başı dönerek ayağa kalkıyor. Kapı kilitli, anahtar da ortada yok.

Klozetin üzerine oturup kendine gelmeye çalışıyor. Evde hiç ses yok; köpekler havlıyor ama anladığı kadarıyla, kudurmuş gibi değil de laf olsun, diye.

"Lucy!" diye çatlak bir ses çıkıyor gırtlağından, sonra daha yüksek sesle, "Lucy!" diyor.

Kapıyı tekmelemeye çalışıyor; ama bir tuhaflık var üzerinde, hem zaten banyo çok dar, kapı da çok eski ve sağlam.

Demek sonunda geldi, sınanacağı gün geldi. Hiç uyarmadan, tantana yapmadan geldi, o da boğazına kadar içinde. Yüreği göğsünde öyle hızlı atıyor ki, ne kadar budala da olsa o bile biliyor olmalı bunu. Nasıl geçecekler bu sınavı, David ve yüreği?

Çocuğu yabancıların elinde. Bir dakika sonra, bir saat sonra çok geç olacak; şu anda kızının başına her ne geliyorsa, taşa kazılmış, geçmişe gömülmüş olacak. Ama *şimdi* çok geç değil. *Şimdi* bir şeyler yapmalı David.

Kulak kesiliyor ama evin içinde hiçbir ses duyulmuyor. Oysa çocuğu bağıracak olsaydı, ne kadar alçak sesle bağırırsa bağırsın, mutlaka duyardı!

Kapıyı yumrukluyor. "Lucy!" diye bağırıyor. "Lucy! Konuş benimle!"

Kapı birden açılınca dengesini yitiriyor. İkinci adam duruyor karşısında, kısa boylu olan, bir litrelik boş bir şişeyi boynundan yakalamış. "Anahtarlar," diyor, adam.

"Olmaz."

Adam David'i itiyor. David geri geri sendeleyip yere çöküyor. Adam şişeyi havaya kaldırıyor. Yüzü sakin, hiçbir öfke belirtisi yok. İşini yapıyor yalnızca; birinden bir şey istiyor. Bu iş için ona şişeyle vurması gerekirse vuracak, ne kadar gerekirse o kadar vuracak, gerekirse şişeyi de kıracak.

"Alın," diyor David, "her şeyi alın. Ama kızımı rahat bırakın."

Adam hiç konuşmadan alıyor anahtarları, kapıyı yine David'in üzerine kilitliyor.

David ürperiyor. Tehlikeli bir üçlü. Neden zamanında fark etmedi bunu? Ama kendisine zarar vermiyorlar, henüz vermiyorlar. Evde bulduklarıyla yetinecekler mi

acaba? Lucy'ye zarar vermemeleri mümkün mü acaba?

Evin arkasından sesler geliyor. Köpeklerin havlaması yeniden artıyor, daha heyecanlılar. Klozetin üzerine çıkıp penceredeki parmaklıktan dışarı bakıyor.

İkinci adam, elinde Lucy'nin tüfeği ve şişkin bir çöp torbasıyla evin köşesini dönüp gözden kayboluyor. Bir araba kapısı çarpılıyor. Sesinden tanıyor; kendi arabası. Adam geri geldiğinde elleri boş. Bir an adamla göz göze geliyorlar. "Selam!" diyor adam ve pis pis sırıtıyor, bir şeyler söylüyor. Kahkahalar duyuluyor. Az sonra oğlan da katılıyor ona, pencerenin altında durup tutukluyu inceliyor, kaderini tartışıyorlar.

David İtalyanca biliyor, Fransızca da ama burada, Afrika'nın göbeğinde ne İtalyanca kurtarabilir onu, ne de Fransızca. Çaresiz durumda kalmış Sally Teyze'ye benziyor, bir çizgi roman kahramanı, çevresindeki vahşiler kendi dillerinde gevezelik ederek onu kaynar kazana atmak için hazırlanırken ellerini kavuşturup gözlerini havaya dikerek olacakları bekleyen cüppeli, şapkalı bir misyoner. Misyonerlik: O muazzam manevi yüceliş girişimi ne bıraktı geride? David'in görebildiği bir şey yok.

Uzun boylu adam evin önünden geliyor, tüfek elinde. Alışkın ellerle fişeği yerine sürüyor, tüfeğin ağzını köpeklerin kafeslerine doğrultuyor. Alman çoban köpeklerinden en irisi, öfkeden salyalarını akıtarak tüfeğin üstüne atlıyor. Ağır bir patlama sesi duyuluyor, kafesin içine kan ve beyin parçacıkları fışkırıyor. Bir an havlamalar kesiliyor. Adam iki kez daha ateş ediyor. Köpeğin biri göğsünden vurulup oracıkta ölüyor; ikincisi, boğazındaki yara açılırken yere çöküyor, kulaklarını yayıyor, bir *coup de grace*[1] bile atmayan bu yaratığın hareketlerini gözleriyle izliyor.

1. Acıya son vermek için atılan öldürücü kurşun. (Ç.N.)

Ortalık sessizleşiyor. Geriye kalan üç köpek, saklanacak bir yer bulamadan, kafesin dibine geriliyorlar, kendi çevrelerinde dönüp yavaşça inliyorlar. Adam her atış arasında durarak onları birer birer vuruyor.

Koridordan ayak sesleri geliyor ve banyonun kapısı ardına kadar açılıyor. İkinci adam, David'in karşısında duruyor; onun arkasında çiçekli gömlek giymiş oğlanı görüyor David, oğlan, elindeki kaptan dondurma yiyor. David, onlara omuz atarak dışarı çıkmaya çalışıyor, adamı geçiyor ama sonra yere düşüyor. Bir tuzak olmalı; futbolda yapılan türden.

Yerde serilmiş yatarken baştan ayağa bir sıvı dökülüyor üzerine. Gözleri yanıyor, silmeye çalışıyor. Kokuyu tanıyor: metil alkol. Ayağa kalkmaya çabalıyor ancak yeniden banyonun içine itiliyor. Bir kibrit çakılıyor ve gövdesi bir anda masmavi alevler içinde kalıyor.

Demek yanıldı! Demek her şeye rağmen kızıyla kendisi o kadar kolay sıyrılamayacaklar bu işten! Yanabilir David, ölebilir ve eğer o ölebilirse Lucy de ölebilir, hem de Lucy!

Deli gibi yüzünü tokatlıyor; alev alan saçları çıtırdıyor; sağa sola atılıyor David, anlamsızca böğürüyor, bu böğürtünün arkasında sözcükler yok, yalnızca korku var. Ayağa kalkmayı deniyor ama yere itiyorlar onu. Bir an gözlerindeki bulanıklık geçiyor ve burnunun dibinde mavi bir tulum ve ayakkabılar görüyor. Ayakkabının burnu yukarı kalkık, tabanına yapışmış otlar görünüyor.

Elinin üstünde sessizce oynaşan bir alev var. Güçlükle dizlerinin üzerine doğrulup elini lavabonun içine daldırıyor. Arkasındaki kapı kapanıyor, anahtar kilitte dönüyor.

Lavabonun üzerine eğiliyor, yüzüne su çarpıyor, başını ıslatıyor. Alazlanan saçları pis pis kokuyor. Ayağa kalkıyor, giysilerindeki son alevleri eliyle vurarak söndürüyor.

Kâğıtları ıslatıp yüzünü temizliyor. Gözleri yanıyor, gözkapaklarından biri kapanmış bile. Elini başına sürünce parmak uçları isten kapkara oluyor. Bir kulağının üzerindeki ufacık bir yer dışında, başında hiç saç kalmamışa benziyor; başının tamamı sızlıyor. Her şey sızlıyor, her şey yanmış. Yanmış, yanıp bitmiş.

"Lucy!" diye sesleniyor. "Burada mısın?"

Lucy'nin mavi tulumlu o iki adamla boğuşması geliyor gözünün önüne, onlara karşı durması. Bu görüntüyü silip atmak için kıvranıyor.

Arabasının motorunun çalıştırıldığını duyuyor, sonra da çakıl taşlarının üzerinde gıcırdayan tekerlekleri. Bitti mi? İnanılır gibi değil ama gidiyor mu adamlar?

"Lucy!" diye bağırıyor, peş peşe bağırıyor, sesine deliliğe benzer bir ton geldiğini duyana kadar bağırıyor.

Sonunda, çok şükür, anahtar kilitte dönüyor. Kapıyı açtığında Lucy'nin sırtını dönmüş olduğunu görüyor. Lucy'nin üzerinde bornoz var, ayakları çıplak, saçları ıslak.

Onun peşinden mutfağa gidiyor, buzdolabının kapısı açık, yiyecekler yerlere saçılmış. Lucy, arka kapıda durup köpek kafeslerindeki kıyımı seyrediyor. David, onun, "Yavrularım, yavrularım!" diye mırıldandığını duyuyor.

Lucy, ilk kafesin kapısını açıp içeri giriyor. Gırtlağından yaralanan köpek, her nasılsa hâlâ soluk alıp veriyor gibi. Köpeğin üzerine eğilip onunla konuşuyor. Köpek kuyruğunu hafifçe sallıyor.

"Lucy!" diye sesleniyor David, bir kez daha; o zaman, ilk kez Lucy gözlerini ona çeviriyor. Kaşlarını çatıyor. "Sana ne yaptılar böyle?" diyor.

"Canım yavrum!" diyor David. Kafese, Lucy'nin yanına gidiyor, onu kucaklamaya çalışıyor. Lucy kendini usulca ama kararlı bir biçimde geri çekiyor.

Oturma odası darmadağın, David'in odası da. Bazı

şeyler alınmış: Ceketi, yeni ayakkabıları ve bu, yalnızca başlangıç.

Aynada kendine bakıyor. Saçlarından geriye kalan kahverengi bir kül, kafa derisini ve alnını örtüyor. Külün altındaki kafa derisi koyu pembe. Eliyle derisine dokunuyor; acıyor, sulanmaya başlıyor. Gözkapaklarından biri şişip kapanmak üzere; kaşları yok olmuş, kirpikleri de.

Banyoya gidiyor ama kapı kilitli. "İçeri girme," diyor Lucy.

"İyi misin? Canın yanıyor mu?"

Budalaca sorular; Lucy yanıt vermiyor.

David başındaki külü mutfaktaki muslukta yıkamaya çalışıyor, başından aşağı bardak bardak su döküyor. Sular ensesinden aşağı akıyor; üşüyüp titremeye başlıyor.

Her gün oluyor bu, her saat, her dakika, diyor kendi kendine, ülkenin her yanında. Canını kurtardığın için şanslı sayılmalısın. Arabanı alıp götürürlerken seni de içine atmadıkları için şanslı sayılmalısın ya da kafanda bir kurşunla bir su kanalının dibinde yatmadığın için. Lucy de şanslı sayılmalı. Özellikle Lucy.

İnsanın bir şeylere sahip olması çok riskli; bir arabaya, bir çift ayakkabıya, bir paket sigaraya. Yeterli şey yok, arabalar yetersiz, ayakkabılar yetersiz, sigara yetersiz. İnsan çok, mal az. Olan şeyler dolaşıma girmeli, böylece herkes bir günlüğüne mutlu olma fırsatı bulabilir. Kuram bu işte; kuramı uygula, getirdiği rahatlıkları kullan. İnsanların kötülüğü olmayacak; yalnızca büyük bir dolaşım sistemi olacak, acıma ya da terör bu sistemi etkilemeyecek. Bu ülkedeki yaşam böyle görülmeli, yani şematik açıdan. Yoksa çıldırır insan. Arabalar, ayakkabılar; bir de kadınlar var. Bu sistemde kadınlara ve onların başına gelenlere de bir bölüm ayrılmalı.

Lucy arkasından yaklaşıyor. Şimdi sırtında panto-

lonla yağmurluk var; saçlarını geriye taramış, yüzü temiz ve ifadesiz. David, onun gözlerinin içine bakıyor. "Canım, canım," diyor, gözlerine yaşlar dolunca sözcükler boğazında kalıyor.

Lucy, onu avutmak için parmağını kıpırdatmıyor. "Kafan korkunç görünüyor," diyor. "Banyodaki dolapta bebek yağı var. Biraz sür. Arabanı almışlar mı?"

"Evet. Sanırım Port Elizabeth yönüne doğru gittiler. Polise telefon etmeliyim."

"Edemezsin. Telefonu kırmışlar."

Lucy gidiyor. David yatağın üzerine oturup bekliyor. Bir battaniyeye sarınmış olmasına karşın yine de tir tir titriyor. Bileklerinden biri şişmiş, acıyla zonkluyor. Bileğini nasıl incittiğini anımsamıyor. Hava kararmaya başlamış. Bütün bir öğle sonrası şimşek hızıyla geçmiş gibi.

Lucy geri dönüyor. "Kamyonetin lastiklerini indirmişler," diyor. "Ettingerlere gidiyorum yürüyerek. Gecikmem." Duruyor. "David, insanlar sorduklarında, sen yalnızca kendi hikâyeni anlat lütfen, kendi başına gelenleri, olur mu?"

David, onun ne demek istediğini anlamıyor.

"Sen kendi başına gelenleri anlat, ben de kendi başıma gelenleri," diye yineliyor Lucy.

"Yanlış yapıyorsun," diyor David, sesi birden alçalıp çatlıyor.

"Hayır, yapmıyorum," diyor Lucy.

"Yavrum, yavrum!" diyor David, kollarını Lucy'ye uzatarak. O gelmeyince battaniyeyi kenara atıp kendi ayağa kalkıyor, Lucy'yi kollarına alıyor. David'in kollarında kazık gibi duruyor Lucy, yumuşamıyor.

12

Ettinger, İngilizceyi belirgin bir Alman aksanıyla konuşan asık suratlı, yaşlı bir adam. Karısı hayatta değil, çocukları Almanya'ya geri dönmüş, Afrika'da ondan başka ailesinden kimse kalmamış. Yanında Lucy, üç litrelik pikabıyla geliyor ve motoru durdurmadan bekliyor.

"Evet, Beretta'mı almadan bir yere gitmem," diyor Grahamstown yoluna çıktıklarında. Kalçasındaki tabanca kılıfını okşuyor. "İyisi mi kendi kendini kurtaracaksın, çünkü polis seni kurtarmaz, artık kurtarmıyor, bundan emin olabilirsin."

Ettinger haklı mı? Kendisinin silahı olsaydı Lucy'yi kurtarabilir miydi? Bundan kuşkulu. Silahı olsaydı şimdi herhalde ölmüş olurdu, hem kendisi, hem de Lucy.

Ellerinin sürekli titrediğini fark ediyor. Lucy kollarını göğsünde kavuşturmuş. Acaba o da titriyor mu da kollarını kavuşturmuş böyle?

Ettinger'in kendilerini karakola götüreceğini sanıyordu David. Ama Lucy'nin hastaneye gidelim, dediği anlaşılıyor.

"Benim için mi gidiyoruz, senin için mi?" diye soruyor David.

"Senin için."

"Polis beni de görmek istemez mi?"

"Benim anlatacaklarım dışında onlara söyleyecek bir şeyin yok ki," diyor Lucy. "Yoksa var mı?"

Hastaneye varınca Lucy önden yürüyerek üzerinde "ACİL" yazan kapıdan içeri giriyor, başvuru formunu David'in adına dolduruyor, onu bekleme odasına götürüyor.

Tam anlamıyla güçlü, ne istediğini biliyor, oysa David'in titremesi artık bütün bedenine yayılmış gibi.

"Seni taburcu ederlerse burada bekle," diyor Lucy. "Geri gelip seni alacağım."

"Sen ne olacaksın?"

Lucy omuzlarını silkiyor. Titriyorsa bile hiç belli etmiyor.

David, kardeş olduklarını sandığı iki şişman kızın arasında kendine bir yer buluyor, birinin kucağında sızlanan bir çocuk var; bir adam da elinin üzerinde kanlı bir tampon tutuyor. Sırada kendinden önce on bir kişi var. Duvardaki saat 5.45'i gösteriyor. Sağlam olan gözünü kapatıp kendinden geçiyor, o arada iki kız kardeş fısıltıyla konuşuyorlar, *chuchotantes*[1]. Gözünü açtığında saat hâlâ 5.45. Bozuk mu? Hayır; yelkovan oynuyor, 5.46'nın üzerinde duruyor.

Bir hemşire, onu çağırıncaya kadar iki saat geçiyor, tek nöbetçi doktor olan genç bir yerli kadının yanına gidinceye kadar yine beklemek zorunda kalıyor.

Başındaki yanıklar önemli değil, diyor kadın ama mikrop kapmamasına dikkat etmeli. Gözleriyle daha çok ilgileniyor doktor. Üst ve alt gözkapağı birbirine yapışmış, onların birbirinden ayrılması David'in çok canını yakıyor.

Muayene bitince, "Şanslısınız," diyor doktor. "Gözü-

1. (Fr.) Fısıldayan. (Y.N.)

nüz hasar görmemiş. Benzin kullanmış olsalardı durum bambaşka olurdu."

Başı tedavi edilip sarıldıktan sonra David dışarı çıkıyor, gözü kapalı, bileğine de bir buz torbası bağlı. Bekleme odasında Bill Shaw'u bulunca şaşırıyor. Kendisinden bir baş, daha kısa olan Bill, David'i omuzlarından tutuyor, "Dehşet verici," diyor, "korkunç bir şey. Lucy bizim evde. Kendi gelip alacaktı seni ama Bev bırakmadı. Nasılsın?"

"İyiyim. Hafif yanıklar var, o kadar. Gecenizi berbat ettiğimiz için üzgünüm."

"Saçmalama!" diyor Bill Shaw. "Arkadaşlar bu günler içindir. Siz de olsaydınız aynı şeyi yapardınız."

Bu art niyetsiz sözler, David'in içine işliyor, aklından çıkmıyor. Bill Shaw, kendisinin, yani Bill Shaw'un başına bir darbe alıp sonra da yakılması durumunda onun, yani David Lurie'nin hastaneye gideceğine, bir gazete dışında okunacak tek bir şey olmayan bekleme odasında oturup Bill'i alıp evine götürmek üzere orada bekleyeceğine inanıyor. Bill Shaw, bir kerecik birlikte bir fincan çay içti diye David Lurie'nin arkadaşı olduğuna inanıyor, ikisinin birbirlerine karşı yükümlülükleri olduğuna da. Bill Shaw haklı mı, haksız mı? Olsa olsa iki yüz kilometre uzaktaki Hankey'de doğmuş olan ve bir nalburda çalışan Bill Shaw, kolay kolay arkadaşlık kurmayan erkekler olduğunu, erkekler arasındaki arkadaşlık konusunda aşırı kuşku duyan erkekler bulunduğunu bilmeyecek kadar az mı tanıyor insanları? Eski İngilizcedeki *freon* ve *freond*'dan, yani sevmek'ten türeyen, çağdaş İngilizcedeki *friend*. Bill Shaw'un gözünde, çay içmek bir sevgi bağı mı kurar? Bununla birlikte, Bill ve Bev Shaw olmasa, yaşlı Ettinger olmasa, birtakım bağlar olmasa kendisi şimdi nerede olurdu? Harabeye dönmüş çiftlikte, kırık telefon ve köpek leşleriyle birlikte.

Arabaya bindiklerinde Bill Shaw bir kez daha, "Dehşet verici bir şey," diyor. "Gaddarca. Gazetede okuyunca bile fena oluyor insan; ama tanıdığın birinin başına gelince," başını sallıyor, "işte o zaman kafana dank ediyor. Sanki yeniden savaşa girmiş gibi oluyorsun."

David yanıt vermeye üşeniyor. Gün henüz sona ermemiş, canlı. *Savaş, gaddarlık*: Günü sarıp sarmalamak istediğiniz her sözcük, günün kara gırtlağından aşağı yuvarlanıp yutuluyor.

Bev Shaw, onları kapıda karşılıyor. Lucy bir yatıştırıcı alıp yattı diyor, onu rahat bıraksak iyi olur.

"Karakola gitti mi?"

"Evet, arabanızın bulunması için duyuru yapıldı."

"Doktora göründü mü?"

"Hepsi yapıldı. Siz nasılsınız? Lucy, sizin çok kötü yandığınızı söyledi."

"Yanıklarını var ama göründüğü kadar kötü değiller."

"O zaman biraz yemek yiyip dinlenmelisiniz."

"Karnım aç değil."

Evdeki kocaman, eski moda, döküm küvete su dolduruyor Bev. David, beyaz bedenini boylu boyunca buharlar tüten suya bırakıyor ve dinlenmeye çalışıyor. Ama banyodan çıkma zamanı gelince ayağı kayıyor, neredeyse düşüyor: Bebek kadar güçsüz; aynı zamanda da başı dönüyor. Bill Shaw'u çağırmak zorunda kalıyor, banyodan çıkması, kurulanması, ödünç verilen pijamayı giymesi için yardım almanın rezilliğine katlanmak zorunda kalıyor. Daha sonra Bev ile Bill'in alçak sesle konuştuklarını duyuyor, kendisinden söz edildiğini biliyor.

Hastaneden gelirken yanında bir kutu ağrı kesici, bir paket yanık pansumanı ve başına destek vermesi için bir küçük alüminyum alet getirmiş. Bev Shaw, kedi kokan kanepeye yerleştiriyor David'i; o da hemencecik uykuya dalıyor. Gecenin ortasında zihni tümüyle berrak olarak

uyanıyor. Bir hayal görmüştü; Lucy kendisiyle konuşmuştu; onun, "Yanıma gel, beni kurtar!" sözü, hâlâ kulaklarında çınlıyor. Hayaldeki Lucy ellerini öne uzatmış olarak ayakta duruyor, ıslak saçları geriye taranmış, beyaz bir ışık halkasının ortasında.

David yattığı yerden kalkıyor, bir iskemleye çarpıp tökezliyor, iskemle yere devriliyor. Bir ışık yanıyor, Bev Shaw geceliğiyle karşısına dikiliyor. "Lucy'yle konuşmam gerek," diye kekeliyor David; ağzı kurumuş, dili şişmiş.

Lucy'nin odasının kapısı açılıyor. Lucy hiç de hayaldeki gibi değil. Yüzü uykudan şişmiş, başkasına ait olduğu belli olan bir sabahlığın kuşağını bağlamaya çalışıyor.

"Bağışla, bir düş gördüm," diyor David. Hayal sözcüğü ansızın çok demode, çok tuhaf geliyor kulağına. "Beni çağırdığını sandım."

Lucy başını sallıyor. "Çağırmadım. Haydi git uyu."

Haklı elbette. Saat sabahın üçü. Ama aynı gün ikinci kez Lucy'nin kendisiyle bir çocukla konuşur gibi konuştuğu dikkatinden kaçmıyor, bir çocukla ya da yaşlı bir adamla.

David yeniden uyumaya çalışıyor ama uyuyamıyor. Haplardan olmalı, diyor kendi kendine; hayal değil, düş bile değil, yalnızca kimyasal bir yanılsama. Yine de ışık tarlasındaki kadının karaltısı hâlâ gözlerinin önünde. "Beni kurtar!" diye bağırıyor kızı, sözleri berrak, çın çın, kesintisiz. Lucy'nin ruhunun bedeninden çıkıp David'in yanına gelmiş olması mümkün mü? Ruha inanmayan insanların ruhları olur mu, ruhları onlardan bağımsız bir yaşam sürebilir mi?

Güneşin doğmasına saatler var. Bileği acıyor, gözleri yanıyor, başının derisi yara içinde ve dokununca acıyor. Dikkatlice ışığı yakıyor ve ayağa kalkıyor. Bir battaniyeye sarınarak Lucy'nin odasına gidiyor, kapıyı iterek açı-

yor, içeri giriyor. Yatağın yanında bir iskemle var; oraya oturuyor. Lucy'nin uyumadığını hissediyor.

David ne yapıyor? Küçük kızının başında bekliyor, onu kötülüklerden koruyor, kötü ruhları yanına yaklaştırmıyor. Epeyce sonra Lucy'nin gevşemeye başladığını hissediyor. Dudakları aralanırken yumuşacık bir ses çıkıyor, incecik bir horlama duyuluyor.

Sabah olmuş. Bev Shaw, David'e kahvaltı olarak mısır gevreği ve çay verdikten sonra Lucy'nin odasına giriyor.

Bev geri döndüğünde David, "Nasıl?" diye soruyor.

Bev Shaw yanıt vermek yerine başını şöyle bir sallamakla yetiniyor. Seni ilgilendirmez, diyor sanki. Âdet kanaması, çocuk doğurmak, tecavüze uğramak ve sonrası: kanlı işler; bir kadının taşıması gereken yük, kadınların özel alanı.

Kadınlar, kadın toplumlarında yaşasalar daha mutlu olmazlar mıydı, diye düşünüyor David, daha önce de düşünmüş bunu; erkeklerin gelmesine kendileri istedikleri zaman izin verseler. Belki de Lucy'nin eşcinsel olduğunu düşünmekle hata ediyordu. Belki de Lucy kadınların arkadaşlığından hoşlanıyordu. Belki de lezbiyenlik sadece buydu: erkeklere ihtiyaç duymayan kadınlar.

Lucy ile Helen'in tecavüze karşı bu kadar öfke duymalarında şaşılacak bir şey yok. Tecavüz; karmaşa ve karışım tanrısı, yalnızlığa çekilenlerin rahatını bozan şey. Bir lezbiyenin ırzına geçmek bir bakirenin ırzına geçmekten daha kötüdür; daha büyük bir darbedir. Bu adamlar, ne yapmak üzere olduklarını biliyorlar mıydı? Lucy'nin durumu duyulmuş muydu?

Saat dokuzda, Bill Shaw işe gittikten sonra David, Lucy'nin kapısını tıklatıyor. Lucy yüzü duvara dönük,

yatakta yatıyor. David onun yanına oturuyor, yanağına dokunuyor. Gözyaşları ıslatmış yanağını.

"Bunu konuşmak kolay değil ama," diyor, "doktora göründün mü?"

Lucy doğrulup oturuyor, burnunu siliyor. "Dün gece doktorumu gördüm."

"Bütün olasılıklara karşı önlem alıyor mu adam?"

"Kadın," diyor Lucy. "Kadın, adam değil. Hayır –şimdi sesinde öfke seziliyor– nasıl alabilir ki? Bir doktor her şeye karşı nasıl önlem alabilir? Mantıklı ol!"

David ayağa kalkıyor. Lucy sinirli olmayı yeğliyorsa o da sinirli konuşabilir. "Sorduğum için bağışla," diyor. "Bugün için planımız ne?"

"Planımız mı? Çiftliğe dönüp ortalığı temizleyeceğiz."

"Ya sonra?"

"Sonra da yaşamımızı eskisi gibi sürdüreceğiz."

"Çiftlikte mi?"

"Elbette. Çiftlikte."

"Mantıklı ol Lucy. Her şey değişti. Bıraktığımız yerden başlayamayız."

"Neden olmasın?"

"Çünkü iyi bir fikir değil bu. Çünkü güvenli değil."

"Hiçbir zaman güvenli değildi, hem bu bir fikir de değil, iyi olsun kötü olsun. Bir fikir uğruna geri dönmüyorum ben. Yalnızca geri dönüyorum."

Ödünç aldığı geceliğin içinde, David'e meydan okuyor Lucy, başı dik, gözleri ışıl ışıl. Babasının küçük kızı değil o, artık değil.

13

Yola çıkmadan önce David'in pansumanının değiştirilmesi gerekiyor. İçi tıkış tıkış küçük banyoda Bev Shaw sargıları çözüyor. Gözkapağı hâlâ kapalı, kafa derisi de yer yer su toplamış; ama gördüğü hasar daha fazla da olabilirdi. En çok acıyan yeri, sağ kulağının kenarı; genç doktorun söylediğine göre gerçekten yanan tek yeri orası.

Bev, steril bir losyonla başının soyulan derisinin pembe yüzeyini temizliyor, sonra cımbız kullanarak yağlı sarı pansumanı yerleştiriyor. Gözkapaklarının kıvrımlarını ve kulağını yavaş yavaş yağlıyor. Çalışırken konuşmuyor. Klinikteki keçiyi anımsıyor David, kendini Bev'in ellerine teslim ederken keçinin de aynı huzuru duyup duymadığını merak ediyor.

"Tamam," diyor sonunda Bev, doğrulurken.

David aynadaki görüntüsüne bakıyor, başında düzgün beyaz tepeliği, gözü kapalı. "Harika," derken içinden de, "mumya gibi" diye geçiriyor.

Tecavüz konusunu yeniden açmayı deniyor. "Lucy dün gece doktorunu gördüğünü söyledi."

"Evet."

"Gebelik tehlikesi var," diye ısrar ediyor. "Mikrop kapma tehlikesi var. AIDS tehlikesi var. Bir jinekoloğa da görünmesi gerekmez mi?"

Bev Shaw huzursuzca kıpırdıyor. "Bunu Lucy'ye kendiniz sormalısınız."

"Sordum. Doğru dürüst bir yanıt alamadım."

"Bir daha sorun."

Saat on biri geçmiş ama Lucy henüz görünürde yok. David amaçsızca bahçede dolanıyor. Gitgide karamsarlık çöküyor üzerine. Bu, yalnızca ne yapacağını bilememekten kaynaklanmıyor. Bir gün önceki olaylar onu gerçekten dehşete düşürmüş. Titremesi, güçsüzlüğü, bu şokun yalnızca ilk ve yüzeysel belirtileri. İçinde, yaşamsal önemi olan bir uzvunun zedelendiğini, zarar gördüğünü hissediyor, belki kalbidir. İlk kez, yaşlı bir adam olmanın, bitkin düşmenin, umutsuz, arzusuz, geleceğe kayıtsız kalmanın nasıl bir şey olacağının tadını almış. Tavuk tüylerinin, çürüyen elmaların kötü kokuları arasında, plastik bir iskemlenin üstüne çökmüş, otururken dünyaya duyduğu ilginin damla damla içinden süzülüp çıktığını hissediyor. Kanaması duruncaya kadar haftalar geçebilir, hatta aylar geçebilir ama şimdi kanıyor. Kanaması durduğunda, örümcek ağında kuruyup kalan bir sineğe dönecek, dokununca ufalanan, çeltik kabuğundan daha hafif, havada süzülüp gitmeye hazır bir sineğe.

Lucy'den yardım bekleyemez. Lucy sabırla, sessizce karanlıktan aydınlığa giden kendi yolunu bulmalı. Lucy yeniden kendini bulana kadar, gündelik yaşamlarını yürütme görevi David'in omuzlarında. Ama bu çok ani oldu. Hazır olmadığı bir yük bu: çiftlik, bahçe, hayvanların kulübeleri. Lucy'nin geleceği, kendi geleceği, tüm ülkenin geleceği; bütün bunlara kayıtsızım, demek istiyor; ne olacaksa olsun, umurumda bile değil. Çiftliğe gelen adamlar içinse nerede olurlarsa olsunlar, başlarına bela gelmesini diliyor, bunun dışında onları düşünmek istemiyor.

Olayın etkisi bu, diyor kendi kendine, bu saldırının

etkisi. Bir süre sonra organizma kendini onaracak ve ben, onun içindeki hayalet, eski halimi bulacağım. Ne var ki gerçeğin böyle olmadığını biliyor. Yaşama zevki tükenmiş. Bir ırmağın üzerindeki yaprak gibi, esintiye kapılmış, kurtmantarı gibi, kendi sonuna doğru sürüklenmeye başlamış David. Bunu açık seçik görebiliyor ve bu onun içini (bu sözcükten kurtulamıyor) umarsızlıkla dolduruyor. Yaşamı besleyen kan, içinden çıkıyor, onun yerini umarsızlık alıyor, gaz gibi bir umarsızlık, kokusuz, tatsız, beslemeyen. Onu solursunuz, kollarınız bacaklarınız gevşer, hiçbir şeyi umursamazsınız, hatta bıçak boğazınıza dayandığı anda bile.

Kapı çalınıyor; pırıl pırıl üniformaları içinde iki genç polis memuru soruşturmaya başlamaya hazırlar. Lucy odasından çıkıyor, berbat görünüyor, üzerinde bir gün önceki giysileri var. Kahvaltı etmek istemiyor. Polisler kendi minibüsleriyle arkadan gelirken Bev ikisini alıp arabasıyla çiftliğe götürüyor.

Köpeklerin leşleri vuruldukları kafeslerde duruyor. Buldok Katy ortalıkta dolaşıyor; masanın yanına sinerken görüyorlar onu, uzak duruyor onlardan. Petrus ise ortalarda yok.

Eve girince polisler kasketlerini çıkarıp kollarının altına sıkıştırıyorlar. David arkada kalıyor, Lucy'nin istediği hikâyeyi anlatmasına izin veriyor. Polisler, onu saygıyla dinliyorlar, söylediklerini yazıyorlar, kalemleri not defterlerinin sayfalarının üzerinde hızla gidip geliyor. Polisler, Lucy'yle aynı kuşaktan, yine de onun yanında huzursuzlar, sanki Lucy kirletilmiş bir yaratık ve onun kirletilmişliği kendilerinin üzerine de sıçrayabilirmiş, onları da kirletebilirmiş gibiler.

Üç adam gelmişti, diye anlatıyor Lucy, daha doğrusu iki adam ve bir delikanlı. Bir yolunu bulup eve girdiler; para, giysiler, bir televizyon, bir CD-çalar ve bir de

içi dolu bir tüfek aldılar (bunları sıralıyor). Babası karşı koyunca ona saldırdılar, üzerine alkol döküp onu ateşe verdiler. Sonra köpekleri vurdular ve babasının arabasına binip gittiler. Adamları ve üzerlerindeki giysileri tarif ediyor. Arabayı da.

Konuştuğu sürece Lucy gözlerini David'den ayırmıyor, sanki ondan güç alıyor ya da söylediklerine itiraz etmemesi için uyarıyor. Polislerden biri, "Bu olay ne kadar sürdü?" diye sorunca, "Yirmi-otuz dakika," diye yanıt veriyor Lucy. Yalan bu, Lucy de biliyor bunu, David de. Çok daha uzun sürdü. Ne kadar daha uzun? Adamların, evin hanımıyla işlerinin bitmesinin alacağı süre kadar daha uzun.

Yine de Lucy'nin sözünü kesmiyor David. *Kayıtsızlık*; Lucy, öyküsünü anlatırken onu pek dinlemiyor. Dün geceden beri belleğinin kıyılarında asılı duran sözcükler biçim almaya başlıyorlar. *İki yaşlı hanım banyoya kilitlenmiş/Pazartesiden cumartesiye kadar orada kalmışlar/Orada olduklarını kimse bilmemiş.* Kızı kullanılırken kendisi banyoya kilitlenmişti. Çocukluğundan kalma bu şarkı, parmağını alaylı alaylı sallıyor: *Aman Tanrım, ne olmuştur acaba?* Lucy'nin sırrı; kendisinin utancı.

Polis memurları dikkatle evin içinde dolaşıyorlar, araştırıyorlar. Kan yok, devrilmiş mobilya yok. Mutfaktaki pislik temizlenmiş (Lucy mi temizledi? Ne zaman?) Banyo kapısının arkasında kullanılmış iki kibrit çöpü, ama onların farkına bile varmıyorlar.

Lucy'nin odasındaki çift kişilik yatağın şiltesi çarşafsız. *Suç mahalli*, diye düşünüyor David; sanki düşüncesini okumuşlar gibi polisler gözlerini kaçırıyorlar, ilerliyorlar.

Bir kış sabahında sessiz bir ev, hepsi bu.

Giderlerken "Bir müfettiş gelip parmak izlerini alacak," diyor polisler. "Hiçbir şeye ellemeyin. Aldıkları başka şeyler aklınıza gelirse karakola telefon edin."

Onlar gider gitmez telefon tamircileri geliyor, sonra da yaşlı Ettinger. Ortalarda olmayan Petrus için, "Hiçbirine güvenilmez," diyor Ettinger. Kombiyi onarması için bir çocuk göndereceğini söylüyor.

Eski günlerde, *çocuk* sözcüğünü duyar duymaz Lucy'nin öfkeye kapıldığına tanık olurdu. Şimdiyse kız tepki vermiyor.

David, Ettinger'i kapıya kadar geçiriyor.

"Zavallı Lucy," diyor Ettinger. "Çok kötü bir şey onun için. Neyse, daha da kötü olabilirdi."

"Öyle mi? Nasıl?"

"Giderken onu da alıp götürebilirlerdi."

Bunu duyunca kalakalıyor David. Ettinger budala değil.

Sonunda Lucy'yle baş başa kalıyorlar. "Bana yer göster de köpekleri gömeyim," diyor David. "Sahiplerine ne diyeceksin?"

"Gerçeği söyleyeceğim."

"Sigortan bunu karşılar mı?"

"Bilmiyorum. Sigorta poliçelerinin kıyımları karşılayıp karşılamadığını bilmiyorum. Öğrenmem gerek."

Susuyorlar. "Neden hikâyenin tamamını anlatmıyorsun Lucy?"

"Bütün hikâyeyi anlattım. Bütün hikâye benim anlattığım kadar."

Kuşkuyla başını sallıyor David. "Nedenlerin olduğuna eminim ama etraflıca bakınca en iyi yolun bu olduğuna emin misin?"

Lucy yanıt vermiyor, David de onu zorlamıyor, şimdilik zorlamıyor. Ama düşünceleri o üç saldırgana gidiyor, o üç hayduta, büyük olasılıkla bir daha asla görmeyeceği; ama artık sonsuza kadar hayatının ve kızının hayatının bir parçası olacak o adamlara. Adamlar televizyonları izleyip söylentileri dinleyecekler. Gazetelerde,

hırsızlık ve saldırı suçuyla arandıklarını okuyacaklar, başka bir şey için değil. Kadının bedeninin üzerine suskunluğun bir örtü gibi çekildiğini anlayacaklar. *Çok utanıyor*, diye düşünecekler, *anlatmaya utanıyor* ve yaşadıkları serüveni hatırlayıp keyifle gülecekler. Lucy, bu zaferi onlara tattırmaya razı mı?

Lucy'nin sınır çizgisine yakın gösterdiği yere çukur kazıyor. Altı tane yetişkin köpek için bir mezar; belleneli çok olmamış o toprağı kazması bile, neredeyse bir saatini alıyor, işini bitirdiğinde sırtı ağrıyor, kolları ağrıyor, bileği acımaya başlıyor. Leşleri bir el arabasıyla getiriyor. Boğazı delinen köpeğin kanlı dişleri hâlâ sırıtıyor. Tıpkı bir fıçıda balık avlamak gibi, diye düşünüyor David. Zenci görür görmez hırlamak üzere eğitilen köpeklerin olduğu bir ülkede, bu yapılan aşağılık bir şey de olsa demek ki, insanı keyiflendirebiliyor. Tatmin edici bir öğle sonrası işi, bütün intikamlar gibi güçlü. Köpekleri birer birer çukura atıyor, sonra çukuru dolduruyor.

Geri döndüğünde Lucy'nin, depo olarak kullandığı, küf kokulu küçük odada bir açılır kapanır yatak hazırlamakta olduğunu görüyor.

"Kimin için bu?" diye soruyor.

"Benim için."

"Konuk odasına ne oldu?"

"Tavan tahtaları kırılmış."

"Arkadaki büyük oda?"

"Buzdolabı çok ses çıkarıyor."

Doğru değil. Arka odadaki buzdolabının hırıltısı duyulmaz bile. Lucy'nin orada yatmak istememesinin nedeni, buzdolabının içindekiler: sakatat, kemikler, kasaptan alınan etler: köpeklerin artık yararlanamayacağı şeyler.

"Benim odama geç," diyor David, "ben burada uyurum." Ve hemen eşyalarını odadan boşaltmaya başlıyor.

Ama bu hücreye gerçekten geçmek istiyor mu, bir

köşeye yığılı boş reçel kavanozları ve güneye bakan bir tek küçük penceresiyle bu hücreye? Lucy'ye tecavüz edenlerin hayaletleri hâlâ onun yatak odasındaysa o zaman onları oradan kovmak gerek, o odayı sahiplenip el koymalarına engel olmak gerek. Böylece eşyalarını alıp Lucy'nin odasına geçiyor.

Akşam oluyor. Aç değiller ama yemek yiyorlar. Yemek yemek bir ritüel, ritüeller de her şeyi kolaylaştırır.

Olabildiğince tatlı bir sesle sorusunu yineliyor David: "Lucy, canım, neden anlatmak istemiyorsun? Bu bir suçtu. Bir suça konu olmanın utanılacak bir yanı yok ki. Sen suçun nesnesi olmayı kendin seçmedin ki. Sen masum olan tarafsın."

Masanın karşısında oturan Lucy, derin derin içini çekiyor, kendini topluyor, sonra soluğunu bırakıp başını iki yana sallıyor.

"Tahmin edeyim mi?" diye soruyor David. "Bana bir şey mi hatırlatmaya çalışıyorsun?"

"Sana neyi hatırlatmaya çalışıyorum?"

"Kadınların, erkeklerin elinden neler çektiğini."

"Benim kafamdan geçenlerle bunun en ufak bir ilgisi yok. Bunun seninle ilgisi yok, David. Sen, benim polise neden şikâyette bulunmadığımı öğrenmek istiyorsun. Bu konuyu bir daha açmamaya razı olursan, sana anlatacağım. Nedeni şu: Benim açımdan, başıma gelenler baştan sona kişisel bir konu. Bir başka zamanda, bir başka yerde, bu konu başkalarına anlatılabilir belki. Ama burada, şimdi, anlatılamaz. Bu benim sorunum, yalnızca benim."

"Burası derken neyi kastediyorsun?"

"Güney Afrika'yı kastediyorum."

"Seninle aynı fikirde değilim. Senin yaptığını onaylamıyorum. Başına gelenleri ses çıkarmadan kabullenerek, kendini Ettinger gibi çiftçilerden ayrı tutabileceğini mi sanıyorsun? Burada olup bitenlerin bir sınav mı oldu-

ğunu düşünüyorsun? Sınavı geçersen bir diploma alırsın ve geleceğe güvenle adım atarsın ya da kapının üstüne bir yazı yazılır ve veba sana ilişmez. Lucy, intikam böyle alınmaz. İntikam bir yangın gibidir. Yakıp yok ettikçe oburlaşır."

"Kes şunu David! Bu vebaları, yangınları filan dinlemek istemiyorum. Ben yalnızca canımı kurtarmak istemiyorum. Eğer böyle düşünüyorsan işin aslını anlamamışsın demektir."

"O zaman anlamama yardım et. Ortaya koymaya çalıştığın şey, bir tür özel kurtulma işlemi mi? Şimdi acı çekerek geçmişteki suçlarının bedelini ödeyebileceğini mi düşünüyorsun?"

"Hayır. Beni yanlış anlamaya devam ediyorsun. Suç ve kurtuluş soyut kavramlar. Bense soyut kavramlarla hareket etmiyorum. Sen bunu anlamak için çaba harcamadıkça sana yardımcı olamam."

David yanıt vermek istiyor ama Lucy lafı ağzına tıkıyor: "David, anlaşmıştık. Bu konuşmayı sürdürmek istemiyorum."

Birbirlerine bu kadar uzak ve bu kadar farklı düşüncede olmamışlardı hiç. David altüst oluyor.

14

Yeni bir gün. Ettinger telefon edip onlara "bir süre için" bir silah ödünç vermeyi teklif ediyor. "Sağ ol," diyor David. "Bunu düşüneceğiz."

Lucy'nin aletlerini çıkartıp mutfak kapısını elinden geldiğince onarıyor. Ettinger'in yaptığı gibi onlar da demir parmaklık ve güvenlik kapıları takacaklar, bir de arazinin çevresine çit çevirecekler. Çiftlik evini bir kaleye döndürecekler. Lucy'nin bir silah bir de telsiz edinmesi gerek, atış dersleri alması da. Ama buna razı olacak mı? Toprağı ve eski, *ländliche*[1] yaşam biçimini sevdiği için burada o. O yaşam biçiminin sonu gelirse seveceği ne kalır ki geriye?

Katy'yi kandırıp gizlendiği yerden dışarı çıkarıyor, mutfağa yerleştiriyorlar. Süngüsü düşmüş, ürkek köpek, Lucy'nin peşinden ayrılmıyor, nereye gitse onu izliyor. Yaşamın hiçbir ânı, eskisi gibi değil. Ev yabansı geliyor onlara, kutsallığı bozulmuş gibi; sürekli tetikteler, sesleri dinliyorlar.

Sonra Petrus çıkageliyor. Eski bir kamyonet, tekerlek izleriyle dolu bahçe yolundan homurdana homurda-

1. (Alm.) Kırsal. (Y.N.)

na yaklaşıyor ve ahırın yanında duruyor. Petrus araçtan iniyor, üzerinde kendisine çok dar gelen bir takım elbise var, karısı ile sürücü de peşinden geliyor. Kamyonetin arkasından, iki adam, katranlı direkler, tabaka tabaka galvanizli saclar, plastik borular ve sonunda, gürültü patırtı arasında iki tane kuzu çıkarıyor; Petrus kuzuları çitteki direklerden birine bağlıyor. Kamyonet ahırın çevresinde bir tur atıyor ve bahçe yolunda gümbürtüyle geri gidiyor. Petrus'la karısı evin içinde gözden kayboluyorlar. Asbest borulu bacadan duman çıkmaya başlıyor.

David, onları seyretmeyi sürdürüyor. Bir süre sonra Petrus'un karısı dışarı çıkıyor ve kirli suyla dolu bir kovayı boşaltıyor. Yerel tarza uygun uzun eteği ve kafasının üzerine toplanmış başörtüsüyle, güzel bir kadın, diye düşünüyor David. Güzel bir kadın ve şanslı bir erkek. Ama nerelerdeydiler?

"Petrus döndü," diyor Lucy'ye. "Bir sürü de inşaat malzemesi getirdi."

"İyi."

"Gideceğini neden söylemedi sana? Tam da bu sırada ortadan kaybolmasını kuşkulu bulmuyor musun?"

"Petrus'a ne yapması gerektiğini ben söyleyemem. Kararlarında serbest o."

Hiç inandırıcı değil ama David üzerinde durmuyor. Lucy konusunda, şimdilik, hiçbir şeyin üzerinde durmamaya karar vermiş.

Lucy içini dökmüyor, duygularını belli etmiyor, çevresindeki hiçbir şeyle ilgilenmiyor. Çiftçilikten hiç anlamasa da ördekleri kümeslerinden çıkartan, su sistemiyle uğraşan, bahçenin kurumaması için sulayan hep David. Lucy saatlerce yatağında yatıyor, gözlerini boşluğa dikiyor ya da eski dergilere bakıyor; bolca var bu dergilerden. Sanki olmayan bir şeyi arar gibi sabırsızca sayfalarını çeviriyor. *Edwin Drood'un Gizemi* ise görünürde yok.

Petrus barajda, iş tulumuyla çalışırken David onu gözlüyor. Adamın geldikten sonra gidip Lucy'yi görmemiş olması tuhaf. David, onun yanına gidiyor, selamlaşıyor. "Duymuş olmalısın, sen gittikten sonra, çarşamba günü burada büyük bir soygun oldu."

"Evet," diyor Petrus, "duydum. Kötü, çok kötü bir şey. Ama şimdi iyisiniz."

David iyi mi? Lucy iyi mi? Petrus soru mu soruyor? Soruya benzemiyor ama David bunu başka türlü yorumlayamaz, yorumlarsa iyi olmaz. Sorun, yanıtın ne olduğu.

"Yaşıyorum," diyor David. "İnsan yaşıyorsa her şey yolunda demektir, sanırım. Onun için evet, iyiyim." Susuyor, bekliyor, bir sessizlik oluşmasına izin veriyor, Petrus'un bir sonraki sorusuyla doldurması gereken bir sessizlik: *Ya Lucy nasıl?*

Yanılıyor. "Lucy yarın pazara gidecek mi?" diye soruyor Petrus.

"Bilmiyorum."

"Gitmezse tezgâhını kaybeder," diyor Petrus. "Herhalde."

"Petrus yarın pazara gidip gitmeyeceğini sordu," diyor Lucy'ye. "Tezgâhını kaybedersin diye kaygılanıyor."

"Siz ikiniz gitsenize," diyor Lucy. "Canım gitmek istemiyor."

"Emin misin? Bir hafta kaçırmak yazık olur."

Lucy yanıt vermiyor. Elinden gelse yüzünü gizleyecek; bunun nedenini biliyor David. Rezil olduğu için. Utandığı için. Gelen adamlar işte buna neden oldular. Bu kendine güvenen, çağdaş genç kadına işte bunu yaptılar. Yayılan bir leke gibi bu hikâye yörede duyuluyor. Lucy'nin değil, o adamların hikâyesi yayılıyor; hikâyenin sahipleri onlar. Lucy'yi nasıl yerine oturttuklarının, bir kadının ne işe yaradığını ona gösterdiklerinin hikâyesi.

Açabildiği tek gözü ve beyaz kafa derisiyle David de halkın içine çıkmaya utanıyor. Ama Lucy'nin hatırı için pazarcılığa koyuluyor, tezgâhta Petrus'un yanında oturuyor, meraklı gözlere katlanıyor, Lucy'nin derdini paylaşmak isteyen arkadaşlarına kibar yanıtlar veriyor. "Evet, arabamızı kaybettik," diyor, "ve köpekleri de tabii, biri dışında. Yo, kızım iyi ama bugün kendini iyi hissetmiyor. Hayır, umudumuz yok, polis hangi biriyle uğraşsın, siz de bilirsiniz. Evet, ona mutlaka söylerim."

Herald'da yayımlanan hikâyelerini okuyor. *Kim oldukları bilinmeyen saldırganlar*, diye söz ediliyor o adamlardan.

> Kimliği bilinmeyen üç saldırgan, Ms. Lucy Lourie ile yaşlı babasına Salem dışındaki küçük çiftliklerinde saldırmış, giysilerini, elektronik aletlerini ve bir ateşli silahı alarak kaçmışlardır. Kötülüklerine kötülük katan iki soyguncu, altı tane bekçi köpeğini vurduktan sonra CA 507644 plakalı 1993 model bir Toyota Corolla ile kaçmışlardır. Saldırı sırasında hafif yaralar alan Mr. Lourie, Settlers Hastanesi'nde tedavi edildikten sonra taburcu edilmiştir.

Ms. Lourie'nin yaşlı babası ile doğa şairi William Wordsworth'ün müridi ve yakın zamana kadar Cape Teknik Üniversitesi'nde profesör olan David Lurie arasında bir ilişki kurulmadığına memnun oluyor David.

Alışverişe gelince David'in yapacağı pek bir şey yok. Malları hızla ve ustaca sergileyen, fiyatları bilen, parayı alan, üstünü veren hep Petrus. Aslında çalışan Petrus, David ise oturup ellerini ısıtıyor. Tıpkı eski günlerdeki gibi: *baas en Klaas*.[1] Tek farkı, Petrus'a talimat vermeye cesaret

1. (Afrikaner dilinde) Patron ve işçi. (Y.N.)

etmemesi. Yapılacak şey neyse Petrus yapıyor, o kadar.

Bununla birlikte kazançları düşük. Üç yüz randdan az. Bunun nedeni Lucy'nin yokluğu, kuşkusuz. Kutu kutu çiçekler, çuval çuval sebzeler steyşın arabaya geri yükleniyor. Petrus başını sallıyor. "Kötü," diyor.

O âna kadar Petrus, neden gittiğinin açıklamasını yapmadı. Petrus canının istediği gibi gelip gitme hakkına sahip; bu hakkını kullandı; konuşmama hakkı var. Ama soru hâlâ geçerli. Petrus o yabancıların kim olduğunu biliyor mu? Petrus'un ağzından kaçırdığı bir sözcük yüzünden mi o adamlar, örneğin Ettinger yerine Lucy'yi hedef seçtiler? Onların neler planladığını Petrus önceden biliyor muydu?

Eskiden olsa Petrus'la tartışıp işini bitirirdi. Eskiden olsa asabının bozulmasını bile göze alarak Petrus'un işine son verir, yerine başkasını alırdı. Oysa Petrus'a ücret ödense de o artık, tam olarak söylemek gerekirse, ücretli bir yardımcı değil. Petrus'un tam olarak ne olduğunu söylemek mümkün değil. En uygun sözcük *komşu* olabilir. Petrus bir komşu ve şu sırada emeğini satıyor, çünkü işine öyle geliyor. Emeğini bir sözleşmeyle satıyor, yazılı olmayan bir sözleşmeyle, ve bu sözleşme, kuşku duyulduğu için işine son verme maddesini içermiyor. David'in, Lucy'nin ve Petrus'un içinde yaşadıkları dünya, yepyeni bir dünya. Bunu Petrus da biliyor, kendisi de; Petrus onun bunu bildiğini de biliyor.

Bütün bunlara karşın Petrus'un yanında rahat ediyor, hatta ondan –çekinerek olsa da– hoşlanmaya bile hazır. Petrus, onun kuşağından biri. Kuşkusuz Petrus çok şeye göğüs germiş, kuşkusuz anlatacakları var. Günün birinde, onun öyküsünü dinlemek ister David. Ama İngilizceye çevrilmemiş olarak. İngilizcenin, Güney Afrika'nın gerçeği için uygun olmayan bir araç olduğuna gitgide daha çok inanıyor. Uzun uzun cümleler halindeki İngi-

lizce deyişler kabalaşıyor, söylenim biçimlerini yitiriyor, anlaşılırlıkları, sesleri yok oluyor. Yorulan ve çamura yığılan bir dinozor gibi, bu dil de katılaşmış. İngilizce'nin kalıbına tıkılırsa Petrus'un öyküsü köhneleşiyor, eskiyor.

Petrus'un beğendiği yanı, yüzü; yüzü ve elleri. Gerçek çalışma diye bir şey varsa, bunun işaretleri Petrus'ta var. Sabırlı, enerjik, esnek bir adam. Bir çiftçi, bir *paysan*, köy adamı. Numaracı, düzenbaz ve kuşkusuz yalancı; dünyanın her tarafındaki çiftçiler gibi. Gerçek çalışma ve gerçek kurnazlık.

Uzun vadede Petrus'un kafasında neler tasarladığı hakkında kuşkuları var David'in. Petrus sonsuza kadar kendi bir buçuk hektarını ekip biçmekle yetinecek değil. Lucy, hippi, serseri arkadaşlarından daha çok dayanmış olabilir; ama Petrus'un gözünde Lucy hâlâ beş para etmeyen biri; bir amatör, çiftçi değil de çiftlikte yaşama meraklısı. Petrus, Lucy'nin arazisini devralmak ister elbet. Sonra Ettinger'inkini de ister ya da kendi hayvanlarına yetecek kadarını. Ettinger, Lucy'den daha çetin ceviz. Lucy kalıcı değil; Ettinger ise bir çiftçi, toprak adamı, direngen, *eingewurzelt*.[1] Ama Ettinger yakında ölecek, Ettinger'in oğlu da çekip gitmiş. Bu bakımdan Ettinger ahmaklık etmiş. İyi bir çiftçi sürüyle oğlu olmasına dikkat eder.

Petrus'un gelecek düşüncesinde Lucy gibi insanlara yer yok. Ama bu, Petrus'u düşman yapmaz. Köy yaşamında komşular birbirlerine karşı dolaplar çevirirler, hayvanlarına bulaşıcı hastalık gelsin, ürün alamasın, maddi açıdan mahvolsun diye dua ederlerse de kriz anlarında birbirlerine yardım elini uzatırlar.

Bu olayın en kötü, en berbat yorumu, Petrus'un Lucy'

1. (Alm.)Yerleşik,sabit. (Y.N.)

ye ders vermek için üç yabancıyı tutması, ücret olarak da el koydukları malları onlara vermesiydi. Ama buna inanamaz David, böylesi çok basit olurdu. Asıl gerçeğin, çok daha (doğru sözcüğü bulmak için düşünüyor) *antropolojik* bir şey olmasından kuşkulanıyor, derinine inmenin aylar alacağı bir şey; düzinelerce insanla, bıkmadan usanmadan konuşmasını ve bir çevirmenin yardımını gerektiren bir şey.

Öte yandan, bir şeylerin olacağını Petrus'un önceden bildiğine inanıyor David; Petrus'un, isteseydi, Lucy'yi uyarabileceğine inanıyor. İşte bu yüzden bu işin peşini bırakmıyor. İşte bu yüzden Petrus'u sıkıştırıp duruyor.

Petrus beton su bendini boşaltmış, içindeki yosunları temizliyor. Tatsız bir görev. Yine de yardım öneriyor David. Lucy'nin çizmelerinin içinde sıkışan ayaklarıyla bendin içine giriyor, kaygan zeminde dikkatle adım atıyor. Bir süre Petrus ile David uyum içinde çalışıyorlar, kazıyor, temizliyor, çamuru kürekle dışarı atıyorlar. Sonunda David dayanamıyor.

"Biliyor musun Petrus," diyor, "buraya gelen adamların yabancı olduklarına inanmakta güçlük çekiyorum. Durup dururken ortaya çıktıklarına ve yaptıkları şeyi yaptıklarına, sonra da birer hayalet gibi ortadan kaybolduklarına inanmakta güçlük çekiyorum. O gün önlerine çıkan ilk beyazlar olduğumuz için bizi seçtiklerine de inanamıyorum. Sen ne dersin? Yanlış mı düşünüyorum?"

Petrus pipo içiyor, kıvrık saplı, gövdesinin üzerinde küçük bir gümüş kapak olan eski tip bir pipo. Doğruluyor, piposunu tulumunun cebinden çıkarıyor, kapağı kaldırıyor, tütünü gövdenin içine yerleştiriyor, pipoyu yakmadan içine çekiyor. Dalgın gözlerle bendin duvarının üzerinden ileriye bakıyor, tepelere, açık araziye bakıyor. Yüzündeki ifade alabildiğine sakin.

"Polis onları bulmalı," diyor sonunda. "Polis onları

bulmalı ve hapse tıkmalı. Bu, polisin işi."

"Ama yardım olmazsa polis onları bulamaz. O adamlar orman istasyonunu biliyorlardı. Lucy'yi de tanıdıklarına eminim. Bu bölgenin yabancısıysalar nasıl bilebilirlerdi bunları?"

Petrus, bu sözleri soru olarak almamayı yeğliyor. Piposunu cebine geri koyuyor, bahçe belini bırakıp eline saplı süpürgeyi alıyor.

"Bu yalnızca bir soygun değildi Petrus," diye ısrar ediyor David. "Yalnızca hırsızlık yapmak için gelmediler onlar. Yalnızca bana bunu yapmak için gelmediler." Eliyle sargılara dokunuyor, gözünü koruyan banta dokunuyor. "Başka bir şey daha yapmak için geldiler. Ne demek istediğimi biliyorsun, bilmesen de tahmin edebilirsin. Bu yapılanlardan sonra Lucy'nin hiç sesini çıkartmadan yaşamına eskisi gibi devam etmesini bekleyemezsin. Ben Lucy'nin babasıyım. O adamların yakalanmasını, mahkemeye çıkarılmasını ve cezalandırılmasını istiyorum. Haksız mıyım? Adalet istemekte haksız mıyım?"

Petrus'u nasıl konuşturacağı umurunda değil artık, ne söyleyeceğini duymak istiyor.

"Hayır, haksız değilsin."

Bir öfke rüzgârı geçiyor içinden, öyle ani ki şaşırıyor David. Bahçe belini eline alıp bendin zeminindeki çamurlu otları tarıyor, alıp omzunun üstünden duvarın dışına atıyor. *Zorla hiddetleniyorsun*, diye uyarıyor kendini, *Kes şunu!* Yine de içinden Petrus'un boğazına sarılmak geliyor. *Benim kızım değil de senin karın olsaydı*, demek istiyor ona, *piponu tıklatıp böyle sözlerini tarta tarta konuşmazdın. Irzına geçmek.* İşte Petrus'un ağzından almak istediği sözcük bu. *Evet, bu bir ırza geçmekti*, demesini istiyor Petrus'un; *evet, bu bir tecavüzdü.*

Petrus ile David, yan yana durarak, sessizce işlerini bitiriyorlar.

İşte David çiftlikteki günlerini böyle geçiriyor. Petrus'un sulama sistemini temizlemesine yardım ediyor. Bahçeyi harap olmaktan kurtarıyor. Pazara gidecek ürünleri hazırlıyor. Klinikte Bev Shaw'a yardım ediyor. Yerleri süpürüyor, yemekleri pişiriyor, Lucy'nin yapmadığı işleri yapıyor. Sabahtan akşama kadar çalışıyor.

Gözü, şaşırtıcı derecede çabuk düzeliyor; bir hafta geçmeden yeniden görebiliyor. Yanıklarsa daha geç iyileşiyor. Başındaki tepeliği ve kulağındaki sargıları çıkarmıyor. Kulağı, üzerindeki sargı olmadan, çıplak, pembe bir *Mollusca*'ya[1] benziyor; kulağını kapatmadan insanların arasına çıkmaya ne zaman cesaret edeceğini bilemiyor David.

Güneşten korunmak için bir şapka satın alıyor, aslında biraz da yüzünü gizlemek istiyor. Tuhaf görünümüne alışmaya çalışıyor, tuhaftan da kötü, itici; sokakta çocukların ağzı açık seyrettikleri şu zavallı yaratıklardan biri. "Bu adam neden bu kadar tuhaf?" diye sorarlar annelerine, anneleri de onları susturur.

Salem'deki dükkânlara elinden geldiğince az gidiyor, Grahamstown'a da yalnızca cumartesileri. Birdenbire bir münzevi olup çıkıyor, köydeki bir münzevi. Avareliğin sonu geliyor. Yüreği hâlâ sevgi dolu olsa da, ay eskisi gibi parlak olsa da. Her şeyin sonunun böylesine çabuk ve böylesine apansız geleceğini kim düşünürdü: avare günlerin, sevginin!

Başlarına gelenlerin Cape Town'daki dedikodu çevrelerine kadar ulaşacağına inanması için bir neden yok. Bununla birlikte Rosalind'in bu olayı tersyüz edilmiş bir biçimde duymasını istemiyor. Ona iki kez telefonla ulaşmaya çalışıyor ama başaramıyor. Üçüncüsünde Rosalind'in çalıştığı turizm şirketine telefon ediyor. Onun Mada-

1. Yumuşakça. (Y.N.)

gaskar'da olduğunu söylüyorlar, keşif gezisine çıkmış; Antananarivo'da bir otelin faks numarasını veriyorlar.

Bir mesaj hazırlıyor:

> Lucy ile benim başıma kötü bir olay geldi. Arabam çalındı, biraz itişip kakıştık, o sırada ben bir darbe aldım. Önemli bir şey değil; ikimiz de iyiyiz, ama sarsıldık. Kulağına gelir diye sana haber vereyim dedim. Umarım iyi vakit geçiriyorsundur.

Onaylaması için yazıyı Lucy'ye gösteriyor, sonra da –Afrika'nın göbeğindeki Rosalind'e– göndermesi için Bev Shaw'a veriyor.

Lucy'nin durumu düzelmiyor. Uyuyamadığını öne sürerek bütün gece ayakta kalıyor; öğleden sonraları David onu kanepede, başparmağı çocuklar gibi ağzında uyurken buluyor. Yemek yemek istemiyor, Lucy et görmeye bile tahammül edemediğinden, değişik yemekler pişirip yemesi için onu kandırmaya çalışıyor David.

Oysa buraya bunun için gelmemişti; dünyanın bir bucağında, şeytanları savuşturmaya, kızına dadılık etmeye, batmakta olan bir işle ilgilenmeye gelmemişti. Gelme nedeni, kendini toplamak, gücünü yeniden elde etmekti. Buradaysa günden güne kendini yitiriyor.

Şeytanlar, onu da rahat bırakmıyor. O da karabasanlar görüyor, kanlar içinde yuvarlanıyor ya da soluk soluğa, sessizce haykırarak, yüzü şahine, Benin maskesine, Thoth'a benzeyen bir adamın önünden kaçıyor. Bir gece, yarı uyurgezer, yarı çıldırmış durumda yatağının çarşaflarını çıkarıyor, hatta şilteyi ters çevirip leke arıyor.

Byron projesi hâlâ bekliyor. Cape Town'dan getirdiği kitaplardan geriye yalnızca mektupların olduğu iki cilt kalmış, ötekiler çalınan arabanın bagajındaydılar. Grahamstown'daki halk kütüphanesinde şiirlerden seçkiler

dışında bir şey bulunmuyor. Ama artık okumasına gerek var mı? Byron ile ahbabının Ravenna'da günlerini nasıl geçirdikleri hakkında bilmesi gereken daha başka bir şey kaldı mı? Artık Byron'a tıpatıp uyan bir Byron ve bir de Teresa yaratacak duruma gelmedi mi?

Gerçeği söylemek gerekirse aylardır erteliyordu bunu: boş bir kâğıdın önüne oturacağı, ilk notayı çalacağı, değerinin ne olduğunu göreceği ânı. Düet yapan âşıkların, soprano ile tenorun, birbirinin sağından, solundan yılan gibi dolanıp geçen konuşmaları zihninde kısa görüntüler olarak yerleşmiş bile. Doruğa ulaşmamış bir melodi, mermer merdivenlerde fısıldaşan ağır notalar ve arka planda zonklayan bir ses, aşağılanan kocanın bariton sesi. O gizemli üçlü en sonunda burada mı hayat bulacaklar, Cape Town'da değil de eski Kaffraria'da[1] mı?

1. Crow Kolonisi'nde, Büyük Kaffraria'da XVIII ve XIX. yüzyıllarda beyazlar ve yerliler arasında, sığırlarını otlatma nedeniyle büyük çatışmalar yaşanmıştı. (Y.N.)

15

İki kuzu, bütün gün, ahırın yanında, ot bitmeyen bir toprak parçasının üzerinde iple bağlanmış olarak duruyor. Onların bitmek bilmeyen, tekdüze melemeleri yavaş yavaş David'in sinirine dokunmaya başlıyor. Bisikletini ters çevirmiş, onarmakta olan Petrus'un yanına gidiyor, "Şu kuzular," diyor, "otlayabilecekleri bir yere bağlamamız daha iyi olmaz mı?"

"Onlar parti için," diyor Petrus. "Cumartesi günü onları parti için keseceğim. Lucy ile sen de gelmelisiniz." Ellerini bir beze siliyor. "Lucy ile seni partiye davet ediyorum."

"Cumartesi mi?"

"Evet, cumartesi günü bir parti veriyorum. Büyük bir parti."

"Teşekkür ederim. Parti için olsalar bile bu kuzular otlasalar daha iyi değil mi?"

Aradan geçen bir saatte kuzular hâlâ aynı yere bağlılar, hâlâ acı acı meliyorlar. Petrus görünürlerde yok. Sinirlenen David, kuzuların ipini çözüyor, alıp su bendinin yanına götürüyor, orada yeterince ot var.

Kuzular kana kana su içiyorlar, sonra da keyifle otlamaya başlıyorlar. Kara suratlı Acem kuzuları, büyüklükleri, tüyleri, hatta hareketleri bile birbirinin benzeri. Büyük

olasılıkla ikizler, kasabın bıçağının altına girecekleri daha doğumlarında belirlenmiş. Eh, bunda şaşılacak bir şey yok. Yaşlanıp da ölen koyun görülmüş mü? Koyunlar kendilerinin sahibi değildirler, kendi hayatlarının sahibi değildirler. Faydalanmak içindir; son gramlarına kadar, etleri yenecek, kemikleri ufalanıp kümes hayvanlarına verilecek. Hiçbir yerleri boşa gitmez, belki idrar torbaları dışında, onu da kimse yemez. Descartes bunu düşünmüş olmalıydı. Ruh, karanlıkta asılı durur, acı safra saklanır.

"Petrus bizi partiye davet etti," diyor Lucy'ye. "Neden parti veriyor?"

"Sanırım arazinin kendisine geçişi için. Resmî olarak gelecek ayın birinde yürürlüğe giriyor. Onun için büyük bir gün. En azından orada görünmeliyiz, bir armağan götürmeliyiz."

"O iki kuzuyu kesecek. O hayvanların fazla yaşamayacağını biliyordum."

"Petrus parasına düğüm atar. Eskiden olsa öküz kesilirdi."

"Onun bazı şeyleri yapma biçiminden hoşlanmıyorum; keseceği hayvanları buraya getirip onları yiyecek olan insanlara tanıtmasından da."

"Ne yapmasını isterdin? Sen bu konuda düşünmeyesin diye kesme işinin bir mezbahada yapılmasını mı?"

"Evet."

"Uyan David. Kentte değiliz. Afrika'dayız."

Bugünlerde Lucy'nin üzerinde bir saldırganlık var, David buna bir neden görmüyor. Lucy'ye yanıtı sessizliğe bürünmek oluyor. Zaman zaman aynı çatı altında yaşayan iki yabancıya benziyorlar.

Sabırlı olması gerektiğini, Lucy'nin hâlâ o saldırının etkisinde olduğunu, kendine gelmesi için zaman geçmesi gerektiğini söylüyor kendine David. Ama ya doğru düşünmüyorsa? Ya böyle bir saldırıdan sonra insan asla es-

kisi gibi olamıyorsa? Ya böyle bir saldırı insanı bambaşka ve daha karamsar yapıyorsa?

Lucy'nin keyifsizliğinin daha da tekinsiz bir açıklaması var, David bunu aklından çıkaramıyor. "Lucy," diyor aynı gün, durup dururken, "benden bir şey gizlemiyorsun, değil mi? O adamlardan bir hastalık filan kapmadın değil mi?"

Lucy pijaması ve sabahlığıyla kanepede oturuyor, kediyle oynuyor. Vakit öğleni geçmiş. Kedi genç, çevik, oynak. Lucy sabahlığının kuşağını kedinin önünde sallıyor. Kedi patileriyle, hızla, küçük küçük vuruyor kuşağa, bir-iki-üç-dört.

"Adamlar mı?" diyor Lucy. "Hangi adamlar?" Kuşağı yana savuruyor, kedi arkasından atlıyor.

Hangi adamlar mı? Kalbi duruyor David'in. Lucy aklını mı kaçırdı? Hatırlamak istemiyor mu?

Ama yalnızca David'i kızdırmak için böyle söylediği anlaşılıyor. "David, ben çocuk değilim ki. Doktora gittim, tahliller yapıldı, akla gelen her şeyi yaptım. Şimdi beklemekten başka yapacak bir şey yok."

"Anlıyorum. *Beklemek* derken, söylemek istediğini düşündüğüm şeyi mi bekleyeceksin?"

"Evet."

"Ne kadar sürer?"

Omuzlarını silkiyor Lucy. "Bir ay. Üç ay. Daha uzun. Ne kadar beklemek gerektiği konusunda bilim henüz bir sınır saptayamadı. Belki sonsuza kadar."

Kedi hızla kuşağa atılıyor ama oyun bitmiş.

David kızının yanına oturuyor; kedi kanepeden aşağı atlıyor, ağır ağır uzaklaşıyor. David kızının elini tutuyor. Kızına yaklaşınca burnuna yıkanmadığı hissi uyandıran, rahatsız edici bir koku geliyor. "En azından sonsuza kadar beklemeyeceksin canım," diyor. "En azından böyle bir şey yaşamayacaksın."

Kuzular günün geri kalan bölümünü, David'in onları götürüp bağladığı yerde geçiriyorlar. Ertesi sabah yine ahırın yanındaki çorak toprak parçasındalar.

Herhalde cumartesi sabahına kadar zamanları var, iki gün yani. Birinin, hayatındaki son iki günü geçirmesinin çok berbat bir yolu bu. Taşra usulü; Lucy böyle adlandırıyor bu türden şeyleri. David'inse başka sözcükleri var: kayıtsızlık, katı yüreklilik. Taşra, kent konusunda hüküm verebiliyorsa, kent de taşra konusunda hüküm verebilir.

David, kuzuları Petrus'tan satın almayı düşünmüştü. Ama bu neye yarar ki? Petrus o parayla gidip kesece-ği yeni hayvanlar alır, aradaki farkı da cebine atar. Hem zaten kuzuları satın aldıktan sonra ne yapacak ki David? Sokağa koyup özgür mü bırakacak? Köpeklerin kafeslerine koyup samanla mı besleyecek?

O iki Acem kuzusuyla arasında bir bağ oluşmuş gibi, nasıl olduğunu David de bilmiyor. Sevgi bağı değil bu. Özellikle o iki kuzuyla da oluşmuş bir bağ değil, tarlada görse bir sürünün içinde o ikisini seçemez bile. Bununla birlikte, birdenbire ve nedensizce onların kaderi David için önemli olmuş.

Kuzuların karşısında, güneşin altında duruyor, kafasının içindeki uğultunun dinmesini, bir işaret gelmesini bekliyor.

Kuzulardan birinin kulağının içine girmeye çabalayan bir sinek var. Hayvanın kulağı seğiriyor. Sinek uçuyor, daireler çiziyor, dönüp yine aynı yere konuyor. Kulak yeniden seğiriyor.

David öne doğru bir adım atıyor. Kuzu huzursuzlanıyor, zincirinin elverdiği ölçüde geriye gidiyor.

Bev Shaw'un, hayaları mahvolmuş, yaşlı erkek keçiyi sevdiğini, okşadığını, yatıştırdığını, onun yaşamına girdiğini hatırlıyor. Nasıl beceriyor bunu, hayvanlarla böyle

arkadaş olmayı? David'in böyle bir becerisi yok. İnsanın belki de farklı, daha basit biri olması gerekli bunun için.

İlkbahar güneşi bütün parlaklığıyla vuruyor yüzüne. Değişmem mi gerekecek, diye düşünüyor David? Bev Shaw gibi biri mi olmam gerekecek?

Lucy'ye dönüyor. "Petrus'un vereceği şu partiyi düşünüyorum. Aslında gitmemeyi yeğlerim. Kabalık etmeden böyle yapmam mümkün mü?"

"Keseceği kuzularla bir ilgisi var mı bunun?"

"Evet. Hayır. Düşüncemi değiştirip değiştirmediğimi öğrenmek istiyorsan, hayır değiştirmedim. Hayvanların tam olarak kişisel yaşamları olduğuna hâlâ inanmıyorum. Aralarından hangilerinin yaşayacağı, hangilerinin öleceği, benim açımdan üzerinde durulmaya değecek bir şey değil. Yine de..."

"Yine de..."

"Yine de bu olay beni rahatsız ediyor. Nedenini bilmiyorum."

"Eh, Petrus ile konukları, senin ve senin duyarlılıkların yüzünden kuzu butlarını yemekten vazgeçecek değiller."

"Böyle bir şey istemiyorum. Bu partiye katılmak istemiyorum, bu kez katılamam. Üzgünüm. Bir gün gelip de böyle konuşacağım hiç aklıma gelmezdi."

"Tanrı'nın işine akıl ermez David."

"Benimle alay etme."

Cumartesi ufukta görünüyor, pazar kurulan gün. "Tezgâhı açacak mıyız?" diye soruyor Lucy'ye. Lucy omuzlarını silkiyor, "Sen karar ver," diyor. David tezgâhı kurmuyor.

Lucy'nin kararını sorgulamıyor; aslında üzerinden bir yük kalkıyor.

Petrus'un davetinin hazırlıkları cumartesi öğle üzeri, yarım düzine iri yapılı kadının gelmesiyle başlıyor; kadınların üzerinde, David'in bayramlık giysilere benzettiği kılıklar var. Ahırın arkasında ateş yakıyorlar. Çok geçmeden rüzgâr, kaynamakta olan sakatat kokusunu getiriyor, David bu kokuyu duyunca, işin, çifte işin, yerine getirildiğini, yani her şeyin bittiğini anlıyor.

Yas mı tutmalı? Kendi aralarında yas tutma âdeti olmayan varlıkların ölümünün yasını tutmak doğru mu? Gözlerini kendi yüreğine çevirince yalnızca incecik bir hüzün görebiliyor David.

Çok yakın, diye düşünüyor. Petrus'a çok yakın oturuyoruz. Tıpkı aynı evi yabancılarla paylaşmak gibi, sesleri, kokuları paylaşmak gibi...

Lucy'nin oda kapısını tıklatıyor. "Yürüyüşe çıkmak ister misin?" diye soruyor.

"Teşekkürler ama istemiyorum. Katy'yi al."

Buldoğu alıp çıkıyor; ama hayvan o kadar ağır ve asık suratlı ki, David çok geçmeden sinirleniyor, köpeği çiftliğe geri yolluyor, kıvrılarak uzayan sekiz kilometrelik bir yolda tek başına yürümeye başlıyor, hızlı yürüyor, yorulmak istiyor.

Konuklar saat beşte gelmeye başlıyorlar, otomobillerle, taksilerle ya da yaya. David mutfak perdesinin gerisinden onları gözlüyor. Gelenlerin çoğu, ev sahibiyle aynı kuşaktan, ağırbaşlı, güvenilir. Yaşlı bir kadına özellikle saygı gösteriliyor; Petrus, üzerinde mavi takım elbisesi ve cafcaflı pembe gömleğiyle, yolun ta aşağısına kadar inip kadını karşılıyor.

Gençler, hava kararmadan görünmüyorlar. Esen rüzgâr, konuşmaları mırıltı olarak getiriyor, kahkahaları ve müziği taşıyor, David'in gençliğinin Johannesburgu'nu çağrıştıran müziği. Hiç fena değil, diye düşünüyor David, hatta oldukça keyif verici.

"Vakit geldi," diyor Lucy. "Geliyor musun?"

Her zamankinden farklı olarak, diz boyunda bir etek giymiş Lucy, ayağında da topuklu ayakkabılar var, boynuna boyalı tahta boncuklardan yapılma bir kolye, kulaklarına da ona uygun küpeler takmış. Bu görünümden pek hoşlanmıyor David.

"Pekâlâ, geleceğim. Hazırım."

"Yanında takım elbisen yok mu?"

"Yok."

"O zaman hiç değilse kravat tak."

"Burası taşra sanıyordum."

"İşte bu yüzden iyi giyinmelisin ya. Petrus için çok önemli bir gün bu."

Lucy'nin elinde küçük bir el feneri var. Ara yoldan Petrus'un evine yürüyorlar baba kız kol kola, kız ışığı tutuyor, baba armağanlarını taşıyor.

Açık duran kapının önünde duraklayıp gülümsüyorlar. Petrus ortalarda yok ama cicili bicili giysili bir küçük kız gelip onları içeri alıyor.

Eski ahırın tavanı yok, doğru dürüst zemini de, ama en azından ferah ve en azından elektrik var. Siperlikli lambalar, duvarlardaki resimler (Van Gogh'un Ayçiçekleri, Vladimir Tretchikoff'un *Lady in blue* tablosu, Barbarella kılığı içinde Jane Fonda, gol atan "Doctor" Khumalo[1]) bu kasvetli mekânı yumuşatıyor.

Partide onlardan başka beyaz yok. David'in kulağına gelen modası geçmiş Afrika caz müziğiyle dans edenler var. Oradakiler meraklı gözlerini bu ikiliye dikmişler, belki de yalnızca David'in başındaki tepeliğe bakıyorlar.

Lucy kadınlardan bazılarını tanıyor. David'i onlarla tanıştırmaya başlıyor. Sonra Petrus çıkıyor ortaya. Kibar

1. 1990'larda çok ünlü olan Güney Afrikalı orta saha oyuncusu. (Y.N.)

ev sahibi rolü oynamıyor, içki ikram etmiyor, "Artık köpek yok," diyor. "Ben artık köpek-adamı değilim." Lucy bu sözleri şaka olarak yorumlamayı yeğliyor, böylece her şey yolunda gibi görünüyor.

"Sana bir şey getirdik," diyor Lucy, "ama belki de karına vermemiz daha doğru olur. Ev için bir şey."

Petrus, karısını –eğer mutfak demek doğruysa– mutfak bölümünden çağırıyor. David daha önce kadını hiç bu kadar yakından görmemiş. Kadın genç –Lucy'den daha genç– güzel değil ama hoş bir yüzü var, gebeliği belli oluyor. Lucy'nin elini sıkıyor ama David'in elini sıkmıyor, gözlerine de bakmıyor.

Lucy, Zosa dilinde bir şeyler söyleyip paketi kadına veriyor. O sırada çevrelerinde yarım düzine seyirci birikmiş.

"Paketi açsın," diyor Petrus.

"Evet, açmalısın," diyor Lucy.

Genç kadın, üzerinde mandolin ve defne dalları olan süslü paket kâğıdını dikkatle, yırtmamaya çalışarak açıyor. Oldukça gösterişli, üzerinde Ashanti deseni olan bir kumaş bu. "Teşekkür ederim," diye fısıldıyor kadın, İngilizce olarak.

"Lucy bizim velinimetimiz," diyor Petrus; sonra Lucy'ye dönerek, "Sen bizim velinimetimizsin," diyor.

İtici bir sözcük, diye düşünüyor David, hem olumlu, hem olumsuz, o ânın tadını kaçırıyor. Ama bunun için Petrus suçlanabilir mi? Kendine bunca güvenerek kullandığı dil, yorgun, içinden kurtlar kemiriyormuş gibi ufalanıyor, Petrus keşke bunu bilebilseydi. Bu dilde yalnızca tek heceli sözcüklere güvenilebilir, üstelik hepsine de değil.

Yapılacak ne var? Bir zamanların iletişim öğretmeni olan David, yapılacak bir şey göremiyor. Alfabeye yeni baştan başlamaktan başka. O koca sözcükler baştan yapılandırılarak, arındırılarak, yeniden güvenilirlik kazana-

rak geri geldiğinde, David çoktan bu dünyadan göçmüş olacak.

Ölümün soluğunu hissetmişçesine ürperiyor.

"Bebek... bebek ne zaman doğacak?" diye soruyor Petrus'un karısına.

Kadın anlamayan gözlerle bakıyor ona.

"Ekimde," diye atılıyor Petrus. "Bebek ekimde geliyor. Umarız oğlan olur."

"Ya. Kızların nesi var?"

"Oğlan olsun diye dua ediyoruz," diyor Petrus. "İlk doğanın oğlan olması iyi olur. Öyle olursa kız kardeşlerine nasıl davranılacağını öğretebilir. Evet." Duraklıyor. "Kızlar çok pahalıya patlıyor." Başparmağıyla işaretparmağını birbirine sürtüyor. "Hep para, para, para."

Bu işareti görmeyeli ne kadar uzun zaman oldu. Eskiden Yahudiler böyle yaparlardı: Para, para, para, başlarını da böyle anlamlı anlamlı yana eğerlerdi. Ama herhalde Petrus, Avrupa'da kullanılan bu işaretten habersizdir.

"Oğlanlar da pahalıya patlayabilir," diyor David, salt yanıt vermiş olmak için.

"Şunu isterler, bunu isterler," diye devam ediyor Petrus, temposunu bozmadan, karşısındakini dinlemiyor bile. "Artık erkekler kadınlara para harcamıyor. Ama *ben* harcıyorum." Elini karısının başının üstünden geçiriyor; kadın utanarak gözlerini yere eğiyor. "*Ben* ödüyorum. Ama bunun modası geçti. Giysiler, güzel şeyler, hepsi aynı: öde, öde, öde." Parmaklarını birbirine sürtüyor yine. "Yo, oğlan çocuk daha iyi. Sizin kızınız hariç. Sizin kızınız farklı. Sizin kızınız oğlan kadar iyi. Hemen hemen!" Kendi yaptığı espriye gülüyor. "Hey Lucy!"

Lucy gülümsüyor ama David onun rahatsız olduğunu biliyor. "Dans edeceğim," diye mırıldanan Lucy yürüyüp gidiyor.

Pistte, kendi kendine, kimseyi umursamadan dans

ediyor, anlaşılan şimdilerde moda böyle. Çok geçmeden genç bir adam ona katılıyor, uzun boylu, kıvrak, temiz giyimli. Parmaklarını şaklatarak Lucy'nin karşısında dans ediyor, Lucy'ye gülücükler atıyor, ona kur yapıyor.

Dışarıdan, ellerinde ızgara et dolu tepsilerle kadınlar gelmeye başlıyor. İştah açıcı kokular dolaşıyor havada. Bir öbek konuk daha doluyor içeri, genç, gürültücü, hem hiç de eski moda değil. Parti hızını almaya başlıyor.

David'in eline yiyecek dolu bir tabak tutuşturuyorlar. O da tabağı Petrus'a uzatıyor. "Hayır," diyor Petrus, "sizin o. Yoksa sabaha kadar tabakları elden ele geçiririz."

Petrus ile karısı onun yanında uzun uzun kalıyor, kendisini rahat hissetmesini sağlamaya çalışıyorlar. Kibar insanlar, diye düşünüyor David, taşra insanları.

Lucy'ye bakıyor. Genç adam dans ederken iyice yaklaşmış ona, bacaklarını havaya kaldırıp yere vuruyor, kollarını iki yana sallıyor, eğleniyor.

David'in elindeki tabakta iki tane kuzu pirzolası var, bir tane fırınlanmış patates, sos içinde yüzen bir avuç pilav, bir dilim de kabak. Oturabileceği bir sandalye arıyor, gözleri akan, sıska bir ihtiyarla paylaşıyor sandalyesini. Bunu yemeliyim, diyor kendi kendine. Bunu yiyeceğim, sonra da günah çıkaracağım.

Birden Lucy beliriyor yanı başında, soluk soluğa, yüzü gergin. "Gidebilir miyiz?" diye soruyor. "Buradalar."

"Kim burada?"

"Onlardan birisini arkada gördüm. David, ortalığı ayağa kaldırmak istemiyorum; ama hemen gidebilir miyiz buradan?"

"Tut şunu." Tabağını Lucy'nin eline tutuşturup arka kapıdan dışarı çıkıyor.

Dışarıda da içerideki kadar konuk var, ateşin yanına toplanmışlar, konuşuyorlar, içki içip gülüşüyorlar. Ateşin öte yanından biri David'e gözlerini dikmiş bakıyor. Bir

anda her şey yerli yerine oturuyor. Bu yüzü tanıyor, hem de yakından tanıyor. İnsanların arasından kendine yol açıyor. *Ortalığı ayağa kaldıracağım*, diye düşünüyor. *Bunun bugün olması yazık. Ama bazı şeyler bekleyemez.*

Çocuğun karşısına dikiliyor. O üç kişiden biri bu çocuk, ahmak suratlı yardakçı, korkak köpek. "Seni tanıyorum," diyor çocuğa, kapkara bir suratla.

Oğlan hiç de şaşırmış görünmüyor. Tam tersine sanki bu anı beklermiş gibi, kendini bu âna hazırlamış gibi. Boğazından çıkan ses nefret yüklü. "Kimsin sen?" diyor; ama bu sözler başka bir anlam taşıyor: *Ne hakla burada bulunuyorsun*, demek istiyor. Bütün bedeninden şiddet fışkırıyor oğlanın.

Bir anda Petrus çıkageliyor, Zosa dilinde konuşuyor.

David elini Petrus'un koluna koyuyor. Petrus susuyor, sabırsızca bakıyor David'e. "Bunun kim olduğunu biliyor musun?" diye soruyor David ona.

"Hayır, bunun ne olduğunu bilmiyorum," diyor Petrus, öfkeyle. "Sorunun ne olduğunu bilmiyorum. Sorun ne?"

"O –bu haydut– daha önce de gelmişti buraya, arkadaşlarıyla birlikte. Onlardan biri bu. Ama bırak da *kendisi* anlatsın sana, sorunun ne olduğunu. Polisin onu neden aradığını *kendisi* anlatsın."

"Doğru değil!" diye bağırıyor çocuk. Yine Petrus'a dönük konuşuyor, ağzından öfkeli sözcükler sel gibi dökülüyor. Müzik gecenin içine akmaya devam ediyor; ama artık kimsenin dans ettiği yok; Petrus'un konukları çevreye toplanmaya başlamışlar, itişiyorlar, birbirlerini dürtüyorlar, laf atıyorlar. Atmosfer hiç iyi değil.

Petrus, "Senin neden söz ettiğini bilmediğini söylüyor," diyor.

"Yalan söylüyor. Pekâlâ biliyor. Lucy sözlerimi doğrular."

Ama Lucy elbette ki doğrulamayacak. Lucy'nin dışarı çıkıp bu yabancıların karşısında duracağını, oğlanla yüz yüze geleceğini, parmağını ona uzatıp, *Evet, bu onlardan biri. O işi yapanlardan biri bu*, demesini nasıl bekler?

"Gidip polise telefon edeceğim," diyor.

Seyircilerden bu sözleri onaylamayan bir uğultu yükseliyor. "Gidip polise telefon edeceğim," diyor yine Petrus'a. Petrus'un yüzü taş gibi.

David, çevresini bulut gibi saran sessizliğin içinden yürüyüp eve giriyor. Kendisini bekleyen Lucy'ye, "Haydi gidelim," diyor.

Konuklar iki yana açılıp onlara yol veriyorlar. Bakışları artık dostça değil. Lucy el fenerini unutmuş, karanlıkta yollarını bulamıyorlar; Lucy ayakkabılarını çıkarmak zorunda kalıyor; çiftlik evine ulaşamadan ekili patateslerin arasında dolanıp duruyorlar.

Evde telefonu eline aldığında Lucy, onu durduruyor. "David, dur, yapma. Petrus'un suçu yok. Polise haber verirsen Petrus'un gecesi mahvolacak. Anlayışlı ol."

Şaşırıyor David, öyle şaşırıyor ki, kızına köpürüyor. "Tanrı aşkına, neden Petrus'un suçu olmasın ki? Şöyle ya da böyle o adamları buraya getiren oydu bir kere. Şimdi de utanmadan onları davet ediyor. Ne diye anlayışlı olayım ki? Gerçekten Lucy, bu işi ta başından anlamıyorum ben. Senin bu adamlara dava açmamanın nedenini anlamaktan acizim. Şimdi de Petrus'u korumanın nedenini anlamaktan acizim. Petrus masum değil ki, Petrus onlarla *birlik*."

"Bana bağırma David. Bu benim hayatım. Burada yaşayacak olan benim. Başıma gelenler benim sorunum, yalnızca benim, senin değil; eğer bir tek hakkım varsa o da bu biçimde yargılanmama hakkımdır, kendimi temize çıkarmak zorunda kalmama hakkımdır – ne sana kar-

şı, ne de bir başka kimseye. Petrus'a gelince o, yanlış kişilerle ilişkiye girdiğini düşündüğüm için kapının önüne koyacağım ücretli bir işçi değildir. Bunlar yok artık, bunlar bitti. Petrus'un karşısına çıkacaksan, önce elindeki kanıtlarından emin olman gerek. Polisi çağıramazsın. Bunu istemiyorum. Sabaha kadar bekle. Petrus'un anlatacaklarını duyana kadar bekle."

"Ama bu arada o oğlan ortadan kaybolur!"

"Kaybolmaz. Petrus onu tanıyor. Hem Eastern Cape'te kimse ortadan kaybolmaz. Burası öyle bir yer değil."

"Lucy, Lucy, sana yalvarıyorum! Geçmişteki hataları telafi etmek istiyorsun; ama bunu yapmanın yolu bu değil. Şimdi bu işe cesaretle girişmezsen bir daha asla başını dik tutamazsın. Pılını pırtını toplayıp gitmen daha iyi olur. Polise gelince, onları şu anda çağırmayacak kadar hassassan, o zaman neden bu işe bulaştırdık ki onları. Çenemizi tutup gelecek saldırıyı bekleyebilirdik. Ya da kendi gırtlağımızı kesebilirdik."

"Kes şunu David! Senin karşında kendimi savunmaya ihtiyacım yok. *Neler olduğunu bilmiyorsun sen!*"

"Bilmiyor muyum?"

"Hayır, bilmeye başlamıyorsun. Dur da düşün bunu. Polis konusuna gelince, onları neden çağırdığımızı sana hatırlatayım; sigorta yüzünden. Bildirimde bulunduk, çünkü bunu yapmasaydık sigorta bize para ödemezdi."

"Lucy, beni hayrete düşürüyorsun. Bu söylediğin doğru değil, bunu sen de biliyorsun. Petrus'a gelince, şunu yinelememe izin ver: Şu anda kendini koyverirsen, beceremezsen, vicdanın asla rahat etmez. Kendine karşı bir sorumluluğun var, geleceğe karşı, özsaygına karşı. Bırak da polise telefon edeyim. Ya da kendin et."

"Hayır."

Hayır: Lucy'nin söylediği son söz bu. Odasına çekiliyor, kapıyı David'in suratına kapatıyor, onu dışarıda bı-

rakıyor. David ile Lucy adım adım, karı kocalar gibi karşı konulmaz biçimde birbirlerinden uzaklaşıyorlar, buna karşı David'in yapabileceği bir şey de yok. Kavgaları, gidecekleri bir yer olmadığından bir arada kalmak zorunda olan evli bir çiftin çekişmelerine benziyor. David'in çiftlikte kalmak üzere geldiği güne nasıl da lanet ediyordur Lucy. Gitmesini istiyordur mutlaka, hem de ne kadar çabuk olursa o kadar iyi.

Ama eninde sonunda Lucy'nin de oradan ayrılması gerekecek. Bir kadın, bir çiftlikte tek başına yaşayamaz, bu kesin. Silahlarıyla, dikenli teli ve alarm sistemleriyle Ettinger'in günleri de sayılı. Lucy'nin birazcık aklı varsa ölümden de beter bir kaderden daha beterini yaşamadan oradan ayrılır. Ama ayrılmayacak elbette. İnatçı o, üstelik seçmiş olduğu hayatı özümsemiş.

David evden dışarı süzülüyor. Karanlıkta adımlarını dikkatle atarak arka taraftan ahıra yaklaşıyor.

Yakılan büyük ateş sönmüş, müzik susmuş. Arka kapıda kümelenmiş insanlar var, bu kapı bir traktörün geçebileceği kadar geniş. David insanların başlarının üstünden ileri bakıyor.

Kalabalığın ortasında konuklardan biri duruyor, orta yaşlı bir adam. Kafasındaki saçlar tıraş edilmiş. Ensesi boğa gibi; üzerinde koyu renkli takım elbise var, boynunda asılı olan altın zincirin ucundan yumruk büyüklüğünde bir madalya sarkıyor, kabile reislerine yetki simgesi olarak takılan türden bir şey. Coventry ya da Birmingham'daki bir dökümhanede kutu kutu üretilen simgeler; bir yüzlerinde huysuz Victoria'nın başı var, *regina et imperatrix*, öteki yüzünde de antiloplar ya da öfkeli balıkçıllar. Madalyalar, kabile reisleri kullansın diye. Yaşlı imparatorluğun dört bir yanına gönderiliyor: Nagpur'a, Fiji'ye, Altın Sahili'ne, Kaffraria'ya...

Adam, sesini yükseltip alçaltarak, dudaklarını büze

büze konuşuyor. Onun ne söylediği hakkında David'in hiçbir fikri yok; adam ara sıra duruyor, dinleyiciler de onaylarcasına mırıldanıyorlar, yaşlısıyla genciyle izleyiciler arasında sessiz bir tatmin duygusunun hüküm sürdüğü belli.

David çevresine bakınıyor. Çocuk yakınında, kapının eşiğinde duruyor. Gözleri ürkekçe David'e yöneliyor. Başkaları da gözlerini David'e çeviriyorlar; o yabancıya, o tuhaf adama. Madalyalı adam kaşlarını çatıyor, bir an duraksıyor, sonra sesini yükseltiyor.

David, dikkatlerin üzerine toplanmasından rahatsız olmuyor. Bilsinler bakalım burada kaldığımı, diye düşünüyor, büyük evde gizlenmediğimi bilsinler bakalım. Bu onların toplantısını berbat edecekse etsin. Bir elini başındaki beyaz tepeliğe doğru kaldırıyor. O tepeliğin başında durduğuna, onu başında taşıdığına ilk kez memnun.

16

Ertesi gün öğleye kadar, Lucy, David'den uzak duruyor. Petrus'la yapılacağını söylediği görüşme gerçekleşmiyor. Sonra, akşamüzeri Petrus gelip arka kapıyı tıklatıyor; her zamanki gibi çalışkan havalarda, ayaklarında çizmeleri, sırtında tulumu var. Boruları döşemenin zamanı geldi, diyor. Su deposu ile yeni evinin bulunduğu yer arasına PVC borular döşemek istiyor, iki yüz metre kadar bir uzaklık bu. Acaba aletleri ödünç alabilir mi ve acaba David, onun regülatörü yerleştirmesine yardım edebilir mi?

"Regülatörden filan anlamam ben. Boru döşemekten de anlamam." Petrus'a yardımcı olmak gelmiyor içinden.

"Tesisat kurmayacağız," diyor Petrus, "boruları yerleştireceğiz. Yalnızca boruları koyacağız."

Depoya giderlerken Petrus, çeşitli regülatörlerden söz ediyor, tazyikli supaplardan, dirseklerden; sözcükleri yaya yaya konuşuyor, bu konudaki ustalığıyla övündüğü belli. Yeni borular, Lucy'nin arazisinden geçecek diyor, onun izin vermesinden pek hoşnut. "İleri fikirli" Lucy. "İleri fikirli bir hanım o, geri fikirli değil."

Verdiği partiden, gözlerini kırpıştıran çocuktan hiç söz açmıyor Petrus. Sanki hiçbir şey olmamış gibi.

Barajda David'e düşen görevin ne olduğu çok geçmeden anlaşılıyor. Petrus, boru yerleştirme ya da boru

tesisatı konusunda danışmak için çağırmamış onu, onu bunu tutsun, aletleri uzatsın, yani kendisinin *handlanger*'i[1] olsun diye getirmiş. Bu role itirazı yok David'in. Petrus iyi bir usta, onu seyretmek, eğitim almaya benziyor. David'in hoşlanmadığı şey, Petrus'un kendisi. Petrus tasarıları hakkında tekdüze bir sesle konuştukça, David'in ona karşı duyduğu soğukluk da gitgide artıyor. Issız bir adada Petrus'la baş başa kalmak istemez doğrusu. Onunla evli olmak da istemez. Hükmedici bir kişilik. Genç karısı mutlu görünüyor; ama o kadının kim bilir anlatacağı neler vardır diye düşünüyor David.

Sonunda, artık dayanamaz duruma gelince konuyu açıyor. "Petrus," diyor, "dün gece senin evinde gördüğüm şu genç adam, adı ne onun ve şimdi nerede?"

Petrus kasketini çıkarıyor, alnını siliyor. Bugün başında, Güney Afrika Demiryolları ve Limanları armasını taşıyan siperlikli bir kasket var. Petrus'un şapka koleksiyonu var sanki.

"Bak," diyor Petrus, alnını kırıştırarak, "David, söylediğin çok ağır bir şey, yani o çocuğun hırsız olduğu. Ona hırsız dediğin için sana çok öfkelenmiş. Herkese de söylüyor bunu. Ve barışı sağlamak da bana düşüyor. Bu yüzden benim işim de zor."

"Bu işe seni bulaştırmaya niyetim yok Petrus. Bana çocuğun adını ve nerede bulunabileceğini söyle, ben de bu bilgiyi polise ileteyim. Ondan sonra soruşturma işini ve o çocuk ile arkadaşlarının mahkemeye çıkarılmasını polise bırakırız. Sen karışmazsın bu işe, ben de karışmam, mahkemenin işi olur bu."

Petrus geriniyor, yüzünü güneşe tutuyor. "Ama sigorta sana yeni bir araba verir."

1. (Alm.) Vasıfsız işçi, yardımcı eleman. (Y.N.)

Bu bir soru mu? Bir bildirim mi? Nasıl bir oyun oynuyor Petrus? "Sigorta bana yeni araba vermeyecek," diyor David, sabrını yitirmemeye çalışarak. "Yani bu ülkedeki bunca araba hırsızlığından sonra sigorta şirketi hâlâ iflas etmemişse, eski arabanın değeri onların gözünde neyse, bana onun belli bir yüzdesini ödeyecek. Bu da yeni bir araba almaya yetmez. Her neyse, bu bir ilke sorunu. Adaletin sağlanmasını sigorta şirketlerinden bekleyemeyiz. Bu onların işi değil."

"Ama o çocuktan arabanı geri alamazsın ki. O sana arabanı geri veremez. Senin arabanın nerede olduğunu bilmiyor.Araban yok artık. En iyisi sen sigortadan alacağın parayla yeni bir araba al, böylece yeniden araban olur."

Nasıl oldu da tartışma bu çıkmaz sokağa girdi? David başka bir yol deniyor. "Petrus, söylesene, bu çocuk senin akraban mı?"

"Hem neden," diye sözünü sürdürüyor Petrus, David'in sorusunu duymazdan gelerek, "bu çocuğu polise teslim etmek istiyorsun? Yaşı küçük, hapse attıramazsın ki."

"On sekiz yaşındaysa mahkemeye çıkarılabilir. On altı yaşındaysa da çıkarılabilir."

"Yo, yo, on sekiz yaşında değil."

"Nereden biliyorsun? Bana kalırsa on sekiz yaşında, hatta on sekizden de büyük."

"Biliyorum, biliyorum! Genç o, hapse giremez, yasa böyle, gençler hapse atılamaz, salıverirler!"

Belli ki, Petrus'a göre bu söylediği, tartışmayı bitiriyor. Bir dizinin üstüne çöküyor ve boşaltma borusunun üstündeki birleşme yeriyle uğraşmaya başlıyor.

"Petrus, kızım iyi bir komşu olmak istiyor, iyi bir yurttaş ve iyi bir komşu. Eastern Cape'i seviyor. Yaşamını burada kurmak istiyor, herkesle iyi geçinmek istiyor. Ama her an haydutların saldırısına uğramak tehlikesiyle karşı karşıya olursa ve bu haydutlar da ceza almadan kur-

tulacaklarsa nasıl gerçekleştirebilir isteklerini? Beni anladığına eminim!"

Petrus borunun dirseğini takmaya çalışıyor. Ellerinin derisinde derin, sert çatlaklar var; çalışırken hafif hafif homurdanıyor; söylenenleri duyup duymadığı anlaşılmıyor.

"Lucy burada güvenlikte," diyor birdenbire. "Her şey yolunda. Onu bırakıp gidebilirsin, güvenlikte o."

"Ama güvenlikte değil, Petrus! Kesinlikle değil! Ayın yirmi birinde burada neler olduğunu biliyorsun."

"Evet, neler olduğunu biliyorum. Ama şimdi her şey yolunda."

"Kim söylüyor bunu?"

"Ben söylüyorum."

"Sen mi söylüyorsun? Sen mi koruyacaksın onu?"

"Ben koruyacağım."

"Geçen sefer korumadın ama."

Petrus borunun üzerine biraz daha yağ sürüyor.

"Neler olduğunu bildiğini söylüyorsun; ama geçen sefer onu korumadın," diye yineliyor David. "Sen gittin, arkadan da o üç serseri çıkageldi, şimdi de onlardan biriyle arkadaş olduğun anlaşılıyor. Bundan nasıl bir sonuç çıkarmalıyım sence?"

Bu sözleriyle ilk kez Petrus'u suçluyor gibi. Ama neden olmasın?

"O çocuk suçlu değil," diyor Petrus. "Bir cani değil o. Hırsız değil."

"Benim söz ettiğim yalnızca hırsızlık değil. Bir başka suç daha işlendi, çok daha ağır bir suç. Neler olduğunu biliyorum dediğine göre, ne demek istediğimi de biliyorsundur."

"O suçlu değil. Çok genç o. Bütün bunlar büyük bir hata yalnızca."

"Biliyor musun?"

"Biliyorum." Boru yerine oturuyor. Petrus kelepçeyi boruya takıyor, sıkıştırıyor, ayağa kalkıyor, sırtını dikleştiriyor. "Biliyorum. Biliyorum diyorum sana."

"Biliyorsun. Geleceği de biliyorsun. Ne diyebilirim? Diyeceğini dedin. Burada bana daha ihtiyacın var mı?"

"Yo, gerisi kolay, yalnızca boruyu yere gömeceğim."

Petrus sigorta şirketlerine güveniyor olsa da David'in talebi konusunda hiçbir kıpırtı yok. Araba olmadan David kendini çiftlikte kıstırılmış hissediyor.

Klinikte geçirdiği öğle sonralarının birinde David, Bev Shaw'a dert yanıyor. "Lucy ile anlaşamıyoruz," diyor. "Sanırım bunda şaşılacak bir şey yok. Anne babalar ile çocuklar bir arada yaşayamıyorlar. Normal koşullarda, ben şimdiye kadar çoktan çiftlikten ayrılmış, Cape Town'a dönmüş olurdum. Ama Lucy'yi çiftlikte bir başına bırakamıyorum. Güvenlikte değil. İşleri Petrus'a bırakıp dinlenmesi için onu ikna etmeye çalışıyorum. Ama beni dinlemiyor."

"İnsan çocuklarını rahat bırakmalıdır, David. Ölünceye kadar Lucy'ye göz kulak olamazsın."

"Ben Lucy'yi çoktan rahat bıraktım. Benim kadar az korumacı baba yoktur. Lucy gerçekten tehlikede. Bunu bize gösterdiler."

"Her şey yoluna girer. Petrus, onu kanatları altına alır."

"Petrus mu? Petrus neden onu kanatları altına almak istesin ki?"

"Petrus'u küçümsüyorsun. Lucy pazarda satacağı ürünleri bahçesinde yetiştirsin diye, Petrus canını dişine takıp çalıştı. Petrus olmasaydı Lucy bugün bulunduğu yerde olmazdı. Her şeyi Petrus'a borçludur demek istemiyorum; ama ona çok şey borçlu."

"Öyle olabilir. Soru şu: Petrus ona neler borçlu?"

"Petrus iyi biridir. Ona güvenebilirsin."

"Petrus'a güvenmek mi? Petrus sakallı olduğu, pipo kullandığı ve baston taşıdığı için onun geçmişe bağlı *kaffir*'lerden[1] biri olduğunu sanıyorsun. Ama durum hiç de öyle değil. Petrus öyle bir *kaffir* değil, iyi yürekli bir ihtiyarcık da değil. Bana kalırsa Petrus, Lucy burayı bıraksın diye kıvranıyor. Kanıt istiyorsan, Lucy ile benim başıma gelenlere bir bak. Fikir Petrus'un olmayabilir; ama onun bu işe göz yumduğu kesin, bizi uyarmadığı kesin, olay sırasında yakınlarda bulunmamak için özen gösterdiği kesin."

David'in öfkeli konuşması Bev Shaw'u şaşırtıyor. "Zavallı Lucy," diye fısıldıyor. "Ne kadar çok şey geçti başından!"

"Başından neler geçtiğini biliyorum. Ben de oradaydım!"

Bev gözlerini açarak ona bakıyor. "Ama sen orada değilmişsin David. Lucy öyle söyledi. Sen orada değilmişsin."

Sen orada değilmişsin. Ne olduğunu bilmiyorsun. David şaşkın. Bev Shaw'a göre, Lucy'ye göre, nerede değildi o? Eve zorla girenlerin tecavüzü gerçekleştirdikleri odada mı değildi? David'in, ırza tecavüzün ne olduğunu bilmediğini mi sanıyor bunlar? Onun da kızıyla birlikte acı çekmediğini mi sanıyorlar? Hayal edebildiğinden öte şeyler mi olmuştu? Yoksa tecavüz söz konusu olunca bir erkekle bir kadının olaya farklı konumlardan baktığını mı sanıyorlar? Yanıt ne olursa olsun David öfkeli, kendisine olayın dışındaymış gibi davranıldığı için öfkeli.

Çalınan televizyonun yerine ufak bir televizyon alı-

1. (Arapça "kâfir"den) Güney Afrika'lı Bantu yerlileri için kullanılan aşağılayıcı bir söz. (Ç.N.)

yor David. Akşamları, yemekten sonra Lucy'yle birlikte kanepede oturup haberleri izliyorlar, sonra da, katlanabilirlerse, eğlence programlarını.

Evet, ziyareti fazla uzadı, hem David böyle düşünüyor, hem de Lucy. Bavulunda getirdiği eşyalarla yetinmekten, durup dinlenmeden bahçenin çakıl döşeli araba yolundaki gıcırtılara kulak vermekten yorgun. Yeniden kendi çalışma masasının başında oturabilmeyi, kendi yatağında uyuyabilmeyi istiyor. Ama Cape Town çok uzakta, neredeyse bir başka ülke orası. Bev'in öğütlerine, Petrus'un verdiği güvencelere, Lucy'nin inatçılığına karşın, kızını bir başına bırakıp gitmeye hazır değil. Şimdilik burada yaşayacak; bu zamanda, bu yerde.

Gözü yeniden kusursuz görür duruma gelmiş. Başının derisi iyileşiyor; o yağlı pansumanı koymasına artık gerek yok. Yalnızca kulağının her gün bakıma ihtiyacı var. Zaman gerçekten her şeyin ilacı. Görünüşe göre Lucy de iyileşiyor, iyileşmese de unutuyor, o günün anısının üzerine kabuk bağlatıyor, kılıfa sokuyor onu, mühürlüyor. Böylece günün birinde, "soyulduğumuz gün" diyebilecek ve o günü yalnızca soyuldukları gün olarak anacak.

David, gündüz saatlerini evin dışında geçirmeye çalışıyor, Lucy'yi evde istediği gibi soluk alsın diye rahat bırakıyor. Bahçede çalışıyor; yorulunca barajın yanına oturuyor, ördek ailesinin geliş gidişlerini izliyor, Byron projesi üzerinde kafa yoruyor.

Proje ilerlemiyor. Bölük pörçük şeylerden başka bir şey oluşmuyor. İlk bölümün ilk repliklerini hâlâ yazıya dökememiş. İlk notalar bir türlü yerine oturmuyor. Kimi zaman, bir yılı aşkın süredir hayalet gibi peşini bırakmayan öykü kahramanlarının silinip gideceklerinden korkuyor. Hatta içlerinden en öne çıkanı, Byron'un şirret arkadaşı Teresa Guiccioli'ye fırlattığı tutkulu kontralto-

ları duymak için yanıp tutuştuğu Margarita Cogni bile silikleşiyor. Bu kahramanların kayboluşu David'in içini umarsızlıkla dolduruyor, temel olarak koyu, hareketsiz ve baş ağrısı kadar yapışkan bir umarsızlıkla.

Fırsat buldukça Hayvan Kliniği'ne gidiyor, ustalık istemeyen bütün görevlere talip oluyor: doyurmak, temizlemek, yerleri silmek...

Klinikte bakılan hayvanların çoğu köpek, pek az da kedi var; kümes hayvanları için D Köyü'nün kendi veteriner altyapısı var, kendi ilaçları, kendi tedavi uzmanları. Kliniğe getirilen köpekler, hasta olanlar, bacakları kırılanlar, ısırılıp iltihap kapmış olanlar, uyuzlular, ihmal edilenler, iyi ya da kötü durumda olanlar; yaşlılar, kötü beslenenler, bağırsak kurtları olanlar; ama en çok da fazla doğuranlar. Çok fazla köpek var. İnsanlar kliniğe köpek getirdiklerinde açıkça, "Bu köpeği öldürün, diye buraya getirdim," demiyorlar; ama bekledikleri bu; köpekten kurtulmak, ortadan kaldırmak, bırakıp unutmak istiyorlar. İstedikleri aslında *Lösung*[1] buharlaştırma, tıpkı alkolün sudan buharlaştırılması gibi, arkasında kalıntı, tat bırakmadan.

Pazar günleri öğleden sonra kliniğin kapısı kapatılıp kilitleniyor ve David, Bev Shaw'a o haftanın gereksiz köpeklerini *lösen*'de yardımcı oluyor. Arka taraftaki kafesten onları birer birer alıyor ve yol göstererek ya da kucağında taşıyarak tiyatro sahnesine getiriyor. Her birinin dünyadaki en son dakikalarında Bev olanca dikkatini onlara veriyor, onları okşuyor, onlarla konuşuyor, ölümü kolaylaştırıyor. Eğer ara sıra kandırılamayan köpek olursa, bunun nedeni David'in varlığı; yanlış koku salgılıyor (*İnsanın düşüncelerinin kokusunu alabilirler*), utanmanın

1. (Alm.) Nihai çözüm. (Y.N.)

kokusunu. Yine de, iğne damarı bulurken, ilaç kalbe giderken, bacakları kıvrılıp gözlerinin feri sönerken köpekleri tutan David oluyor.

Bu işe alışacağını sanmıştı. Ama olmuyor. Ne kadar çok ölümde bulunursa o kadar sinirli oluyor. Bir pazar akşamı, Lucy'nin steyşınıyla eve dönerken, kendine gelebilmek için yolun kenarında durmak zorunda kalıyor. Gözyaşlarının akmasını engelleyemiyor; elleri titriyor.

Kendisine neler olduğunu anlamıyor. O güne kadar hayvanlara karşı kayıtsız sayılırdı. Felsefi açıdan şiddeti onaylamasa da, kendi doğasında acımasızlık olup olmadığını bilmiyor. Aslında ne acımasız, ne değil. Görevlerini yaparken acımasız olmaları beklenen insanların, örneğin mezbahalarda çalışanların yüreklerinin kabuk bağladığını tahmin ediyor. Alışkanlık sertleştirir; pek çok kişi böyle olmalı; ama onun durumunda böyle değil gibi. Sert davranmak elinden gelmiyor sanki.

Sahnede yaşananlar onu müthiş etkiliyor. Köpeklerin, ölme zamanlarının geldiğini anladıklarına emin. Sessizce çalışılmasına ve yapılan işlemin acı vermemesine karşın, Bev Shaw'un düşündüğü ve kendisinin de düşünmeye çabaladığı iyi düşüncelere karşın, yeni ölen köpeklerin leşlerini içine koydukları hava geçirmez torbalara karşın, avludaki köpekler içeride olanların kokusunu alıyorlar. Sanki onlar da ölüm utancını hissedermiş gibi, kulaklarını kafalarına yapıştırıyor, kuyruklarını sarkıtıyorlar; ayaklarını yere kenetlediklerinden eşikten geçirmek için onları çekmek, itmek ya da kucağa alıp taşımak gerekiyor. Masanın üzerinde bazıları delice sağa sola saldırıyor, bazılarıysa kederli kederli uluyorlar; Bev'in elindeki iğneye doğrudan bakan yok, bu iğnenin kendilerine büyük zararı dokunacağını bilir gibiler.

En kötüleri, David'i koklayıp elini yalamaya çalışanlar. David yalanmaktan hiçbir zaman hoşlanmamıştı, bu

yüzden ilk tepkisi elini çekmek oluyor. Aslında bir katilken neden en yakın arkadaşlarıymış gibi davranmalı ki? Ama sonra yumuşuyor. Üstünde ölümün gölgesi dolaşan bir yaratığa, dokunuşu David'i iğrendiriyormuş da geri çekiliyormuş duygusunu vermenin yararı ne? Bu yüzden köpeklerin, eğer isterlerse, elini yalamasına izin veriyor, tıpkı köpekler izin verirse Bev Shaw'un onları okşayıp öpmesi gibi.

Umarım duygusal değilimdir, diye düşünüyor David. Öldürdüğü hayvanlara ya da Bev Shaw'a aşırı hassasiyet göstermemeye çalışıyor. Bev Shaw'un kendisine, "Biri yapmalı bunu," diye yanıt verdiğini duymamak için ona, "Bunu nasıl yaptığını bilemiyorum," demekten kaçınıyor. Bev Shaw'un melek değil de şeytan olduğu, sevecenlik maskesi altında bir cellatınki kadar katı bir yürek barındırabileceği olasılığını akıldan uzak tutmuyor. Kafasının karışmamasına çalışıyor.

İğneyi yapan Bev Shaw olduğuna göre, köpek leşlerini atma görevi de David'e kalıyor. Her öldürme seansından sonra steyşın arabayı doldurup Settlers Hastanesi'nin arazisindeki yakma fırınına gidiyor, kara torbalar içindeki köpek leşlerini alevlere teslim ediyor.

Seanstan hemen sonra torbaları el arabasıyla fırına götürmek ve onları oradaki personele teslim etmek daha kolay olurdu. Ama böyle yapmak, köpekleri orada, bütün hafta sonunun çöpleriyle bir arada bırakmak demekti: hastane atıklarıyla, yolun kenarına süpürülüp yığılmış leşlerle, tabakhaneden gelen pis kokulu atıklarla; gelişigüzel ve korkunç bir karışım. Köpeklerin böyle aşağılanmasına hazır değil.

Bu yüzden, pazar akşamları, torbaları Lucy'nin steyşınının arkasına atıp çiftliğe getiriyor, gece arabada bırakıyor, pazartesi sabahı da onları hastanenin arazisine götürüyor. Orada onları birer birer raylı yük arabasına ko-

yuyor, arabayı çelik kapıdan geçirip alevlerin içine götüren mekanizmayı çalıştırıyor, arabanın içindekileri boşaltmak için kolu çekiyor, sonra da arabayı geri alıyor; o arada normal olarak bu işle görevli olan işçiler kenarda durup seyrediyorlar.

İlk gittiği pazartesi, yakma işlemini işçilere bırakmıştı. Köpekler, öldükten sonra kaskatı kesilmişlerdi. Cansız bacakları yük arabasının parmaklıklarına sıkışmıştı, araba fırının yanına gidip geri döndüğünde, plastik torbalar yanıp eridiğinden, kararan dişleri ortaya çıkan, kavrulmuş tüyleri kokan köpekler, geri gelmiş gibi oluyorlardı. Bir süre sonra, işçiler torbaları arabaya yüklemeden önce, hayvanların kaskatı kesilmiş bacaklarını kırmak için küreklerinin tersiyle torbalara vurmaya başladılar. İşte o zaman David işe karıştı ve fırına atma işini üstlendi.

Yakma fırını çok sert bir çeşit maden kömürüyle çalışıyor, elektrikli bir vantilatör gaz borularının içinden havayı emiyor; David bu aletin, hastanenin yapılış tarihi olan 1950'lerden kalma olduğunu tahmin ediyor. Fırın haftanın altı günü çalışıyor, pazartesiden cumartesiye kadar. Yedinci gün tatil. Personel işbaşı yaptığında, ilk iş olarak bir gün önceden kalan külleri temizliyorlar, sonra da fırını ateşliyorlar. Saat dokuz olduğunda, iç bölmedeki ısı, birkaç bin dereceyi buluyor, kemikleri taş haline getirecek kadar yükseliyor. Sabahın ilerleyen saatlerine kadar ateş harlı tutuluyor; fırının soğuması bütün bir öğle sonrasını alıyor.

Personelin adlarını bilmiyor, onlar da onunkini bilmiyorlar. Onların gözünde o, Hayvan Kliniği'nin torbalarını taşıyarak pazartesi günleri gelmeye başlayan ve bir süredir daha da erken saatlerde görünen bir adam. Geliyor, işini görüyor, gidiyor; tel örgü, asma kilitli kapı ve üç dilde yazılan bir uyarı bulunsa da o fırın o bölgenin merkezi, David ise oraya ait değil.

Tel örgü çoktandır delinmiş; kapıyla uyarıya ise aldıran yok. Sabahları, hastanenin hademeleri, atıklarla dolu ilk torbalarla göründüğünde, kadınlar ve çocuklar, şırınga, iğne, yıkanabilen sargılar gibi satabilecekleri her türlü şeyi o atıkların içinde aramak üzere orada çoktan bekliyor oluyorlar; ama özellikle hap arıyorlar, bunları *muti*[1] dükkânlarına ya da sokaklarda satıyorlar. Serseriler de var, gündüzleri hastane arazisinde dolaşıyorlar, geceleri de, ısınmak için, fırının duvarına yaslanıp hatta belki tünelin içine girip uyuyorlar.

David'in katılmak istediği bir topluluk değil bu. Ama o oraya gidince, onlar da orada oluyorlar; David'in çöplüğe getirdiği şey onları ilgilendirmiyorsa bunun tek nedeni, ölü bir köpeğin parçalarının ne satılabilir, ne de yenebilir olması.

Neden bu görevi üstlendi David? Bev Shaw'un üzerindeki yükü hafifletmek için mi? Bunun için, torbaları çöp yığınının üstüne atıp arabayla oradan uzaklaşması yeterdi. Köpeklerin yüzünden mi? Ama köpekler ölü; hem zaten köpekler onur ve onursuzluk diye bir şey bilirler mi?

Öyleyse kendisi için. Kendisinin dünya kavramı böyle olduğu için; o dünyada insanlar, işleri bitirilirken daha uygun bir biçimde olsunlar diye leşlere kürekle vurmazlar.

Köpekler istenmedikleri için kliniğe getiriliyorlar: *Çünkü bizden çok var.*[2] İşte bu noktada David onların yaşamına giriyor. Onların kurtarıcısı olmayabilir; onun gözünde köpeklerin sayısı fazla olmayabilir; ama köpekler kendilerine bakamayacak, kesinlikle bakamayacak du-

1. Medikal ürünler. (Y.N.)

2. Thomas Hardy'nin son romanı *Asi Kalpler*'in başkahramanı Jude Fawley'in intihar notu. (Y.N.)

ruma geldiklerinde onlarla ilgilenmeye hazır, hatta Bev Shaw onlardan bıkıp elini çektiğinde bile. Köpek-adamı demişti bir gün Petrus kendisi için. Eh işte, şimdi David de köpek-adamı olmuştu; köpek defnedicisi, köpek psikologu, bir *harijan*[1].

David kadar bencil bir adamın kendisini ölü köpeklerin hizmetine sunması çok ilginç. Dünyaya ya da bir dünya kavramına yararlı olmanın daha farklı, daha verimli yolları olmalı. Örneğin, klinikte daha uzun saatler çalışabilir. Çöplükteki çocukları, bedenlerini zehirle doldurmamaları için ikna etmeye çalışabilir. Hatta, daha kararlı bir biçimde Byron librettosunun başına oturması, iş oraya varırsa insanlığa hizmet olarak yorumlanabilir.

Ama o işleri yapacak başkaları var; hayvan bakımını, toplum rehabilitasyonunu, hatta Byron konusunu. Bunu yapacak daha budala biri olmadığı için hayvan leşlerinin onurunu David kurtarıyor. Böylece kendisi de budala, kaçık, şaşkın biri olmakta.

1. (Sanskritçe) Hindistan'da alt kasttan, "dokunulmazlar" sınıfından olan Hindu. (Ç.N.)

17

Pazar günü klinikte işleri bitiyor. Steyşın araba, cansız yüküyle dolu. Gitmeden önce David ameliyathanenin yerlerini paspaslıyor.

"Ben yaparım," diyor Bev Shaw, avludan içeri girerken. "Sen evine gitmek istersin herhalde."

"Acelem yok."

"Ne olursa olsun, sen daha değişik bir hayat tarzına alışıksındır."

"Değişik bir hayat tarzı mı? Hayatın değişik tarzları olduğunu bilmiyordum."

"Yani, buradaki hayat senin için çok sıkıcı olmalı. Kendi ortamını arıyorsundur. Kadın arkadaşlarını özlüyorsundur."

"Kadın arkadaşlar, ha! Cape Town'dan niye ayrıldığımı Lucy sana anlatmış olmalı. Kadın arkadaşlarım bana pek uğur getirmediler orada."

"Ona sert davranmamalısın."

"Lucy'ye mi? Lucy'ye kızmak içimden gelmez."

"Lucy'yi demiyorum. Cape Town'daki genç kadını diyorum. Lucy orada genç bir kadının senin başına çok iş açtığını söylüyor."

"Evet, orada genç bir kadın vardı. Ama çok iş açan bendim. O genç kadının başına en az onun benim başı-

ma açtığı kadar iş açtım."

"Lucy üniversitedeki işinden ayrılmak zorunda kaldığını söylüyor. Güç olmalı. Pişmanlık duyuyor musun?"

Amma da burnunu sokuyor! En ufak bir skandal kokusunun kadınları bu kadar heyecanlandırması ne ilginç. Bu basit küçük yaratık, David'in onu şaşırtmaktan aciz olduğunu mu sanıyor? Yoksa şaşırmak, Bev'in üstlendiği görevlerden biri mi; dünyadaki tecavüz kotası azalsın diye yere yatıp tecavüz edilmeyi bekleyen bir rahibe gibi?

"Pişmanlık duyuyor muyum? Bilmiyorum. Cape Town'da olanlar yüzünden buraya geldim. Burada mutsuz değilim."

"Ama o zaman... o zaman pişman olmuş muydun?"

"O zaman mı? Yani tam yaparken mi? Elbette hayır. İş üstündeyken kuşku filan duyulmaz. Bunu senin de bildiğine eminim."

Bev kızarıyor. Orta yaşlı bir kadının bu kadar kızardığını görmeyeli epey zaman olmuş. Saçlarının dibine kadar kızarıyor.

"Yine de Grahamstown'ı oldukça sakin buluyor olmalısın," diye mırıldanıyor Bev. "Kıyaslarsan."

"Grahamstown'a bir diyeceğim yok. En azından burada beni baştan çıkartacak kimse yok. Hem ben Grahamstown'da yaşamıyorum ki. Kızımla birlikte bir çiftlikte yaşıyorum."

Baştan çıkartacak kimse yok. Bir kadına, silik bir kadına bile söylenmeyecek kadar duygusuz bir söz bu. Ama herkesin gözünde silik değil Bev. Bir zamanlar Bill Shaw genç Bev'de bir şey bulmuş olmalı. Belki başka erkekler de.

Bev'in yirmi yıl önceki halini gözünde canlandırmaya çalışıyor, kısa boynu üzerinde yükselen yüzü arsızca bakıyordu belki, çilli cildi de kaba saba ve sağlıklıydı.

İçinden gelen bir dürtüyle elini uzatıp parmağını Bev'in dudaklarının üzerinde gezdiriyor.

Bev gözlerini yere eğiyor ama irkilmiyor. Tam tersine David'e yanıt veriyor; dudaklarını onun eline sürtüyor –hatta öpüyor bile denilebilir– bir yandan da kıpkırmızı kesiliyor.

Bütün olup biten bu. Daha öteye gitmiyorlar. Başka söz söylemeden David klinikten çıkıyor. Arkasından Bev'in ışıkları söndürdüğünü duyuyor.

Ertesi gün, ikindide Bev telefon ediyor. "Saat dörtte klinikte buluşabilir miyiz," diyor. Bir soru değil bu, bir bildiri, tiz, gergin bir sesle yapılmış bir bildiri. Az kalsın, "Neden?" diye soracak oluyor David; ama sonra susmanın daha iyi olduğunu düşünüyor. Yine de şaşırıyor. Bev'in daha önce bu tür işlere kalkışmamış olduğuna bahse girebilir. O masumluğu içinde Bev, zinanın böyle yapıldığını düşünüyor olmalı; kadın, peşindeki adama telefon eder, hazır olduğunu söyler.

Klinik pazartesileri kapalı. David içeri giriyor, anahtarı çevirip kapıyı kilitliyor. Bev Shaw ameliyathanede, arkası ona dönük olarak ayakta duruyor. Onu kollarının arasına alıyor, Bev kulağını David'in çenesine sürtüyor; David'in dudakları onun saçının küçük buklelerine değiyor. "Battaniye var," diyor Bev. "Dolapta. En alttaki rafta."

İki battaniye, biri pembe, öteki gri; gelmeden önce herhalde yıkanmış, pudralanıp hazır olmak için kremlenmiş bir kadın tarafından evden gizlice getirilmiş; yanlış tahmin etmiyorsa bu kadın her pazar günü, pudralanıp kremlenmiş ve her olasılığa karşı dolaba battaniye koymuş. David büyük kentten geldiği için, adı bir rezalete karıştığı için, Bev onun pek çok kadınla sevişiğini ve önüne çıkan her kadının da kendisiyle sevişmesini beklediğini sanıyor.

Ameliyat masasıyla zemin arasında tercih yapıyor-

lar. David battaniyeleri yere seriyor, griyi alta, pembeyi üste. Işığı söndürüyor, odadan çıkıyor, arka kapının kilitli olup olmadığını kontrol ediyor, bekliyor. Bev soyunurken giysilerinin çıkarttığı hışırtıyı duyuyor. Bev. Bir Bev'le yatacağı hiç aklına gelmemişti.

Bev battaniyenin altında yatıyor, yalnız başı dışarıda. O loşlukta bile bu görüntünün hiçbir çekiciliği yok. David donunu çıkarıyor, Bev'in yanına giriyor, ellerini onun bedeninde gezdiriyor. Göğüsleri pek küçük. Bedeni güçlü, beli neredeyse yok, güdük, küçük bir fıçı gibi.

Bev onun elini yakalıyor, bir şey tutuşturuyor. Bir prezervatif. Her şey önceden düşünülmüş, baştan sona.

Buluşmaları hakkında David, en azından kendisinin üzerine düşen görevi yaptığını söyleyebilir. Tutkulu değil ama hoşlanmıyor da sayılmaz. Öyle ki sonunda Bev Shaw kendi kendinden hoşnut kalıyor. Amaçladığı her şey gerçekleşmiş. O, yani David Lurie, sıkıntıdan kurtarılmış, bir kadın bir erkeği nasıl kurtarırsa öyle; arkadaşı Lucy Lurie'ye, kendisini zorlayan konuğu konusunda destek verilmiş.

Bugünü unutmamalıyım, diye düşünüyor David, tükenmiş, yan yana yatarlarken. Melanie Isaacs'ın tatlı, genç bedeninden sonra geldiğim yere bakın. Alışmam gereken bu işte, bu, hatta daha da aşağısı.

"Geç oldu," diyor Bev Shaw, "gitmeliyim."

David battaniyeyi yana itip ayağa kalkıyor, örtünmeye çalışmıyor. Bırakayım gözleri Romeosu'yla dolsun, onun sarkık omuzlarıyla, sıska baldırlarıyla. Gerçekten de geç olmuş. Ufukta son bir kızarıklık; ay doğmak üzere; hava puslu; çorak bir arazinin ötesinden, ön sıradaki barakalardan, uğultular duyuluyor. Kapıda Bev, son bir kez David'e yaslanıyor, başını onun göğsüne dayıyor. David itiraz etmiyor, daha önce onun ihtiyaç duyduğu her şeyi yapmasına itiraz etmediği gibi. Emma Bovary'nin,

önemli saatler yaşadığı ilk öğle sonrasında aynanın karşısında kasılarak durması geliyor aklına. *Bir âşığım var! Bir âşığım var*, diye şarkı söylüyor Emma, içinden. Eh, zavallı Bev Shaw da evine gidip şarkı söylesin bakalım. Hem ona zavallı Bev Shaw demekten de vazgeçmeli artık. Bev zavallıysa, kendisi besbeteri.

18

Petrus, nereden geldiğini bilmediği bir traktör ödünç almış, Lucy'nin gelişinden önceki günlerden kalma, ahırın arkasında paslanmakta olan eski döner sabanı bu traktöre bağlamış. Birkaç saat içinde kendisine ait arazinin tamamını sürmüş. Bütün bunları hızla, ciddiyet içinde yapmış, Afrika'da böylesi pek görülmez. Eski günlerde, yani on yıl önce, el sabanı ve öküzlerle bu işi yapması günler sürerdi.

Bu yeni Petrus'a karşı Lucy'nin şansı olabilir mi? Petrus geldiğinde, kazı-adamıydı, taşıma-adamıydı, sulama-adamıydı. Şimdi bu tür işleri yapamayacak kadar meşgul. Lucy, kazacak, taşıyacak, sulayacak adamı nereden bulacak şimdi? Eğer bu bir satranç oyunu olsaydı, Lucy'nin bütün cephelerde yenildiğini söyleyebilirdi David. Biraz aklı varsa pes ederdi Lucy; Arazi Bankası'na başvurur, bir anlaşma yapar, çiftliği Petrus'a devreder ve uygarlığa geri dönerdi. Kentlerin dış mahallelerinde hayvanların yatılı kalabileceği bakımevleri açabilirdi, kedileri almaya başlayabilirdi. Arkadaşlarıyla birlikte hippi günlerinde yaptıkları şeye geri dönebilirdi; etnik dokumalar, etnik çömlek boyama, etnik sepet örgüsü; turistlere boncuk satışı...

Lucy yenildi. Onun on yıl sonraki halini gözünde

canlandırması hiç güç değil: Kilolu bir kadın, yüzünde keder kırışıklarıyla, çoktan modası geçmiş giysiler içinde, hayvanlarıyla konuşup tek başına yemek yiyor. Pek hoş bir yaşam değil. Ama günlerini, köpeklerin kendisini korumaya yetmeyeceği ve ettiği telefonlara kimsenin çıkmayacağı bir dönemde, bir sonraki saldırı ne zaman olacak diye korku içinde geçirmekten iyi.

David, Petrus'un yeni evini kurmak için seçtiği yere gidiyor, çiftliğe bakan küçük bir tepe burası. Denetçi gelmiş bile, tahta işaret çivileri çakılmış.

"Binayı kendin yapmayacaksın, değil mi?" diye soruyor David.

Petrus kıkır kıkır gülüyor. "Yo, bina yapmak beceri ister," diyor. "Tuğlaları yerleştirmek, sıva yapmak, bütün bunlar için becerin olması gerekir. Yo, ben çukurları kazacağım. Bu işi kendi başıma yapabilirim. Bu işte beceri pek gerekmez, çocuk işi bu. Çocuklar bile kazabilir çukurları."

Petrus çocuk sözcüğünü gerçekten eğlenerek söylüyor. Eskiden bir çocuktu, şimdi değil. Marie Antoinette nasıl bir sütçü kız rolü yapıyorsa, o da şimdi bir çocuk rolü yapabilir.

David konuya giriyor. "Lucy ile ben Cape Town'a dönsek, çiftliğin ona ait olan kısmını çalıştırır mısın? Sana bir ücret öderdik ya da yüzde hesabıyla çalışırdın. Yani kârdan yüzde alarak."

"Lucy'nin çiftliğini çalıştırmalıyım," diyor Petrus. "*Çiftlik yöneticisi* olmalıyım." Bu sözcükleri sanki onları hayatında daha önce hiç duymamış gibi söylüyor, sanki şapkadan fırlayan tavşan gibi önünde belirivermişler gibi.

"Evet, öyle istiyorsan, sana çiftlik yöneticisi diyebiliriz."

"Ve Lucy bir gün çiftliğe geri dönecek."

"Geri döneceğine eminim. Bu çiftliğe çok bağlı o.

Vazgeçmeye niyeti yok. Ama son zamanlarda sıkıntılı günler geçirdi. Ara vermeye ihtiyacı var. Bir tatile."

"Deniz kıyısında," diyor Petrus ve gülümsüyor, dişleri sigaradan sararmış.

"Evet, isterse deniz kıyısında." Petrus'un sözcükleri havada asılı bırakma alışkanlığı David'in sinirine dokunuyor. Bir zamanlar, Petrus'la arkadaş olabileceğini düşündüğü olmuştu. Şimdiyse ondan nefret ediyor. Petrus'la konuşmak, içi kum dolu bir torbaya yumruk atmak gibi bir şey. "Lucy, ara vermeye karar verirse, ikimizin de ona soru sormaya hakkımız yok," diyor. "Ne senin var, ne de benim."

"Ne kadar süreyle çiftlik yöneticisi olacağım?"

"Henüz bilmiyorum, Petrus. Bunu Lucy ile tartışmadım, yalnızca bu olasılık üzerinde düşündüm, sen razı olur musun diye bir sorayım dedim."

"Ve her şeyi ben yapacağım: köpekleri besleyeceğim, sebze ekeceğim, pazara gideceğim..."

"Petrus, liste yapmana gerek yok. Köpek filan olmayacak. Ben yalnızca genel olarak soruyorum sana, Lucy tatil yapmak isterse, sen çiftliğe göz kulak olur musun?"

"Steyşın araba olmazsa pazara nasıl giderim?"

"Bu bir ayrıntı. Ayrıntıları sonra konuşuruz. Ben genel bir yanıt istiyorum, evet mi, hayır mı?"

Petrus başını iki yana sallıyor. "Bu çok fazla, çok fazla," diyor.

Durup dururken polisten bir telefon geliyor, Port Elizabeth'ten Dedektif-Çavuş Esterhuyse arıyor. David'in arabası bulunmuş. New Brighton Karakolu'nun avlusunda duruyormuş, orada arabasını teşhis edip alabilirmiş. İki adam da tutuklanmış.

"Harika," diyor. "Neredeyse umudumu yitiriyordum."

"Hayır efendim, dava dosyası iki yıl açık kalır."

"Araba ne durumda? Kullanılabilir mi?"

"Evet, kullanabilirsiniz."

Tuhaf bir ferahlama duygusuyla, Lucy ile birlikte Port Elizabeth'e gidiyor, sonra da New Brighton'a; oradan aldıkları bilgilerle Van Deventer Sokağı'ndaki alçak, kale gibi, çevresi, iki metre yüksekliğinde, üstünde dikenli telleri olan çitlerle çevrili bir karakola gidiyorlar. Karakolun önünde park etmenin kesinlikle yasak olduğunu gösteren levhalar var. Yolun aşağısına park ediyorlar.

"Ben arabada beklerim," diyor Lucy.

"Emin misin?"

"Buradan hoşlanmadım. Beklerim."

David, içerideki ofise başvuruyor, dolambaçlı koridorlardan geçirilip Çalınmış Araba Birimi'ne götürülüyor. Dedektif Çavuş Esterhuyse tıknaz, ufak tefek, sarışın bir adam; dosyalarını karıştırıyor, sonra David'i alıp bir avluya götürüyor, orada bir sürü araba tampon tampona park etmiş duruyor. Sıraların arasında dolaşıyorlar.

"Nerede buldunuz?" diye soruyor Esterhuyse'ye.

"Burada, New Brighton'da. Şanslısınız. Eski model Corollaları hırsızlar çoğu kez parçalarını almak için dağıtırlar."

"Tutuklama yaptığınızı söylemiştiniz."

"İki adam. İhbar eden oldu. İçi çalıntı mal dolu bir ev bulduk. Televizyonlar, videolar, buzdolapları, aklınıza ne gelirse."

"Adamlar şimdi nerede?"

"Kefaletle tahliye oldular."

"Onları serbest bırakmadan önce beni çağırmanız daha doğru olmaz mıydı? Onları teşhis etseydim? Kefaletle tahliye olduklarına göre ortadan kaybolurlar. Bunu biliyorsunuz."

Dedektif inatla susuyor.

Beyaz bir Corolla'nın önünde duruyorlar. "Bu benim arabam değil," diyor David. "Benim arabamın plakası CA idi. Şikâyet dosyasında da yazıyor." Elindeki kâğıtta yazılı olan plaka numarasını gösteriyor: CA 507644.

"Plakaları boyuyorlar. Sahte plaka takıyorlar. Değiştiriyorlar."

"Öyle bile olsa, bu benim arabam değil. Açabilir misiniz?"

Dedektif arabayı açıyor. Arabanın içi ıslak gazete kâğıdı ve kızarmış tavuk kokuyor.

"Benim arabamda müzik sistemi yoktu," diyor David. "Bu benim arabam değil. Arabamın burada başka bir yerde olmadığına emin misiniz?"

Avluyu turluyorlar. Arabası orada yok. Esterhuyse başını kaşıyor. "Bu işi bir kontrol edeyim," diyor. "Bir karışıklık olmalı. Bana telefonunuzu bırakın da sizi arayayım."

Lucy steyşının direksiyonunda oturuyor, gözleri kapalı. David camı tıklatıyor, Lucy kapının kilidini açıyor. "Yanlışlık var," diyor David arabaya binerken. "Bir Corolla bulmuşlar ama benimki değil."

"Adamları gördün mü?"

"Adamları mı?"

"İki adam tutuklandı, demiştin."

"Kefaletle bırakılmışlar. Her neyse, araba benimki değil, demek ki yakalanan her kimse benim arabamı çalan kişi değil."

Uzun bir sessizlik oluyor. "Mantıksal olarak bu sonuç mu çıkıyor?" diye soruyor Lucy.

Motoru çalıştırıyor, lastikleri gıcırdatarak hareket ediyor.

"Onların yakalanmasını bu kadar istediğini hiç bilmiyordum," diyor David. Sesinin öfkeli çıktığının farkında; ama bunu gizlemeye çalışmıyor. "Yakalanmaları mah-

kemeye gitmeleri demek ve mahkemenin getireceği her şey. Tanıklık etmen gerekecek. Buna hazır mısın?"

Lucy motoru durduruyor. Gözyaşlarıyla savaşırken yüzü gergin.

"Her neyse, zaten onları bulmak olanaksız. Yakalanacak değiller, bulundukları eyaletin polisi onları yakalamaz. İyisi mi bu konuyu unutalım."

Kendini toparlıyor. Can sıkan, huysuz biri olmakta ama elinde değil. "Lucy, bundan sonra neler yapabileceğini düşünmenin zamanı gerçekten geldi. Ya bir sürü çirkin anıyla dolu bir evde kalırsın ve başına gelenleri düşünüp durursun ya da bütün bu olanları arkanda bırakıp başka bir yerde hayatında yeni bir sayfa açarsın. Benim gördüğüm kadarıyla seçeneklerin bunlar. Burada kalmayı yeğlediğini biliyorum; ama öteki seçenek üzerinde de en azından biraz düşünemez misin? Bu konu üzerinde ikimiz mantıklıca konuşamaz mıyız?"

Lucy başını iki yana sallıyor. "Artık konuşamam David, gerçekten konuşamam," diyor, yumuşak bir sesle, çabuk çabuk, sanki sözcüklerin kuruyup gitmesinden korkar gibi. "Kendimi ifade edemediğimin farkındayım. Keşke anlatabilseydim. Ama yapamam. Sen sen olduğun, ben de ben olduğum için yapamam. Üzgünüm. Arabana da üzüldüm. Hayal kırıklığına uğradığın için üzgünüm."

Başını kollarına yaslıyor, kendini bırakırken omuzları kalkıyor.

Yine aynı duygulara kapılıyor David: kayıtsızlık, umarsızlık, ama aynı zamanda bir hafiflik, sanki içini bir şey kemirmiş de geride yalnızca kalbinin aşınmış kabuğu kalmış gibi. Bu durumdaki bir insan, diye düşünüyor, ölüleri geri getirecek sözcükleri, müziği nasıl bulabilir?

Birkaç metre ötede, kaldırımın kenarında oturmakta olan terlikli ve paçavralar içindeki bir kadın, gözlerini

onlara dikmiş. Korumak istercesine elini Lucy'nin omzuna koyuyor David. *Benim kızım*, diye düşünüyor; *canım kızım. Yol göstermek görevi bana düşen kızım. Önümüzdeki günlerde bana yol göstermek durumunda kalacak olan kızım.*

David'in duygularının kokusunu alabilir mi Lucy?

Arabayı David sürüyor. Evin yarı yoluna geldiklerinde Lucy konuşmaya başlayınca David şaşırıyor: "Çok kişisel bir şeydi," diyor Lucy. "Çok kişisel bir kinle yapılmıştı. Her şeyden çok beni şaşırtan bu olmuştu. Gerisi... beklenen bir şeydi. Ama neden benden bu kadar nefret ediyorlardı? Onları hayatımda hiç görmemiştim ki."

David, Lucy'nin devam etmesini bekliyor ama etmiyor, şimdilik etmiyor. Sonunda, "Tarihin sözcülüğünü yaptılar," diyor David. "Hatalar tarihinin. Sana yardımı olacaksa bu açıdan düşünebilirsin. Kişisel görünmüş olabilir sana ama değildi. Atalarından gelen bir şeydi bu."

"Bu, durumu kolaylaştırmaz ki. Yaşadığım şoku unutamıyorum. Yani, nefret edilmenin şoku demek istiyorum. Olay anında."

Olay anında. David'in düşündüğü şeyi mi demek istiyor Lucy?

"Hâlâ korkuyor musun?" diye soruyor David.

"Evet."

"Geri gelirler, diye mi korkuyorsun?"

"Evet."

"Polise şikâyette bulunmazsan geri gelmezler, diye mi düşünmüştün? Kendi kendine bunu mu söylüyordun?"

"Hayır."

"Öyleyse ne?"

Lucy susuyor.

"Lucy, her şey çok kolaylaşabilir. Köpek kulübelerini kapat. Evi kapat, bekçilik etmesi için Petrus'a para ver. Bu ülkede işler düzelene kadar altı ay ya da bir yıl ara

ver. Uzak bir yere git. Hollanda'ya git. Ben karşılarım. Geri döndüğünde kendine yeniden hayvan alırsın, yeni bir başlangıç yaparsın."

"Şimdi gidersem, David, geri gelmem. Önerin için teşekkür ederim ama işe yaramaz. Senin önerdiğin şeyler üzerinde ben en az yüz kere düşündüm."

"Öyleyse ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum. Ama ne karar verirsem vereyim kendim vermek istiyorum, başkası zorlamadan. Senin hiç anlamadığın şeyler var."

"Neyi anlamıyorum?"

"Birincisi, o gün benim başıma ne geldiğini anlamıyorsun. Benim için kaygılanıyorsun, bunu biliyorum, anladığını sanıyorsun, ama anlamıyorsun işte. Çünkü anlayamazsın."

David arabayı yavaşlatıyor, kenara çekiyor. "Yapma," diyor Lucy. "Burada olmaz. Burası kötü bir yer, durmak tehlikeli."

David yine gaza basıyor. "Tam tersine, çok iyi anlıyorum," diyor. "Şu âna kadar söylemekten kaçındığımız sözcüğü yüksek sesle söyleyeceğim şimdi: Sen tecavüze uğradın. Birkaç kez. Üç erkek tarafından."

"Ve?"

"Öldürülmekten korkuyordun. Seni kullandıktan sonra öldüreceklerinden korkuyordun. İşini bitirecekle-rinden. Çünkü onların gözünde bir hiçtin."

"Ve?" Lucy'nin sesi fısıltı halini almıştı.

"Ve ben hiçbir şey yapmadım. Seni kurtarmadım."

Bu da David'in itirafı.

Lucy elini sabırsızca kaldırıyor. "Kendini suçlama David. Beni kurtarmanı bekleyemezdim. Bir hafta önce gelmiş olsalardı ben zaten evde tek başıma olacaktım. Ama haklısın, ben onların gözünde bir hiçtim, hiç. Bunu hissedebiliyordum."

Duruyor Lucy. "Bunu daha önce de yaptıklarını düşünüyorum," diye söze yeniden başlıyor, sesi biraz düzelmiş. "En azından yaşça büyük olan ikisi. Onların her şeyden önce tecavüzcü olduklarını düşünüyorum. Hırsızlık ise gelişigüzel yaptıkları bir şey. Yan iş. Asıl işleri, tecavüz."

"Geri geleceklerini mi düşünüyorsun?"

"Onların sahasına girdiğimi düşünüyorum. Beni mimlediler. Bana geri geleceklerdir."

"Öyleyse burada kalamazsın."

"Neden?"

"Kalman, onları buraya davet etmek anlamına gelir de ondan."

Lucy yanıt vermeden önce uzun uzun düşünüyor. "Ama bu işe başka bir açıdan bakılamaz mı David? Burada kalmanın karşılığı ... karşılığı olarak ödenecek bedel ya *bu* ise? Belki işe bu açıdan bakıyorlardır; belki ben de böyle bakmalıyım. Benim sahip olduğum şeyler olduğunu düşünüyorlardır. Kendilerini de vergi toplayıcısı, alacak toplayıcısı olarak görüyorlardır. Burada, para ödemeden yaşamaya hakkım yoktur. Belki de böyle düşünüyorlardır."

"Pek çok şey düşündüklerine eminim. Kendilerini haklı çıkaracak hikâyeler uydurmak onların işine yarar. Ama sen kendi duygularına güven. Onlara karşı kinden başka bir şey hissetmediğini söylemiştin."

"Kin... Konu erkekler ve cinsellik olunca David, artık beni hiçbir şey şaşırtmıyor. Belki erkekler, kadından nefret etmenin seksi çok daha heyecan verici olduğunu düşünüyorlardır. Sen bir erkeksin, bilmen gerek. Tanımadığın biriyle sevişirken –yani onu tuzağa düşürüp yere yatırınca, üstüne çıkınca, bütün ağırlığınla üstüne abanınca– bütün bunlar öldürmek gibi bir şey değil mi? Bıçağı saplamak; sonra kan içindeki o bedeni geride bırakmak heyecan verici olmalı; cinayet gibi, cinayet işleyip kurtulmak gibi bir şey değil mi?"

Sen erkeksin, bilmen gerek; insan babasıyla böyle konuşur mu? Lucy ile David aynı saftalar mı?

"Belki," diyor David, "bazen. Bazı erkekler için." Sonra da bir anda, düşünmeksizin soruyor: "Her ikisiyle de aynı şeyi mi hissettin? Yani ölümle savaşır gibi miydi?"

"Onlar birbirlerini tahrik ediyorlar. Herhalde bu yüzden birlikte yapıyorlar bu işi. Tıpkı sürüdeki köpekler gibi."

"Ya üçüncüsü, o oğlan?"

"O öğrenmek için oradaydı."

Cycads tabelasını geçmişler. Yol bitmek üzere.

"Beyaz olsalardı onlar hakkında böyle konuşmazdın," diyor David. "Örneğin Despatch'ten gelen beyaz serseriler olsalardı."

"Konuşmaz mıydım?"

"Hayır konuşmazdın. Seni suçlamıyorum, amacım o değil. Ama sen yeni bir şeyden söz ediyorsun. Kölelikten. Onlar seni kendilerine köle etmek istiyorlar."

"Hayır, kölelik değil, hükümleri altına almak istiyorlar. Boyun eğdirmek."

David başını sallıyor. "Bütün bunlar çok fazla Lucy. Sat çiftliği. Çiftliği Petrus'a sat ve çek git."

"Olmaz."

Tartışma burada bitiyor. Ama Lucy'nin sözleri kafasının içinde çınlıyor. *Kan içinde.* Ne demek istiyor Lucy? David düşünde kanlı bir yatak, bir kan gölü görmekte haklı mıydı yoksa?

Tecavüz ediyorlar. Pek eski olmayan Toyota'ya binip giden o üç ziyaretçiyi düşünüyor, evden aldıkları şeyler arka koltukta istiflenmiş, silahları olan penisleri bacaklarının arasında sıcacık ve tatmin olmuş; aklına gelen sözcük *kedi gibi mırlamak* oluyor. Öğleden sonra yaptıkları işten hoşnut olmaları için her türlü neden mevcut; mesleklerini uygularken mutluluk duymuş olmalılar.

Çocukken gazete haberlerinde gördüğü *tecavüz* sözcüğü üzerinde uzun uzun durduğunu, tam olarak ne anlama geldiğini çözmeye çalıştığını, aslında yumuşacık bir harf olan *v*'nin, hiç kimsenin yüksek sesle söyleyemeyeceği kadar dehşet verici olan bir sözcüğün ortasında ne aradığını merak ettiğini hatırlıyor. Kitaplıktaki bir sanat kitabında, *Sabine Kadınlarına Tecavüz*[1] adını taşıyan bir tablo vardı: kısa Romalı zırhları giymiş at sırtındaki adamlar; tüller içinde, kollarını havada sallayıp ağlayan kadınlar. Bu tavrın David'in tecavüz konusundaki düşüncesiyle –kadının üzerine yatıp kendini onun içine iten bir erkekti tecavüz– ne ilgisi vardı.

Byron'u düşünüyor. Byron'un aralarına karıştığı kontesler ile hizmetçilerden oluşan kalabalık arasında bu işe tecavüz diyenler olmuştu mutlaka. Ama kuşkusuz, o kadınlardan hiçbiri, bu işin boğazının kesilmesiyle sonuçlanacağından korkmuyordu. David'in bakış açısından da, Lucy'nin bakış açısından da Byron, gerçekten de modası geçmiş görünüyor.

Lucy korkmuştu, neredeyse korkudan ölecekti. Sesi kısılmıştı, soluk alamıyordu, kolları bacakları uyuşmuştu. Adamlar onu zorla yere iterlerken, *Böyle bir şey olmuyor*, diyordu kendi kendine; *bütün bunlar bir düş, bir karabasan.* Adamlarsa, onun korkusunu yudum yudum içiyor, onunla eğleniyor, onun canını yakmak, tehdit etmek, korkusunu artırmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. *Köpeklerini çağırsana*, diyorlardı ona. *Haydi, köpeklerini çağırsana! Köpek yok mu? Öyleyse biz sana köpekleri gösterelim!*

Sen anlamazsın, orada değilmişsin ki, diyor Bev Shaw. Eh, yanılıyor işte. Lucy'nin sezgileri doğru: Anlıyor Da-

1. *L'Enlèvement des Sabines.* Fransız ressam Nicolas Poussin'in (1594-1665) tablosu. (Y.N.)

vid; dikkatini toplarsa, kendi olmaktan çıkıp olay yerinde olursa o adamların yerine geçerse içlerine girerse onların içini kendi hayaletiyle doldurursa anlıyor. Konu şu: Kendini kadının yerine koymak elinde mi?

Odasının yalnızlığı içinde kızına bir mektup yazıyor:

Sevgili Lucy, içimde büyük bir sevgiyle sana şunu söylemeliyim: Korkunç bir hata yapmak üzeresin. Kendini tarihin önünde aşağılatmak istiyorsun. Ama izlediğin yol yanlış. Onurunu yitireceksin. Kendinle yüzleşemeyeceksin. Sana yalvarıyorum, sözümü dinle.

Baban

Yarım saat sonra kapısının altından bir zarf atılıyor.

Sevgili David, beni dinlememişsin. Ben senin bildiğin kişi değilim. Ben bir ölüyüm ve beni yeniden yaşama döndürecek şeyin ne olduğunu da henüz bilmiyorum. Bütün bildiğim, buradan gidemeyeceğim.

Sen bunu göremiyorsun, senin görmen için daha başka ne yapabileceğimi bilmiyorum. Sanki özellikle odanın, güneş ışınlarının ulaşamayacağı bir köşesinde oturmuş gibisin. Senin şu üç maymundan biri gibi olduğunu düşünüyorum, hani elleriyle gözlerini kapatan.

Evet, benim tuttuğum yol yanlış yol olabilir. Ama çiftlikten şimdi ayrılırsam, yenilmiş olarak ayrılacağım ve ömrümün sonuna kadar da bu yenilgiyi tadacağım.

Sonsuza kadar çocuk kalamam. Sen de sonsuza kadar babam kalamazsın. Benim iyiliğimi düşündüğünü biliyorum ama benim ihtiyacım olan kılavuz sen değilsin, şimdi değilsin.

Sevgiler, Lucy

İşte aralarındaki diyalog bu; Lucy'nin son sözü bu.

O günkü köpek öldürme işi sona eriyor, siyah torbalar kapının önüne yığılıyorlar, her birinin içinde bir beden ve bir de ruh var. David ile Bev Shaw, ameliyathanenin zemininde, birbirlerinin kolları arasında yatıyorlar. Yarım saat sonra Bev kalkıp Bill'ine gidecek, David de torbaları arabaya yüklemeye başlayacak.

"Bana ilk karından hiç söz etmedin," diyor Bev Shaw. "Lucy de ondan söz etmez."

"Lucy'nin annesi Hollandalıydı. Bunu sana söylemiş olmalı. Evelina. Evie. Boşandıktan sonra Hollanda'ya geri döndü. Sonra da evlendi. Lucy, üvey babasıyla anlaşamadı. Güney Afrika'ya dönmek istedi."

"Demek seni seçti."

"Bir bakıma. Aynı zamanda belli bir çevreyi, belli bir ufku da seçti. Şimdiyse ben onu yeniden buradan ayrılması için ikna etmeye çalışıyorum, kısa bir süre için olsa da. Hollanda'da ailesi, arkadaşları var. Hollanda yaşamak için çok çekici bir yer olmayabilir ama en azından orada karabasan görmez."

"Ve?"

David omuzlarını silkiyor. "Şu sıralarda Lucy benim verdiğim öğütleri dinlemeye yatkın değil. Benim iyi bir kılavuz olmadığımı söylüyor."

"Ama sen öğretmendin."

"Rastlantı sonucu. Öğretmek benim için asla bir meslek olmadı. İnsanlara nasıl yaşamaları gerektiğini öğretmek hevesi duymadım kesinlikle. Ben, bilimadamı dedikleri şeydim. Ölmüş insanlar hakkında kitaplar yazdım. Benim gönlüm bu tür işlerdeydi. Salt geçimimi sağlamak için öğretmenlik yaptım."

Bev, onun biraz daha anlatmasını bekliyor ama David'in keyfi yok.

Güneş alçalıyor, hava soğuyor. David ile Bev sevişmediler; aslında, birlikteyken yaptıkları şey buymuş gibi

davranmaktan da vazgeçtiler.

David'in kafasında Byron var, sahnede tek başına, soluk alıp şarkı söylemeye başlıyor. Yunanistan'a doğru yola çıkmak üzere. Otuz beş yaşına geldiğinde hayatın değerli olduğunu anlamaya başlamış.

Sunt lacrimae rerum, et mentem mortalia tangunt;[1] Byron böyle söylemiş olmalı, bundan emin. Müziğe gelince henüz gelmedi, ufkun bir yerinde asılı duruyor.

"Tasalanma," diyor Bev Shaw. Başı David'in göğsünde; galiba onun kalbinin atışlarını duyuyor, bu atışlarla heksametre uyum içinde. "Bill ile ben, Lucy'ye bakarız. Çiftliğe sık sık gideriz. Hem Petrus da var. Petrus ona göz kulak olur."

"Babacan Petrus."

"Evet."

"Lucy, benim sonsuza kadar baba olamayacağımı söylüyor. Bu dünyada Lucy'nin babası olmamayı düşünemiyorum."

Bev parmaklarını David'in karmakarışık saçlarının içinden geçiriyor. "Her şey düzelecek," diye fısıldıyor. "Göreceksin."

1. "Bunlar, yüreklerimizi parçalayan ölümlülüğümüzün ve eşyanın gözyaşlarıdır." Romalı şair Vergilius'un Truva Savaşı'nı betimlediği "Aeneid" adlı eserinde yer alan meşhur dize. (Y.N.)

19

Ev, on beş yada yirmi yıl önce yeniyken oldukça kasvetli görünmüş olması gereken, o günden bugüne çimenli kaldırımları, ağaçları ve yosunlu duvarlardan sarkan sarmaşıklarıyla ile oldukça gelişmiş olan bir mahallede. Rustholme Sokağı 8 numaradaki evin boyalı bir bahçe kapısı ve kapıda diyafonu var.

David zile basıyor. Genç bir ses yanıt veriyor: "Alo?"

"Mr. Isaacs'ı arıyorum. Adım Lurie."

"Henüz eve gelmedi."

"Ne zaman gelir acaba?"

"Şimdi, şimdi." Bir vızıltı; kapı mandalı tıkırdıyor, David kapıyı açıp içeri giriyor.

Patika ön kapıya götürüyor, orada duran zayıf bir kız David'i gözlüyor. Üzerinde okul üniforması var, lacivert önlük, beyaz, dize kadar uzanan çoraplar, yakası açık gömlek. Melanie'nin gözlerine benziyor gözleri, onun gibi geniş elmacıkkemikleri, koyu renkli saçları var; Melanie'den tek farkı, ondan daha güzel olması. Melanie'nin sözünü ettiği kız kardeşi olmalı bu, David onun adını şu anda hatırlayamıyor.

"İyi günler. Baban ne zaman döner acaba?"

"Okul üçte dağılıyor ama babam genellikle okuldan sonra kalır. Sorun değil, içeri girebilirsiniz."

Geçmesi için kapıyı açıyor, David geçerken, kız duvara yaslanıyor. Bir dilim kek yiyor, keki dikkatle parmaklarının arasında tutuyor. Alt dudağında kırıntılar var. David'in içinden uzanıp kırıntıları oradan atmak geliyor; tam o anda kızın ablasının anısı bir alev dalgası gibi düşüyor aklına. *Tanrı beni korusun*, diye düşünüyor; *burada işim ne benim?*

"İsterseniz oturabilirsiniz."

Oturuyor David. Mobilyalar pırıl pırıl, oda insanı bunaltacak kadar düzenli.

"Adın ne?" diye soruyor kıza.

"Desiree."

Desiree: Şimdi hatırlıyor. Melanie ilk evlat, esmer olan; sonra Desiree, arzulanan. Kıza böyle bir ad vermekle tanrıları kışkırtmış oldukları kesin.

"Benim adım David Lurie." Kıza dikkatle bakıyor ama o, tanıdığını belli eden bir işaret vermiyor. "Cape Town'dan geliyorum."

"Benim ablam da Cape Town'da. Öğrenci."

David başını sallıyor. Ablanı tanıyorum, hem de iyi tanıyorum, demiyor. Ama şunu düşünüyor: Aynı ağacın meyveleri gibiler, ayak parmaklarına kadar aynılar herhalde. Ama yine de farklılıkları var: Nabızları farklı atıyor, tutkuları farklı derecelerde oluyordur. İkisi aynı yatakta; krallara layık bir deneyim.

Ürperiyor, saatine bakıyor. "Bak ne diyeceğim Desiree. Bana yolu tarif edersen, gidip babanı okuldayken yakalamak istiyorum."

Okul, evlerle aynı sitede: Tuğla, alçak bir bina, çelik pencereleri ve asbest damı var, dikenli telle çevrili tozlu bir dikdörtgen alanda kurulu. Girişteki iki sütundan birinde "F.S. MARAIS" yazıyor, ötekinde "ORTAOKUL."

Okulda kimse yok. Üzerinde OFİS yazan bir tabela görene kadar dolaşıyor. Ofiste oturan orta yaşlı, tombul bir sekreter tırnaklarını törpülüyor. "Mr. Isaacs'ı arıyorum," diyor David.

"Mr. Isaacs!" diye sesleniyor sekreter. "Ziyaretçiniz var!" David'e dönüyor. "Girebilirsiniz."

Masasının arkasındaki Isaacs doğrulur gibi oluyor, duruyor, David'e şaşkınlıkla bakıyor.

"Beni hatırlıyor musunuz? David Lurie, Cape Town'dan."

"Ah!" diyor Isaacs ve yerine oturuyor. Üzerinde yine kendisine bol gelen o takım elbise var. Boynu ceketinin içinde kaybolmuş, yakalanıp çuvala tıkılmış, sivri gagalı bir kuş gibi bakıyor ceketinin içinden. Pencereler kapalı, odanın içine sigara dumanı kokusu sinmiş.

"Beni görmek istemiyorsanız hemen giderim," diyor David.

"Yo," diyor Isaacs. "Oturun. Devamsızlıkları kontrol ediyordum. Bir sakıncası yoksa bitirebilir miyim?"

"Lütfen."

Masanın üzerinde çerçeveli bir resim var. Oturduğu yerden resmin yüzünü göremiyor David; ama kimin resmi olduğunu biliyor. Melanie ile Desiree, babalarının gözbebekleri, yanlarında da onları doğuran anneleri.

"Evet," diyor Isaacs, son sayfayı da kapatırken. "Bu ziyaretinizi neye borçluyum?"

David gergin olacağını düşünmüştü ama kendini oldukça sakin hissediyor.

"Melanie şikâyette bulunduktan sonra," diyor, "üniversite resmî bir soruşturma başlattı. Sonunda da ben görevimden istifa ettim. Hikâye bu, biliyor olmalısınız."

Isaacs ona soran gözlerle bakıyor, bakışlarından bir şey anlaşılmıyor.

"O günden beri boştayım. Bugün George'dan geçi-

yordum. Durup sizinle konuşayım, dedim. Son görüşmemiz oldukça ... ateşliydi. Ama ne olursa olsun uğrayayım dedim, uğrayıp içimi dökeyim."

Bu kadarı doğruydu. İçini dökmek istiyordu. Sorun, içinde ne olduğuydu.

Isaacs'ın elinde ucuz bir bic tükenmez kalem var. Parmaklarını kalemin üzerinde kaydırıyor, kalemi baş aşağı çeviriyor, parmaklarını yeniden kalem boyunca kaydırıyor, sürekli yineliyor bunu, sabırsızlıktan değil de mekanik bir biçimde.

David devam ediyor: "Hikâyeyi Melanie'nin anlattığı biçimde biliyorsunuz. Dinlemeye hazırsanız bir de benim açımdan anlatayım.

"Önceden tasarladığım bir şey değildi. Bir serüvendi başlangıçta; bazı erkekler gibi benim de üzerinde düşünmeden girıştiğim, insanı hayata bağlayan şu küçük serüvenlerdendi. Böyle konuştuğum için kusuruma bakmayın. Dürüst olmaya çalışıyorum.

Melanie'yle olan durumda, beklenmedik bir şey oldu. Ben bunun bir ateş olduğunu düşünüyorum. Melanie içimde bir ateş yaktı."

Duruyor. Kalem, dansını sürdürüyor. *Küçük bir serüven. Bazı erkekler.* Masanın gerisindeki adam serüven yaşar mı? Onu tanıdıkça David bundan daha da çok kuşku duyuyor. Isaacs'ın kilisede görevli olduğunu öğrense hiç şaşmayacak, gönüllü bir papaz yardımcısı ya da bir mürit olabilir, mürit ne demekse.

Bir ateş: Bunun ilginç yanı ne? Ateş sönerse bir kibrit çakar, yeni bir ateş yakarsınız. Ben böyle düşünürdüm. Ama eski günlerde insanlar ateşe taparlardı. Ateşi, ateş tanrısını söndürmeden önce adamakıllı düşünürlerdi. Kızınızın içimde yaktığı ateş de böyleydi işte. Beni kavuracak kadar sıcak değildi ama gerçekti: Gerçek ateşti."

Yanmış –yanık– yanıp bitmiş.

Kalem duruyor. "Mr. Lurie," diyor kızların babası, yüzünde çarpık, acı dolu bir gülümseme var, "böyle okuluma gelip bana masal anlatarak ne yapmak istediğinizi anlamaya çalışıyorum..."

"Özür dilerim, rezalet bu, biliyorum. Bu kadar zaten. Bütün söylemek istediğim bu, kendimi savunmak için. Melanie nasıl?"

"Melanie iyi, madem sordunuz. Her hafta telefon ediyor. Derslerine yeniden başladı, durumu göz önüne alıp ona özel bir ayrıcalık tanıdılar, bunu anlarsınız sanırım. Boş zamanlarında tiyatroya devam ediyor, iyi de gidiyor. Evet, Melanie iyi. Ya siz nasılsınız? Mesleğinizi bıraktığınıza göre ne yapmayı planlıyorsunuz?"

"Şaşıracaksınız ama benim de bir kızım var. Bir çiftliği var; zamanımın bir kısmını onunla geçirmeyi istiyorum, ona yardım etmeyi. Sonra bir de kitabım var, bitirmek istiyorum. Şöyle ya da böyle kendimi oyalayacağım."

Susuyor. Isaacs'ın bakışlarında keskin bir dikkat görünce şaşırıyor.

"Evet," diyor Isaacs, yumuşak bir sesle, bu sözcük dudaklarından bir iç çekiş gibi çıkıyor: "Güçlünün düşüşü ha!"

Düşüşü mü? Evet, bir düşme var, kuşkusuz var. Ama *güçlü*? *Güçlü* sözcüğü, David'i tanımlayacak bir sözcük mü? Kendisinin karanlıkta olduğunu düşünüyor, gitgide de karanlıklara karıştığını. Tarihin kıyısından gelme bir insan.

"Arada bir düşmek," diyor, "belki de bize iyi gelir. Kafamızı kırmadıkça."

"İyi. İyi. İyi," diyor Isaacs, gözleri hâlâ David'e dikili. İlk kez onun gözlerinde Melanie'den bir şeyler buluyor David: dudaklarının ve ağzının biçiminde. İçinden gelen bir dürtüyle masanın üzerinden uzanıyor, adamla tokalaşmaya çalışıyor; ama eli yalnızca onun elinin tersine

değiyor. Soğuk, tüysüz bir ten.

"Mr. Lurie," diyor Isaacs, "Melanie ile kendinizin öyküsünden başka anlatacak bir şeyiniz var mı bana? İçinizi dökmek istediğinizi söylemiştiniz."

"İçimi dökmek mi? Yo, yo, ben yalnızca Melanie nasıl diye sormak üzere uğradım." Ayağa kalkıyor. "Beni kabul ettiğiniz için teşekkür ederim, çok iyisiniz." Elini adama uzatıyor, bu kez daha yüreklice. "Hoşça kalın."

"Hoşça kalın."

Isaacs arkasından seslendiğinde kapıya –tam olarak söylemek gerekirse, şimdi boş olan ön ofise– varmış bile. "Mr. Lurie, bir dakika!"

Geri dönüyor.

"Bu akşam için bir planınız var mı?"

"Bu akşam mı? Bir otelde oda ayırttım. Planım yok."

"Gelin yemeği birlikte yiyelim. Yemeğe gelin."

"Karınızın bunu hoş karşılayacağını sanmıyorum."

"Belki. Belki de değil. Siz yine de gelin. Yemeğimizi paylaşın. Saat yedide yeriz. Size adresimizi yazayım."

"Buna gerek yok. Sizin evinize uğradım, kızınızla görüştüm. Beni buraya o gönderdi."

Isaacs'ın kılı kıpırdamıyor. "Tamam," diyor.

Sokak kapısını Isaacs'ın kendisi açıyor. "Girin, girin," diyerek David'i oturma odasına sokuyor. Ne karısı var görünürde, ne de küçük kızı.

"Bir armağan getirdim," diyor David ve elindeki şarap şişesini uzatıyor.

Isaacs ona teşekkür ediyor; ama şişeyi ne yapacağını bilmez gibi duruyor. "Size biraz koyayım mı? Gidip şişeyi açayım." Odadan çıkıyor. Mutfaktan fısıltılar duyuluyor. Isaacs geri dönüyor. "Galiba şişe açacağını kaybetmişiz. Ama Dezzy komşudan ödünç alacak."

Belli ki yeşilaycılar. Bunu düşünmeliydi. Küçük, sağlam bir burjuva aile, sade, erdemli... Arabaları yıkanmış, çimleri biçilmiş, birikimleri bankada. Bütün kaynaklarını, değerli kızlarını geleceğe hazırlamak üzere kullanıyorlar: tiyatro tutkunu, akıllı Melanie ve evin güzeli Desiree.

Melanie'yi hatırlıyor, yakınlaşmalarının ilk gecesinde, kanepede yanında oturmuş, içine viski katılmış kahvesini içerken; viskinin amacı –bu sözcük isteksizce geliyor aklına– onu baştan çıkartmaktı. Melanie'nin o biçimli küçük bedenini hatırlıyor, seksi giysilerini, heyecanla parlayan gözlerini. Vahşi tilkinin beklediği ormana adım atıyordu kız.

Güzel Desiree giriyor içeri, elinde şişe ve bir açacak var. Onların yanına yaklaşırken bir an duraksıyor, selam vermesi gerektiğinin farkında. "Baba?" diye mırıldanıyor, hafif şaşkınca, şişeyi uzatıyor.

Evet. Onun kim olduğunu öğrendi demek. Onu konuşmuşlar, hatta ufak bir tartışma bile olmuş, belki de; istenmeyen ziyaretçi, adı karanlık olan adam.

Babası, Desiree'nin elini avcuna alıyor. "Desiree," diyor, "bu bey Mr. Lurie."

"Merhaba Desiree."

Kızın yüzüne düşen saçlar geri atılıyor. Bakışları David'in bakışlarıyla karşılaşıyor, hâlâ şaşkın; ama babasının kanatları altında olduğu için daha güçlü. "Merhaba," diye mırıldanıyor; *Tanrım*, diye düşünüyor David, *Tanrım!*

Desiree, aklından neler geçtiğini David'den gizleyemiyor: *Demek ablamın çıplak olarak birlikte olduğu adam bu! Demek o işi yaptığı adam bu! Bu yaşlı adam!*

Ayrı bir yemek odası var, iki yönlü bir kapıyla mutfağa bağlı. Konuklar için kullanılan çatal bıçak takımı konularak dört kişilik bir masa hazırlanmış, mumlar yakılmış. "Oturun, oturun!" diyor Isaacs. Karısı hâlâ ortalıkta yok. "Bir dakika izin verin." Isaacs mutfakta gözden

kayboluyor. David, masanın karşısında oturan Desiree ile yalnız kalıyor. Desiree'nin başı öne eğik. Az önceki kadar yürekli değil.

Sonra anne ile baba birlikte odaya dönüyorlar. David ayağa kalkıyor. "Karımla tanışmadınız. Doreen, bu bey Mr. Lurie."

"Beni evinize kabul ettiğiniz için size minnettarım, Mrs. Isaacs."

Mrs. Isaacs kısa boylu bir kadın, orta yaşa gelince bodurlaşmaya başlamış, çarpık bacakları yuvarlanır gibi yürümesine neden oluyor. İki kız kardeşin kime çektiğini görebiliyor David. Mrs. Isaacs gençken gerçekten güzel bir kadındı herhalde.

Kadının yüz ifadesi değişmiyor, David'in gözlerine bakmaktan kaçınıyor, başıyla çok hafif bir selam veriyor. Uysal; iyi bir eş ve arkadaş. *Tek beden olacaksınız.* Kızları da ona benzeyecekler mi?

"Desiree," diyor kadın, "gel de bana yardım et."

Çocuk sevinerek sandalyesinden iniyor.

"Mr. Isaacs, evinizde karışıklığa neden oluyorum," diyor David. "Beni davet ettiğiniz için çok naziksiniz, buna minnettarım; ama gitsem daha iyi olacak."

Isaacs'ın gülümsemesinde David'i şaşırtan bir neşe belirtisi var. "Oturun, oturun! Her şey iyi olacak! Başaracağız!" David'e eğiliyor. "Güçlü olmalısınız!"

Desiree ile annesi ellerinde kaplarla geri geliyorlar: zencefil ve kimyon kokuları saçan kaynar domates sosu içinde tavuk; pilav, birkaç kap da salata ile turşu. Lucy ile yaşarken özlemini çektiği yiyecekler bunlar.

Şarap şişesi onun önüne konuluyor, bir tek de şarap kadehi.

"Benden başka içen yok mu?" diye soruyor.

"Lütfen," diyor Isaacs, "keyfinize bakın."

Kendine şarap koyuyor. Tatlı şaraplardan hoşlanmı-

yor, bu Late Harvest şarabı evdekilerin damak zevkine daha çok uyar diye almış. Eh, başa gelen çekilir.

Sofra duasının yapılması gerek. Isaacslar el ele tutuşuyorlar; David de ellerini uzatmak zorunda kalıyor, sol elini kızın babasına, sağ elini annesine. "Şimdi yiyeceklerimiz için Tanrı'ya minnet borçluyuz," diyor Isaacs. Kızı ile karısı "Amin" diyorlar; David de, "Amin," diye mırıldanıyor ağzının içinden ve tuttuğu elleri bırakıyor, babanınki ipek kadar serin, anneninki küçük, tombul ve çalıştığı için sıcak.

Mrs. Isaacs, yemeği dağıtıyor. "Dikkat edin, sıcak," diyor David'e tabağını uzatırken. Bunun dışında konuşmuyor onunla.

Yemek sırasında iyi bir konuk olmaya çalışıyor David, eğlendirici konuşmalar yapmaya, sessizlikleri doldurmaya çabalıyor. Lucy'den söz ediyor, köpeklerin kaldığı kulübelerden, Lucy'nin arıcılığından ve bahçecilik projelerinden, cumartesi sabahları pazardaki işinden. Uğradıkları saldırıya değiniyor ama yalnızca arabasının çalındığını söylüyor. Hayvan Bakımı Derneği'ni anlatıyor; ama hastane arazisindeki fırından ya da Bev Shaw'la ikisinin kaçamak öğle sonralarından hiç söz etmiyor.

Bu biçimde bir araya getirildiğinde, anlattığı öykü pırıl pırıl açılıyor. Bütün o budalaca basitliğiyle, köy hayatı. Gerçek olmasını nasıl da isterdi David! Karanlıklardan, karmaşıklıklardan, karmaşık insanlardan bıkmış. Kızını seviyor ama gün geliyor, onun daha basit biri olmasını istediği oluyor; daha basit, daha sorunsuz. Lucy'ye tecavüz eden adam, çetenin elebaşısı böyle biriydi. Rüzgârı kesen bir kılıç gibi.

David, kendisinin bir ameliyat masasında upuzun yattığını hayal ediyor. Ufak bir bıçak parıldıyor, boğazından kasıklarına kadar ikiye bölünüyor David; bütün bunları görüyor ama acı duymuyor. Sakallı bir cerrah üzerine

eğiliyor, alnını kırıştırıyor. *Bütün bunlar da ne*, diye homurdanıyor. İdrar torbasını dürtüyor. *Bu ne?* Mesaneyi kesip alıyor, bir kenara atıyor. Kalbi elliyor. *Bu ne?*

"Kızınız," diye soruyor Isaacs, "çiftliği tek başına mı yönetiyor?"

"Ara sıra yardım eden bir adamı var. Petrus. Bir Afrikalı." Petrus'tan söz etmeye başlıyor, sağlam, güvenilir Petrus'tan, iki karısı ve abartısız arzuları olan Petrus'tan.

David sandığı kadar aç değil. Konuşmalar azalıyor, ama her nasılsa yemeğin sonunu buluyorlar. Desiree, izin isteyip ders çalışmaya gidiyor. Mrs. Isaacs sofrayı topluyor.

"Artık gideyim," diyor David. "Yarın sabah erkenden yola çıkacağım."

"Durun, bir dakika bekleyin," diyor Isaacs.

Yalnızlar. David daha fazla kaçamaklı konuşamıyor.

"Melanie konusu," diyor.

"Evet?"

"Bir şey daha söyleyeceğim, o kadar. İkimizin ilişkisi başka bir biçim alabilirdi, buna inanıyorum, yaş farkımıza karşın. Ama benim eksik yaptığım bir şey oldu, öyle bir şey ki..." uygun sözcüğü arıyor, "lirik bir şey. Lirizm eksik bende. Aşkın üstesinden gereğinden fazla geliyorum. Yanıp tutuşurken bile şarkı söylemiyorum, ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Bunun için üzgünüm. Kızınıza yaptıklarım için üzgünüm. Harika bir aileniz var. Mrs. Isaacs ile size çektirdiğim acı için üzgünüm. Beni bağışlamanızı diliyorum."

Harika, doğru bir sözcük değil. Doğrusu, *örnek* olmalıydı.

"Evet," diyor Isaacs, "sonunda özür dilediniz. Bunu ne zaman yapacağınızı merak ediyordum." Düşünüyor. Yerine oturmadan, odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlıyor. "Üzgünsünüz. Sizde lirizm olmadığını söylüyorsunuz. Lirizme sahip olsaydınız şimdi bulunduğu-

muz yerde olmazdık diyorsunuz. Kendi kendime şunu diyorum, yaptığımız iş ortaya çıktığında hepimiz üzgün oluruz. O zaman gerçekten üzgün oluruz. Sorun, üzgün olup olmadığımız değil. Sorun, nasıl bir ders aldığımız. Sorun, üzgün olduğumuza göre şimdi ne yapacağımız."

David yanıt vermek üzereyken Isaacs onu durduruyor: "Tanrı'nın adını ağzıma alabilir miyim yanınızda? Tanrı'nın adını duyunca huzursuz olanlardan değilsiniz, değil mi? Sorun şu: Çok üzgün olmanız dışında Tanrı sizden ne istiyor? Bu konuda hiçbir fikriniz var mı Mr. Lurie?"

Isaacs'ın odada dolaşması dikkatini dağıttığı halde David, kullanacağı sözcükleri özenle seçmeye çalışıyor. "Normal olarak," diyor, "şunu söyleyebilirim ki, belli bir yaştan sonra insan ders alamayacak kadar yaşlı oluyor. İnsan yalnızca cezalandırılabilir, o kadar. Ama belki de bu doğru değildir, her zaman doğru değildir. Bekleyip göreceğim. Tanrı'ya gelince ben dinsizim, bu yüzden sizin Tanrı dediğiniz şeyi ve onun isteklerini kendi kavramlarıma dönüştürmem gerek. Benim inancıma göre, kızınızla aramda geçenlerden dolayı cezalandırılıyorum. Öyle bir utanca bulandım ki, bundan kendimi kurtarmam pek kolay olmayacak. Benim yadsıdığım bir ceza değil bu. Verilmesin diye sızlanmıyorum. Tam tersine, her gün yaşıyorum bunu, utancı varoluş konumum olarak kabul etmeye çalışıyorum. Belli bir süreyle sınırlanmadan, utanç içinde yaşamam Tanrı için yeterli mi sizce?"

"Bilmiyorum Mr. Lurie. Normal olarak bana değil, Tanrı'ya sorun, derdim size. Ama Tanrı'ya inanmadığınıza göre bunu ona sormanız da olanaksız. Bu yüzden Tanrı size yanıt vermek için başka bir yol bulacaktır. Neden burada olduğunuzu sanıyorsunuz Mr. Lurie?"

David susuyor.

"Size söyleyeyim. George'dan geçiyordunuz, o sıra-

da aklınıza, öğrencinizin ailesinin buralı olduğu geldi; kendi kendinize, *Neden olmasın*, dediniz. Önceden planlamadınız ama kendinizi evimizde buldunuz. Bu sizi şaşırtmış olmalı. Haklı mıyım?"

"Tam değil. Ben gerçeği söylemedim size. Buradan tesadüfen geçmiyordum. Buraya bir tek nedenle geldim: sizinle konuşmak için. Bunu bir süredir düşünüyordum."

"Evet, benimle konuşmaya geldiğinizi söylüyorsunuz; ama neden ben? Benimle konuşmak kolay, çok kolay. Okulumdaki bütün çocuklar bilirler bunu. Isaacs oldu mu işin kolaydır, böyle derler." Yine gülümsüyor, daha önceki çarpık gülümseyişi. "Aslında kiminle konuşmaya geldiniz?"

David artık emin: Bu adamdan hoşlanmıyor, çevirdiği numaralardan hoşlanmıyor.

Ayağa kalkıyor, boş yemek odasından ve koridordan geçiyor. Aralık duran bir kapının arkasından sesler duyuyor. Kapıyı itip açıyor. Desiree ile annesi yatağın üzerinde oturmuşlar, ellerindeki bir çile yünle bir şey yapıyorlar. Onu görünce şaşırıp susuyorlar.

David törensel bir havayla dizlerinin üzerine çöküp alnını yere değdiriyor.

Bu yeterli mi, diye düşünüyor. İşe yarar mı? Yaramazsa başka ne yapabilirim?

Başını kaldırıyor. O ikisi hâlâ oldukları yerde donmuş gibi oturuyorlar.

David, annenin gözlerinin içine bakıyor, sonra da kızın ve içinden yine bir akım geçiyor, bir arzu akımı.

Ayağa kalkıyor, istediği kadar sağlamca değil kalkışı. "İyi geceler," diyor. "Nezaketinize teşekkür ederim. Yemek için teşekkür ederim."

Saat on birde oteldeki odasından onu telefonla arıyorlar. Arayan Isaacs. "Size gelecekte güç dilemek için telefon ediyorum," diyor. Susuyor. "Size sormaya fırsat bu-

lamadığım bir şey var Mr. Lurie. Üniversitede sizin adınıza bir ricada bulunmamızı beklemiyorsunuz, değil mi?"

"Ricada bulunmak mı?"

"Evet. Örneğin eski görevinize geri dönmeniz için."

"Böyle bir şey aklımın ucundan bile geçmedi. Üniversite kapandı benim için."

"Çünkü yürüdüğünüz yol, Tanrı'nın sizin için uygun gördüğü yol. Biz buna karışamayız."

"Anlaşıldı."

20

Cape Town'a dönerken kente N2 yolundan giriyor. Oradan ayrılalı üç ay bile olmamış, ancak bu süre içinde gecekondular karayolunun öte yanına geçmiş ve havaalanının doğusuna yayılmış. Bir çocuk, başıboş bir ineği yolun dışına kovalarken hızla akan arabalar yavaşlıyorlar. Karşı konulmaz bir biçimde, diye düşünüyor David, köy kente yaklaşıyor. Çok geçmeden Rondebosch Common' da yine hayvan sürüleri görülmeye başlanır; çok geçmeden tarih devrini tamamlamış olur.

İşte yeniden evinde. Eve dönüş gibi değil ama bu. Torrance Yolu'nda, üniversitenin yanı başındaki evde, bir suçlu gibi gizlice dolanarak, eski meslektaşlarından kaçarak yaşayabileceğini sanmıyor. Evi satması, daha ucuz bir semtte bir daireye taşınması gerekecek.

Parasal durumu bir felaket. Evinden ayrıldığından bu yana faturalarını ödememiş. Borçla yaşıyor; borç aldığı para tükendi tükenecek.

Avarelikle geçen günlerin sonu. Bundan sonra ne olacak? Kendini görür gibi oluyor, saçları beyazlamış, kamburu çıkmış, yarım litre süt ve yarım somun ekmek satın almak üzere köşedeki dükkâna gidiyor; sararmış kâğıtlarla dolu bir odadaki çalışma masasının başında kendini boş boş otururken görür gibi oluyor, öğle sonrası akşama

varsın da kendime akşam yemeği pişirip sonra da yatmaya gideyim diye beklerken. Umudu, beklentisi olmayan, emekli bir öğretim üyesinin hayatı; kabullenmeye hazırlandığı şey bu mu?

Bahçe kapısının kilidini açıyor. Bahçe bakımsız, posta kutusu el ilanlarıyla, reklam broşürleriyle tıkabasa dolu. Başkalarına göre oldukça iyi korunmuş olsa da, ev aylardır boş kalmış; hırsızların ziyaretine uğramadığını düşünmek boş bir umut olabilir. Gerçekten de, sokak kapısını açıp evin içini kokladığında yolunda gitmeyen bir şey olduğunu hemen anlıyor. Yüreği, delicesine bir heyecanla gümbür gümbür atmaya başlıyor.

Hiç ses yok. İçeri giren her kimse gitmiş. Ama nasıl girdiler acaba? Ayak parmaklarının ucuna basarak odadan odaya geçince sorusuna yanıt buluyor. Arka taraftaki pencerelerden birindeki parmaklığın demirleri duvardan sökülüp bükülmüş, pencerenin camı kırılmış, bir çocuğun, hatta ufak tefek bir adamın girebileceği kadar delik açılmış. Rüzgârla savrulup içeri dolan yapraklardan ve kumdan oluşan bir çöp yığını yerde yapışıp kalmış.

Kayıplarının neler olduğuna dikkat ederek evin içinde dolaşıyor. Yatak odası yağmalanmış, elbise dolabı bomboş. Müzik seti gitmiş, kasetleri ile plakları da, bilgisayarı da. Çalışma odasında, çalışma masasıyla dosya dolabı kırılıp açılmış; kâğıtlar dört bir yana savrulmuş. Mutfak tamtakır bırakılmış, çatal bıçaklar, çanak çömlek, küçük el aletleri, içkileri alınmış. Konserve kutularının durduğu dolap bile boşaltılmış.

Sıradan bir hırsızlık değil bu. Bir grup yağmacı içeri girmiş, evi boşaltmış, ellerinde torbalar, kutular, bavullarla çekip gitmişler. Yağma; savaş tazminatı; yeniden dağıtım kampanyasının bir başka örneği. Şu anda ayakkabıları kimin ayağında acaba? Beethoven ile Janáček ken-

dilerine birer yuva buldular mı, yoksa çöp kutusuna mı fırlatıldılar?

Banyodan kötü bir koku geliyor. Bir güvercin, evde hapis kalmış, küvetin içinde ölmüş. David kemikler ile tüyleri usulca plastik bir torbaya koyup ağzını bağlıyor.

Elektrik kesilmiş, telefon çalışmıyor. Bir şeyler yapmazsa geceyi karanlıkta geçirecek. Ama içinden hareket geçmek gelmiyor. Hepsinin canı cehenneme, diye düşünüyor, bir koltuğa çöküp gözlerini kapıyor.

Karanlık çökerken ayağa kalkıyor, evden çıkıyor. Yıldızlar gökte parlamaya başlamış. Boş sokaklardan, mineçiçeği ve fulya kokulu bahçelerden geçip üniversitenin kampüsüne gidiyor.

İletişim binasının anahtarları hâlâ kendisinde. Gizlice gelmek için uygun bir saat; koridorlar ıssız. Beşinci kattaki ofisine çıkmak için asansöre biniyor. Kapıdaki, adının bulunduğu levha çıkartılmış. "DR. S. OTTO" yazıyor yeni levhada. Kapının altından ince bir ışık sızıyor.

Kapıyı vuruyor. Ses yok. Kilidi açıp içeri giriyor.

Oda değiştirilmiş. Kitapları ile tabloları kaldırılmış, duvarlar boş, yalnızca bir çizgi roman kitabından alınma poster büyüklüğünde büyütülmüş bir resim asılı: Süpermen başını yere eğmiş, Lois Lane onu azarlıyor.

Bilgisayarın arkasında, yarı aydınlıkta, daha önce hiç görmediği bir genç adam oturuyor. Genç adam alnını kırıştırıyor.

"Kimsiniz?" diye soruyor.

"David Lurie."

"Öyle mi? Evet?"

"Bana gelen mektupları almak için uğradım. Burası benim ofisimdi." *Eskiden*, diye ekleyecek gibi oluyor.

"Ah, tamam, David Lurie. Bağışlayın, aklıma gelmedi. Her şeyi bir kutuya koydum. Size ait başka şeyleri de." Eliyle gösteriyor. "Şurada."

"Ya kitaplarım?"

"Hepsi aşağıda, depoda."

David kutuyu alıyor. "Teşekkürler," diyor.

"Bir şey değil," diyor genç Dr. Otto. "Taşıyabilecek misiniz?"

David ağır kutuyu kitaplığa taşıyor, amacı mektuplarını elden geçirmek. Ama kitaplığa geçiş bariyerine geldiğinde makine kartını kabul etmiyor. Mektuplarını giriş holündeki bir banka oturup ayıklamak zorunda kalıyor.

Uyuyamayacak kadar huzursuz. Şafak sökerken dağın eteklerine doğru uzun bir yürüyüşe çıkıyor. Yağmur yağmış, oluk oluk sular akıyor. Çam ağaçlarının baş döndürücü kokusunu içine çekiyor. Bugünden başlayarak özgür bir adam o, kendinden başka kimseye karşı görevi yok. Önündeki zamanı istediği gibi kullanabilecek. Bu duygu tedirgin edici ama David alışacağını tahmin ediyor.

Lucy ile geçirdiği günler, onu bir köy adamına çevirememiş. Yine de özlemini duyduğu şeyler yok değil; ördek ailesi, örneğin; barajın yüzeyinde ilerleyen, göğsü gururla kabarmış anne ördek; Eenie, Meenie, Minie ve Mo, annelerinin arkasında ayak çırpıyorlar, anneleri yanlarında olduğu sürece kendilerine bir zarar gelmeyeceğinden eminler.

Köpeklere gelince, onları düşünmek istemiyor. Pazartesiden sonra, kliniğin dört duvarı arasında yaşamlarına son verilen köpekler, işaretlenmeden, arkalarından yas tutulmadan fırına fırlatılacaklar. Bu ihaneti için bağışlanacak mı David acaba?

Bankaya uğruyor, kirli çamaşırlarını çamaşırhaneye götürüyor. Yıllardır kahve satın aldığı küçük dükkândaki tezgâhtar onu tanımazdan geliyor. Bahçesini sulayan komşu kadın, David'e sırtını dönüyor.

William Wordsworth'ün Londra'ya ilk gelişini düşünüyor, pantomim tiyatrosuna gidişini, Katil Jack'in sevinçle, kılıcını savurarak, göğsünde yazılı olan *Görünmez* sözcüğüyle korunarak sahneye çıkışını görmesini düşünüyor.

Akşam, bir telefon kulübesinden Lucy'yi arıyor. "Beni merak edersin diye arayayım dedim," diyor. "İyiyim. Yerleşmem zaman alacak sanırım. Evin içinde, şişedeki bezelye tanesi gibi takırdıyorum. Ördekleri özlüyorum."

Evinin soyulmasından söz etmiyor. Dertleriyle Lucy'yi üzmenin anlamı yok.

"Ya Petrus?" diye soruyor David. "Seninle ilgileniyor mu, yoksa hâlâ evinin yapımıyla mı meşgul?"

"Petrus çok yardımcı oluyor. Herkes yardımcı oluyor."

"İyi. Bana ihtiyacın olursa hemen gelirim. Sadece söyle yeter."

"Teşekkürler David. Şimdilik ihtiyacım yok; ama daha sonra olabilir."

Kızı doğduğunda, bir gün gelip David'in, beni yanına al diye ona yalvaracağı kimin aklına gelirdi ki?

Süpermarkette alışveriş ederken, kuyrukta önünde duran kişinin eski bölüm başkanı Elaine Winter olduğunu görüyor. Kadının aldıkları koca bir alışveriş arabasını doldurmuş, David'in elindeyse yalnızca bir el sepeti var. Kadın onun selamına huzursuzca karşılık veriyor.

"Bölüm bensiz nasıl gidiyor?" diye soruyor David olabildiğince neşeli görünmeye çalışarak.

Çok iyi gidiyor, demek en dürüst yanıt olurdu; *Sen olmadan çok iyi çalışıyoruz.* Ama kadın böyle söylemeyecek kadar nazik. "Ah, her zamanki gibi boğuşuyoruz," diye ortalama bir yanıt veriyor.

"Kimseyi işe aldınız mı?"

"Bir kişi aldık, sözleşmeli olarak. Genç bir adam."

Onunla tanıştım, diyebilirdi David. *Tam bir fırlama.* Ama David de iyi terbiye almış biri. "Uzmanlığı ne?" diye soruyor onun yerine.

"Uygulamalı diller. Dil öğretmeni."

Demek şairler, ölmüş ustalar buraya kadar. Doğrusunu isterseniz, onlar kendisine iyi rehberlik etmemişlerdi. *Aliter*[1], David onlara pek kulak asmamıştı.

Kuyrukta onların önünde olan kadın parayı öderken iyice ağırdan alıyor. Elaine'in bir başka soru soracak zamanı hâlâ var; şöyle sorabilir örneğin: *Sen nasılsın David?* O da şu yanıtı verebilir: *Çok iyiyim, Elaine, çok iyiyim.*

Bunun yerine, "Sıramı sana verebilirim," diyor Elaine, David'in sepetini göstererek. "Senin işin kısa."

"Kesinlikle olmaz, Elaine," diyor David, sonra da kadın aldığı malları tezgâhın üzerine boşaltırken keyifle izliyor onu: Yalnızca ekmek-peynir yok orada, tek başına yaşayan bir kadının kendisine tanıdığı küçük keyifler de var –tam yağlı dondurma (gerçek badem, gerçek üzüm), ithal malı İtalyan kurabiyeleri, çikolatalar– bir paket de hijyenik bağ.

Elaine kredi kartıyla ödüyor. Tezgâhın öteki ucundan David'e el sallıyor. Ferahladığı gözle görülebiliyor. Kasiyerin başının üstünden, "Hoşça kal!" diye sesleniyor David. "Herkese benden selam!" Elaine arkasına bakmıyor.

David'in ilk tasarımında, operanın merkezinde Lord Byron ile metresi Kontes Guiccioli vardı. Ravenna'nın boğucu yaz sıcağında, Guiccioli villasına tıkılıp kalan bu ikisi, Teresa'nın kıskanç kocasının göz hapsinde, kasvetli

1. (Lat.) Bir başka şekilde. (Y.N.)

salonlarda dolaşıp engellenen tutkularını şarkılara döküyorlar. Teresa kendisini bir tutuklu gibi hissediyor; öfkeyle yanan, kadın, kendisini alıp götürmesi, bir başka hayata başlamaları için Lord Byron'un başının etini yiyor. Byron ise kuşkular içindedir; ama bunları dile getirmeyecek kadar ürkektir. İlk baştaki coşkunluklarının bir daha yinelenmeyeceğini düşünmektedir. Hayatı dinginleşmiştir; için için, sessizce emekli olmayı ummaktadır; bu olmazsa göklere yükselmeyi, ölümü beklemektedir. Teresa'nın aryaları, Byron'un içinde hiçbir kıvılcım tutuşturmamaktadır; Byron'un karanlık, anlaşılmaz şarkıları da Teresa'ya ulaşamamaktadır.

David işte böyle tasarlamıştı operayı; aşk ve ölüm üzerine bir oda tiyatrosu olarak, tutkulu bir genç kadın olacaktı oyunda, bir de eskiden tutkulu, şimdiyse tutkunun çok uzağında orta yaşlı bir adam; karmaşık, hareketli bir müzik barındıran bir oyun tasarlamıştı, hayal edilen bir İtalyancaya doğru sürekli kayan bir İngilizceyle söylenecekti şarkılar.

Doğruyu söylemek gerekirse hiç de kötü bir düşünce değildi bu. Oyunun kahramanları birbirlerini dengeliyorlardı; kapana kısılmış çift, bir kenara atılan, pencereleri yumruklayan metres, kıskanç koca. Bir de villa vardı; Byron'un evcil maymunlarının avizelerden tembelce sallandığı, süslü Napoli mobilyalarının arasında tavuskuşlarının salındığı villa da ölümsüzlükle çöküşün kusursuz bir birleşimiydi.

Bununla birlikte, ne Lucy'nin çiftliğinde, ne de şimdi burada, bu proje David'in içine işlememişti. Yanlış bir yorumlama söz konusuydu, yürekten gelmiyor gibiydi. Hizmetkârlar gözetlediği için kendisi ile âşığının, arzularını bir süpürge dolabında tatmin etmek zorunda kaldıklarını yıldızlara şikâyet eden bir kadın; kimin umurunda? Byron'un konuşacağı sözcükleri bulabiliyor; ama

tarihin ona sunduğu Teresa, genç, hırslı, inatçı, huysuz– David'in kafasındaki müziğe uyum sağlamıyor, tam anlamıyla hüzünlü; ama yine de ironiden uzak olmayan bu müziğin notaları David'in iç kulağında gölgeleniyor.

David bir başka yol deniyor. Yazdığı notaların olduğu sayfaları bir kenara bırakıyor, o şımarık, zamanından önce gelişmiş yeni gelini, kendisine tutkun İngiliz soylusuyla baş başa bırakıp Teresa'nın orta yaşlı dönemini ele almaya çalışıyor. Bu yeni Teresa, bodur, küçük bir dul, yaşlı babasıyla birlikte Villa Gamba'da oturuyor; evi çekip çeviriyor, kesenin ağzını açmıyor, hizmetçiler şeker çalmasın, diye gözlerini dört açıyor. Bu yeni uyarlamadaki Byron, çoktan ölmüş; Teresa'yı yaşama bağlayan ve yalnız geçirdiği gecelerde onu avutan son şey, yatağının altında sakladığı bir kutudaki mektuplar ve andaçlar; *reliquie* dediği bu şeyleri kardeşlerinin çocukları onun ölümünden sonra açacaklar ve huşu içinde inceleyecekler.

Onca zamandır aradığı kadın kahraman bu mu? Daha yaşlı bir Teresa, David'in şimdiki kalbinde yer alabilecek mi?

Zaman Teresa'ya acımasız davranmış. İri göğüsleri, tıknaz gövdesi, kısalmış bacaklarıyla bir aristokrattan çok bir köylüye, bir *contadina*'ya benziyor. Byron'un bir zamanlar hayran olduğu cildi bozulmuş; yazın astım nöbetleri geçiriyor, soluk alamıyor.

Byron ona yazdığı mektuplarda önceleri *Dostum*, diye hitap ediyor, sonra *Aşkım*, sonra da *Ölümsüz aşkım*, diye. Ama bunlarla rekabet eden mektuplar da var, Teresa'nın ele geçiremediği, yakamadığı mektuplar. Byron, İngiliz dostlarına yazdığı bu mektuplarda, Teresa'yı İtalya'da tuzağına düşürdüğü kadınlar arasında düşüncesizce sıralıyor, kocası hakkında şakalar yapıyor, yattığı ve Teresa'nın çevresinden olan kadınlardan söz ediyor. Byron'un ölümünden sonra geçen yıllarda onun arkadaşları peş pe-

şe anılarını yayımlamışlar, bu anılarda Byron'un mektuplarından yararlanmışlardır. Bu kişilerin anlattıklarına göre, Teresa'yı kocasının elinden aldıktan sonra, Byron çok geçmeden bıkmış kadından; onu boş kafalı bulmuş; sorumluluk hissettiği için onun yanında kalmış; bir gemiye binip Yunanistan'a ve ölümüne gitmesi, Teresa'dan kaçabilmek içinmiş.

Bu kişilerin iftiraları Teresa'yı derinden yaralıyor. Byron'la geçirdiği yıllar yaşamının doruğu. Onu herkesten ayrı kılan, Byron'un aşkı. Byron olmadan bir hiç o; gençliğini arkada bırakmış bir kadın, gelecek umudu olmayan, kasvetli bir taşra kentinde günlerini tüketen, kadın arkadaşlarıyla görüşen, babasının bacakları ağrıdığında ovan, yalnız yatan bir kadın.

Bu basit, özelliksiz kadını yürekten sevebilir mi David? Ona bir müzik yazacak kadar onu sevebilir mi? Bunu yapamazsa, başka yapacağı ne kalır?

Açılış sahnesi olması gereken yere dönüyor David. Bir başka bunaltıcı günün sonu. Teresa babasının evinde, ikinci kattaki bir pencerenin önünde duruyor, bataklıkların ve Romagna'nın bodur çamlarının üstünden Adriyatik'te batmakta olan güneşe bakıyor. Prelüd'ün sonu; bir sessizlik; Teresa soluğunu içine çekiyor. *Mio Byron* diye şarkısını söylüyor, sesi hüzünle çınlıyor. Solo bir klarnet yanıtlıyor onu, sesi yavaş yavaş azalıyor, susuyor. *Mio Byron*, diye sesleniyorTeresa yeniden, sesini yükselterek.

Nerede o, nerede Teresa'nın Byron'u? Byron kayıp, yanıt bu. Byron gölgelerin arasında dolaşıyor. Teresa da kayıp, Byron'un sevdiği Teresa; o sarışın bukleli, on dokuz yaşındaki kız, kendini sevinçle o zorba İngiliz'e veren, sonra da adam, o büyük tutkunun ardından uykunun kollarına düşmüş, derin derin soluk alarak Teresa'nın çıplak göğüslerinin üzerinde yatarken onun alnını okşayan kız.

Mio Byron, diye şarkı söylüyor Teresa üçüncü kez;

ve bir yerlerden, yeraltının kovuklarından bir ses yanıtlıyor onu, titrek, bedeninden kopmuş bir ses, bir hayaletin sesi, Byron'un sesi. *Neredesin*, diye şarkı söylüyor; sonra da Teresa'nın duymak istemediği bir sözcüğü söylüyor: *secca*, kuru. *Kurudu, her şeyin kaynağı kurudu.*

Byron'un sesi o kadar güçsüz, o kadar titrek ki, Teresa onun sözcüklerini kendisine yinelemek zorunda kalıyor, her soluğunda destek oluyor, onu yaşama geri çekiyor: çocuğunu, oğlunu. *Buradayım* diye şarkı söylüyor, ona destek vererek, dibe çökmekten alıkoyarak. *Ben senin kaynağınım. Birlikte Arquà'nın ilkbaharını nasıl ziyaret ettiğimizi anımsıyor musun? Birlikte, sen ve ben. Ben senin Laura'ndım. Anımsıyor musun?*

Bundan sonra böyle olması gerek: Teresa âşığına ses veriyor ve o da, o ıssız evdeki adam da, Teresa'ya ses verecek. Topal, sakata yardım ediyor, daha iyisi bulunmadığından.

David, elinden geldiğince hızlı çalışarak, Teresa'ya sıkı sıkı tutunarak, bir librettonun ilk sayfalarını tasarlamaya çalışıyor. Sözcükleri kâğıda geçir, diyor kendi kendine. Bunu yaparsan gerisi kolay. Sonra da ustaları araştırmaya zamanın olur –Gluck'u örneğin– ezgiler aşırabilir belki –kim bilir?–, bazı fikirler de aşırabilir.

David günlerini Teresa'yla ve ölü Byron'la daha dolu dolu geçirmeye başladığında, aşırılmış şarkıların pek işe yaramayacağı, o ikisinin kendilerine ait bir müzik isteyecekleri ortaya çıkıyor. Ve hayrettir ki, adım adım müzik ortaya çıkıyor. Bazen, daha sözcüklerin neler olacağını henüz kararlaştırmadan bir cümlenin ana hatları aklına düşüveriyor; kimi zaman sözcükler ritmi yaratıyor; bazen de bir ezginin izleri, günler boyu duyulur gibi olup sonunda beliriyor ve çok şükür kendini ortaya çıkarıyor. Eylem belirmeye başladığında, kendiliğinden modülasyonlar ve eksen değişimleri yaratıyor, onları algıla-

yacak müzik eğitimi olmasa da David hepsini damarlarında hissediyor.

Piyanonun başına geçip bir partiturun parçalarını bir araya getirmeye ve başlangıcını yazmaya başlıyor. Ama piyanonun sesindeki bir şey ona engel oluyor: fazla kıvrımlı, fazla somut, fazla dolu. Tavan arasında, Lucy'nin eski kitapları ile oyuncaklarının durduğu bir sandıktan, Lucy küçükken ona Kwa-Mashu'nun sokaklarından satın aldığı o tuhaf yedi telli banjoyu bulup çıkarıyor. Banjonun yardımıyla, kâh kederli kâh öfkeli olan Teresa'nın ölmüş âşığına söyleyeceği müziği ve o cılız sesli Byron'un gölgeler ülkesinden Teresa'ya göndereceği şarkıyı notalara geçirmeye başlıyor.

Kontes'i yeraltı dünyasına doğru izledikçe, onun sözcüklerini onun ağzından söyledikçe ya da dizelerini mırıldandıkça, o oyuncak banjonun saçma sapan zımbırtısı da, şaşırtıcı bir biçimde, Teresa'dan ayrılmaz oluyor. David, Teresa'ya hazırlamayı düşündüğü o cafcaflı aryalardan sessizce vazgeçiyor; hemen arkasından da, o çalgıyı Teresa'nın ellerine veriyor. Teresa, sahnede havalı havalı yürümek yerine oturuyor, bataklıkların üstünden cehennemin kapılarına bakıyor, lirik gezilerinde şarkılarına eşlik eden mandolini kucaklıyor; öte yanda kısa pantolonlu, ağırbaşlı bir üçlü (çello, flüt, fagot), antraktları dolduruyor ya da dörtlüklerin arasında üç-beş laf ediyor.

Çalışma masasının başında oturmuş, ot bürümüş bahçeyi seyrederken David, o küçük banjonun kendisine ne dersler verdiğine hayret ediyor. Altı ay önce, *Byron İtalya'da*'daki kendi önemsiz yerinin, Teresa ile Byron'un yanında olacağını düşünmüştü: tutkulu bedenin yaz mevsimini uzatmak özlemi ile unutuluşun uzun uykusundan isteksizce uyanma arasında. Ama yanılmıştı. Ona seslenen erotizm de değildi, hüzün de; ona seslenen komik olandı. Operada ne Teresa olarak yer alıyordu, ne de

Byron olarak, hatta ne de bu ikisinin bir karışımı olarak; müziğin içinde tutuklu kalmıştı, banjonun tellerinin yavan, tıngır tıngır vuruşlarında; o gülünç çalgıdan süzülerek yükselmeye çabalayan, ancak oltanın ucundaki balık gibi, bulunduğu yerden hiç kurtulamayan o seste tutuklu kalmıştı.

Demek sanat bu, diye düşünüyor ve işte böyle işliyor! Ne tuhaf! Ne kadar büyüleyici!

Teresa ile Byron'dan günler boyu kurtulamıyor, sütsüz kahve ve mısır gevreğinden başka bir şey girmiyor midesine. Buzdolabı bomboş, yatağı yapılmamış; koridorun dibindeki pencerenin kırık camından içeri yapraklar doluyor. Hiç önemi yok, diye düşünüyor; ölüleri bırak, kendi ölülerini gömsünler.[1]

Sevmeyi şairlerden öğrendim, diye şarkı söylüyor Byron, o çatlak, monoton sesiyle, do üzerinden on hece; *ama gördüm ki yaşam*, (kromatik olarak fa'ya düşüyor), *bambaşka bir şey. Plink-plunk-plank* diye inliyor banjonun telleri. *Neden, neden böyle söylüyorsun*, diye şarkı söylüyor Teresa, uzatarak, sitemli bir tonla. *Plunk-plink-plonk* diye sürüyor tellerin sesi.

Sevilmek istiyorTeresa, sonsuza kadar sevilmek istiyor; geçmiş zamanların Lauralarına ve Floralarına eşlik etmek istiyor. Ya Byron? Byron ölene kadar sadık kalacak ama başka bir söz vermiyor. *Ölüm onları ayırana dek birbirlerine bağlı kalsınlar.*

Aşkım, diyor Teresa, şairin yatağında öğrendiği o iki dolgun heceli İngilizce sözcüğü dolu dolu söyleyerek. *Plink* diye yankılanıyor teller. Âşık bir kadın, aşk içinde yuvarlanan bir kadın; damda inleyen bir kedi; kanın içinde yuvarlanan, cinsel organları şişiren, avuçları terleten, kişi

1. Yeni Ahit, Matta 8:22; Luka 9:60. (Ç.N.)

arzularını göklere haykırırken sesleri boğuklaştıran karmaşık proteinler. Soraya'nın ve ötekilerin görevleri buydu işte: kanındaki karmaşık proteinleri yılan zehri gibi emip almak, David'i ayık ve kupkuru bırakmak. Ravenna'da, babasının evinde bulunan Teresa'nın ise, ne yazık ki içindeki zehri emip çıkaracak kimsesi yok. *Gel bana mio Byron*, diye sesleniyor, *gel bana, beni sev!* Ve hayatın dışına düşmüş, bir hayalet kadar solgun Byron, alay edercesine yanıtlıyor onu: *Beni bırak, beni bırak, beni rahat bırak!*

Yıllar önce, İtalya'da yaşarken, Ravenna ile Adriyatik kıyısı arasındaki, bir buçuk yüzyıl önce Teresa ile Byron'un ata bindikleri ormana gitmişti David. Orada o İngiliz'in, bir başka erkeğin karısı olan on sekiz yaşındaki hayranının eteklerini ilk kez kaldırdığı yer, o ormandaki ağaçların arasında olmalıydı. David, yarın Venedik'e uçabilir, Ravenna'ya giden trene binebilir, eskiden at binilen yollarda yürüyebilir, o yerden geçebilirdi. Müziği yaratıyordu David (ya da müzik onu yaratıyordu) ama tarihi yaratmıyordu. Şu çam iğnelerinin üzerinde Byron'un Teresası'nın –bir ceylan kadar ürkeksin derdi ona– etekleri buruşmuş, iç çamaşırlarının arasına kum girmişti (bunlar olup biterken atlar umursamazca yanlarında duruyorlardı) ve bu buluşmadan öyle bir tutku doğdu ki, Teresa doğal yaşamının sonuna kadar aya karşı öyle bir ateşle uludu ki, Byron da ulumaya başladı; ama kendi tarzında.

Teresa ilerliyor, David de sayfa sayfa onu izliyor. Sonra, günün birinde karanlıkların içinden bir başka ses yükseliyor, daha önce duymadığı bir ses, duymayı beklemediği bir ses. Sözcüklere bakınca, o sesin Byron'un kızı Allegra'ya[1] ait olduğunu anlıyor David; ama içinin nere-

1. Byron'un beş yaşında eğitim için bırakıldığı manastırda ölen evlilik dışı kızı. (Y.N.)

sinden geliyor bu ses? *Neden beni terk ettin? Gel beni al*, diye sesleniyor Allegra. *Ne kadar sıcak, ne kadar sıcak, ne kadar sıcak*, diye yakınıyor kendine özgü bir ritimle, sesi âşıkların seslerini sürekli bastırıyor.

Güç durumdaki o beş yaşındaki kızın seslenişine yanıt gelmiyor. Sevilmeyen, sevimli olmayan, ünlü babası tarafından ihmal edilen kız, elden ele geçtikten sonra sonunda bakılması için rahibelere verilmiş. *La mal'aria*'dan ölmekte olduğu manastırdaki yatağından, *Ne kadar sıcak, ne kadar sıcak, ne kadar sıcak*, diye inliyor. *Neden beni unuttun?*

Babası neden yanıt vermiyor ona? Çünkü yaşamdan bıkmış; ait olduğu yere dönmek istiyor, ölümün öteki kıyısına, eski uykusuna dönmek istiyor. *Zavallı küçük bebeğim*, diyor Byron, titrek bir sesle, isteksizce, kızının duyamayacağı kadar alçak bir sesle. Kenarda, karanlığın içinde oturmakta olan üç çalgıcı, o inişli çıkışlı motifi çalıyorlar, notaların bir sırası iniyor, bir sırası çıkıyor; Byron'un motifi bu.

21

Rosalind telefon ediyor: "Lucy kente döndüğünü söyledi. Neden beni aramadın?""İnsanların arasına çıkacak havada değilim henüz," diye yanıt veriyor David. "Hiç oldun mu zaten?" diyor Rosalind soğuk soğuk.

Claremont'ta bir kafede buluşuyorlar. "Zayıflamışsın," diyor Rosalind. "Kulağına ne oldu?" "Bir şey yok," diyor David, başka da bir açıklama yapmıyor.

Konuşurlarken Rosalind'in gözü durmadan biçimini yitirmiş kulağa kayıyor. Bir dokunsa mutlaka ürperir, diye geçiriyor içinden David. Böyle şeylerin üstesinden gelecek tiplerden değil. Rosalind'e ilişkin en güzel anıları, birlikte geçirdikleri ilk aylara ait: Durban'da şehvetli yaz geceleri, terle nemlenmiş çarşaflar, acıya yakın duran bir zevkin pençesinde uzun, beyaz bedenini oradan oraya atan Rosalind. İki şehvetli kişi: İlişkileri sürerken onları bir arada tutan buydu.

Lucy'den, çiftlikten söz ediyorlar. "Bir arkadaşıyla birlikte kaldığını sanıyordum," diyor Rosalind, "Grace'le."

"Helen. Helen, Johannesburg'a dönmüş. Galiba bir daha bir araya gelmemek üzere ayrılmışlar."

"Lucy o ıssız yerde güvenlikte mi?"

"Hayır, güvenlikte değil, kendini güvenlikte hissetmesi için deli olması gerek. Ama yine de kalıyor orada.

Bunu gurur meselesi yapmış."

"Arabanın çalındığını söylemiştin."

"Benim hatamdı. Daha dikkatli olmalıydım."

"Söylemeyi unuttum. Senin davanın öyküsünü duydum. Açıklanmayan öyküsünü."

"Davam mı?"

"Soruşturman, incelenmen, adına ne diyorsan. Pek başarılı olamamışsın."

"Ya? Nereden duydun bunu? Ben konunun gizli tutulduğunu sanıyordum."

"Bunun önemi yok. İyi bir etki bırakmadığını duydum. Fazlasıyla katı ve savunmadaymışsın."

"Ben kimseyi etkilemeye çalışmıyordum. Bir ilkeyi savunuyordum."

"Öyle olabilir David; ama sanırım davalarda söz konusu olanın ilkeler olmadığını şimdiye kadar öğrenmiş olmalısın; söz konusu olan, kendini ne kadar iyi ifade edebildiğin. Duyduğuma göre kendini pek iyi ifade edememişsin. Savunduğun ilke neydi peki?"

"Konuşma özgürlüğü. Suskun kalma özgürlüğü."

"Pek etkileyici geliyor kulağa. Ama sen her zaman kendini kandıran biri oldun David. Hem başkalarını kandırdın, hem kendini. Bu davanın yalnızca pantolonun inikken yakalanma olayı olmadığına emin misin?"

Oltaya gelmiyor David.

"O ilke her ne idiyse, seni dinleyenler pek bir şey anlamamış. Senin şaşırtmak için böyle davrandığını düşünmüşler. Önceden birilerine danışsaydın keşke. Para konusunu ne yapacaksın? Emekli maaşını kestiler mi?"

"Benden kesilen parayı geri alacağım. Evi satacağım. Benim için çok büyük."

"Zamanını nasıl geçireceksin? İş arayacak mısın?"

"Sanmıyorum. Elimde iş var. Bir şey yazıyorum."

"Bir kitap mı?"

"Aslında bir opera."

"Bir opera mı! Eh, yeni bir başlangıç bu. Umarım sana bol para kazandırır. Lucy'nin yanına mı taşınacaksın?"

"Opera yalnızca bir hobi, amatörce bir uğraş. Para kazandırmaz. Ve hayır, Lucy'nin yanına taşınmayacağım. İyi bir fikir değil bu."

"Neden olmasın? Lucy ile sen her zaman iyi geçindiniz. Bir şey mi oldu yoksa?"

Israrcı sorular soruyor Rosalind; ama o zaten hiçbir zaman çekinmemiştir ısrarcı olmaktan. "On yıl benimle aynı yatağı paylaştın," demişti bir keresinde, "benden gizleyecek şeylerin olmamalı."

"Lucy ile hâlâ iyi geçiniyoruz," diyor David. "Ama birlikte yaşayacak kadar değil."

"Hayatının hikâyesi."

"Evet."

İkisi de, her biri kendi bakış açısından, David'in hayatının hikâyesini düşünürlerken bir sessizlik oluyor.

"Kız arkadaşını gördüm," diyor Rosalind, konuyu değiştirerek.

"Kız arkadaşım mı?"

"Sevgilin. Melanie Isaacs değil miydi adı? Dock Tiyatrosu'nda bir oyunda oynuyor. Bilmiyor muydun? Ona neden tutulduğun belli. İri, siyah gözler. Sevimli, küçük, sansar gibi bir beden. Tam senin tipin. Şu kaçamaklarından, küçük yanlışlarından biri olacağını sanmıştın mutlaka. Şimdi de şu haline bak. Hayatını rezil ettin, hem de ne uğruna?"

"Hayatımı rezil filan etmedim Rosalind. Mantıklı ol."

"Ettin! İşini kaybettin, adın lekelendi, arkadaşların senden kaçıyor, boynunu kabuğundan çıkarmaya korkan bir kaplumbağa gibi Torrance Yolu'nda gizleniyorsun. Ayakkabının tozunu almaya layık olmayan adamlar ar-

kandan gülüyorlar. Gömleğin ütüsüz, saçını böyle kim kesti Tanrı bilir..."Tiradını kesiyor. "Sonunda çöp kutularını karıştırıp duran şu somurtkan bunaklardan biri olup çıkacaksın."

"Topraktaki bir delik olacak sonum," diyor David. "Senin de. Herkesin de."

"Yeter artık David. Zaten rahatsızım, tartışmak istemiyorum." Paketlerini topluyor. "Ekmekle reçel yemekten bıkarsan beni ara da sana yemek pişireyim."

Melanie Isaacs'ın adının anılması David'i tedirgin ediyor. Daha önceki ilişkileri kafasında hiç böyle uzun zaman yer etmemişti. Bir ilişki bittiğinde onu unutur giderdi. Ama Melanie konusunda bitmemiş bir şeyler var. Melanie'nin kokusu içinde yer etmiş, bir dişinin kokusu bu. O da David'in kokusunu anımsıyor mu acaba? *Tam senin tipin*, dedi Rosalind, onun bu işi bilmesi gerek. Ya bir daha karşılaşırlarsa, yani David ile Melanie? Acaba bir duygu kıvılcımı çakar mı, ilişkilerinin sona ermediğini belirten bir işaret olur mu?

Ama Melanie'ye yeniden yanaşmak düşüncesi delice bir şey. Kendisine zulmetmekle suçlanan adamla ne diye konuşsun ki kız? Hem zaten David hakkında ne düşünür ki, o komik kulaklı, saç tıraşı olmayan, buruşuk yakalı ahmak hakkında?

Kronos ile Rheia'nın evliliği[1]: doğaya aykırı. Bütün cilalı sözler bir kenara bırakılınca mahkemenin kuruluş nedeninin bunu cezalandırmak olduğu ortaya çıkmıştı. Yaşam biçimi için yargılanmıştı Kronos. Doğaya aykırı hareketleri için: yaşlı tohumları, yorgun tohumları, *cont-*

1. Yunan mitolojisinde tarımla ilgili tanrı. Kız kardeşi Rheia'yla evlenmişti, bu evlilikten Zeus doğmuştu. (Y.N.)

ra naturam[1] rahimde hayat belirtisi göstermeyen tohumları saldığı için. Yaşlı adamlar, genç kadınlara el koyarlarsa, türlerin geleceği ne olur? Aslında, davanın temel konusu buydu. Edebiyatın yarısı bu konudan söz eder: türler kurtulsun diye yaşlı adamların altından kurtulmaya çalışan genç kadınlardan.

David içini çekiyor. Gençler birbirlerine sarılmış, kendilerini pervasızca erotik müziğe kaptırmışlar. *Bu ülke yaşlı adamlar için değil.*[2] David zamanının büyük bölümünü iç çekerek geçiriyor gibi. Pişmanlık: Pişmanlık duyuracak bir işaret, buradan başlayabilir.

İki yıl öncesine kadar Dock Tiyatrosu, denizaşırı ülkelere götürülmeyi bekleyen domuz ve öküz leşlerinin korunduğu bir soğuk hava deposuydu. Şimdiyse son moda bir eğlence merkezi. David oraya geç gidiyor, ışıklar sönerken yerine oturuyor. "Halkın isteği üzerine yeniden başlayan müthiş bir başarı": *Globe Salonu'nda Günbatımı* oyununun yeni prodüksiyonu böyle duyuruluyor basılı programında. Dekor daha şık, yönetmen daha profesyonel, yeni bir başoyuncu var. Bununla birlikte David oyunu, incelikten yoksun mizahı ve iyice belirgin siyasal amacıyla önceden olduğu gibi yine tahammül edilemez buluyor.

Berber çırağı Gloria rolü hâlâ Melanie'de. Altın rengi tayt üstüne pembe bir kaftan giyen, yüzü alaca bulaca boyanan, saçı başının tepesinde bukle bukle toplanan Melanie, yüksek topuklu ayakkabıların üzerinde sahneye düşe kalka çıkıyor. Ne söyleyeceği belli; ama bu cümleleri, zamanını ustaca ayarlayarak zırıltılı bir *Kaaps* ak-

1. (Lat.) Doğaya aykırı. (Y.N.)
2. William Buter Yents'in "Sailing to Byzantium" şiirinden bir dize. (Y.N.)

sanıyla söylüyor. Eskisiyle kıyaslanınca kendine daha çok güvendiği görülüyor; aslında, rolünü iyi oynuyor, yetenekli olduğu belli. David'in uzakta olduğu aylar boyunca Melanie'nin büyümüş, kimliğini bulmuş olması mümkün mü? "*Beni öldürmeyen şey, beni güçlü kılar.*"[1] Belki dava onun için de bir sınama olmuştu; belki o da acı çekmiş ve acıyı arkasında bırakmıştı.

Bir işaret olsa diye umuyor David. Bir işaret olsaydı, ne yapması gerektiğini bilirdi. Örneğin bu garip giysiler Melanie'nin bedenini soğuk, mahrem alevlerle yaksaydı ve Melanie, David'in karşısında, bir tek onun bileceği bir ifadeyle, Lucy'nin eski odasında yaşadıkları o son gecede olduğu gibi çırılçıplak ve kusursuz dikilseydi.

David'in çevresinde oturan al yanaklı, etli butlu tatilciler, oyundan keyif alıyorlar. Melanie-Gloria'dan hoşlanmışlar. Açık saçık şakalara kıkır kıkır gülüyorlar, oyuncular birbirlerine sövüp saydıkça kahkahayı basıyorlar.

Bu seyirciler, kendi yurttaşları olmasına karşın elinde olmadan onların arasında kendisini bir yabancı gibi hissediyor David, oraya izinsiz giren biri gibi. Ama bu insanlar, Melanie'nin sözlerine gülünce göğsü gururla kabarıyor. O *benim*, demek istiyor, onlara dönerek, sanki Melanie kızıymış gibi.

Ansızın, çok eski bir anı geliyor aklına: Trompsburg'un dışında, N1 karayolunda arabasına aldığı biri, yalnız başına yolculuk eden yirmi yaşlarında bir kadın, yanık tenli, üstü başı toz içinde bir Alman turist. Touws Nehri'ne kadar gitmiş, bir otelde oda tutmuşlardı. David, kadına yemek yedirmiş, sonra da onunla yatmıştı. Kadının ince, uzun bacaklarını hatırlıyor; yumuşacık saçlarını, parmaklarının arasında tüy gibi hafif duruşunu hatırlıyor.

1. Friedrich Nietzsche'nin *Putların Batışı* eserinden. (Y.N.)

Uyanıkken düş görür gibi, apansız ve sessiz bir fışkırmayla, imgeler sel gibi iniyor üstüne, her iki kıtada tanımış olduğu kadınların imgeleri; bazıları o kadar eski günlerden kalma ki zor tanıyor onları. Rüzgârla savrulan yapraklar gibi, karmakarışık, geçiyorlar önünden. *İnsanlarla dolu bir panayır yeri*; kendisinin hayatıyla karışmış yüzlerce hayat. Soluğunu tutuyor, bu imgelerin sürmesini istiyor.

Bütün bu kadınlara, bütün bu hayatlara ne oldu? Onların da ya da aralarından bazılarının da, beklenmedik bir anda hatıralar denizine daldıkları oluyor mu? Alman kızı: Tam şu anda, kendisini Afrika'da bir yol kenarında arabasına alıp geceyi onunla geçiren erkeği, hatırlaması mümkün mü?

Zenginleşmiş: Gazetelerin alay etmek için seçtikleri sözcük buydu. O koşullarda, ağzından çıkmaması gereken çok budalaca bir sözcüktü bu; ama şimdi, tam şu anda, bu sözüne sadık kalacaktı. Melanie'ye sadık kalacaktı, Touws Nehri'ndeki kıza, Rosalind'e, Bev Shaw'a, Soraya'ya; onların her birinin yanında zenginleşmişti David, ötekilerin yanında da, en önemsizlerinin, çuvalladıklarının yanında bile. Göğsünün içinde çiçekler açar gibi, yüreği şükranla dolup taşıyor.

Bu gibi anlar nereden gelir? Kuşkusuz uykuya dalarken gelen bir duygudur; ama bunun açıklaması ne? Eğer bir yöne doğru götürülüyorsa, bunu yapan hangi tanrıdır?

Sahnedeki oyun sürüyor. Melanie'nin elindeki süpürgenin, elektrik kordonuna dolandığı yere gelmişler. Bir magnezyum çakması, arkasından sahne ansızın karanlığa gömülüyor. "*Hazreti İsa aşkına, jou dom meid!*[1]" diye haykırıyor berber.

1. (Afrikaner dili) Aptal kız. (Y.N.)

Melanie ile arasında yirmi sıra koltuk var ama David tam o anda, Melanie'nin ta oradan, kendisinin kokusunu almasını, düşüncelerinin kokusunu almasını diliyor.

Kafasına hafif bir şey çarpınca David daldığı hayallerden uyanıyor. Bir an sonra bir başka şey yanından geçip öndeki koltuğa çarpıyor; bilye büyüklüğünde bir kâğıt top. Bir üçüncüsü ensesini buluyor. Hedef kendisi, bundan kuşkusu yok.

Dönüp bakması bekleniyor. *Kim yaptı bunu*, diye haykırması bekleniyor. Ya da farkında değilmiş gibi yaparak gözlerini önüne dikip kalacak.

Dördüncü bir topak omzuna çarpıp sekiyor. Yanındaki koltukta oturan adam, David'e şaşkınlıkla göz atıyor.

Sahnede oyun ilerliyor. Berber Sidney ölümcül zarfı açıp mal sahibinin ültimatomunu yüksek sesle okuyor. Ay sonuna kadar kira borcunu ödemek zorundalar, bunu yapmazlarsa Globe'un kapanması gerekecek. "Şimdi ne yapacağız?" diye sızlanıyor Miriam, saç yıkayan kadın.

"Hişt," diye fısıldıyor biri arkadan, sahneden duyulmayacak kadar alçak bir sesle. "Hişt!"

David dönünce bir kâğıt top şakağına çarpıyor. Salonun arka duvarına sırtını dayamış Ryan'ı görüyor, Melanie'nin kulağı küpeli, keçi sakallı erkek arkadaşı. Göz göze geliyorlar. "Profesör Lurie!" diye fısıldıyor Ryan, boğuk bir sesle. Davranışı çok çirkin olmasına karşın çocuk oldukça rahat görünüyor. Hafifçe gülümsüyor da.

Oyun sürüyor ama David'in sağında solunda kıpırdanmalar var. "Hişt," diye tıslıyor yine Ryan. İki koltuk ötedeki kadın, "Susun!" diyor David'e doğru, oysa David ağzını bile açmamış.

Tam beş çift dizin önünden ite kaka geçmesi gerekiyor. (Özür dilerim ... özür dilerim), ters ters bakışlar, öfkeli homurtular; sonunda sıranın ucuna varıyor, dışarı çıkıyor, rüzgârlı, karanlık geceye ulaşıyor.

Arkasında bir gürültü duyuyor. Dönüyor. Bir sigaranın ucu parıldıyor: Ryan peşinden otoparka gelmiş.

"Amacın ne, söyler misin?" diye bağırıyor David. "Bu çocukça davranışının nedenini açıklayacak mısın?"

Ryan sigarasından bir nefes çekiyor. "Sana iyilik ediyorum, Profesör. Dersini hâlâ almadın mı?"

"Neymiş dersim?"

"Kendi çöplüğünde kal."

Kendi çöplüğün: Bu çocuk kim oluyor da kendi çöplüğünün ne olduğunu söylüyor? Birbirine tümüyle yabancı olan iki kişiyi birbirinin kollarına iten, onları bütün sağduyunun dışında tek beden yapan, birleştiren gücü ne bilir bu çocuk? *Omnis gens quaecumque se in se perficere vult.* Kendini geliştirmek zorunda kalan zürriyetin tohumu, kadının bedeninin derinlerine girer, geleceği yaratmaya çalışır. Giriyor, girmiş.

Ryan hâlâ konuşuyor: "Onu rahat bırak be adam! Melanie seni görürse suratına tükürür!" Sigarasını yere atıp David'e yaklaşıyor. Işıl ışıl yanan yıldızların altında karşı karşıya duruyorlar. "Kendine başka bir yaşam kur Profesör. İnan bana."

Green Point'te, Ana Cadde boyunca ağır ağır sürüyor arabasını. *Suratına tükürür*: David bunu beklemiyordu. Direksiyondaki eli titriyor. Hayatın şokları, bunlara alışmaya çalışmalı.

Sokakta bir sürü fahişe var; trafik ışıklarından birinde bunlardan biri ilişiyor gözüne, mini bir siyah deri eteklik giymiş olan uzun boylu bir genç kız. *Neden olmasın*, diye düşünüyor, *her şeyin açığa çıktığı bu gecede?*

Sinyal Tepesi'nin eteklerindeki çıkmaz sokaklardan birinde arabayı park ediyorlar. Kız sarhoş ya da esrar çekmiş; ağzından tutarlı bir söz çıkmıyor. Yine de kendisin-

den beklenen şeyi olabildiğince iyi yerine getiriyor. Sonra, başını David'in kucağına koyup dinleniyor. Sokak lambalarının ışığı altında göründüğünden daha genç, hatta Melanie'den bile genç. David elini kızın başının üzerine koyuyor. Elinin titremesi durmuş. Başı dönüyor, doygun; aynı zamanda nedense içinden korumak geliyor.

İşte bu kadar basit, diye düşünüyor. *Nasıl da unuttum bunu?*

Kötü bir adam değil; ama iyi de değil. Soğuk değil ama sıcak da değil, en sıcakken bile sıcak değil. Teresa'nın ölçülerine göre değil; Byron'un ölçülerine göre bile değil. Ateşi eksik. Giyeceği hüküm bu mu, evrenin hükmü ve her şeyi gören Tanrı'nın?

Kız kıpırdanıyor, doğrulup oturuyor. "Beni nereye götürüyorsun?" diye mırıldanıyor.

"Seni bulduğum yere geri götürüyorum."

22

Lucy ile bağlantısını telefonla sürdürüyor. Konuşmaları sırasında Lucy, onu, çiftlikte her şeyin yolunda gittiğine inandırmaya çalışıyor, o da Lucy'nin sözlerine güvendiği izlenimini yaratmaya çabalıyor. Çiçek tarhlarında çok çalışıyorum, diyor Lucy, ilkbahar çiçekleri gonca vermiş. Köpek kulübeleri yeniden canlanıyormuş. Tam pansiyon kalan iki köpek varmış, bu sayının artmasını bekliyormuş. Petrus evle meşgul oluyormuş ama yardım etmeye pek gönüllü değilmiş. Shawlar sık sık ziyarete geliyorlarmış. Hayır, paraya ihtiyacı yokmuş.

Ama Lucy'nin sesindeki bir şey David'i rahatsız ediyor. Bev Shaw'a telefon ediyor. "Sorabileceğim tek kişi sensin," diyor ona. "Lucy nasıl, doğruyu söyle."

Bev Shaw temkinli. "Sana ne anlattı?"

"Bana her şeyin yolunda gittiğini anlatıyor. Ama sesi zombi gibi çıkıyor. Yatıştırıcı almış gibi konuşuyor. Alıyor mu?"

Bev Shaw soruyu yanıtlamaktan kaçınıyor. Bununla birlikte, sözcüklerini dikkatle seçerek, birtakım "gelişmeler" olduğunu söylüyor.

"Ne gelişmesi?"

"Söyleyemem David. Beni zorlama. Lucy kendisi anlatmalı."

Lucy'ye telefon ediyor. "Durban'a gitmem gerekiyor," diyor, yalan söyleyerek. "Bir iş olasılığı var da. Bir-iki günlüğüne uğrayabilir miyim?"

"Bev'le mi konuştun?"

"Bev'in bununla ne ilgisi var. Gelebilir miyim?"

Port Elizabeth'e uçakla gidip orada bir araba kiralıyor. İki saat sonra anayoldan çıkıp çiftliğe giden yan yola sapıyor, Lucy'nin çiftliğine, Lucy'nin topraklarına.

Burası David'in de toprağı mı? Toprak kendininmiş gibi gelmiyor David'e. Burada geçirdiği onca zamana karşın yabancı bir ülke gibi burası.

Değişiklikler olmuş. Pek de ustalıkla yerleştirilmemiş bir dikenli tel, şimdi Lucy ile Petrus'un arazisini birbirinden ayırıyor. Petrus'un tarafında birkaç tane sıska inek otluyor, Petrus'un evi gerçek olmuş. Gri ve biçimsiz bir ev bu, eski çiftlik evinin doğusunda, ufak bir tepenin üzerinde yükseliyor; sabahları gölgesi uzun vuruyordur, diye düşünüyor David.

Lucy kapıyı açıyor, üzerinde geceliğe benzeyen biçimsiz bir giysi var. Eskiden olduğu gibi canlı ve sağlıklı görünmüyor. Teni matlaşmış, saçları yıkanmamış. David'in kucaklamasına içtenliksiz bir karşılık veriyor. "İçeri gel," diyor, "çay yapıyordum."

Mutfaktaki masanın başında oturuyorlar. Lucy çay koyuyor, David'in önüne bir paket zencefilli bisküvi bırakıyor. "Şu Durban'daki teklifi anlatsana," diyor.

"Sonra anlatırım. Senin için kaygılandığım için buradayım Lucy. İyi misin sen?"

"Gebeyim."

"Nesin?"

"Gebeyim."

"Kimden? O gün mü oldu?"

"O gün."

"Anlamıyorum. Senin ve o doktorunun bunun çare-

sine baktığınızı sanıyordum."

"Hayır."

"Hayır da ne demek? Yani çaresine bakmamış mıydın?"

"Önlem aldım. Senin ima ettiğin dışında her konuda önlem aldım. Ama kürtaj yaptırmam. Böyle bir şeyi yeniden yaşamaya hazır değilim."

"Böyle hissettiğini bilmiyordum. Kürtaja karşı olduğunu bana hiç söylememiştin. Hem bu kürtaj da nereden çıktı? Senin Ovral aldığını sanıyordum."

"Bunun inançla bir ilgisi yok. Hem Ovral aldığımı hiçbir zaman söylemedim."

"Bana daha önce söyleyebilirdin. Neden benden sakladın?"

"Çünkü senin bana patlamana dayanacak halim yoktu. David, benim yaptıklarımı beğenmene ya da beğenmemene bakarak sürdüremem yaşamımı. Artık bunu yapamam. Benim yaptığım her şey, senin yaşamöykünün bir parçasıymış gibi davranıyorsun. Sen baş kahramansın, ben oyunun yarısına kadar sahneye çıkmayan yardımcı oyuncuyum. Eh, senin düşündüğün gibi insanlar başoyuncu ve yardımcı oyuncu diye ikiye ayrılmazlar. Ben yardımcı oyuncu değilim. Benim kendime ait bir yaşamım var, seninki nasıl senin için değerliyse benim yaşamım da benim için değerli. Kendi yaşamımda kararlarımı kendim veririm."

Bir patlama mı? Lucy'nin yaptığı da bir patlama değil mi? "Yeter Lucy," diyor, masanın üzerinden uzanıp onun elini tutarken. "Bu çocuğu doğuracağını mı söylüyorsun bana?"

"Evet."

"O adamlardan birinin çocuğunu mu?"

"Evet."

"Neden?"

"Neden mi? Ben bir kadınım, David. Çocuklardan nefret ettiğimi mi sanıyorsun? Babası onlardan biri diye çocuktan vaz mı geçeyim?"

"Kimden olduğunu biliyordun. Ne zaman doğacak?"

"Mayısta. Mayıs sonunda."

"Kesin kararını verdin mi?"

"Evet."

"Pekâlâ. İtiraf edeyim ki bu benim için bir şok oldu; ama senin yanındayım, neye karar verirsen ver. Bundan kuşkun olmasın. Şimdi yürüyüşe çıkıyorum. Daha sonra yine konuşuruz."

Neden şimdi konuşmuyorlar? Çünkü David sarsılmış. Çünkü o da patlayabilir.

Bu işi yeniden yaşamaya hazır olmadığını söylüyor Lucy. Demek daha önce de kürtaj yaptırmış. Asla aklına gelmezdi bu. Ne zaman olmuş olabilir? Henüz evden ayrılmadan mı? Rosalind biliyor muydu, David'den saklamışlar mıydı?

Üçlü çete. Üç baba birden. Hırsızdan çok tecavüzcüler demişti Lucy onlar için; o bölgede dolaşan, kadınlara saldıran, vahşi emellerini yerine getiren tecavüzcü vergi tahsildarları. Eh, Lucy yanılıyordu. Tecavüz etmiyorlar, çiftleşiyorlardı. Gösteriyi yürüten zevk alma ilkesi değil, husyelerdi, kendilerini rahmin içine boşaltmak isteyen tohum dolu torbalar. Sonra bir bakıyorsunuz *çocuk*! Kızının rahmindeki küçük bir solucandan başka bir şey değilken ona çocuk, demeye başlamış bile. Öylesi tohumlar ne tür bir çocuğa hayat verebilir ki; kadının içine aşkla değil kinle boşaltılan, birbirine karışan, köpek idrarı gibi, kızını lekelemek, damgalamak amacıyla boşaltılan tohumlar?

Bir oğula sahip olma duygusu taşımayan bir baba; her şey böyle mi sona erecekti, rolü böyle mi tükenecekti, toprağa sızan su gibi? Kim düşünürdü bunu? Her günkü gibi bir gün, bulutsuz bir gökyüzü, tatlı bir güneş; ama

yine de birden her şey değişiyor, baştan aşağı değişiyor!

Mutfağın dışında duvara dayanıyor, yüzünü ellerinin arasına gömüyor, göğsü kabarıyor, kabarıyor ve sonunda ağlıyor.

Lucy'nin artık kullanmadığı eski odasına yerleşiyor. Öğleden sonranın geri kalan kısmında Lucy'den uzak duruyor, düşünmeden bir şey söylerim diye korkuyor.

Akşam yemeğinde yeni bir şey çıkıyor ortaya. "Aklıma gelmişken," diyor Lucy, "çocuk geri geldi."

"Çocuk mu?"

"Evet, Petrus'un partisinde tartıştığın çocuk. Petrus'un yanında kalıyor, ona yardım ediyor. Adı Pollux.[1]"

"Adı Mncedisi değil mi? Nqabayakhe değil mi? Telaffuz edilmesi güç bir ad değil de yalnızca Pollux mu?"

"P-O-L-L-U-X. Hem David, şu berbat alaycılığından vazgeçsen olmaz mı?"

"Ne demek istediğini bilmiyorum."

"Elbette biliyorsun. Ben çocukken yıllarca bana karşı kullandın bunu, amacın beni küçük düşürmekti. Unutmuş olamazsın. Her neyse, Pollux, Petrus'un karısının kardeşi oluyor. Bu gerçek bir kardeş anlamına geliyor mu, bilmiyorum. Ama Petrus'un ona karşı görevleri var, aile içi görevler."

"Şimdi her şey ortaya çıkmaya başlıyor. Genç Pollux, suç mahalline geri dönüyor, biz de hiçbir şey olmamış gibi davranacağız."

"Öfkelenme David, yararı yok. Petrus'un dediğine göre Pollux okulu bırakmış, iş de bulamıyormuş. Onun buralarda olduğunu söyleyip seni uyarmak istedim. Se-

1. Yunan-Roma mitolojisinde, Leda'nın Zeus'tan olma ikiz çocuklarından biri. İkizler burcunun simgesi olan tanrılardan. (Y.N)

nin yerinde olsam ondan uzak dururdum. O çocukta tuhaf bir şey var. Ama buradan gitmesini söyleyemem ona, buna yetkim yok."

"Özellikle de..." cümlesini bitirmiyor David.

"Özellikle de ne? Söyle."

"Özellikle de karnındaki çocuğun babası ise. Lucy durumun gülünçleşiyor, hatta gülünçten de öte, uğursuz oluyor. Bunu nasıl görmezsin, bilmiyorum. Sana yalvarıyorum, çok geç olmadan çiftlikten uzaklaş. Yapılacak tek mantıklı şey bu."

"Şuna *çiftlik* deyip durma David. Burası bir çiftlik değil, sadece bir şeyler yetiştirdiğim bir toprak parçası; bunu ikimiz de biliyoruz. Ama yo, vazgeçmeyeceğim."

Yatmaya giderken yüreğinde bir ağırlık var David'in. Lucy ile arasında değişen bir şey yok, düzelen bir şey de. David sanki hiç gitmemiş gibi yine birbirlerine giriyorlar.

Sabah olmuş. David, yeni konulan çitin üzerinden atlıyor. Petrus'un karısı eski ahırların arkasında çamaşır asıyor. "Günaydın," diyor David. "*Molo*. Petrus'u arıyorum."

Kadın David'in yüzüne bakmıyor; ama eliyle uyuşuk uyuşuk inşaat alanını gösteriyor. Hareketleri ağır, yorgun. Doğum yakın; David bile görebiliyor bunu.

Petrus pencerelere cam takıyor. Uzun uzadıya selam faslı var ama David şimdi hiç o havada değil. "Lucy bana oğlanın geri döndüğünü söyledi," diyor. "Pollux. Lucy'ye saldıran oğlan."

Petrus elindeki bıçağı sıyırıyor, yere bırakıyor. "O benim akrabam," diyor, 'r'yi yuvarlayarak. "Böyle bir şey oldu diye ona gitmesini mi söyleyeceğim?"

"Onu tanımadığını söylemiştin. Bana yalan söyledin."

Petrus piposunu sararmış dişlerinin arasına oturtuyor, kuvvetle emiyor. Sonra ağzından alıyor onu ve sıntıyor.

"Yalan söylüyorum," diyor, "sana yalan söylüyorum." Yeniden emiyor pipoyu. "Sana neden yalan söylüyorum?"

"Bana değil, kendine sor bunu Petrus. Neden yalan söylüyorsun?"

Gülümseme siliniyor. "Sen gidiyorsun, sonra yine geri geliyorsun; neden?" Meydan okurcasına bakıyor. "Burada bir işin yok. Çocuğuna bakmaya geliyorsun. Ben de kendi çocuğuma bakıyorum."

"Senin çocuğun mu? Şimdi bu Pollux senin çocuğun mu oluyor?"

"Evet. O bir çocuk. Benim ailem o, benim yakınım."

Demek öyle. Artık yalan yok. *Benim ailem*. Olabildiği kadar açık bir yanıt. Eh, Lucy de *onun ailesi*.

"Olanların kötü bir şey olduğunu söylüyorsun," diye sürdürüyor Petrus. "Ben de kötü olduğunu söylüyorum. Kötü. Ama bitti." Pipoyu ağzından çekiyor, sapını sertçe havaya saplıyor. "Bitti."

"Bitmedi. Ne demek istediğimi anlamamış gibi yapma. Daha bitmedi. Tam tersine, henüz başlıyor. Ben öldükten, sen öldükten sonra bile sürecek."

Petrus düşünceli düşünceli bakıyor ona, anlamamış numarası yapmıyor. "Pollux onunla evlenecek," diyor sonunda. "Lucy ile evlenecek, ne var ki çok genç daha, evlenemeyecek kadar genç. Hâlâ bir çocuk."

"Tehlikeli bir çocuk. Genç bir serseri. Çakalın teki."

Petrus bu hakaretleri bir kenara itiyor. "Evet, çok genç o, çok genç. Belki günün birinde evlenir ama şimdi değil. Ben evlenirim."

"Kiminle evlenirsin?"

"Lucy ile evlenirim."

David kulaklarına inanamıyor. Demek buydu, hayali rakiple girişilen o dövüşün amacı buydu: bu öneri, bu darbe! Petrus karşısına dikilmiş, içi boş piposunu çekiştirerek yanıtını bekliyor.

"Demek Lucy ile evlenirsin," diyor David ihtiyatla. "Ne demek istediğini açıkla bana. Yo, bekle, açıklamasan daha iyi olur. Duymak istediğim bir şey değil bu. Bizde işler böyle yürümez."

Biz: Az kalsın, *Biz*, *Batılılar*, diyecek oluyor.

"Evet, anlıyorum, anlıyorum," diyor Petrus. Kıkır kıkır gülüyor. "Ama ben sana söylüyorum, sen de Lucy'ye söylersin. O zaman bütün bunlar geçer, bu kötülükler."

"Lucy evlenmek istemiyor. Bir erkekle evlenmek istemiyor. Üzerinde düşüneceği bir seçenek değil bu. Olabildiğince açık söyledim bunu. Kendi hayatını yaşamak istiyor."

"Evet, biliyorum," diyor Petrus. Belki gerçekten de biliyordur. Petrus'u küçümsemek budalalık olurdu. "Ama burada," diyor Petrus, "tehlikeli bu, çok tehlikeli. Kadın evli olmalı."

"Bu işi sorunsuz halletmeye çalıştım," diyor David sonradan Lucy'ye. "Ama duyduklarıma inanasım gelmedi. Tam anlamıyla şantajdı."

"Şantaj filan değildi. Yanılıyorsun. Umarım kendini kaybetmemişsindir."

"Yo, kaybetmedim. Önerisini sana ileteceğimi söyledim, o kadar. Senin ilgileneceğini sanmadığımı söyledim."

"Gücendin mi?"

"Petrus'un kayınpederi olma olasılığı mı beni gücendirecek? Hayır. Şaşırdım, hayrete düştüm, nutkum tutuldu; ama gücenmedim, bu kadarcık olsun güven bana."

"Şunu söylemeliyim ki, bu ilk kez olmuyor. Petrus bir süredir imalarda bulunuyordu. Onun yanında olmamın benim için daha güvenlikli olacağını söylüyordu. Bu bir şaka da değil, tehdit de. Bir bakıma ciddi o."

"Bir bakıma ciddi olduğundan kuşkum yok. Mesele,

hangi bakımdan olduğu? Acaba farkında mı, senin?.."

"Yani benim durumumun farkında mı diye soruyorsun? Ona bir şey anlatmadım. Ama eminim ki Petrus ile karısı neler olduğunu anlamışlardır."

"Bu ona düşüncesini değiştirtmez mi?"

"Niye değiştirtsin? Böylece ailenin içine daha çok girmiş olurum. Hem o benim peşimde değil ki, çiftliğin peşinde. Çiftlik benim çeyizim olacak."

"Ama bu akıl almaz bir şey Lucy! O zaten evli! Aslında sen bana onun iki karılı olduğunu söylemiştin. Bunu nasıl düşünebilirsin?"

"Senin, işin aslını anladığını sanmıyorum David. Petrus bana, kilisede evlenelim sonra da Wild Coast'ta balayına çıkalım, demiyor ki. Bana bir birleşme, bir iş öneriyor. Ben toprağımı veriyorum, bunun karşılığında onun yanına sığınma hakkını elde ediyorum. Yoksa korunmasız olduğumu, av olduğumu bana hatırlatmak istiyor."

"Peki bu şantaj değil mi? İşin kişisel yanı ne olacak? Bu önerisinin kişisel bir yanı yok mu?"

"Yani Petrus kendisiyle yatmamı isteyecek mi diye soruyorsun? Petrus'un benimle yatmak isteyeceğine emin değilim, onun amacı mesajını iletmek. Dürüst olmam gerekirse yo, Petrus'la yatmak istemiyorum. Kesinlikle istemiyorum."

"O zaman tartışmamıza gerek yok. Kararını Petrus'a ileteyim mi; önerisini kabul etmediğini, nedenini açıklamadan?"

"Yo, bekle. Petrus'a büyüklük taslamadan önce bir dakika dur da benim durumumu tarafsız bir gözle tart. Tarafsız gözle bakıldığında ben yalnız bir kadınım. Erkek kardeşim yok. Bir babam var ama uzakta, ayrıca burada geçerli olan koşullar göz önüne alındığında, güçsüz. Sığınmak için, korunmak için kime başvurabilirim? Ettinger'e mi? Ettinger'in kafasına bir kurşun yemiş olarak bir

köşede bulunması an meselesi. Pratik açıdan bakıldığında, Petrus'tan başka kimse yok ortada. Petrus büyük bir adam olmayabilir, ama benim gibi küçük biri için yeteri kadar büyük. Hem hiç değilse tanıyorum Petrus'u. Hayal filan kurmuyorum onun hakkında. Neyle karşılaşacağımı biliyorum."

"Lucy, Cape Town'daki evi satmak üzereyim. Seni Hollanda'ya gönderebilirim. Ya da buradan daha güvenli bir yerde yerleşmen için ne gerekiyorsa sana sağlamaya da hazırım. Bunu düşün."

Lucy onu duymamış gibi. "Petrus'un yanına git," diyor. "Şunu öner: Onun korumasını kabul ettiğimi söyle. İlişkimiz hakkında istediği hikâyeyi anlatabilir ortalıkta, onu yalancı çıkarmam. Beni üçüncü karısı olarak sunacaksa, bırak sunsun. Cariyesi olarak sunacaksa, sunsun. Ama çocuk da onun çocuğu olur. Çocuk, onun ailesinin bir parçası olur. Araziye gelince, ona söyle, ev bende kaldığı sürece araziyi ona vermeye hazırım. Onun toprağında kiracı olurum."

"Bir *bywoner*.[1]"

"Bir *bywoner*. Ama tekrarlıyorum, ev bende kalacak. Bu eve benden izin almadan kimse giremez. O dahil. Köpeklerin kulübeleri de bende kalır."

"Bu işlemez Lucy. Yasal açıdan işlemez. Bunu biliyorsun."

"O zaman senin önerin ne?"

Lucy üzerinde sabahlığı ve ayağında terlikleri kucağında bir gün öncesinin gazetesiyle oturuyor. Saçları cansızca sarkıyor; fazla kilolu ama kendini koyvermiş, sağlıksız bir görünümde. Bakımevlerinin koridorlarında ayaklarını sürüye sürüye dolaşıp kendi kendilerine fısıl-

1. (Afrikaner dili) Maraba. (Y.N.)

dayarak konuşan kadınlara benzemeye başlamış gitgide. Petrus neden zahmet edip pazarlık etsin ki? Lucy uzun süre dayanamaz. Onu bir başına bırakınca çok geçmeden çürümüş meyve gibi yere düşüverir.

"Önerimi yaptım. İki öneri yaptım."

"Hayır, buradan gitmiyorum. Petrus'a git ve söylediklerimi ona ilet. Söyle ona, araziyi ona veriyorum. Söyle ona, araziyi alabilir, tapusuyla filan. Buna bayılacak."

Aralarında bir sessizlik oluyor.

"Ne kadar alçaltıcı," diyor David sonunda. "Onca umutlar ve böyle son bulması."

"Evet, haklısın, alçaltıcı. Ama belki de yeniden başlamak için iyi bir noktadır bu. Belki de kabul etmeyi öğrenmem gereken şey budur. Sıfırdan başlamak. Hiçbir şeyim olmadan. 'Şunun dışında' demeden. Hiçbir şeysiz. Ne bir kart, ne bir silah, ne arazi, ne hak, ne onur."

"Bir köpek gibi."

"Evet, bir köpek gibi."

23

Öğle öncesi. David dışarı çıkıp buldog Katy'yi yürüyüşe götürmüş. Şaşırtıcı ama Katy ona ayak uydurmuş, ya David eskisinden daha yavaş yürüdüğü için ya da Katy eskisinden hızlı yürüdüğü için. Katy her zamanki gibi sesli sesli soluk alıyor ve göğsü hırıldıyor; ama görünüşe bakılırsa bu David'i eskisi gibi öfkelendirmiyor.

Eve yaklaşırlarken oğlanı görüyor, Petrus'un *ailem* dediği oğlanı, yüzü arka duvara dönük duruyor. Önce onun işediğini sanıyor David, sonra banyonun penceresinden içeriyi gözetlediğini, Lucy'yi dikizlediğini fark ediyor.

Katy hırıldamaya başlıyor ama çocuk o kadar dalmış ki köpeğin farkına varmıyor. Arkasına döner dönmez David ve köpekle burun buruna geliyor. David elinin tersiyle çocuğun suratına vuruyor. "*Seni domuz seni!*" diye bağırıyor, bir daha vuruyor, çocuk sendeliyor. *Seni pis domuz!*

Canı pek acımasa da ürküyor çocuk, koşmaya davranıyor; ama ayakları birbirine dolanıyor. Köpek bir anda onun üstüne atlıyor. Dişlerini dirseğine geçiriyor, Katy ön ayaklarını sımsıkı yere bastırıp çocuğu çekeliyor, hırlıyor. Çocuk acıyla haykırıp kendini kurtarmaya çalışıyor. Yumruğunu sallıyor, ancak darbeleri güçsüz, zaten köpek de aldırmıyor.

Domuz sözcüğü hâlâ havada yankılanıyor. David hiç böyle derin bir öfke duymamıştı. Çocuğa hak ettiği şeyi vermek istiyor: temiz bir dayak. Hayatı boyunca uzak durduğu cümleler ansızın doğru ve uygun geliyor ona: *Dersini ver, yerini bilsin.* Demek böyle, diye düşünüyor. Vahşi gibi davranmak böyle oluyor demek!

Çocuğa sertçe, sıkı bir tekme atıyor, çocuk yan tarafa savruluyor. Pollux'muş! Ne biçim ad!

Köpek konumunu değiştirip çocuğun üstüne çıkıyor, hırsla onun kolunu çekiştirip gömleğini parçalıyor. Çocuk köpeği itmeye çabalıyor ama köpek pes etmiyor. "Ay ay ay ay!" diye bağırıyor çocuk acıyla. "Seni geberteceğim!" diye haykırıyor.

Birden Lucy çıkıyor ortaya. "Katy!" diye bağırıyor.

Köpek ona yan gözle bakıyor ama aldırmıyor.

Lucy dizüstü çöküp köpeği boyunluğundan yakalıyor, tatlı bir sesle, çabuk çabuk konuşuyor. Köpek istemeye istemeye pençesini gevşetiyor.

"İyi misin?" diye soruyor Lucy.

Oğlan acıyla inliyor. Burnundan sümükleri akıyor. "Seni geberteceğim!" diyor, inlerken. Ağlayacak gibi.

Lucy, onun gömleğinin kolunu kıvırıyor. Köpeğin diş izleri kalmış, çocuğun koluna bakarlarken esmer teninin üzerinde boncuk'boncuk kan beliriyor.

"Gel gidip yıkayalım şunu," diyor Lucy. Çocuk sümüğüyle gözyaşlarını içine çekiyor, başını iki yana sallıyor.

Lucy'nin üzerinde yalnızca bornozu var. Yerinden doğrulurken kuşağı çözülüyor ve göğüsleri görünüyor.

Kızının memelerini son gördüğünde, altı yaşında bir kızın gül goncası iriliğindeki minik memeleriydi. Şimdiyse dolgun, yuvarlak ve neredeyse süt gibi beyazlar. Bir sessizlik çöküyor. David bakıyor, çocuk da bakıyor, hem de utanmadan. Yeniden bir öfke yükseliyor David'in içinde, gözleri buğulanıyor.

Lucy, onlara arkasını dönüp, örtünüyor. Çocuk bir hamlede ayağa fırlıyor, yanlarından uzaklaşıyor. "Hepinizi geberteceğiz!" diye bağırıyor. Dönüyor; kasıtlı olarak ekili patatesleri eziyor, sonra tel örgünün altından eğilerek geçip Petrus'un evine doğru gidiyor. Kolunu hâlâ eliyle korusa da, yürüyüşü havalı.

Lucy haklı. Bu çocuğun bir tuhaflığı var, kafadan kontak. Genç bir erkeğin bedeninde vahşi bir çocuk. Daha da ötesi var bu işin, David'in anlamadığı bir başka açısı var. Lucy'nin bu çocuğu korumaktaki amacı ne?

Lucy konuşmaya başlıyor: "Bu böyle süremez David. Ben Petrus'la ve *aanhanger*'leriyle[1] başa çıkabilirim. Seninle başa çıkabilirim ama hepinizle birden başa çıkamam."

"Pencereden seni dikizliyordu. Bunu biliyor muydun?"

"Dengesiz o. Dengesiz bir çocuk."

"Bu bir mazeret mi? Sana yaptığının mazereti olabilir mi?"

Lucy'nin dudakları kıpırdıyor ama ne dediği anlaşılmıyor.

"Ona güvenmiyorum," diye devam ediyor David. "Kaypak biri. Ne kötülük yapabilirim diye çevreyi koklayan bir çakal gibi. Eskiden bunun gibilerine verilecek ad belliydi. Yetersiz, derdik. Zihinsel açıdan yetersiz. Ahlak açısından yetersiz. Onu tımarhaneye kapatmalı."

"David, çok tehlikeli bu sözler. Böyle düşünmek istiyorsan, düşüncelerini kendine sakla. Hem onun hakkında ne düşündüğün önemli değil şimdi. O burada, buhar olup havaya karışmayacak, o hayatın bir gerçeği." Güneşin karşısında gözlerini kısıp yandan bakıyor David'e.

1. (Afrikaner dili) Yandaşları. (Y.N.)

Katy, Lucy'nin ayaklarının dibine kıvrılıyor, göğsü hafifçe inip kalkıyor, kendinden hoşnut, yaptıklarından da. "David, bu iş böyle devam edemez. Sen geri dönene kadar her şey yatışmıştı, ortalık durulmuştu. Etrafımda huzur olsun istiyorum. Huzur olması için her şeyi yapmaya, her türlü özveride bulunmaya hazırım."

"Senin feda etmek istediklerinden biri de benim, değil mi?"

Lucy omuzlarını silkiyor. "Ben söylemedim bunu, sen söyledin."

"Öyleyse bavulumu toplayayım."

Olayın üzerinden birkaç saat geçmesine karşın eli, attığı yumruklardan hâlâ sızlıyor. Oğlanı ve savurduğu tehditleri düşündükçe içi öfkeyle kabarıyor. Aynı zamanda kendinden utanıyor da. Kendini lanetliyor. Kimsenin haddini bildirmiş olmadı; hele oğlanın hiç. Tek yaptığı Lucy ile arasındaki soğukluğu büyütmek oldu. Lucy onu kendini hırsına kaptırmış biri olarak gördü, gördüğü şeyden hoşlanmadığı da kesin.

Özür dilemeli David. Ama dileyemiyor. Kendini denetleyemiyor sanki. Pollux'u düşünmek, onu öfkeden titretiyor; onun o küçük, donuk bakışlı gözleri, küstahlığı; ama özellikle de bir yabanotu gibi köklerini Lucy'ye, Lucy'nin varlığına dolandırmasına izin verilmiş olması.

Pollux, kızına bir kez daha hakaret ederse ona yeniden vuracak. *Du musst dein Leben ändern*:[1] Hayatını değiştirmelisin. Eh, David buna önem vermeyecek, değişemeyecek kadar yaşlı. Lucy fırtınanın önünde iki büklüm olabilir, David olamaz, onurluysa olamaz.

1. (Alm.) "Hayatını değiştirmek zorundasın." Rainer Maria Rilkes'in "Archaischer Torso Apollos" şiirinin son dizesi. (Y.N.)

İşte bu yüzden Teresa'nın sözünü dinlemeli. Dünyada onu kurtaracak tek insan Teresa olabilir. Teresa'da onur söz konusu değil. O göğüslerini güneşe uzatıyor; hizmetkârların önünde banjo çalıyor, onlar sırıtsa da aldırmıyor. Bitmez özlemleri var ve bunları şarkıya döküyor. Teresa ölmeyecek.

David kliniğe geldiğinde Bev Shaw kapıdan çıkmak üzere. Yabancılar gibi çekinerek kucaklaşıyorlar. Bir zamanlar birbirlerinin kollarında çırılçıplak yattıklarına inanmak güç.

"Bu kısa bir ziyaret mi, yoksa biraz kalacak mısın?" diye soruyor Bev Shaw.

"Gerektiği kadar kalmak üzere geldim. Ama Lucy'nin evinde kalmayacağım. Onunla geçinemiyoruz. Kasabada kendime bir oda bulacağım."

"Üzüldüm. Sorun ne?"

"Lucy ile benim aramdaki sorun mu? Umarım yoktur. Çözümlenemeyecek bir şey değil. Sorun, onun aralarında yaşadığı insanlarla. Ben de katılınca bunların sayısı çok fazlalaşıyor. Küçücük bir yerde çok fazla insan. Tıpkı bir şişedeki örümcekler gibi."

Inferno'dan bir sahne geliyor gözünün önüne: Styx'in büyük bataklığı, içinde mantar gibi kaynayan insanlarla. *Vedi l'anime di color cui vinse l'ira.*[1] Öfkeye yenik düşenlerin ruhları. Suça uygun ceza.

"Petrus'un evine yerleşen oğlandan söz ediyorsun sen. Ben de onun görünüşünden hoşlanmıyorum. Ama Petrus orada olduğu sürece Lucy'ye bir şey olmaz. Belki de hiç karışmayıp Lucy'nin kendi çözümlerini kendisi-

1. (It.) "Iyi yürekli usta dedi ki, oğul bu gördüklerin / öfkeye yenik düşenlerin / ruhları." Dante, *Ilahi Komedya*, "Cehennem", 7. Kanto, 115-116. dizeler. (Y.N.)

nin bulmasını bekleme zamanın gelmiştir David. Kadınlar kolay uyum sağlar. Lucy de sağlayabilir. Hem de genç. Ayakları yere basıyor. İkimizden de daha iyi hem de."

Lucy mi uyum sağlar? David böyle düşünmüyor. "Bana durmadan sen karışma diyorsun," diyor, "ta başından beri karışmamış olsaydım, şimdi Lucy'nin durumu nasıl olurdu?"

Bev Shaw susuyor. Bev Shaw'ın David'de gördüğü ama David'in kendisinin göremediği bir şey mi var? Hayvanlar Bev'e güveniyorlar diye David de mi güvenmeli ona, ondan alacağı derse? Hayvanlar ona güveniyorlar, o da bu güveni onları yok etmek için kullanıyor. Ders bunun neresinde?

"Eğer karışmasaydım," diye mırıldanıyor David, "ve çiftlikte yeni bir felaket olsaydı, kendimi bağışlayabilir miydim?"

Bev omuzlarını silkiyor. "Sorun bu mu David?" diyor alçak sesle.

"Bilmiyorum. Sorunun ne olduğunu artık bilemiyorum. Lucy'nin kuşağı ile benim arama sanki bir perde inmiş gibi. Perdenin ne zaman indiğinin bile farkında değilim."

Aralarında uzun süren bir sessizlik oluyor.

"Her neyse," diye söze yeniden başlıyor David, "Lucy ile kalamam, bunun için de bir oda arıyorum. Grahamstown'da bir yer olduğunu duyarsan bana haber ver. Benim buraya geliş nedenim, klinikte yardımcı olabileceğimi söylemek içindi."

"Yardımın çok işe yarar," diyor Bev Shaw.

Bill Shaw'un bir arkadaşından yarım tonluk bir pikap alıyor, bedelini de iki çekle ödüyor; 1.000 randlık bir çeki peşin ödüyor, 7.000 randlık bir başka çeki de ay so-

nunda ödenmek üzere imzalıyor.

"Bu pikabı ne amaçla kullanacaksın?" diye soruyor adam.

"Hayvanlar için. Köpekler."

"Arka tarafa parmaklık taktırman gerek, dışarı atlamamaları için. Bu işi yapacak birini tanıyorum."

"Benim köpeklerim atlamaz."

Belgelerine bakılırsa kamyonet on iki yıllık ama motorun sesi çok düzgün. Hem, diye düşünüyor, sonsuza kadar dayanması gerekmez ya. Hiçbir şeyin sonsuza kadar dayanması gerekmez.

Grocott's Mail gazetesinde gördüğü bir ilandan, hastanenin yakınında bir oda buluyor kendine. Adının Lourie olduğunu söylüyor, bir aylık kirayı peşin ödüyor, Grahamstown'a hastanede ayakta tedavi olmak üzere geldiğini söylüyor ev sahibesine. Ne tedavisi olduğunu belirtmiyor ama kadının kanser tedavisi olduğunu sandığını anlıyor.

Su gibi para harcıyor. Önemi yok.

Kamp eşyaları satan bir dükkândan, bir su ısıtıcı çubuk alıyor, küçük bir gazocağı, bir de alüminyum tencere. Aldıklarını odasına taşırken ev sahibesiyle karşılaşıyor. "Odalarda yemek pişirilmesine izin vermiyoruz Mr. Lourie," diyor kadın. "Yangın filan çıkabilir."

Oda karanlık, tıkış tıkış eşya dolu, şilte de yamru yumru. Ama alışacak, tıpkı başka şeylere alıştığı gibi.

Evde bir pansiyoner daha var, emekli bir öğretmen. Kahvaltıda birbirlerini selamlıyorlar ama daha fazla konuşmuyorlar. Kahvaltıdan sonra kliniğe gidiyor ve bütün günü orada geçiriyor, her gün böyle yapıyor, pazar günleri dahil.

Pansiyon odasından çok klinikte kalıyor. Binanın arkasındaki avluda kendine bir yuva kuruyor, bir masa ile Shawlardan aldığı bir koltuğu yerleştiriyor oraya, bir de

plaj şemsiyesi koyuyor, güneşin sıcağından korunmak için. Çay pişirmek ya da konserve yiyecekleri ısıtmak için gazocağını oraya taşıyor; spagetti ve köfte yiyor, balık ve soğan. Günde iki kez hayvanları besliyor, bölmelerini temizliyor, ara sıra da konuşuyor onlarla; bunun dışında kalan zamanında kitap okuyor ya da uyukluyor ya da binada yalnızken Lucy'nin banjosunda Teresa Guiccioli'ye vereceği müziği seçiyor.

Çocuk doğana kadar yaşamı böyle olacak.

Bir sabah başını kaldırdığında, beton duvarın öte yanından kendisini gözetleyen üç küçük oğlan çocuğunun yüzlerini görüyor. Ayağa kalkıyor, köpekler havlamaya başlıyor; çocuklar yere atlıyor, heyecanla bağrışarak kaçıyorlar oradan. Ne biçim bir öykü anlatacaklar evlerine dönünce: Delinin biri köpeklerin arasında oturmuş, kendi kendine şarkı söylüyor!

Gerçekten de deli. Teresa ile âşığının bu dünyaya geri dönmeyi hakketmek için ne yapmış olduklarını bu çocuklara, onların ailelerine, D Köyü'ne nasıl açıklayabilir?

24

Teresa, üzerinde beyaz geceliğiyle yatak odası penceresinin önünde duruyor. Gözleri kapalı. Gecenin yarısı; derin derin soluk alıyor, rüzgârın hışırtısını, iri kurbağaların bağırtısını içine çekiyor.

"*Che vuol dir,*" diye şarkı söylüyor, sesi fısıltıdan farksız, "*Che vuol dir questa solitudine immensa? Ed io, che sono?*"[1] diye sürdürüyor.

Sessizlik. *Solitudine immensa* yanıtsız bırakıyor onu. Köşedeki üçlü bile, karıncalar kadar sessiz.

"Gel!" diye fısıldıyor. "Gel bana, yalvarırım gel, Byron'um!" Kollarını iki yana açıyor, karanlığı kucaklıyor, karanlığın getireceklerini kucaklıyor.

Byron'un rüzgârın üzerinde gelmesini istiyor, kendisini sarıp sarmalamasını, başını göğüsleri arasındaki çukurluğa gömmesini. Ya da onun gün ağarırken gelmesini, yakıcı sıcağını onun üzerine döken bir güneş tanrısı olarak ufukta belirmesini istiyor. Aslında nasıl olursa olsun onun geri gelmesini istiyor.

Köpeklerin bulunduğu avludaki koltuğunda oturur-

1. (It.) "Bu uçsuz bucaksız yalnızlık ne demek? / Ben kimim?" İtalyan romantik yazar Giacomo Leopardi'nin "Canto notturno di un pastore errante dell'Asia" şiirinden iki dize. (Y.N.)

ken, David, karanlığın karşısına dikilen Teresa'nın yakarışının hüzünlü, yükselip alçalan sesine kulak veriyor. Teresa için ayın kötü günleri; kederli, gece gözünü kırpmamış, özlemle yanıyor. Kurtarılmak istiyor; acıdan, yaz sıcağından, Villa Gamba'dan, babasının huysuzluğundan, her şeyden.

Mandolini, koltuğun üzerinden alıyor Teresa. Onu kucağında bebek gibi tutarak pencereye gidiyor yeniden. Kollarındaki mandolini *plink plunk* diye çalıyor, yumuşacık bir sesle, babası uyanmasın diye. Afrika'daki o ıssız avludaki banjo da *plink plunk* diye ses çıkarıyor.

Amatörce bir uğraş işte, demişti Rosalind'e. Yalan bu. Opera hobi değil, artık değil. Gece gündüz uğraştırıyor David'i.

Arasıra iyi gitse de, işin aslı şu ki, *Byron İtalya'da* bir şeye benzemiyor. Ne aksiyon var, ne de gelişme; Teresa'nın boşluğa gönderdiği uzun, kesik kesik bir *cantilena* dışında bir şey yok; sahnenin dışındaki Byron'un ahlamaları, oflamaları zaman zaman bu *cantilena*'nın arasına giriyor. Koca da unutulmuş, rakibesi olan metres de; sanki hiç var olmamışlar gibi. David'in yüreğindeki lirik güdüler silinmemiş olabilir; ama onyıllar süren bir açlıktan sonra sindikleri yerden ancak erimiş, ufalmış, biçimini yitirmiş olarak, güçlükle çıkabilirler. *Byron İtalya'da*'yı başlangıcından beri izlediği tekdüze çizgiden çekip alacak enerjiden, müzik zenginliğinden yoksun David. Çalışması, bir uyurgezerin bile yazabileceği bir metin halini almış.

İçini çekiyor. Eksantrik, küçük bir oda operasının yazarı olarak, toplumun içine zaferle dönmesi çok hoş olurdu. Ama bu gerçekleşemeyecek. Daha alçakgönüllü umutlar beslemeli: Karışık seslerin arasından, ölümsüz aşkı dile getiren bir tek gerçek nota, bir kuş gibi başını uzatabilir örneğin. Bunun değerinin bilinmesini gelece-

ğin bil madamlarına bırakıyor David, eğer o zaman hâlâ bilimadamı diye bir şey kalacaksa. Çünkü, o nota doğduğunda, eğer doğarsa David onu duymayacak; böyle bir şeyi beklemeyecek kadar çok şey biliyor sanat ve sanatın yolları konusunda. Oysa Lucy hayattayken bir kanıt duyabilse ve David hakkında daha iyi şeyler düşünebilse iyi olurdu.

Zavallı Teresa! Zavallı acılı kız! Onu mezarından çıkardı David, ona yeni bir yaşam vaat etti, şimdi de onun umutlarını yıkıyor. Teresa'nın kendisini bağışlamasını diliyor.

Kiralık kulübelerde kalan köpeklerden birine karşı özel bir ilgi duyuyor David. Genç bir erkek köpek bu, büzülmüş sol arka bacağını peşinden sürükleyerek yürüyor. Köpeğin böyle mi doğmuş olduğunu bilmiyor David. Köpeği almak isteyen çıkmamış. Bedava kalma süresi çoktan bitmiş, pek yakında iğneye teslim olacak.

Bazen, yazarken ya da okurken köpeği bölmesinden çıkarıyor ve onun, avluda tuhaf hareketlerle sıçrayıp oynamasına ya da ayaklarının dibinde uyuklamasına izin veriyor. Köpeği hiçbir bakımdan sahiplenmemiş. Ona bir ad vermemeye özen göstermiş (oysa Bev Shaw onu Driepoot[1] diye çağırıyor); bununla birlikte köpekten kendisine doğru oldukça yoğun bir sevgi aktığını seziyor. Nasıl olduysa koşulsuz olarak, köpek kendisini David'e kabul ettirmiş; köpek kendisi için ölüme gidebilir, David bunu biliyor.

Banjonun sesi köpeği büyülüyor. David telleri tıngırdattığında köpek doğrulup oturuyor, başını yana eğip dinliyor. David, Teresa'nın sözlerini mırıldandığında ve bu mırıldanma duyguyla dolduğunda (boğazı şişer gibi

1. (Afrikaner dili) Üç ayaklı. (Y.N.)

oluyor, boğazında kanın zonkladığını hissedebiliyor) köpek dudaklarını şapırdatıyor ve neredeyse şarkı söyleyecek gibi oluyor ya da havlayacak gibi.

Şunu yapmayı göze alabilir miydi David: Oyuna bir de köpek ekleyebilir miydi, aşk acısı çeken Teresa'nın dizelerinin arasında köpeğin kederini göklere haykırmasına izin verebilir miydi? Neden olmasın? Elbette ya, asla sahneye konmayacak bir çalışmada her şey mubahtır. Öyle değil mi?

Cumartesi sabahları, aralarındaki anlaşma uyarınca, pazaryerindeki tezgâhta Lucy'ye yardımcı olmak üzere Donkin Alanı'na gidiyor. Sonra da Lucy'yi yemeğe götürüyor.

Lucy'nin hareketleri ağırlaşıyor. Üzerine içedönük, uyuşuk bir görüntü gelmeye başlamış. Gebeliği henüz belli olmuyor; ama eğer David gebeliğin belirtilerini fark etmeye başlarsa, Grahamstown'ın atmaca bakışlı kadınlarının da bunu fark etmesi ne kadar sürer?

"Petrus neler yapıyor?" diye soruyor David.

"Tavanlar ve boru tesisatı dışında ev bitti. Taşınmak üzereler."

"Ya bebek? Doğmak üzere değil mi?"

"Gelecek hafta. Her şey çok güzel zamanlanmış."

"Petrus bir şeyler daha ima etti mi?"

"İma mı?"

"Senin hakkında. Senin bu plandaki konumun hakkında?"

"Hayır."

"Belki de çocuk..." Kızını, kızının karnını belli belirsiz gösteriyor eliyle, "doğduğunda her şey farklı olacak. Ne de olsa bu toprakların çocuğu olacak o. Bunu yadsıyamazlar ya."

Uzun bir sessizlik oluyor.

"Onu seviyor musun?"

Bu sözler kendi ağzından dökülmüş olsa da birden ürküyor David.

"Çocuğu mu? Hayır. Nasıl seveyim ki? Ama seveceğim. Sevgi oluşur, bu konuda Tabiat Ana'ya güvenebilirsin. İyi bir anne olmaya kararlıyım David. İyi bir anne ve iyi bir insan. Sen de iyi bir insan olmaya çalışmalısın."

"Sanırım benim için çok geç. Ben cezasını çekmeye çalışan yaşlı bir suçluyum. Ama sen devam et. İyi götürüyorsun."

İyi bir insan. Karanlık günlerde verilebilecek iyi bir karar.

Bunu hiç konuşmamış olsalar da, şimdilik kızının çiftliğine gitmiyor. Bununla birlikte, hafta içi günlerden birinde arabasıyla Kenton Yolu'na gidiyor, sapakta kamyonetten iniyor, yolun geri kalan kısmını yürüyerek gidiyor, yoldan değil de kırlardan geçiyor.

Sonuncu tepenin doruğundayken çiftlik gözlerinin önüne seriliyor: her zamanki gibi sağlam olan eski ev, ahırlar, Petrus'un yeni evi, eski baraj; onun üzerinde gördüğü lekeler ördekler olmalı, irice lekeler de yabankazları, Lucy'nin uzaklardan gelen konukları.

Bu uzaklıktan bakınca çiçek tarhları renkli bloklar biçiminde görünüyor: mor-mavi, akik kırmızısı, kül mavisi. Çiçek açma mevsimi. Arıların keyfi yerinde olmalı.

Petrus görünürde yok, karısı ve yanlarında kalan çakal suratlı oğlan da yok. Ama Lucy çiçeklerin arasında çalışıyor; yamaçtan aşağı inerken buldog da gözüne çarpıyor David'in, yolda, Lucy'nin yanında açık kahverengi bir leke olarak.

Çitin yanına varınca duruyor. Sırtı David'e dönük olan Lucy, onun geldiğini fark etmiyor. Üzerinde soluk renklerde bir yazlık giysi var, çizmeler ve bir de geniş

kenarlı hasır şapka. Eğilip kırparken, budarken ya da bağ yaparken, dizlerinin arkasındaki süt beyazı, mavi damarlı cildi ve enli, narin tandonları görünüyor; bir kadın bedeninin en az güzel olan yerleri, en az anlamlı ve bu yüzden belki de en sevimli.

Lucy doğruluyor, geriniyor, yeniden eğiliyor. Tarla işi; köylü çalışması, geleneksel. Kızı bir köylü olma yolunda.

Lucy hâlâ fark etmemiş onu. Bekçi köpeğine gelince, o da pinekler gibi.

Evet, Lucy bir zamanlar annesinin bedeninde ufacık bir yaratıktı yalnızca, şimdi de buradaki gibi sağlam yapılı, David'in hiç olmadığı kadar sağlam yapılı. Şansı yaver giderse uzun süre yaşayacak, David öldükten sonra da yaşayacak. David öldükten sonra, yine şansı yaver giderse burada, çiçek tarhlarının arasında her gün yaptığı işleri yapmayı sürdürecek. Lucy'nin içinde bir başka şey hayat bulacak, o da Lucy kadar şanslıysa eğer, sağlıklı olacak, uzun yaşayacak. Böylece devam edecek, bir dizi yaşam içinde David'in payı, David'in katkısı gitgide azalacak, sonunda unutulup gidecek.

Bir dede. Bir Yusuf. Kimin aklına gelirdi! Hangi güzel kız, dedesi yaşındaki biriyle yatmak ister?

Sesini yumuşatarak, "Lucy!" diye sesleniyor.

Lucy, onu duymuyor.

Bir dede olmak neler gerektirir? Baba olarak pek başarılı olmamıştı, oysa her zamankinden daha çok çabalamıştı. Bir dede olarak herhalde yine ortalamanın çok altında kalacak. Eskilerin erdemleri yok onda: sükûnet, şefkat, sabır... Ama belki de başka erdemler silinirken bu erdemler ortaya çıkar: tutku erdemi, örneğin. Victor Hugo'ya yeniden bir göz atmalı, dedeliğin şairine. Öğreneceği şeyler vardır herhalde.

Rüzgâr kesiliyor. Bir an mutlak bir sessizlik oluyor, David bunun sonsuza kadar uzamasını diliyor: ılık güneş,

öğle sonrasının sessizliği, çiçekli kırlarda çalışan arılar, bu tablonun ortasında da bir genç kadın, *das ewig Weibliche*,[1] gebeliğinin başında, başında hasır bir şapka... Sargent ya da Bonnard'ın bir tablosu için hazırlanmış bir sahne. Kendisi gibi kentli gençler bunlar; ama kentli gençler bile güzelden anlarlar, onların da solukları kesilebilir.

Aslında kır yaşamından hiçbir zaman pek hoşlanmamıştı David, Wordsworth'ü onca zaman okumuş olsa da. Hiçbir şeyden pek hoşlanmadı zaten, güzel kızlar dışında; peki bu hoşlanma onu nereye götürdü? Gözünü terbiye etmek için çok mu geç kaldı acaba?

Boğazını temizliyor. "Lucy," diyor, sesini yükselterek.

Büyü bozuluyor. Lucy doğruluyor, yarım dönüyor, gülümsüyor. "Merhaba," diyor. "Geldiğini duymadım."

Katy başını kaldırıp gözlerini kısarak David'in olduğu yöne bakıyor.

David çite tırmanıp öteki tarafa geçiyor. Katy hantal hantal yürüyor ona doğru, ayakkabılarını kokluyor.

"Kamyonet nerede?" diye soruyor Lucy. Çalıştığı için yüzü al al, biraz da güneşten yanmış galiba. Birdenbire tam bir sağlık simgesi gibi görünüyor.

"Arabayı park edip yürüdüm."

"İçeri gelip çay içer misin?"

Sanki David bir ziyaretçiymiş gibi yapıyor bu teklifi. İyi. Ziyaretçilik, ziyaret: yeni bir dayanak noktası, yeni bir başlangıç.

Yeniden pazar günü geliyor. David ile Bev Shaw *Lösung* seanslarından birine daha girişmişler. David birer

1. (Alm.) Ebedi dişilik. (Y.N.)

birer kedileri getiriyor, arkasından da köpekleri: yaşlılar, körler, topallar, sakatlar; ama gençler de, sağlamlar da; sonları gelen bütün hayvanlar. Bev birer birer dokunuyor onlara, onlarla konuşuyor, onları avutuyor ve işlerini bitiriyor, sonra geri çekilip David'in hayvanlardan arta kalanı siyah plastik bir kefenin içine koymasını izliyor.

David ile Bev konuşmuyorlar. David, Bev'den, bütün dikkatini öldürmekte oldukları hayvanın üzerinde toplamayı, ona artık adlı adınca söylemekte güçlük çekmediği şeyi, sevgiyi vermeyi öğrenmiş.

Son torbanın da ağzını bağlayıp kapıya götürüyor. Yirmi üç. Geriye yalnızca o genç köpek kalmış. Müzikten hoşlanan köpek, birazcık fırsat verilse arkadaşlarının peşinden klinik binasına dalacak, hayatında bir kez bile rastlamadığı koku da –yok olmanın kokusu, bedenden kurtulan ruhun tatlı, uçucu kokusu– dahil olmak üzere ağır, karışık kokuların hâlâ duyulduğu, içinde çinko kaplamalı bir masa bulunan o tiyatroya girecek olan köpek.

Köpeğin anlayamayacağı (pazar günlerinden oluşan bir ayda, diye düşünüyor David), burnunun ona duyuramayacağı şey, hiçbir özelliği yokmuş gibi duran bir odaya girip de nasıl bir daha dışarıya çıkılamayacağı. Bu odada bir şeyler oluyor, ağza alınamayacak şeyler: Burada ruh bedenden çekip çıkartılıyor; bir an havada asılı duruyor, kıvranıyor, bükülüyor; sonra emilip gidiyor. Bu oda gerisinde kalıyor, kişinin içinden geçerek yok olduğu bir delikten başka bir şey olmayan bu oda.

Gitgide güçleşiyor, demişti Bev Shaw bir gün. Güçleşiyor ama kolaylaşıyor da. İnsan her şeyin güçleşmesine alışıyor; eskiden "güç kadar güç" olan şeyin daha da güçleşmesine şaşırmaktan vazgeçiyor. Bu genç köpeği isterse bir hafta daha yaşatabilir. Ama kaçınılmaz olarak öyle bir gün gelecek ki köpeği alıp Bev Shaw'ın ameliyat odasına götürecek, onu okşayacak, iğne damarı bulsun

diye tüylerini geriye yatıracak, onun kulağına fısıldayacak, bacakları, şaşkınlık içinde, büküldüğünde ona destek verecek; sonra, ruhu bedeninden çıktığında, köpeğin bedenini kıvıracak, torbaya koyacak ve ertesi gün torbayı arabayla alevlerin içine taşıyacak, yanmasını, yanıp kül olmasını bekleyecek. Köpeğin ölme zamanı geldiğinde bütün bunları onun için yapacak. Küçük bir şey olacak yaptığı, küçükten de küçük: bir hiç.

Ameliyathaneye giriyor. "Bu sonuncu muydu?" diye soruyor Bev Shaw.

"Bir tane daha var."

Kafesin kapısını açıyor. "Gel," diyor, eğiliyor, kollarını açıyor. Köpek sakat poposunu sallıyor, David'in yüzünü kokluyor, yanaklarını, dudaklarını, kulaklarını yalıyor. David, onu durdurmaya kalkışmıyor. "Gel."

Köpeği bir kuzu gibi kucağında taşıyarak ameliyathaneye giriyor. "Onu bir hafta daha alıkoyacağını sanmıştım," diyor Bev Shaw. "Ondan vaz mı geçiyorsun?"

"Evet, ondan vazgeçiyorum."